

EBA/GL/2022/03

---

18 март 2022 г.

Насоки

относно общите процедури и методологии за
процеса на надзорен преглед и оценка
(ПНПО) и надзорните стрес тестове

Спазване на насоките и задължения за докладване

Статут на настоящите насоки

1. В настоящия документ се съдържат насоки, издадени съгласно член 16 от Регламент (ЕС) № 1093/2010¹. Съгласно член 16, параграф 3 от Регламент (ЕС) № 1093/2010 компетентните органи и финансовите институции полагат всички усилия за спазване на насоките.
2. В насоките е представено становището на Европейския банков орган (ЕБО) за подходящите надзорни практики в Европейската система за финансов надзор или за това как следва да се прилага правото на Съюза в дадена област. Компетентните органи, както са определени в член 4, параграф 2 от Регламент (ЕС) № 1093/2010, за които се отнасят тези насоки, следва да ги спазват, като ги включат в практиките си по подходящ начин (напр. като изменят своята правна рамка или надзорни процеси), включително когато насоките са насочени основно към институциите.

Изисквания за докладване

3. Съгласно член 16, параграф 3 от Регламент (ЕС) № 1093/2010, най-късно до 27.12.2022 компетентните органи трябва да уведомят ЕБО дали спазват или възнамеряват да спазват настоящите насоки, а в противен случай — да изложат причините за неспазването им. Ако в посочения срок не постъпи уведомление, ЕБО ще счита, че компетентните органи не спазват препоръките. Уведомленията следва да се изпращат чрез подаване на формуляра, достъпен на уебсайта на ЕБО, като се посочи референтен номер „EBA/GL/2022/03“. Уведомленията следва да се подават от лица, оправомощени да докладват за наличието на съответствие от името на своите компетентни органи. Всяка промяна в статута на спазването също трябва да бъде докладвана на ЕБО.
4. Уведомленията се публикуват на уебсайта на ЕБО съгласно член 16, параграф 3.

---

¹ Регламент (ЕС) № 1093/2010 на Европейския парламент и на Съвета от 24 ноември 2010 г. за създаване на Европейски надзорен орган (Европейски банков орган), за изменение на Решение № 716/2009/ЕО и за отмяна на Решение 2009/78/ЕО на Комисията (ОВ L 331, 15.12.2010 г., стр. 12).

Дял 1. Предмет, определения, ниво на прилагане и въвеждане

1.1 Предмет

5. Тези насоки определят общите процедури и методологии за функционирането на процеса на надзорен преглед и оценка (ПНПО), посочени в член 97 и член 107, параграф 1, буква а) от Директива 2013/36/ЕС², включително и тези за оценка на организацията и третирането на рисковете, включително изпирането на пари и финансирането на тероризма, посочени в членове 76 до 87 от същата директива, както и процесите и действията, предприети във връзка с членове 98, 100, 101, 102, 104, 104а, 104б, 104в, 105, 107, параграф 1, буква б) член 117 от същата директива. Освен това настоящите насоки имат за цел да предоставят общи методологии, които да се използват от компетентните органи при извършване на надзорните стрес тестове в контекста на техните ПНПО, както е посочено в член 100, параграф 2 от Директива 2013/36/ЕС.
6. Настоящите насоки не определят методологии за стрес тестовете, извършвани от ЕБО в сътрудничество с други компетентни органи в съответствие с член 22 от Регламент (ЕС) № 1093/2010; въпреки това те описват обхвата на стрес тестовете, за да помагат за задаване на подходящия контекст за разглеждането на бъдещи стрес тестове на ЕБО като част от надзорните стрес тестове.
7. Тези насоки са адресирани до компетентните органи, посочени в член 4, параграф 2, подточки i) и viii) от Регламента за ЕБО.

1.2 Определения

8. Освен ако не е посочено друго, термините, използвани и определени в Регламент (ЕС) № 575/2013³, Директива 2013/36/ЕС⁴, Директива 2014/59/ЕС⁵ или Насоките на ЕБО

---

² Директива 2013/36/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2013 г. относно достъпа до осъществяването на дейност от кредитните институции и относно пруденциалния надзор върху кредитните институции и инвестиционните посредници, за изменение на Директива 2002/87/ЕО и за отмяна на Директиви 2006/48/ЕО и 2006/49/ЕО (ОВ L 176, 27.6.2013 г., стр. 338).

³ Регламент (ЕС) № 575/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2013 г. относно пруденциалните изисквания за кредитните институции и инвестиционните посредници и за изменение на Регламент (ЕС) № 648/2012 (ОВ L 176, 27.6.2013 г., стр. 1).

⁴ Директива 2014/59/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 15 май 2014 г. за създаване на рамка за възстановяване и реструктуриране на кредитни институции и инвестиционни посредници и за изменение на Директива 82/891/ЕИО на Съвета и директиви 2001/24/ЕО, 2002/47/ЕО, 2004/25/ЕО, 2005/56/ЕО, 2007/36/ЕО, 2011/35/ЕС, 2012/30/ЕС и 2013/36/ЕС и на регламенти (ЕС) № 1093/2010 и (ЕС) № 648/2012 на Европейския парламент и на Съвета (ОВ L 173, 12.6.2014 г., стр. 190).

⁵ [Насоки на ЕБО относно стрес тестването на институциите](#) (EBA/GL/2018/04).

относно стрес тестовете на институциите, имат същото значение в насоките. За целите на настоящите насоки се прилагат следните определения:

„Вътрешен анализ на адекватността на капитала (ВААК)“ означава процеса на установяване, измерване, управление и наблюдение на вътрешния капитал, който се прилага от дадена институция по силата на член 73 от Директива 2013/36/ЕС.

„Вътрешен анализ на адекватността на ликвидността (ВААЛ)“ означава процеса на установяване, измерване, управление и наблюдение на ликвидността, който се прилага от дадена институция по силата на член 86 от Директива 2013/36/ЕС.

„Изискване по втори стълб (P2R)“ или „допълнително капиталово изискване“ означава допълнителните капиталови изисквания, наложени съгласно член 104, параграф 1, буква а) от Директива 2013/36/ЕС с цел преодоляване на рискове, различни от риска от прекомерен ливъридж.

„Изискване по втори стълб за риска от прекомерен ливъридж (P2R-LR)“ или „допълнителен собствен капитал за риск от прекомерен ливъридж“ означава допълнителните капиталови изисквания, наложени в съответствие с член 104, параграф 1, буква а) от Директива 2013/36/ЕС, с цел преодоляване на риска от прекомерен ливъридж.

„Изисквания за капиталови буфери“ означава капиталовите изисквания, посочени в глава 4 на дял VII от Директива 2013/36/ЕС.

„Капацитет за генериране на ликвидност“ означава способността на институцията да притежава или да има достъп до допълнителна ликвидност през краткосрочни, средносрочни и дългосрочни времеви хоризонти, за да противодейства на стресови сценарии.

„Категория на институцията“ означава показателя за системната значимост на институцията, определен въз основа на размера и сложността на институцията и обхвата на нейната дейност.

„Консолидираща институция“ означава институция, която е длъжна да спазва пруденциалните изисквания въз основа на консолидираното състояние, в съответствие с част 1, дял 2, глава 2 от Регламент (ЕС) № 575/2013“.

„Кредитен спред риск“ означава риска, произтичащ от промени в пазарната стойност на дългови финансови инструменти поради колебания в техния кредитен спред.

„Ликвиден риск в рамките на деня“ означава настоящия или бъдещ риск от това институцията да не успее да управлява ефективно своите ликвидни нужди в рамките на деня.

„Ликвидност в рамките на деня“ означава средствата, достъпни в рамките на работния ден, за да може институцията да извърши плащания в реално време.

„Лихвен риск (ЛР)“ означава настоящия или бъдещ риск за доходите и собствения капитал на институцията, произтичащ от неблагоприятни промени в лихвените проценти.

„Макропруденциално изискване“ или „мярка“ означава изискването или мярката, наложени от компетентен или специално определен орган за противодействие на макропруденциален или системен риск.

„Надзорен орган в областта на БИП/БФТ“ означава компетентен орган, който отговаря за надзора на спазването от страна на институциите на разпоредбите на Директива (ЕС) 2015/849.

„Надзорни сравнителни показатели“ означава количествени инструменти, свързани с риска, разработени от компетентния орган за предоставяне на оценка на собствения капитал, необходим за покриване на рисковете или рисковите елементи, които не са обхванати от Регламент № 575/2013.

„Препоръка за допълнителен собствен капитал (P2G)“ означава нивото и качеството на собствения капитал, с който се очаква да разполага институцията над нейните ОКИ, определени в съответствие с указанията в настоящите насоки критерии.

„Препоръка за риск от прекомерен ливъридж (P2P2G-LR)“ означава нивото и качеството на собствения капитал, с който се очаква да разполага институцията над нейното ОИОЛ, определен в съответствие с указанията в настоящите насоки критерии.

„Нехеджирани кредитополучатели“ означава получатели на кредити на дребно и кредитополучатели, които са малки и средни предприятия, без естествено или финансово хеджиране, които са изложени на валутно несъответствие между валутата на кредита и валутата на хеджиране; естественото хеджиране включва по-специално случаи, при които кредитополучателите получават доход в чуждестранна валута (напр. парични преводи/приходи от износ), докато финансовото хеджиране обичайно предполага наличието на договор с финансова институция.

„Общ ПНПО рейтинг“ означава числения показател на общия риск за жизнеспособността на дадена институция въз основа на общата ПНПО оценка.

„Обща ПНПО оценка“ означава актуалната оценка на общата жизнеспособност на дадена институция въз основа на оценката на ПНПО елементите.

„Обща рискова експозиция (ОРЕ)“ означава общата рискова експозиция, както е определена в член 92 на Регламент (ЕС) № 575/2013.

„Общо изискване за отношението на ливъридж (ОИОЛ)“ означава сборът от общото ПНПО изискване за отношението на ливъридж (TSLRR) и изискването за буфер на отношението на ливъридж за Г-СЗИ в съответствие с член 92, параграф 1а от Регламент (ЕС) № 575/2013.

„Общо капиталово изискване (ОКИ) “ означава сбора от общото ПНПО капиталово изискване (ОПКИ), изискванията за капиталови буфери и макропруденциалните изисквания, когато са изразени като капиталови изисквания.

„Общо ПНПО изискване за отношението на ливъридж (ОПИОЛ)“ означава сбора от капиталовите изисквания, посочени в член 92, параграф 1, буква г) от Регламент (ЕС) № 575/2013 и допълнителните капиталови изисквания, определени съгласно критериите, посочени в настоящите насоки, с цел преодоляване на риска от прекомерен ливъридж.

„Общо ПНПО капиталово изискване (ОПКИ)“ означава сбора от капиталовите изисквания, посочени в член 92, параграф 1, букви а)–в) от Регламент (ЕС) № 575/2013 и допълнителните капиталови изисквания, определени съгласно критериите, посочени в настоящите насоки, за преодоляване на рискове, различни от риска от прекомерен ливъридж.

„Оценка на жизнеспособността“ означава цифровото изражение, обобщаващо надзорната оценка на елемент от ПНПО и представляващо указание за риска за жизнеспособността на институцията, произтичащо от оценените елементи на ПНПО“.

„Период на оцеляване“ означава периода, по време на който институцията може да продължи да работи при стресови условия и все още да изпълнява своите задължения за плащане.

„ПНПО елемент“ означава едно от следните: анализ на бизнес модела, оценка на вътрешното управление и механизми за контрол на риска в рамките на институцията, оценка на рисковете за капитала, ПНПО капиталова оценка, оценка на рисковете за ликвидността и финансирането или ПНПО оценка на ликвидността.

„Предоставяне на кредити в чуждестранна валута“ означава предоставяне на кредити на кредитополучатели, независимо от юридическата форма на кредитния инструмент (напр. включващ отложени плащания или подобни финансови договорености), във валути, различни от законното платежно средство на страната, в която е местожителството или седалището на кредитополучателя.

„Рейтинг на риска“ означава цифровото изражение, обобщаващо надзорната оценка на индивидуалния риск за капитала, ликвидността и финансирането, който представлява вероятността даден риск да има значително пруденциално въздействие върху институцията (напр. потенциална загуба), след като се вземат предвид управлението и механизмите за контрол на риска и преди да се вземе предвид способността на институцията да намали риска чрез наличните капиталови и ликвидни ресурси“.

„Репутационен риск“ означава настоящия или възможен риск за доходите, собствения капитал или ликвидността на институцията, произтичащ от накърнена репутация на институцията.

„Риск за информационно комуникационните технологии (ИКТ)“ означава риск от загуба поради нарушаване на поверителността, нарушение на интегритета на системи и данни, неприложимост или неналичност на системи и данни, или невъзможност за промяна на ИТ с разумен срок и разходи, когато изискванията на средата или дейността се променят (т.е. бързина на извършване на промяна).

„Риск за финансиране“ означава риска от това институцията да няма стабилни източници на финансиране в средносрочен и дългосрочен план, което поражда настоящ или бъдещ риск да не може да изпълни финансовите си задължения по плащания и обезпечения, когато те станат дължими в средносрочен до дългосрочен план, изобщо или без неприемливо увеличаване на разходите по финансирането.

„Риск от изпиране на пари и финансиране на тероризма (ИП/ФТ)“ означава рискът, както е определен в Насоките на ЕБО за рисковобазирани надзор⁶.

„Риск от неправомерно поведение“ означава текущ или бъдещ риск от загуби за дадена институция, произтичащи от случаи на неправомерни действия поради умисъл или небрежност, включително неподходящо предоставяне на финансови услуги.

„Риск при предоставяне на кредити в чуждестранна валута“ означава настоящия или бъдещ риск за доходите и собствения капитал на институцията, произтичащ от предоставянето на кредити в чуждестранна валута на нехеджирани кредитополучатели.

„Рискове за капитала“ означава отделни рискове, които ако се реализират, ще окажат значително пруденциално въздействие върху собствения капитал на институцията през следващите 12 месеца. Те включват, но не се ограничават до рисковете, обхванати в членове 79 до 87 от Директива 2013/36/ЕС.

„Рискове за ликвидността и финансирането“ означава отделни рискове, които ако се реализират, ще окажат значително пруденциално въздействие върху ликвидността на институцията през различни времеви хоризонти.

„Рисков апетит“ означава съвкупното ниво и видове риск, които институцията е готова да поеме в рамките на своя капацитет за поемане на риск в съответствие с нейния бизнес модел, за да постигне своите стратегически цели.

---

⁶ Насоки на ЕБО относно характеристиките на рисковобазирания подход при надзора на борбата с изпирането на пари и финансирането на тероризма и мерките, които да бъдат взети при упражняване на надзор въз основа на чувствителността към риск съгласно член 48, параграф 10 от Директива (ЕС) 2015/849 (изменящи Съвместни насоки ESAs /2021/16) („Насоките на ЕБО за рисковобазирани надзор“) (EBA/GL/2021/16).

„Структурен валутен риск“ означава риска, произтичащ от притежаван капитал, вложен в офшорни клонове и дъщерни предприятия във валута, различна от отчетната валута на предприятието майка.

„Съществена валута“ означава валута, в която институцията има съществени балансови или задбалансови позиции.

1.3 Ниво на прилагане

9. Компетентните органи следва да прилагат тези насоки в съответствие с нивото на прилагане, определено в член 110 от Директива 2013/36/ЕС при спазване на изискванията и освобождаванията, използвани съгласно членове 108 и 109 от Директива 2013/36/ЕС.
10. За предприятията майки и дъщерните предприятия, включени в консолидацията, компетентните органи следва да коригират дълбочината и нивото на детайлизиране на техните оценки така, че да съответстват на нивото на прилагане, установено в изискванията на Регламент (ЕС) № 575/2013, посочени в първа част, дял II от същия Регламент, като по-конкретно признават освобождаванията съгласно членове 7, 10 и 15 от Регламент (ЕС) № 575/2013 и член 21 от Директива 2013/36/ЕС.
11. Когато дадена институция има дъщерно предприятие в същата държава членка, но не са предоставени освобождавания, посочени в първа част от Регламент (ЕС) № 575/2013, може да се приложи пропорционален подход при оценката на адекватността на капитала и ликвидността чрез акцентирание върху оценката на разпределението на капитала и ликвидността между субектите и евентуалните пречки пред прехвърлянето на капитал или ликвидност в рамките на групата.
12. За трансграничните групи следва да се прилагат процедурни изисквания по координиран начин в рамките на колегиите от надзорни органи, установени съгласно член 116 или 51 от Директива 2013/36/ЕС. Дял 11 обяснява подробно как се прилагат тези насоки по отношение на трансгранични групи и техните субекти.
13. Когато дадена институция е учредила ликвидна подгрупа съгласно член 8 от Регламент (ЕС) № 575/2013, компетентните органи следва да провеждат своята оценка на рисковете за ликвидността и финансирането и да прилагат надзорни мерки за субектите, обхванати от такава подгрупа на равнището на ликвидната подгрупа.

1.4 Дата на прилагане

14. Настоящите актуализирани насоки се прилагат, считано от 1 януари 2023 г.

1.5 Отмяна

15. Насоките на ЕБО относно общите процедури и методологии за процеса на надзорен преглед и оценка (ПНПО) и надзорните стрес тестове от 19 декември 2014 г. (EBA/GL/2014/13) и насоките за изменение от 19 юли 2018 г. (EBA/GL/2018/03) се отменят, считано от 1 януари 2023 г. Позоваванията към отменените насоки се считат за позовавания към настоящите насоки.

Дял 2. Общият ПНПО

2.1 Преглед на общата рамка на ПНПО

16. Компетентните органи следва да се уверят, че надзорният отчет за ПНПО на дадена институция обхваща следните компоненти:

- а. категоризиране на институцията и периодичен преглед на това категоризиране;
- б. наблюдение на ключови показатели;
- в. анализ на бизнес модела (АБМ);
- г. оценка на вътрешното управление и механизмите за контрол в рамките на институцията;
- д. оценка на рисковете за капитала;
- е. оценка на рисковете за ликвидността;
- ж. оценка на адекватността на собствения капитал на институцията;
- з. оценка на адекватността на ликвидните средства на институцията;
- и. обща ПНПО оценка; и
- й. надзорни мерки (и мерки за ранна намеса, където е необходимо).

2.1.1 Категоризация на институциите

17. Компетентните органи следва да категоризират всички институции, попадащи в обхвата на техните надзорни правомощия, в следните категории:

- ▶ Категория 1 — всички институции, определени като „големи институции“ съгласно член 4, параграф 1, точка 146 от Регламент (ЕС) № 575/2013 и, когато е целесъобразно, други институции, определени от компетентните органи, въз основа на оценка на размера и вътрешната организация на институцията, както и на естеството, обхвата и сложността на нейните дейности. Компетентните органи могат да решат да класифицират „големите институции“ съгласно член 4, параграф 1, точка 146 от Регламент (ЕС) № 575/2013, които не са Г-СЗИ или Д-СЗИ, като институции от категория 2, по целесъобразност въз основа на оценката на рисковия профил на институцията.

- ▶ Категория 2 — средни до големи институции, различни от включените в категория 1, които не са „малка и несложна институция“ съгласно определението в член 4, параграф 1, точка 145 от Регламент (ЕС) № 575/2013 и извършват дейност на национално равнище или със значителни трансгранични дейности, в няколко бизнес линии, включително небанкови, и предлагат кредити и финансови продукти на клиенти на дребно и корпоративни клиенти; специализирани институции, които не са от системно значение, със значителни пазарни дялове в своите групи дейности или платежни системи, или финансови борси; институциите се считат за такива със системно значение поради своя размер, дейност или бизнес модел (напр. централни институции на ИЗС, ЦК, ЦДЦК, централни кооперативни банки или централни спестовни банки), за икономиката (напр. като отношение на общите активи върху брутния вътрешен продукт — ОА/БВП) или за банковия сектор в дадена държава членка.
- ▶ Категория 3 — малки до средни институции, различни от включените в категории 1 и 2, които не са „малки и несложни институции“ съгласно определението в член 4, параграф 1, точка 145 от Регламент (ЕС) № 575/2013 и извършват дейност на национално равнище или с незначими трансгранични операции, както и извършват дейност в ограничен брой групи дейности, предлагащи предимно кредитни продукти на клиенти на дребно и корпоративни клиенти с ограничено предлагане на финансови продукти; специализирани институции с по-малко значими пазарни дялове в своите видове дейност или платежни системи, или финансови борси.
- ▶ Категория 4 — всички институции, определени като „малка и несложна институция“ съгласно член 4, параграф 1, точка 145 от Регламент (ЕС) № 575/2013, и всички други малки институции с несложна структура, които не попадат в категории 1—3 (например с ограничен обхват от дейности и незначителни пазарни дялове в техните групи дейности).

18. Категоризирането следва да отразява оценката на системния риск, създаван от институциите за финансовата система. То следва да се използва от компетентните органи като база за прилагане на принципа на пропорционалност, както е посочен в раздел 2.4, а не като средство за отразяване на качеството на дадена институция.
19. Компетентните органи следва да базират категоризирането на надзорните отчетни данни и на информацията, извлечена от предварителния анализ на бизнес модела (вж. раздел 4.2). Категоризирането следва да се преглежда периодично или в случай на значително корпоративно събитие, като например голямо прехвърляне, сливане или придобиване, важно стратегическо действие и др.

2.1.2 Постоянна оценка на рисковете

20. Компетентните органи следва да извършват постоянна оценка на рисковете, на които институцията е или може да бъде изложена, чрез следните дейности:
- а. наблюдение на ключовите показатели, както е посочено в дял 3;
  - б. анализ на бизнес модела, както е посочено в дял 4;
  - в. оценка на вътрешното управление и механизмите за контрол в рамките на институцията, както е посочено в дял 5;
  - г. оценка на рисковете за капитала, както е посочено в дял 6; и
  - д. оценка на рисковете за ликвидността, както е посочено в дял 8.
21. Оценката следва да се извършва в съответствие с критериите за пропорционалност, определени в раздел 2.4. Оценката следва да се преразглежда на фона на новопостъпила информация.
22. Компетентните органи следва да гарантират, че констатациите от описаните по-горе оценки:
- а. са ясно документирани в резюме на констатациите;
  - б. са отразени в рейтинг, който се определя в съответствие със специфичните указания, предвидени в дела от тези насоки, които се отнася до съответния елемент;
  - в. подкрепят оценките на други елементи или налагат по-задълбочено разследване на несъответствията между оценките на тези елементи;
  - г. допринасят за общата ПНПО оценка и рейтинг; и
  - д. водят до предприемане на надзорни мерки, когато е подходящо, и обосновават решенията, взети за предприемане на тези мерки.

2.1.3 Периодична оценка на адекватността на капитала и ликвидността

23. Компетентните органи следва да извършват периодичен преглед на адекватността на собствения капитал и ликвидността на институцията за осигуряване на надеждно покритие на рисковете, на които институцията е или може да бъде изложена, чрез следните оценки:
- а. ПНПО оценка на капитала, както е посочено в дял 7; и
  - б. ПНПО оценка на ликвидността, както е посочено в дял 9.

24. Периодичната оценка следва да се извършва в съответствие с критериите за пропорционалност, определени в раздел 2.4. Компетентните органи може да извършат по-чести оценки. Компетентните органи следва да извършват преглед на оценката на фона на съществени новопоявили се констатации от ПНПО оценката на риска, когато компетентните органи решат, че констатациите може да окажат съществено влияние върху собствения капитал и/или ликвидност на институцията.
25. Компетентните органи следва да гарантират, че констатациите от оценките:
- а. са ясно документирани в резюме;
  - б. са отразени в рейтинг, който е определен за адекватността на капитала и ликвидността на институцията, в съответствие с указанията, предвидени в дела, който се отнася до съответния елемент;
  - в. допринасят за общата ПНПО оценка и рейтинг; и
  - г. вземат под внимание и информират относно надзорното изискване институцията да притежава собствен капитал и/или ликвидност, надвишаващи минималните изисквания, определени в Регламент (ЕС) № 575/2013, или за други надзорни мерки, както е подходящо.

2.1.4 Обща оценка по процеса на надзорен преглед и оценка

26. Компетентните органи следва да извършват постоянна оценка на рисковия профил на институцията и нейната жизнеспособност чрез обща ПНПО оценка, както е посочено в дял 10. Чрез общата ПНПО оценка компетентните органи следва да определят възможността рисковете да доведат до определянето на дадена институция за проблемна предвид адекватността на собствения капитал и ликвидността, вътрешното управление, механизмите за контрол и/или бизнес модела или стратегията, а оттук и необходимостта от предприемане на мерки за ранна намеса и/или от определяне дали институцията може да се счита за проблемна или има вероятност да стане проблемна.
27. Оценката следва да се преразглежда постоянно на фона на констатациите от оценките на риска или резултатите от ПНПО оценките на капитала и ликвидността.
28. Компетентните органи следва да гарантират, че констатациите от оценката:
- а. са отразени в рейтинг, който е определен за общата жизнеспособност на институцията, в съответствие с указанията, предвидени в дял 10;
  - б. са ясно документирани в резюме за общата ПНПО оценка, която включва определените ПНПО рейтинги (като цяло и за отделните елементи) и всички надзорни констатации, направени през предходните 12 месеца; и

- в. съставляват базата за надзорното решение дали институцията може да се счита за „проблемна или има вероятност да стане проблемна“ в съответствие с член 32 от Директива 2014/59/ЕС.

2.1.5 Диалог с институции, прилагане на надзорни мерки и съобщаване на констатации

- 29. Като следват модела за минимална ангажираност, както е посочено в раздел 2.4, компетентните органи следва да влязат в диалог с институциите, за да извършат оценка на отделните ПНПО елементи, както е предвидено в дяловете, отнасящи се до съответните елементи.
- 30. Въз основа на общата ПНПО оценка и оценките на отделните ПНПО елементи, компетентните органи следва да предприемат надзорни мерки, предвидени в дял 10. Надзорните мерки в настоящите насоки са групирани по следния начин:
  - а. капиталови мерки;
  - б. ликвидни мерки; и
  - в. други надзорни мерки (включително мерки за ранна намеса).
- 31. Ако констатациите от наблюдението на ключовите показатели, оценката на ПНПО елементи или друга надзорна дейност изискват прилагане на надзорни мерки, за да се отговори на непосредствени опасения, компетентните органи не трябва да изчакват приключването на оценката на всички ПНПО елементи и актуализиране на общата ПНПО оценка, а да вземат решение за предприемане на необходимите мерки за коригиране на оценяваната ситуация и след това да продължат с актуализирането на общата ПНПО оценка.
- 32. Компетентните органи следва също да встъпят в диалог въз основа на резултатите от общата ПНПО оценка и свързаните с нея надзорни мерки и да информират институцията в края на процеса за надзорните мерки, които тя е длъжна да спазва, както е описано в раздел 2.4.

2.2 Определяне на рейтинг в ПНПО

- 33. Компетентните органи следва да определят рейтинг на риска и оценка на жизнеспособността, за да обобщат резултатите от оценката на различните рискови категории и елементи в рамката на ПНПО.
- 34. При оценяването на индивидуалните рискови категории и елементи на ПНПО компетентните органи следва да използват скалата — 1 (нисък риск), 2 (средно нисък риск), 3 (средно висок риск) и 4 (висок риск), която отразява надзорното становище въз основа на съответните таблици на рейтингите, съдържащи се във всеки дял, който се

отнася до съответните елементи. Компетентните органи следва да използват придружаващите „съображения“, предоставени в тези таблици, като насоки, за да обосноват надзорната преценка (т.е. не е необходимо институцията да покрива всички „съображения“, свързани с рейтинг „1“, за да получи рейтинг „1“) и/или да ги доразвият, или да добавят допълнителни съображения. Компетентните органи следва да определят рейтинг „4“, за да отразят най-лошата възможна оценка (т.е. следва да се даде рейтинг „4“, дори ако позицията на институцията е по-лоша от предвидената в „съображенията“ за рейтинг „4“).

35. При прилагане на насоките компетентните органи може да въведат по-детайлно оценяване за вътрешни цели, като например планиране на ресурсите, при условие че се спазва общата рамка за определяне на рейтинга, изложена в тези насоки.
36. Компетентните органи следва да гарантират, че всички рейтинги подлежат на редовен преглед, най-малко с честотата, предвидена в раздел 2.4 и без ненужно забавяне на базата на съществени нови констатации или развития.

2.2.1 Рейтинги на риска

37. Компетентните органи следва да определят рейтинги за индивидуалните рискове за капитала в съответствие с критериите, указани в дял 6, и рейтинги за рисковете за ликвидността и финансирането в съответствие с критериите, указани в дял 8. Тези рейтинги представляват вероятността даден риск да има значително пруденциално въздействие върху институцията (напр. потенциална загуба), след като се вземе предвид качеството на рисковите контроли за смекчаване на това въздействие (т.е. остатъчен риск), но преди да се вземе предвид способността на институцията да смекчи риска чрез наличните капиталови и ликвидни ресурси.
38. Компетентните органи следва да определят рейтинга на риска главно чрез оценка на присъщия риск, но следва също да отразяват съображения относно управлението и механизмите за контрол на риска. По-специално, адекватността на управлението и механизмите за контрол може да увеличи или, в някои случаи, да намали риска от значително пруденциално въздействие (т.е. съображенията, свързани с присъщия риск могат да подценят или надценят нивото на риска в зависимост от адекватността на управлението и механизмите за контрол). Оценката на присъщия риск и адекватността на управлението и механизмите за контрол следва да бъде извършена на база на съображенията, посочени в таблици от 4 до 7 и 9 и 10.
39. При прилагането на настоящите насоки компетентните органи могат да използват различни методи, за да определят отделните рейтинги на риска. Нивата на присъщия риск и качеството на управлението и механизмите за контрол на риска могат да бъдат оценени поотделно (при което се получават междинен и окончателен рейтинги) или обобщено. Компетентните органи може също така да въведат обобщаващи методологии за агрегиране на индивидуалните рейтинги за рисковете за капитала и ликвидността и финансирането.

2.2.2 Оценки за жизнеспособност, включително обща оценка по ПНПО

40. Компетентните органи следва да определят по отделно рейтинги, за да се обобщи нивото на риска за жизнеспособността на институцията на основата на резултатите от оценката на четирите елемента на ПНПО:
- а. бизнес модел и стратегия, в съответствие с критериите, определени в дял 4;
  - б. вътрешно управление и механизми за контрол в рамките на институцията, в съответствие с критериите, определени в дял 5;
  - в. адекватност на капитала, в съответствие с критериите, определени в дял 7; и
  - г. адекватност на ликвидността, в съответствие с критериите, определени в дял 9.
41. За адекватността на капитала и адекватността на ликвидността тези оценки представляват надзорното становище за способността на капиталовите и ликвидните ресурси на институцията да смекчат/покрият индивидуалните рискове за капитала, ликвидността и финансирането, както е посочено в дялове 6 и 8, и/или други елементи, за които са били определени допълнителни средства, както е посочено в дял 7.
42. Компетентните органи следва също да определят общата оценка на ПНПО в съответствие с указаните в дял 10 критерии. Тази оценка следва да бъде присъдена въз основа на надзорна преценка и следва да представлява надзорното становище за цялостната жизнеспособност на институцията.
43. Компетентните органи следва да се уверят, че оценяването на бизнес модела, вътрешното управление и механизмите за контрол в рамките на институцията, адекватността на капитала, адекватността на ликвидността и общата оценка на ПНПО постига следните цели:
- а. показва вероятността от необходимост за предприемане на мерки за ранна намеса за справяне с опасенията в съответствие с критериите, указани в дял 10;
  - б. действа като активатор за вземане на решение дали да бъдат предприети мерки за ранна намеса⁷ в съответствие с Насоките на ЕБО относно активаторите за използване на мерки за ранна намеса; и
  - в. помага за приоритизирането и планирането на надзорни ресурси и задаването на приоритети в плана за извършване на надзорни проверки (ПИНП).

---

⁷ Насоки на ЕБО относно активаторите за използване на мерки за ранна намеса([EBA/GL/2015/03](#))

44. Компетентните органи следва да гарантират, че общият рейтинг по ПНПО, определен въз основа на общия преглед на заплахите от четирите елемента на ПНПО, дава представа за цялостната жизнеспособност на институцията, включително дали институцията е „проблемна или има вероятност да стане проблемна“ по смисъла на член 32 от Директива 2014/59/ЕС, като се вземат предвид и насоките на ЕБО относно институциите, които са „проблемни или има вероятност да станат проблемни“⁸. Когато резултатът от общата оценка на ПНПО показва, че дадена институция може да се счита за „проблемна или има вероятност да стане проблемна“, компетентните органи следва да приложат оценка „F“ и да следват процеса на взаимодействие с органите за реструктуриране, както е посочено в член 32 от Директива 2014/59/ЕС.

2.3 Организационни разпоредби

45. Компетентните органи следва да гарантират, че за провеждането на ПНПО, техните организационни процедури включват най-малко следното:

- а. описание на ролите и отговорностите на техния надзорен персонал по отношение на извършването на ПНПО, както и съответните отчетни линии при нормални и извънредни ситуации;
- б. процедури за документиране и регистриране на констатации и надзорни преценки;
- в. мерки за одобряване на констатациите и оценките, както и поетапни процедури при наличие на разногласия в рамките на компетентния орган, както при нормални, така и при извънредни ситуации;
- г. указания за организиране на диалог с институцията по модела за минимална ангажираност, както е предвидено в раздел 2.4, за да се направи оценка на отделните ПНПО елементи; и
- д. правила за консултации с дадена институция и съобщаване на институцията на резултатите от ПНПО, като се отразява и взаимодействието в рамките на надзорните колегии по отношение на трансграничните групи и техните субекти, също и в съответствие с Регламент за изпълнение (ЕС) № 710/2014 на Комисията⁹.

---

⁸ Насоки на ЕБО за тълкуването на различните обстоятелства, при които за дадена институция се приема, че е проблемна или има вероятност да стане проблемна съгласно член 32, параграф 6 от Директива 2014/59/ЕС (EBA/GL/2015/07)

⁹ Регламент за изпълнение (ЕС) № 710/2014 на Комисията от 23 юни 2014 г. за определяне на технически стандарти за изпълнение по отношение на условията за прилагане на процеса на постигане на съвместно решение относно пруденциалните изисквания съгласно Директива 2013/36/ЕС на Европейския парламент и на Съвета (ОВ L 188, 27.6.2014 г., стр. 19).

46. При определянето на правилата за диалог с институциите, компетентните органи следва също така да вземат предвид потенциалните последици от предоставяне на рейтингите на институциите по отношение на техните задължения за оповестяване съгласно изискванията на Регламент (ЕС) № 596/2014¹⁰ и Директиви 2014/57/ЕС¹¹ и 2004/109/ЕО¹².

2.4 Пропорционалност и надзорна ангажираност

47. Компетентните органи следва да прилагат принципа на пропорционалност в обхвата, честотата и задълбочеността на надзорна ангажираност и диалог с дадена институция, и надзорните очаквания за стандартите, които институцията следва да покрива в съответствие с категорията на институцията. Във всички случаи оценката на рисковете за капитала и рисковете за ликвидността и финансирането трябва да включва оценка поне на най-съществените отделни рискове.

48. Независимо от категорията на институцията, когато информират за резултата от цялостната оценка на ПНПО, компетентните органи следва да предоставят по-специално:

- а. становище за размера и структурата на собствения капитал, който институцията трябва да поддържа в превишение на изискванията по Регламент (ЕС) № 575/2013 и глава 2 от Регламент (ЕС) 2017/2402¹³, свързани с елементи на рискове и рискове, които не са обхванати от тези регламенти;
- б. декларация за размера и структурата на собствения капитал, който институцията трябва да поддържа в превишение на изискванията по буква а) и дял VII, глава 4 от Директива 2013/36/ЕС;
- в. становище за поддържаната ликвидност и всякакви специфични изисквания за ликвидност, установени от компетентния орган; и
- г. становище за други надзорни мерки, включително мерки за ранна намеса, които компетентният орган възнамерява да предприеме.

---

¹⁰ Регламент (ЕС) № 596/2014 на Европейския парламент и на Съвета от 16 април 2014 г. относно пазарната злоупотреба (Регламент относно пазарната злоупотреба) и за отмяна на Директива 2003/6/ЕО на Европейския парламент и на Съвета и директиви 2003/124/ЕО, 2003/125/ЕО и 2004/72/ЕО на Комисията (ОВ L 173, 12.6.2014 г., стр. 1).

¹¹ Директива 2014/57/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 16 април 2014 г. относно наказателноправните санкции за пазарна злоупотреба (Директива за пазарната злоупотреба) (ОВ L 173, 12.6.2014 г., стр. 179).

¹² Директива 2004/109/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 15 декември 2004 г. относно хармонизиране изискванията за прозрачност по отношение на информацията за издателите, чиито ценни книжа са допуснати за търгуване на регулиран пазар, и за изменение на Директива 2001/34/ЕО (ОВ L 390, 31.12.2004 г., стр. 38).

¹³ Регламент (ЕС) 2017/2402 на Европейския парламент и на Съвета от 12 декември 2017 г. за определяне на обща рамка за секюритизациите и за създаване на специфична рамка за опростени, прозрачни и стандартизирани секюритизации, както и за изменение на Директиви 2009/65/ЕО, 2009/138/ЕО, и 2011/61/ЕС, и Регламенти (ЕО) № 1060/2009 и (ЕС) № 648/2012 (ОВ L 347, 28.12.2017 г., стр. 35).

49. За честотата и задълбочеността на аспекта на надзорна ангажираност предвид пропорционалността, когато планират ПНПО дейности, компетентните органи следва да се придържат към минимално ниво на модел на ангажираност, както следва (и както е описано в Таблица 1).

2.4.1 Институции от категория 1

50. За да осигуряват подходяща честота на надзорните дейности, свързани с ПНПО за институциите от категория 1, компетентните органи следва:

- а. да наблюдават ключовите показатели на тримесечна база;
- б. да изготвят документирано резюме на общата оценка по ПНПО най-малко веднъж годишно;
- в. да актуализират оценките на всички отделни ПНПО елементи най-малко веднъж годишно;
- г. да уведомяват институцията за резултата от общата оценка по ПНПО най-малко веднъж годишно;
- д. да поддържат постоянна ангажираност и диалог с ръководния орган и висшето ръководство на институцията, както е определено в член 3, параграф 9 от Директива 2013/36/ЕС, за да оценяват всеки елемент на ПНПО.

2.4.2 Институции от категория 2

51. За да осигуряват подходяща честота на надзорните дейности, свързани с ПНПО за институциите от категория 2, компетентните органи следва:

- а. да наблюдават ключовите показатели на тримесечна база;
- б. да изготвят документирано резюме на общата оценка по ПНПО най-малко веднъж годишно;
- в. да актуализират оценките на всички отделни ПНПО елементи най-малко веднъж на 2 години;
- г. да уведомяват институцията за резултата от общата оценка на ПНПО най-малко веднъж на 2 години;
- д. да имат постоянна ангажираност и да водят диалог с ръководния орган и висшето ръководство на институцията за оценяване на всеки ПНПО елемент.

2.4.3 Институции от категория 3

52. За да осигуряват подходяща честота на надзорните дейности, свързани с ПНПО за институциите от категория 3, компетентните органи следва:
- а. да наблюдават ключовите показатели на тримесечна база;
  - б. да изготвят документирано резюме на общата оценка по ПНПО най-малко веднъж годишно;
  - в. да актуализират оценките на всички отделни ПНПО елементи най-малко веднъж на 3 години или по-рано при появата на съществена нова информация относно риска;
  - г. да уведомяват институцията за резултата от общата оценка от ПНПО най-малко веднъж на 3 години;
  - д. да имат рисков базирани ангажираност и диалог с ръководния орган и висшето ръководство на институцията (т.е., когато е необходимо), за да оценяват елемента(ите) на съществен риск.

2.4.4 Институции от категория 4

53. За да осигуряват подходяща честота на надзорните дейности, свързани с ПНПО за институциите от категория 1, компетентните органи следва:
- а. да наблюдават ключовите показатели на тримесечна база;
  - б. да изготвят документирано резюме на общата оценка от ПНПО най-малко веднъж годишно;
  - в. да актуализират оценките на всички отделни елементи от ПНПО най-малко на всеки 3 години или по-рано с оглед на новата съществена информация за риска, като адаптират обхвата и задълбочеността на прегледа на такава актуализация към специфичния рисков профил на институцията;
  - г. да уведомяват институцията за резултата от общата оценка от ПНПО най-малко веднъж на 3 години;
  - д. да имат ангажираност и да водят диалог с ръководния орган и висшето ръководство на институцията най-малко веднъж на 3 години.

2.4.5 Минимални изисквания за ангажираност на надзорните органи

Таблица 1. Прилагане на ПНПО за различни категории институции

Категория	Наблюдение на ключови показатели	Оценка на всички ПНПО елементи (минимум)	Обобщение на общата ПНПО оценка	Минимално ниво на ангажираност/диалог
1	На тримесечие	Веднъж годишно	Веднъж годишно	Постоянна ангажираност с ръководния орган и висшето ръководство на институцията; ангажираност с институцията за оценка на всеки елемент.
2	На тримесечие	Веднъж на 2 години	Веднъж годишно	Постоянна ангажираност с ръководния орган и висшето ръководство на институцията; ангажираност с институцията за оценка на всеки елемент.
3	На тримесечие	Веднъж на 3 години	Веднъж годишно	Рисково базирана ангажираност с ръководния орган и висшето ръководство на институцията; ангажираност с институцията за оценка на съществения/те елемент/и на риска.
4	На тримесечие	На всеки 3 години с обхват и задълбоченост на прегледа, съобразени със специфичния рисков профил на институцията	Веднъж годишно	Ангажираност с ръководния орган и висшето ръководство на институцията най-малко веднъж на 3 години.

54. Когато компетентните органи установят, че дадени институции имат сходни рискови профили, те могат да провеждат тематични ПНПО оценки на няколко институции като една оценка (напр. може да се извършва АБМ на всички малки ипотечни кредитополучатели, при условие че има вероятност да установят същите проблеми на бизнес жизнеспособността за всички тези институции). Компетентните органи могат също така да използват методологии за прилагането на ПНПО, адаптирани за институции със сходни рискови профили, като например сходни бизнес модели или географско местоположение на експозициите в съответствие с член 97, параграф 4а от Директива 2013/36/ЕС.

55. Компетентните органи следва да определят допълнително ниво на ангажираност въз основа на констатациите от предишни оценки на един или повече елементи на ПНПО, при което следва да се изискват повече ресурси за надзор и по-голяма интензивност и честота на ангажираност, съобразени с положението на отделната институция по отношение на рисковете и уязвимости, независимо от категорията на институцията, за институции със слаб общ резултат по ПНПО (поне временно).
56. За институциите, включени в плана за извършване на надзорни проверки, който се изисква съгласно член 99 от Директива 2013/36/ЕС, компетентните органи следва да гарантират, че нивото на ангажираност и приложение на ПНПО е определено в този план.
57. Когато планират дейности по ПНПО, компетентните органи следва да обърнат специално внимание на координирането на дейности с други страни, които са пряко или непряко включени в оценката, в частност когато се изискват входни данни от институцията и/или други компетентни органи, участващи в надзора на трансгранични групи, както е предвидено в дял 11 от настоящите насоки.

2.4.6 Фокус и детайлност на оценката

58. От гледна точка на обхвата на пропорционалност, когато провеждат ПНПО чрез прилагане на настоящите насоки, компетентните органи следва да отчетат, че различните елементи, методологични аспекти и оценъчни компоненти, както е предвидено в дялове 4, 5, 6 и 8, не се отнасят по еднакъв начин за всички институции; където е подходящо, компетентните органи следва да прилагат различна степен на детайлизация спрямо оценката в зависимост от категорията, в която попада институцията, и до степента, която е подходяща за размера и бизнес модела на институцията, както и естеството, мащаба и сложността на нейните дейности.
59. Като вземат предвид точки 57 и 58, компетентните органи може също така да определят специфичната насоченост на ПНПО, когато се извършва по-подробна оценка в избрани области, докато за всички други елементи на ПНПО се отделя по-малко внимание, което обаче е достатъчно за съдържателна оценка. Този фокус на ПНПО може да се основава на многогодишното планиране, икономическите обстоятелства или специфичното състояние на дадена институция. Когато определят насочеността и детайлността на оценката, компетентните органи следва да вземат предвид рисковия профил на институцията, съществеността на различните рискове и всички промени в тях, включително наблюдаваните при мониторинга на ключови показатели, както е посочено в дял 3, стрес тестовете, както е посочено в дял 12, или резултатите от предишни оценки от ПНПО.

Дял 3. Наблюдение на ключови показатели

---

60. Компетентните органи следва да се ангажират с текущо наблюдение на ключови финансови и нефинансови показатели, за да наблюдават промените във финансовото състояние и рисковите профили на институциите. Компетентните органи следва също да използват това наблюдение, за да установят необходимостта от актуализиране на оценката на ПНПО елементите на фона на новопостъпила съществена информация извън планираните надзорни дейности. Когато наблюдението разкрива съществена промяна в рисковия профил на институцията или аномалии в показателите, компетентните органи следва да разследват причините и, когато е уместно, да извършат преглед на оценката на съответния ПНПО елемент на предвид новопостъпилата информация.
61. Следвайки модела на минимална ангажираност, разгледан в дял 2, компетентните органи следва да наблюдават ключовите финансови и нефинансови показатели най-малко веднъж на тримесечие за всички институции. Въпреки това, в зависимост от специфичните характеристики на институциите или дадена ситуация, компетентните органи могат да установят по-често извършване на мониторинг, като вземат под внимание наличието на основна информация (например пазарни данни).
62. Компетентните органи следва да създадат системи и модели за наблюдение, които да позволят установяването на съществени промени и аномалии в поведението на показатели, и трябва да е зададат прагове, където е подходящо. Компетентните органи следва също да създадат поетапни процедури за всички съответни показатели (или комбинации от показатели), обхванати от наблюдението, за да гарантират разследването на аномалиите и съществените промени.
63. Компетентните органи следва да приспособят набора от показатели и техните прагове спрямо специфичните характеристики на отделните институции или групи от институции с подобни характеристики (сходни групи). Рамката на показателите, моделите и праговете на наблюдение трябва да отразяват размера, сложността, бизнес модела и рисковия профил на институцията и следва да обхващат географските райони, секторите и пазарите, в които работи институцията.
64. Компетентните органи следва да установят показатели за проследяване чрез текущо наблюдение на база редовната надзорна отчетност и чрез използване на определенията от стандартите за обща отчетност. Когато е уместно, таблиците на ЕБО или показателите, наблюдавани от ЕБО, може да се използват като източник на информация, въз основа на която може да се наблюдават отделните институции.

65. Рамките на установените показатели и резултатите от наблюдението на ключови показатели също трябва да се използват като входни данни за оценката на рисковете за капитала и рисковете за ликвидността и финансирането по съответните ПНПО елементи.
66. Показателите, използвани за наблюдение, следва да включват най-малко следните специфичните показатели за институциите:
- а. финансовите и рисковите показатели, които се отнасят до всички рискови категории, които са обхванати от настоящите насоки (вж. дялове 6 и 8);
  - б. всички съотношения, изведени от прилагането на Регламент (ЕС) № 575/2013 и от националното законодателство относно прилагането на Директива 2013/36/ЕС за изчисляване на минималните пруденциални изисквания (напр. базов собствен капитал от първи ред (БСКПР), отношението на ликвидно покритие (ОЛП), отношението на нетно стабилно финансиране (ОНСФ) и др.);
  - в. минималните изисквания за собствен капитал и приемливи задължения (МИПЗ), както е посочено в Директива 2014/59/ЕС;
  - г. съответните пазарни показатели (напр. цена на собствения капитал, спредове по суап за кредитно неизпълнение (СКН), облигационни спредове и др.);
  - д. когато са налични — показатели за възстановяване, използвани в планове за възстановяване на институцията; и
  - е. когато са налични, показатели, основани на количествена или качествена информация от отчетността, предоставяна на компетентните органи, които може да показват риск от ИП/ФТ.
67. Компетентните органи следва да съчетават специфичните показатели на институцията със съответните макроикономически показатели, когато има такива, в географските райони, отраслите и пазарите, в които работи институцията.
68. Установяването на съществени промени или аномалии в показателите, особено в случаите, когато промените се отличават значително от стойностите на институциите със сходни характеристики, следва да се разглежда от компетентните органи като причина за по-нататъшно разследване. По-специално, компетентните органи следва да:
- а. определят причината и извършат оценка на съществеността на евентуалното пруденциално въздействие върху институцията;
  - б. документират причината и резултатите от оценката; и

в. прегледат оценката на риска и ПНПО рейтинга, когато е подходящо, на фона на всички нови констатации.

69. Компетентните органи следва също да обмислят възможността за допълване на текущото наблюдение на ключови финансови и нефинансови показатели с преглед на наличните независими пазарни проучвания и анализи, които може да бъдат полезен източник на алтернативни гледни точки.

Дял 4. Анализ на бизнес модела

4.1 Общи положения

70. Настоящият дял определя критерии за оценка на бизнес модела и стратегията на институцията. Компетентните органи следва да прилагат тази оценка спрямо институцията на същото ниво като това на общата ПНПО оценка, но тя може също така да се прилага и на ниво бизнес или продуктово направление, или на тематична основа.
71. Без да намаляват отговорността на ръководния орган на институцията да провежда и организира дейността си и без да посочват предпочитания за специфични бизнес модели, компетентните органи следва да провеждат редовен анализ на бизнес модела (АБМ), за да оценят бизнес и стратегическите рискове и за да определят:
- ▶ жизнеспособността на текущия бизнес модел на институцията въз основа на неговата способност да генерира приемливи доходи през следващите 12 месеца; и
  - ▶ устойчивостта на стратегията на институцията въз основа на нейната способност да генерира приемливи доходи през бъдещ период от най-малко 3 години, на базата на нейните стратегически планове и финансови прогнози.
72. Компетентните органи следва да използват резултатите от АБМ в подкрепа на оценката на всички други елементи на ПНПО. Компетентните органи може да оценят специфични аспекти на АБМ, по-специално количествената оценка на бизнес модела, като част от оценката на други ПНПО елементи (напр. разбирането на структурата на финансиране може да бъде част от оценката на рисковете за ликвидността).
73. Компетентните органи следва също да използват АБМ в подкрепа на установяването на ключови слабости на институцията, които е най-вероятно да имат съществено въздействие върху институцията/да доведат до считането ѝ за проблемна в бъдеще.
74. Компетентните органи следва също така да използват АБМ за оценка на пруденциалните последици от рисковете от ИП/ФТ, които са им известни, свързани с бизнес модела на институцията. Във връзка с това компетентните органи следва да използват информацията, получена от надзорните органи в областта на борбата с изпирането на пари и финансирането на тероризма, по-специално техните оценки за рисковете от ИП/ФТ и всякакви констатации, свързани със съществени слабости в контрола на БИП/БФТ на дадена институция, за да допълнят констатациите си от текущия надзор и да преценят дали те поражда опасения от пруденциален характер, свързани с риска от ИП/ФТ. Когато оценката показва, че бизнес моделът на институцията поражда опасения от пруденциален характер, свързани с риска от ИП/ФТ, компетентните органи следва да споделят резултата от пруденциалната оценка на

бизнес модела с надзорните органи в областта на борбата с изпирането на пари и финансирането на тероризма¹⁴.

75. Компетентните органи следва да предприемат следните стъпки като част от АБМ:

- а. предварителна оценка;
- б. установяване на областите на фокус;
- в. оценка на бизнес средата;
- г. количествен анализ на текущия бизнес модел;
- д. качествен анализ на текущия бизнес модел;
- е. анализ на бъдещата стратегия и на финансовите планове (включително планираните промени в бизнес модела);
- ж. оценка на жизнеспособността на бизнес модела;
- з. оценка на устойчивостта на стратегията;
- и. установяване на ключовите слабости, на които бизнес моделът и стратегията на институцията я излагат или може да я изложат; и
- й. обобщаване на констатациите и рейтингите.

76. За да проведат АБМ, компетентните органи следва да използват най-малко следните източници на количествена и качествена информация:

- а. стратегическия план/стратегическите план на институцията с прогнози за текущата година и за бъдещи периоди, както и основни икономически допускания;
- б. финансовата (публична) отчетност (напр. отчети за приходи и разходи, счетоводен баланс);
- в. регулаторната отчетност (обща отчетност (COREP), финансова отчетност (FINREP) и кредитен регистър, когато има такива);
- г. вътрешна отчетност (управленска информация, капиталово планиране, отчетност на ликвидността, вътрешни доклади за рискове);

---

¹⁴ В съответствие с Насоките на ЕБО за сътрудничество в областта на борбата с изпирането на пари и финансирането на тероризма (EBA/GL/2021/15).

- д. плановете за възстановяване и реструктуриране, включително резултатите от оценката на възможността за реструктуриране, предоставена от органа за реструктуриране в съответствие с член 14 от Директива 2014/59/ЕС;
- е. доклади от трети страни (например одиторски доклади, доклади от капиталови/кредитни анализатори); и
- ж. други съответни изследвания/проучвания (напр. от Международния валутен фонд (МВФ), макропруденциални органи и институции, европейски институции).

4.2 Предварителна оценка

77. Компетентните органи следва да анализират основните дейности, географското местоположение и пазарната позиция на институцията, за да установят на най-високото ниво на консолидация в юрисдикцията, следното:

- а. основно географско местоположение;
- б. основни дъщерни дружества/клонове;
- в. основни бизнес направления; и
- г. основни продуктови линии.

78. За целта компетентните органи следва да вземат предвид набор от подходящи показатели към датата на оценка и в исторически план. Тези показатели следва да включват:

- а. принос към общите приходи/разходи;
- б. дял на активи;
- в. дял на общата рискова експозиция (ОРЕ); и
- г. пазарна позиция.

79. Компетентните органи следва да използват тази предварителна оценка, за да:

- а. определят съществеността на бизнес областите/направленията: компетентните органи следва да определят кои географски местоположения, дъщерни дружества/клонове, бизнес направления и продуктови линии са най-съществени въз основа на приноса към печалбата (например въз основа на отчета за приходите и разходите), риска (например въз основа на ОРЕ или други мерки за риск) и/или организационни/законови приоритети (например специфични задължения на банките в публичния сектор да

предлагат специфични продукти). Компетентните органи следва да използват тази информация като основа за определяне върху какво трябва да се фокусира АБМ (разгледан по-нататък в раздел 4.3);

- б. установят групите със сходни характеристики: компетентните органи следва да определят съответната група към която може да бъде включена институцията; за да проведе АБМ, компетентният орган трябва да определи групата със сходни характеристики на база на конкурентните продуктови/бизнес направления, насочени към един и същ източник на печалби/потребители (например дейностите с кредитни карти на различни институции, насочени към потребителите на кредитни карти в държавата X);
- в. подкрепят прилагането на принципа за пропорционалност: компетентните органи може да използват резултатите от предварителна оценка за подпомагане на разпределението на институциите в категории на пропорционалност въз основа на установената сложност на институциите (както е посочено в раздел 2.1.1).

4.3 Установяване на основните области за целите на АБМ

80. Компетентните органи следва да определят фокуса на АБМ. Те трябва да се съсредоточат върху бизнес направления, които са най-важни по отношение на жизнеспособността или бъдещата устойчивост на текущия бизнес модел и/или е най-вероятно да доведат до увеличаване на изложеността на институцията към съществуващи или нови слабости. Компетентните органи следва да вземат предвид:

- а. съществеността на бизнес направленията — дали определени бизнес направления са по-важни от гледна точка на генериране на печалби (или загуби);
- б. предишни надзорни констатации — дали констатациите за други елементи на ПНПО може да предоставят показатели за бизнес направленията, които изискват допълнително разследване;
- в. констатации и наблюдения от вътрешни или външни одиторски доклади — дали одитната функция е установила специфични проблеми по отношение на устойчивостта или жизнеспособността на определени бизнес направления;
- г. значение за стратегическите планове — дали има бизнес направления, които институцията желае да развие или намали значително;
- д. резултатите от тематичните надзорни прегледи — дали даден секторен анализ е разкрил общи основни проблеми, които налагат извършването на допълнителен специфичен анализ на институцията;

- е. наблюдавани промени в бизнес модела — дали се наблюдават де факто промени в бизнес модела, настъпили без институцията да е обявила планирани промени или да е съставила нови стратегически планове;
- ж. сравнения в групата институции със сходни характеристики — дали дадено бизнес направление е проявило нетипично изпълнение (като твърде различаваща се стойност) в сравнение с останалите институции в сходната група;
- з. констатации и наблюдения от предварителната оценка на бизнес модела, включително тези, които сочат потенциална експозиция на бизнес модела към рискове от ИП/ФТ.

4.4 Оценка на бизнес средата

81. За да си изградят мнение относно достоверността на стратегическите допускания на дадена институция, компетентните органи следва да предприемат анализ на бизнес средата. При него се вземат под внимание настоящите и бъдещите бизнес условия, при които една институция работи или е вероятно да работи въз основа на своите основни или съществени географски и бизнес експозиции. Като част от тази оценка компетентните органи следва да разбират посоката на макроикономическите и пазарни тенденции и стратегическите намерения на институциите в сходна група.

82. Компетентните органи следва да използват този анализ, за да разберат:

- а. ключовите макроикономически променливи, в рамките на които съответният оценяван субект, продукт или сегмент работи или ще работи въз основа на основните си географски местоположения. Примерите за ключови променливи включват брутният вътрешен продукт (БВП), нивата на безработица, лихвените проценти и индексите на цените на жилищата.
- б. конкурентната среда и как е най-вероятно да се развива, като отчитат дейността на сходната група институции. Примерите за областите за преглед включват очаквания ръст на целевия пазар (например ипотечния жилищен пазар) и дейностите и плановете на основните конкуренти в целевия пазар.
- в. общите тенденции на пазара, които може да окажат въздействие върху резултатите и доходността на институцията. Това трябва да включва най-малко регулаторните тенденции (напр. промени в законодателството за разпределение на дребно на банкови продукти), технологичните тенденции (напр. промени в електронните платформи за някои видове търговия) и обществените/демографските тенденции (напр. по-голямо търсене на ислямски банкови услуги).

4.5 Анализ на текущия бизнес модел

83. За да разберат средствата и методите, използвани от дадена институция, за да работи и да генерира печалби, компетентните органи следва да извършват количествени и качествени анализи.

4.5.1 Количествен анализ

84. Компетентните органи следва да извършват анализ на количествените характеристики на текущия бизнес модел на дадена институция, за да разберат нейното финансово състояние и до каква степен е повлияно от рисковия ѝ апетит предвид по-ниското или по-високото му ниво спрямо това на сходна група от банки.

85. Областите, които трябва да се анализират от компетентните органи, следва да включват:

- а. приходите и разходите, включително тенденциите: компетентните органи следва да оценят основната доходност на институцията (напр. резултат от извънредни позиции и еднократни събития), разпределението на потоци от доходи, разпределение на разходите, разходи за обезценка и основни отношения (напр. нетен лихвен марж, разходи/приходи, обезценка по кредити). Компетентните органи следва да вземат предвид как посочените по-горе позиции са се развили в последните години и да установят основните тенденции;
- б. счетоводния баланс, включително тенденциите: компетентните органи следва да оценят видовете активи и пасиви, структурата на финансиране, промяната в ОРЕ и собствения капитал и основните отношения (например възвръщаемост на собствения капитал, основен капитал от първи ред, недостиг във финансирането). Компетентните органи следва да вземат предвид как посочените по-горе позиции са се развили в последните години и да установят основните тенденции;
- в. концентрациите, включително техните тенденции: компетентните органи следва да оценят концентрациите в отчета за приходи и разходи и счетоводния баланс, свързани с клиенти, отрасли и географски местоположения. Компетентните органи следва да вземат предвид как посочените по-горе позиции са се развили в последните години и да установят основните тенденции; и
- г. рисковия апетит: компетентните органи следва да оценят приетите лимити, поставени от институцията по вид риск (кредитен риск, риск за финансирането и др.) и спазването им, за да разберат рисковете, които институцията е склонна да поеме, за да повлияе върху своя финансов резултат.

4.5.2 Качествен анализ

86. Компетентните органи следва да предприемат анализ на качествените характеристики на текущия бизнес модел на институцията, за да разберат вложените в него фактори за успех и ключови зависимости.
87. Областите, които трябва да се анализират от компетентните органи, следва да включват:
- а. основни външни зависимости: компетентните органи следва да определят основните екзогенни фактори, които оказват влияние върху успеха на бизнес модела; те могат да включват доставчици трети страни, посредници, както и специфични регулаторни фактори;
  - б. основни вътрешни зависимости: компетентните органи следва да определят основните ендогенни фактори, които оказват влияние върху успеха на бизнес модела; те могат да включват качеството на ИТ платформите и операционния и ресурсен капацитет;
  - в. франчайз: компетентните органи следва да определят дали взаимоотношенията с клиенти, доставчици и партньори са добри; това може да включва разчитането на институцията на нейната репутация, ефективността на клоновете, лоялността на клиентите и ефективността на партньорствата; и
  - г. области на конкурентно преимущество: компетентните органи следва да определят областите, в които институцията има конкурентно преимущество над сходните институции; това може да включва кое да е от горепосочените, като качеството на ИТ платформите на институцията или други фактори, като глобалната мрежа на институцията, мащаба на нейната дейност или нейното продуктово предложение.
  - д. При анализа компетентните органи следва да вземат предвид всички признаци за това, че бизнес моделът и дейностите пораждат повишени рискове от ИП/ФТ, включително приемане на депозити или установяване или използване на правни субекти във високорискови трети държави, определени в съответствие с член 9 от Директива (ЕС) 2015/849. Когато има такива, тези признаци следва да бъдат допълнени от количествен анализ, когато е целесъобразно, с акцент по-специално върху съществеността на приходите и доходите от операции, извършвани в такива високорискови трети държави, концентрациите на експозиции към клиенти, за които институцията прилага разширена комплексна проверка на клиента, както е посочено в глава II, раздел 3 от Директива (ЕС) 2015/849. Компетентните органи следва да обменят информация с надзорния орган за БИП/БФТ относно тези индикации, както е посочено в точка 74.

4.6 Анализ на стратегията и финансовите планове

88. Компетентните органи следва да предприемат количествен и качествен анализ на финансовите прогнози и стратегическия план на институцията, за да разберат допусканията, приемливостта и степента на риск на нейната бизнес стратегия.

89. Областите, които трябва да се анализират от компетентните органи, следва да включват:

- a. обща стратегия: компетентните органи следва да разгледат основните количествени и качествени управленски цели;
- б. прогнозиран финансов резултат: компетентните органи следва да разгледат прогнозирания финансов резултат, като включат същите или подобни показатели като тези, включени в количествения анализ на текущия бизнес модел;
- в. фактори за успех на стратегията и финансовия план: компетентните органи следва да определят предложените ключови промени в текущия бизнес модел за постигане на целите;
- г. допускания: компетентните органи следва да определят правдоподобността и последователността на допусканията, направени от институцията, които обуславят нейната стратегия и прогнози; те може да включват допускания в области, като макроикономически показатели за измерване, динамика на пазара, обем и ръст на маржа при ключови продукти, отрасли и географски местоположения и др.; и
- д. способности за изпълнение: компетентните органи следва да определят способностите за изпълнение на институцията въз основа на доказано придържане към предишни стратегии и прогнози, сложността и амбицията на поставената стратегия в сравнение с текущия бизнес модел. При оценката на капацитета за изпълнение компетентните органи следва да вземат предвид и способностите за изпълнение на стратегията от гледна точка на управлението на риска.

90. Компетентните органи може да провеждат части от този анализ едновременно с количествения и качествения анализ на текущия бизнес модел, по-специално анализа на прогнозирания финансов резултат и факторите за успех на стратегията.

4.7 Оценка на жизнеспособността на бизнес модела

91. След като проведат анализите, предвидени в раздели 4.4 и 4.5, компетентните органи трябва да формират или актуализират своето становище за жизнеспособността на текущия бизнес модел на институцията въз основа на нейната способност да генерира

приемливи приходи през следващите 12 месеца предвид нейния количествен резултат, ключови фактори за успех и зависимости, и бизнес средата.

92. Компетентните органи следва да оценят приемливостта на приходите въз основа на следните критерии:

- а. възвръщаемост на собствения капитал към цена на капитала или еквивалентна мярка: компетентните органи следва да преценят дали бизнес моделът генерира възвръщаемост над разходите (с изключение на еднократните плащания) на база възвръщаемост към цената на капитала; други показатели за измерване, като възвръщаемост на активите или възвръщаемост на капитала, съобразени с рисковете, както и вземане под внимание на промените в тези мерки по време на цикъла, също може да подкрепят тази оценка;
- б. структура на финансиране: компетентните органи следва да преценят дали структурата на финансиране е подходяща за бизнес модела и стратегията; колебания или несъответствия във видовете финансиране може да означава, че даден бизнес модел или стратегия, дори такъв, който генерира възвръщаемост над разходите, може да не е жизнеспособен или устойчив предвид текущата или бъдещата бизнес среда; и
- в. рисков апетит: компетентните органи следва да преценят дали бизнес моделът или стратегията на институцията разчита на рисков апетит, насочен към отделни рискове (напр. кредитен, пазарен) или като цяло, която се счита за твърде висока или за твърде различаваща се стойност сред сходната група, за да генерира достатъчно възвръщаемост.

4.8 Оценка на устойчивостта на стратегията на институцията

93. След като проведат анализите, предвидени в раздели 4.4 до 4.6, компетентните органи трябва да формират или актуализират своето становище за устойчивостта на стратегията на институцията въз основа на нейната способност да генерира приемливи приходи, както е определено по-горе, през бъдещ период от най-малко 3 години въз основа на нейните стратегически планове и финансови прогнози предвид надзорната оценка на бизнес средата.

94. По-специално компетентните органи следва да оценят устойчивостта на стратегията на институцията въз основа на:

- а. правдоподобността на допусканията на институцията и прогнозния финансов резултат в сравнение с надзорното становище за текущата и бъдещата бизнес среда;

- б. въздействието върху прогнозния финансов резултат на надзорното становище за бизнес средата (когато това се различава от допусканията на институцията); и
- в. нивото на риск на стратегията (т.е. сложността и амбицията на стратегията в сравнение с текущия бизнес модел) и последващата вероятност за успех въз основа на вероятните възможности на институцията за изпълнение (измерено чрез успеха на институцията при изпълнение на предишни стратегии от подобен мащаб или досегашния резултат спрямо стратегическия план и при отчитане на възможностите за изпълнение на стратегията от гледна точка на управлението на риска).

4.9 Установяване на ключови слабости

95. След като проведат АБМ, компетентните органи следва да оценят ключовите слабости, на които бизнес моделът и стратегията на институцията я излагат или може да я изложат, като вземат предвид някои от следните:

- а. очаквано лошо финансово изпълнение;
- б. разчитане на нереалистична стратегия;
- в. прекомерни концентрации или променливост (например на приходи, печалби, клиенти, подлежащи на разширена комплексна проверка на клиента, посочена в глава II, раздел 3 от Директива 2015/849, високорискови трети държави в съответствие с член 9 от посочената директива, депозити и активи под попечителство/управление, свързани с такива високорискови трети държави;
- г. прекомерно поемане на риск;
- д. проблеми, свързани със структурата на финансиране;
- е. значителни външни проблеми (напр. регулаторни събития, налагащи „обособяване“ на бизнес единици); и
- ж. рисковете от екологичен, социален и управленски характер и тяхното въздействие върху жизнеспособността и устойчивостта на бизнес модела и дългосрочната устойчивост на институцията.

96. След като извършат посочената по-горе оценка, компетентните органи следва да формират представа за жизнеспособността на бизнес модела на институцията и устойчивостта на нейната стратегия, както и за всички необходими мерки за справяне с проблеми и опасения.

4.10 Резюме на констатациите и оценка

97. Въз основа на оценката на жизнеспособността и устойчивостта на бизнес модела, компетентните органи следва да формират общо становище за жизнеспособността на бизнес модела и устойчивостта на стратегията, и евентуалните рискове за жизнеспособността на дадена институция, произтичащи от тази оценка. Това становище следва да бъде отразено в обобщение на констатациите, придружено от оценка на жизнеспособността въз основа на съображенията, посочени в Таблица 2.

Таблица 2. Надзорни съображения за определяне на рейтинг на бизнес модел и стратегия

Рейтинг	Надзорно становище	Съображения
1	Бизнес моделът и стратегията представляват ниско ниво на риск за жизнеспособността на институцията.	<ul style="list-style-type: none"> • Институцията генерира силни и стабилни приходи, които са приемливи предвид рисковия ѝ апетит и структурата на финансиране. • Няма съществени концентрации на активи или неустойчиви концентрирани източници на приходи. • Институцията има силна конкурентна позиция в избраните от нея пазари и стратегия, която има вероятност да я затвърди. • Институцията има финансови прогнози, съставени въз основа на правдоподобни допускания относно бъдещата бизнес среда. • Стратегическите планове са подходящи предвид текущия бизнес модел и изпълнителните способности на управлението.
2	Бизнес моделът и стратегията представляват средно ниво на риск за жизнеспособността на институцията.	<ul style="list-style-type: none"> • Институцията генерира средно ниво на приходи в сравнение със сходни институции и/или исторически резултат, които като цяло са приемливи предвид нейния рисков апетит и структура на финансиране. • Има известни концентрации на активи или концентрирани източници на приходи. • Институцията е изправена пред конкурентен натиск върху своите продукти/услуги в един или повече ключови пазари. Известни съмнения относно стратегията ѝ за справяне със ситуацията. • Институцията има финансови прогнози,

Рейтинг	Надзорно становище	Съображения
		<p>съставени въз основа на оптимистични допускания относно бъдещата бизнес среда.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Стратегическите планове са разумни предвид текущия бизнес модел и изпълнителните способности на управлението, но не са безрискови.
3	<p>Бизнес моделът и стратегията представляват средно-високо ниво на риск за жизнеспособността на институцията.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Институцията генерира приходи, които често са слаби или нестабилни или разчита на рисков апетит или структура на финансиране, за да генерира подходящи приходи, които предизвикват надзорна загриженост. • Има значителни концентрации на активи или концентрирани източници на приходи. • Институцията има слаба конкурентна позиция за своите продукти/услуги в избраните от нея пазари и може да има няколко бизнес направления с добри перспективи. Пазарният дял на институцията може да намалява значително. Има съмнения относно стратегията ѝ за справяне със ситуацията. • Институцията има финансови прогнози, съставени въз основа на прекалено оптимистични допускания относно бъдещата бизнес среда. • Стратегическите планове може да не са правдоподобни предвид текущия бизнес модел и изпълнителните способности на управлението.
4	<p>Бизнес моделът и стратегията представляват високо ниво на риск за жизнеспособността на институцията.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Институцията генерира много слаби или силно нестабилни приходи или разчита на неприемливи рисков апетит или структура на финансиране, за да генерира подходящи приходи. • Институцията има изключителни концентрации на активи или неустойчиви концентрирани източници на приходи. • Институцията има много слаба конкурентна позиция за своите продукти/услуги в избраните от нея пазари и участва в бизнес направления с много слаби перспективи.

Рейтинг	Надзорно становище	Съображения
		<p>Стратегическите планове е много малко вероятно да се справят със ситуацията.</p> <ul style="list-style-type: none"><li data-bbox="842 450 1406 584">• Институцията има финансови прогнози, съставени въз основа на много нереалистични допускания относно бъдещата бизнес среда. <li data-bbox="842 595 1406 730">• Стратегическите планове не са правдоподобни предвид текущия бизнес модел и изпълнителните способности на управлението.

Дял 5. Оценка на вътрешното управление и механизмите за контрол в рамките на институцията

5.1 Общи положения

98. Компетентните органи следва да оценят дали правилата за вътрешно управление са подходящи за и съизмерими спрямо рисковия профил, бизнес модела, естеството, размерите и сложността на институцията. Те следва да идентифицират степента, в която институцията се придържа към приложимите изисквания на ЕС и национални изисквания за системи за добро вътрешно управление и да установят евентуални недостатъци. Компетентните органи следва да преценят в частност дали системите за вътрешно управление осигуряват добро управление на рисковете и включват подходящи механизми за вътрешен контрол и надзор. Компетентните органи следва да установят дали има сериозни рискове, предизвикани от лоши системи за вътрешно управление, и потенциалното им въздействие върху рисковия профил и устойчивостта на институцията.
99. За ПНПО оценката на вътрешното управление на институцията и механизмите за контрол в рамките на институцията следва да включва оценка на следните области:
- а. цялостната рамка за вътрешно управление, която следва да включва ясна организационна структура;
  - б. състав, организация и функциониране на ръководния орган и неговите комитети, ако са установени такива;
  - в. корпоративна култура и култура по отношение на риска;
  - г. политики и практики за възнаграждението;
  - д. рамка за вътрешен контрол, която следва да включва добре функциониращи независими функции за управление на риска, нормативно съответствие и вътрешен одит;
  - е. рамка за управление на риска, включително вътрешен анализ на адекватността на капитала (БААК), вътрешни процедури за оценка на адекватността на ликвидността (ИЛААР), процес на одобрение на нови продукти, включително съществени промени в продуктите, системите и процесите и извънредните сделки;
  - ж. целостта на административните и счетоводните процедури;

- з. политика и стратегия за възлагане на дейности на външни изпълнители;
- и. информационни и комуникационни технологии и непрекъсваемост на дейността; и
- й. план за възстановяване.

100. Оценката на вътрешното управление следва да обоснове специфичната оценка на управлението и механизмите за контрол на риска, както е предвидени в дялове 6 и 8, както и оценката на ВААК и ВААЛ в ПНПО оценката на капитала (дял 7) и ПНПО оценката на ликвидността (дял 9). По подобен начин анализът по рискове на ВААК изчисленията/капиталовите оценки, разгледани в дял 7, както и всички установени тук недостатъци, следва да обоснове оценката на общата рамка на ВААК, оценявана съгласно този дял.

101. В съответствие с Насоките на ЕБО относно вътрешното управление¹⁵ оценката на рамката за вътрешно управление следва да включва проверка на наличието на правила и механизми за управление, за да се гарантира, че институцията спазва приложимите изисквания за БИП/БФТ, и да вземе предвид всякаква допълнителна информация, получена от надзорния орган за БИП/БФТ, относно оценката на тези правила и механизми.

5.2 Обща рамка за вътрешно управление

102. В съответствие с Насоките на ЕБО относно вътрешното управление, съвместните насоки на ЕОЦКП и ЕБО относно оценката на пригодността на членовете на ръководния орган и лицата, заемащи ключови позиции¹⁶, Насоките на ЕБО относно изискванията за оповестяване¹⁷, Насоките на ЕБО относно споразуменията за възлагане на дейности на външни изпълнители¹⁸ и Насоките на ЕБО за разумни политики за възнагражденията¹⁹ оценката на рамката за вътрешно управление от страна на компетентните органи следва да включва оценка на това дали институцията доказва най-малко, че:

- а. отговорностите на ръководния орган са ясно определени, като се прави разлика между отговорностите на ръководната (изпълнителна) функция и контролната (не изпълнителна) функция, и въвеждането на подходящи правила за управление;

---

¹⁵ Насоки на ЕБО относно вътрешното управление съгласно Директива 2013/36/ЕС (ЕВА/GL/2021/05).

¹⁶ Съвместни насоки на ЕОЦКП и ЕБО относно оценката на пригодността на членовете на ръководния орган и лицата, заемащи ключови позиции, съгласно Директива 2013/36/ЕС и Директива 2014/65/ЕС (ЕВА/GL/2021/06).

¹⁷ [Насоки на ЕБО относно изискванията за оповестяване на информация съгласно осма част от Регламент \(ЕС\) № 575/2013](#) (ЕВА/GL/2016/11).

¹⁸ [Насоки на ЕБО за възлагане на дейности на външни изпълнители](#) (ЕВА/GL/2019/02).

¹⁹ [Насоки за разумни политики за възнагражденията](#) съгласно член 74, параграф 3 и член 75, параграф 2 от Директива 2013/36/ЕС и оповестявания съгласно член 450 от Регламент (ЕС) № 575/2013 (ЕВА/GL/2021/04).

- б. установена е подходяща и прозрачна организационна и оперативна структура с ясно определени, прозрачни и последователни линии на отговорност, включваща тези на ръководния орган и неговите комитети;
- в. ръководният орган е създал и осигурил изпълнението на цялостните бизнес стратегия и стратегия за риска, включително установяване на рисковия апетит на институцията на индивидуална и консолидирана основа с подходящото участие на ръководния орган;
- г. рисковата култура чрез политиките и тяхното прилагане, включително комуникациите и обучението, са подходящи;
- д. прилага се процес за подбор и извършване на оценка на пригодността за членовете на ръководния орган и лицата, заемащи ключови позиции;
- е. въведена е адекватна и ефективна рамка за вътрешно управление и вътрешен контрол с независими функции за управление на риска, за нормативно съответствие и за вътрешен одит, които разполагат с достатъчно правомощия, статут и ресурси, за да изпълняват своите функции;
- ж. въведени са политика за възнагражденията и практики за възнагражденията, които да са в съответствие с принципите за възнагражденията, предвидени в членове 92—95 от Директива 2013/36/ЕС и Насоките на ЕБО за разумни политики за определяне на възнагражденията;
- з. въведени са системи, целящи да гарантират целостта на системите за счетоводна и финансова отчетност, включително финансовия и оперативен контрол и спазването на правните изисквания и съответните стандарти;
- и. възприета е политика и стратегия на възлагане на външен изпълнител, която взема под внимание въздействието на възлагането на външен изпълнител върху дейността на институцията и риска, пред който е изправена;
- й. рамката за вътрешно управление е установена, наблюдавана и оценявана от ръководния орган; и
- к. рамката за вътрешно управление е прозрачна за заинтересованите страни, включително акционерите.

5.3 Организация и функциониране на ръководния орган

103. В съответствие с член 74 и член 91 от Директива 2013/36/ЕС Насоките на ЕБО относно вътрешното управление и съвместните насоки на ЕОЦКП и ЕБО относно оценка на пригодността на членовете на ръководния орган и лицата, заемащи ключови позиции, компетентните органи следва да преценят дали:

- а. са били въведени системи, целящи да гарантират, че отделната и колективната пригодност на ръководния орган и отделната пригодност на лицата, заемащи ключови позиции, се прилагат и изпълняват ефективно при назначаването, когато се извършват значителни промени (напр. такива, имащи въздействие върху условията, които се оценяват в контекста на началната пригодност и цялостната оценка), както и периодично, включително известяване на съответните компетентни органи;
- б. съставът и планирането на приемствеността на ръководния орган са подходящи;
- в. ръководният орган е въвел политика за насърчаване на многообразието в рамките на ръководния орган, без да се засягат правилата за борба с дискриминацията, и дали такава политика на многообразие е отразена в политиката за подбор на персонал за ръководния орган, като се гарантира достатъчно разнообразен набор от кандидати; а по отношение на значимите институции — дали те са определили количествена цел за представителство на по-слабо представения пол;
- г. съществува ефективно взаимодействие между ръководния орган в неговите управленска и контролна функции;
- д. ръководният орган в неговата управленска функция управлява по подходящ начин бизнеса, а контролната функция — наблюдава и следи ръководните процеси на вземане на решения и действия;
- е. всички членове на ръководния орган действат независимо;
- ж. членовете на ръководния орган посвещават достатъчно време за изпълнение на своите функции;
- з. ограничението за броя на директорските длъжности за значимите по своя размер институции, както е определено в член 91, параграф 3 от Директива 2013/36/ЕС се спазва;
- и. съществуват подходящи практики и процедури за вътрешно управление за ръководния орган и неговите комитети, когато такива са установени; и
- й. ръководният орган, в своите управленска и контролна функция, и комитетът по управление на риска, където такъв е установен, имат подходящ достъп до информация относно рисковата ситуация на институцията.

5.4 Корпоративни ценности и рискова култура

104. Компетентните органи следва да преценят дали институцията има подходяща и прозрачна корпоративна структура, която е подходяща и надеждна, последователни корпоративни ценности и рискова култура, които са изчерпателни и съвместими с

мащаба, сложността и естеството на рисковете, присъщи за бизнес модела, и дейностите на институцията, и са съобразени с рисковия апетит на институцията.

105. В съответствие с Насоките на ЕБО относно вътрешното управление компетентните органи следва да преценят дали:

- а. ръководният орган познава изцяло и разбира правната, организационната и оперативната структура на институцията („опознай своята структура“), и гарантира, че тя е в съответствие с одобрената ѝ бизнес и рискова стратегия, както и рисковия апетит;
- б. институциите не са създавали непрозрачни или ненужно сложни структури, които нямат ясна икономическа обосновка или правна цел, или такива структури, които биха могли да породят съмнение, че е възможно да са използвани за цел, свързана с финансови престъпления. При създаването на сложни структури ръководният орган е наясно с тях, тяхната цел и специфичните рискове, свързани с тях, и гарантира, че звената за вътрешен контрол участват по подходящ начин;
- в. институциите са разработили интегрирана и приложима в цялата институция култура по отношение на риск въз основа на пълно разбиране и цялостна представа за рисковете, пред които са изправени, като се взима предвид рисковия апетит на институцията;
- г. етичната корпоративна и рискова култура на институцията насърчават среда на конструктивни предизвикателства, в която процесите на вземане на решения насърчават широк спектър от гледни точки;
- д. институциите са въвели независими вътрешни процедури и процеси за подаване на сигнали за нередности, които позволяват анонимно подаване на информация до ръководния орган и други отговорни функции;
- е. институциите управляват по подходящ начин конфликтите на интереси на ниво институция и са установили политика относно конфликтите на интереси за персонала, за да се управляват конфликтите между личните интереси на служителите и интересите на институцията;
- ж. институциите установяват, документират и управляват по подходящ начин потенциалните конфликти на интереси, произтичащи от кредити или други сделки с членовете на ръководния орган и със свързаните с тях лица;
- з. институциите гарантират, че няма дискриминация на персонала и че съществуват равни възможности за всички полове;
- и. съществува ясна, стабилна и ефективна комуникация на стратегии, корпоративни ценности, кодекс за поведение и/или друг сходен инструмент, политики по

отношение на риска и други до всички съответни служители, а културата на риска се прилага на всички нива на институцията; и

- й. като част от кодекса за поведение институциите определят принципите и предоставят примери за приемливо и неприемливо поведение, свързани най-вече с невярно докладване на финансови данни и нарушения, икономически и финансови престъпления, включително, но и не само измама, изпиране на пари и финансиране на тероризма, антиотрџстови практики, финансови санкции, подкупи и корупция, манипулиране на пазара, неправомерни продажби и други нарушения на законите за защита на потребителите, данџчни престъпления, извършени пряко или косвено, включително чрез незаконни или забранени схеми за арбитраж на дивиденди.

5.5 Политики и практики за възнагражденията

106. Компетентните органи следва да преценят дали институцията има политика и практики, както е посочено в членове 92—95 от Директива 2013/36/ЕС за служителите, чиито професионално дейности имат значително въздействие върху рисковия профил на институцията, и подходящи политики за възнагражденията за всички членове на персонала, които са неутрални по отношение на пола. В съответствие с Насоките на ЕБО относно вътрешното управление и Насоките на ЕБО за разумни политики за определяне на възнагражденията компетентните органи следва да преценят дали:

- а. политиката за възнагражденията съответства на бизнес и рисковите стратегии, корпоративната култура и ценности, дългосрочните интереси на институцията и предприетите мерки за избягване на конфликт на интереси, не насърчава прекомерното поемане на риск и се поддържва, одобрява и наблюдава от ръководния орган;
- б. политиката за възнагражденията е неутрална по отношение на пола и институциите са предприели подходящи мерки за наблюдение на развитието на разликата в заплащането на жените и мъжете с течение на времето;
- в. персоналът, чиито професионални дейности имат съществено въздействие върху рисковия профил на институцията (идентифициран персонал), е идентифициран по подходящ начин и критериите, посочени в член 92, параграф 3 от Директива 2013/36/ЕС и в Делегиран регламент (ЕС) 2021/923 на Комисията, се прилагат правилно, по-специално по отношение на:
  - і. прилагането на количествените и качествените критерии за определяне на персонала; и

- ii. разпоредбите за изключване на персонал, установен само по силата на количествени критерии, посочени в член 6 от Делегиран регламент (ЕС) № 2021/923 на Комисията;
- г. институциите са извършили подходящо разпределение между постоянните и променливите елементи на възнагражденията, като обръщат особено внимание на третирането на надбавките или плащанията в зависимост от ролята, гарантираното променливо възнаграждение, обезщетението при прекратяване на трудово правоотношение и т.н.;
- д. комбинацията от променливо и постоянно възнаграждение е подходяща, разпоредбите за ограничаване на променливия елемент на възнаграждението до 100 % от постоянния елемент на възнаграждението (200 % с одобрение на акционерите) са спазени и променливото възнаграждение не се изплаща чрез средства или методи, които улесняват несъответствие с Директива 2013/36/ЕС или Регламент (ЕС) № 575/2013;
- е. променливото възнаграждение на категоризирания персонал се основава на постигнатите резултати, изискванията за разсрочване, задържане, изплащане в инструменти и прилагането на клаузи за удържане и възстановяване се спазват и институцията не използва средства или практики за заобикаляне на изискванията за възнаграждението;
- ж. институциите правилно прилагат изискванията за възнагражденията на консолидирана или подконсолидирана основа в съответствие с член 109 от Директива 2013/36/ЕС; и
- з. институциите отчитат в достатъчна степен ограниченията по отношение на променливото възнаграждение вследствие на получаването на държавна подкрепа или поради препоръки или решения на компетентните органи.

5.6 Рамка за вътрешен контрол

107. Компетентните органи следва да преценят дали институцията има подходяща рамка за вътрешен контрол. Тази оценка следва да включва най-малко дали:
- а. институцията има въведени адекватни писмени политики за вътрешен контрол и е приложила рамка за вътрешен контрол в бизнес звената, други относими звена и в рамките на независимите функции за вътрешен контрол;
  - б. има ясен, прозрачен и документиран процес на вземане на решения с ясно разпределение на отговорностите за прилагането на рамката за вътрешен контрол и нейните компоненти;

- в. налице е адекватно разделение на задълженията и информационни бариери, когато е необходимо;
- г. всички независими функции за вътрешен контрол са ефективни и разполагат с подходящи и достатъчни ресурси, правомощия и статут, за да изпълняват своята мисия, както и, когато е необходимо, да имат пряк достъп до ръководния орган в контролната му функция;
- д. рамката за вътрешен контрол обхваща всички области на институцията, с ясно разпределение на звената за бизнес и поддръжка, които отговарят на първо място за създаването и поддържането на подходящи механизми за вътрешен контрол и процедури за управление на риска;
- е. има навременен обмен на необходимата информация, включително политики, механизми и процедури и тяхното актуализиране, по начин, който гарантира, че ръководният орган, бизнес линиите и вътрешните звена, включително всяка независима функция за вътрешен контрол, са в състояние да изпълняват своите задължения;
- ж. институцията има политика и процес на одобрение на нови продукти (ПОНП), включително процес за съществени промени или извънредни сделки, с ясно определена роля за независимите функции по управление на риска и нормативно съответствие, одобрени от ръководния орган;
- з. институцията има капацитет да изготвя писмени доклади за риска, да ги използва за целите на управлението и тези доклади са:
  - i. навременни, точни, кратки, изчерпателни, ясни и полезни; и
  - ii. се изготвят и съобщават на съответните страни с необходимата честота; и
- и. препоръките от вътрешния одит са предмет на официална процедура за последващи действия от страна на съответните нива на управление, за да се гарантира и докладва за тяхното ефективно и своевременно изпълнение.

Функция за управление на риска

108. В съответствие с Насоките на ЕБО относно вътрешното управление компетентните органи следва да преценят дали институцията е създала независима функция за управление на риска и поне дали тази функция:
- а. е централна организационна характеристика, която обхваща цялата институция и е структурирана така, че да може да прилага политики по отношение на риска и да контролира рамката за управление на риска, както и да участва активно във всички съществени решения за управление на риска;

- б. гарантира, че всички рискове в рамките на групата се идентифицират, измерват, оценяват, наблюдават и докладват по подходящ начин от съответните бизнес линии или вътрешни звена и че рисковата стратегия се спазва;
- в. извършва независима оценка на нарушенията на рисковия апетит или лимити и информира бизнес звената и ръководния орган, като препоръчва възможни корективни мерки.

109. Като вземат предвид насоките на ЕБО относно вътрешното управление, компетентните органи следва да преценят дали ръководителят на функцията за управление на риска разполага с достатъчно експертен опит, правомощия, статут и независимост.

Функция за нормативно съответствие

110. В съответствие с Насоките на ЕБО относно вътрешното управление компетентните органи следва да преценят дали институцията е създала постоянна, независима и ефективна функция за нормативно съответствие и поне дали тази функция:

- а. е обект на добре документирана политика за нормативно съответствие, която се съобщава на целия персонал и се контролира от ръководния орган;
- б. гарантира, че наблюдението на нормативното съответствие се извършва чрез структурирана и добре определена програма за наблюдение и че се спазва политиката относно нормативното съответствие.

111. Като вземат предвид насоките на ЕБО относно вътрешното управление, компетентните органи следва да преценят дали институциите са назначили лице, което да отговаря за функцията за нормативно съответствие в цялата институция. Когато такова лице е едновременно ръководител на функцията по управление на риска или изпълнява друга ръководна роля, компетентните органи следва да преценят дали може да има конфликт на интереси.

Функция за вътрешен одит

112. В съответствие с Насоките на ЕБО относно вътрешното управление компетентните органи следва да оценят дали институцията е установила ефективна функция за независим вътрешен одит, която:

- а. се придържа към националните и международните професионални стандарти;
- б. има цел, правомощия и отговорност, определени в устав, който признава професионалните стандарти и който е одобрен от ръководния орган;

- в. има организационна независимост и защита на обективността на вътрешните одитори, включително чрез подходящо разделение на отговорностите и пряка йерархична структура пред ръководния орган;
- г. оценява целесъобразността на рамката за управление на институцията, включително дали съществуващите политики и процедури продължават да са адекватни и съответстват на правните и регулаторните изисквания, на решенията на ръководния орган и на рисковия апетит и рисковата стратегия на институцията;
- д. оценява дали процедурите се прилагат правилно и ефективно (напр. съответствие с изискванията за поведение при извършване на трансакции, съответствие на нивото на действително поетия риск с рисковия апетит и ограниченията и т.н.);
- е. оценява целесъобразността, качеството и ефективността на извършените проверки и изготвените отчети от бизнес звената и функциите за вътрешно управление на риска и за нормативно съответствие
- ж. обхваща адекватно всички области в даден план за одит на база риск, включително ВААК, ВААЛ и ПОНП; и
- з. определя дали институцията спазва вътрешните политики и съответното законодателство на европейско и национално ниво, и реагира на всякакви отклонения от тях.

5.7 Рамка за управление на риска

113. Компетентните органи следва да преценят дали институцията е установила подходяща рамка за управление на риска и процеси за управление на риска. Компетентните органи следва да прегледат най-малко:
- а. дали рисковата стратегия, рисковия апетит и рамката за управление на риска са подходящи и са приложени на индивидуална и на консолидирана основа;
  - б. рамките на ВААК и ВААЛ;
  - в. способностите за провеждане на стрес тестове и резултатите;
  - г. дали институцията е установила независима функция за управление на риска, обхващаща цялата институция и активно участваща в изготвянето на рисковата стратегия на институцията и на всички важни решения за управлението на риска и осигуряваща на ръководния орган и на бизнес звената цялата съответна информация, свързана с риска;
  - д. дали институцията има ръководител на функцията за управление на риска, който да разполага с достатъчен опит, независимост и старшинство, и, където е необходимо, директен достъп до ръководния орган в неговата надзорна функция;

- е. дали независимата функция за управление на риска гарантира, че процесите на измерване, оценяване и наблюдение на риска на институцията са подходящи;
- ж. дали институцията е въвела политики и процедури за установяване, измерване, наблюдение, намаляване и отчитане на риска и свързаните рискови концентрации и дали те съответстват на рисковите лимити и рисковия апетит на институцията или дали са одобрени от ръководния орган; и
- з. дали институцията е въвела засилени процедури за одобряване на решения, за които ръководителят на звеното за управление на риска или ръководителят по нормативното съответствие е изразил отрицателно становище.

5.7.1   Рамка и стратегия за рисковия апетит

114. При оценяването на рамката за управление на риска компетентните органи следва да отчетат степента, в която тя е приложена и как влияе върху общата стратегия на институцията. По-специално компетентните органи следва да преценят дали има подходящи и надеждни връзки между бизнес стратегията, рисковата стратегия, рамката за рисковия апетит, рамката за управление на риска и рамките за управление на капитала и ликвидността.
115. При прегледа на рисковата стратегия, рамката за рисковия апетит и рамката за управление на риска компетентните органи следва да преценят дали:
- а. отговорността на ръководния орган по отношение на рисковата стратегия, рамката за рисковия апетит и рамката за управление на риска се прилагат на практика, като предоставят подходящи насоки и надзор;
  - б. рисковата стратегия и рисковия апетит взема предвид всички съществени рискове, на които е изложена институцията, и съдържа рискови лимити, толеранси и прагове;
  - в. рисковата стратегия и рисковия апетит са съвместими и се прилагат;
  - г. рамката на рисковия апетит е ориентирана към бъдещ период, в съответствие е с хоризонта на стратегическо планиране, определен в бизнес стратегията, и подлежи на редовен преглед;
  - д. рисковата стратегия и рисковия апетит вземат правилно предвид толеранса към риск и финансовите средства на институцията (напр. рисковия апетит следва да бъде съвместим с надзорните изисквания за капитал и за ликвидно покритие и с други надзорни мерки и изисквания); и
  - е. рисковата стратегия и рисковия апетит са документирани в писмен вид и има доказателства, че служителите на институцията са информирани за тях.

5.7.2 Рамки на ВААК и ВААЛ

116. Компетентните органи следва периодично да преглеждат ВААК и ВААЛ на институциите на базата на събраната от институциите информация в съответствие с Насоките на ЕБО относно информацията, свързана с ВААК и ВААЛ, събирана за целите на ПНПО²⁰ и да определят тяхната надеждност, ефективност и изчерпателност съгласно критериите, посочени в този раздел. Компетентните органи следва също да оценят как ВААК и ВААЛ са интегрирани в общите практики за управление на риска и стратегическо управление, включително планирането на капитала и ликвидността.
117. Тези оценки следва да допринесат за изчисляването на допълнителните капиталови изисквания и за оценката на адекватността на капитала, описана в дял 7, както и за оценката на адекватността на ликвидността, описана в дял 9.

Надеждност на ВААК и ВААЛ

118. За да преценят надеждността на ВААК и ВААЛ, компетентните органи следва да преценят дали политиките, процесите, входните данни и моделите, съставляващи ВААК и ВААЛ, са пропорционални на естеството, мащаба и сложността на дейностите на институцията. За целта компетентните органи следва да оценят целесъобразността на ВААК и ВААЛ за извършване на оценка и поддържане на подходящо ниво на вътрешен капитал и ликвидност с цел покриване на рисковете, на които институцията е или може да бъде изложена, и за вземане на бизнес решения (напр. във връзка с разпределението на капитал съгласно бизнес плана), включително при условия на стрес в съответствие с Насоките на ЕБО относно стрес тестовете на институциите.
119. Когато се оценява доколко разумни са ВААК и ВААЛ, компетентните органи следва да преценят, където е подходящо:
- а. дали методиките и допусканията, прилагани от институциите, са подходящи и последователни за различните рискове, дали се основават на убедителни емпирични входни данни, дали използват ясно калибрирани параметри и се прилагат еднакво за измерване на риска и управление на капитала и ликвидността;
  - б. дали нивото на доверителност е съвместимо с рисковия апетит и дали допусканията за вътрешна диверсификация отразяват бизнес модела и рисковите стратегии;
  - в. дали дефиницията и съставът на наличните ресурси за вътрешен капитал или на ликвидност, предвидени от институцията за ВААК и ВААЛ, са в съответствие с

---

²⁰ Насоки на ЕБО относно информацията, свързана с вътрешния анализ на адекватността на капитала и вътрешния анализ на адекватността на ликвидността, събирана за целите на процеса на надзорен преглед и оценка ([EBA/GL/2016/10](#)).

рисковете, измерени от институцията, и дали са приемливи за изчисляването на собствения капитал и ликвидните буфери; и

- г. дали разпределението/определянето на наличните ресурси за вътрешен капитал и за ликвидност сред отделните бизнес направления или юридически лица надлежно отразява риска, на който всеки от тях е или може да бъде изложен, и надлежно взема под внимание всички правни или оперативни ограничения върху прехвърлимостта на тези ресурси.

Ефективност на ВААК и ВААЛ

120. Когато оценяват доколко ефективни са ВААК и ВААЛ, компетентните органи следва да проверят тяхната употреба в процесите на вземане на решения и управление на всички нива в институцията (напр. определяне на лимити, измерване на резултати и др.). Компетентните органи следва да оценят как институцията използва ВААК и ВААЛ в своето управление на риска, капитала и ликвидността (тест за използване). Оценката следва да включва взаимовръзките и взаимосвързаното функциониране на ВААК и ВААЛ с рамката на рисковия апетит, управлението на риска и управлението на ликвидността и капитала, включително стратегии за бъдещо финансиране, и дали те са подходящи за бизнес модела и сложността на институцията.

121. За целта компетентните органи следва да оценят дали институцията има политики, процедури и инструменти, които да улеснят:

- а. ясното установяване на функциите и/или относимите комитети, отговорни за различните елементи на ВААК и ВААЛ (напр. моделиране и количествено определяне, вътрешен одит и проверка, наблюдение и отчетност, ескалация на проблеми и др.);
- б. планирането на капитала и ликвидността: изчисляване на капиталовите и ликвидните ресурси за бъдещ период (включително при предполагаеми стресови сценарии) във връзка с цялостна стратегия или значими сделки;
- в. разпределението и наблюдението на капиталовите и ликвидните ресурси сред бизнес направленията и видовете риск (напр. лимитите на риска, определени за бизнес направленията, субектите или отделните рискове са съвместими с целта да се осигури цялостна адекватност на ресурсите на вътрешния капитал и ликвидността на институцията);
- г. редовното и своевременно отчитане на адекватността на капитала и ликвидността пред висшето ръководство и ръководния орган (по-специално честотата на отчитане следва да съответства на рисковете и развитието на бизнес обема, съществуващите вътрешни буфери и вътрешния процес за вземане на решение, за да се даде възможност на управлението на институцията да въведе коригиращи

действия преди адекватността на капитала или ликвидността да бъдат застрашени); и

д. информираността и действията на висшето ръководство или ръководния орган, когато бизнес стратегията и/или значими отделни трансакции може да са в несъответствие с ВААК и наличния вътрешен капитал (напр. одобрението от висшето ръководство на значима трансакция, когато има вероятност трансакцията да окаже съществено въздействие върху наличния вътрешен капитал) или с ВААЛ и ВААЛ на наличните вътрешни ликвидни ресурси.

122. Компетентните органи следва оценят дали ръководният орган демонстрира подходяща ангажираност към и познания по ВААК и ВААЛ и резултатите от тях. По-специално те следва да оценят дали ръководният орган одобрява рамките и резултатите от ВААК и ВААЛ и, където е подходящо, резултатите от вътрешното валидиране на ВААК и ВААЛ.

123. Компетентните органи следва да оценят степента, в която ВААК и ВААЛ по своята същност се отнасят до бъдещ период. Компетентните органи следва да направят това, като оценят съответствието на ВААК и ВААЛ с плановете за капитала и ликвидността и стратегическите планове.

Изчерпателност на ВААК и ВААЛ

124. Компетентните органи следва да оценят доколко ВААК и ВААЛ покриват бизнес направленията, юридическите лица и рисковете, на които институцията е или може да бъде изложена, както и доколко ВААК и ВААЛ спазват законовите изисквания. По-специално те следва да преценят:

- а. дали ВААК и ВААЛ се прилагат хомогенно и пропорционално за всички съответни бизнес направления на институцията и юридическите лица по отношение на установяването и оценката на риска;
- б. дали ВААК и ВААЛ покриват всички съществени рискове, независимо дали рискът произтича от субекти, които не са предмет на консолидация (инструменти със специална цел (ИСЦ), предприятия със специално предназначение (ПСП); и
- в. когато даден субект има различни системи или процедури за вътрешно управление от другите субекти в групата, независимо дали тези отклонения са оправдани (напр. приемането на усъвършенствани модели от само част от групата може да бъде оправдано с липсата на достатъчно данни за оценка на параметрите за някои бизнес направления или юридически лица, при условие че тези бизнес направления или юридически лица не представляват източник на концентрация на риск за останалата част от портфейла).

5.7.3 Оценка на стрес тестовете на институциите

125. Компетентните органи следва да преглеждат и оценяват програмите на институциите за стрес тестове и тяхното съответствие с Насоките на ЕБО относно стрес тестването на институциите, като вземат предвид размера и вътрешната организация на институциите и естеството, мащаба и сложността на техните дейности, по-специално по отношение на правилата за управление, инфраструктурата за данни, използването на стрес тестове в рамките на вътрешните процедури за оценка на капиталовата адекватност и вътрешните процедури за оценка на адекватността на ликвидността и действията на ръководството, посочени в дял 4 от настоящите насоки.
126. Компетентните органи следва също да извършат качествена оценка на програмите за стрес тестване, както и количествена оценка на резултатите от стрес тестовете. Компетентните органи следва да преценят резултатите от качествената и количествената оценка заедно с резултатите от надзорните стрес тестове (вж. дял 12) за целите на оценяването на адекватността на капитала и на ликвидността на институцията и определянето на подходящ надзорен отговор на откритите недостатъци.
127. Освен това надзорните оценки на програмите за стрес тестване на институциите и резултатите от различните стрес тестове, извършени от дадена институцията като част от нейната програма за стрес тестване, могат да обосноват оценката на различни ПНПО елементи, и по-специално:
- а. Установяването на възможни уязвимости или слабости в управлението на риска и механизмите за контрол за отделните рискови области. Те следва да се използват като допълнителен източник на информация, който да бъде взет предвид от компетентните органи при оценката на отделните рискове за капитала, както е посочено в дял 6 от настоящите насоки, или рискове за ликвидността и финансирането, както е посочено в дял 8 от насоките. Анализите на сценариите и чувствителността, извършени от дадена институция, могат да се използват за оценка на експозицията към индивидуални рискове и свързаните с тях чувствителности към базовите рискови фактори.
  - б. Установяване на възможни недостатъци в цялостните системи за управление или механизмите за контрол в рамките на институцията. Те следва да бъдат взети предвид от компетентните органи като допълнителен източник на информация за целите на ПНПО оценката на вътрешното управление и механизмите за контрол в рамките на институцията. Освен това резултатите от стрес тестовете на институцията могат да се използват при оценката на капиталовото планиране на институцията и по-специално на неговото времево измерение.
  - в. Количественото определяне на конкретни количествени изисквания за ликвидно покритие в контекста на оценката на адекватността на ликвидността особено когато компетентният орган не е разработил конкретни надзорни сравнителни

показатели за изискванията за ликвидно покритие или не прилага надзорни стрес тестове за ликвидността.

Качествена оценка на програмите за стрес тестване на институциите

128. Когато оценяват програмите на институциите за стрес тестове, компетентните органи следва да вземат предвид всички съответни източници на информация относно програмите и методиките за стрес тестване, включително собствени вътрешни оценки на институциите и проверки или прегледи, извършвани от независими вътрешни контролни функции, както и информация и изчисления, предоставени от трети страни, когато има такива.
129. Компетентните органи следва да оценяват начина, по който институциите разработват, управляват и контролират своите програми за стрес тестове, и следва да оценяват адекватността на тези програми, като вземат предвид по-специално:
- а. способността и наличната инфраструктура на институцията, включително по отношение на наличността на данните и тяхното агрегиране, за прилагане на програмата за стрес тестване в отделни бизнес направления и субекти, както и в цялата група, когато е уместно;
  - б. адекватността на възможните взаимовръзки между стрес тестовете за платежоспособност и ликвидност;
  - в. адекватността на оценката на институциите на програмите за стрес тестове за определяне на тяхната ефективност и надеждност; и
  - г. адекватността на честотата на стрес тестовете, като се вземат предвид обхватът и видът на стрес тестовете, естеството, мащабът, размерът и сложността на дейностите на институциите, характеристиките на портфейла и макроикономическата среда.
130. Компетентните органи следва също така да оценяват използването на резултатите от стрес тестовете при управлението на риска и стратегическото управление на институциите, и по-специално:
- а. степента, в която стрес тестването е заложено в рамката за управление на риска на институцията и в процеса на установяване на рисковия апетит и рисковите лимити;
  - б. участието на висшето ръководство и на ръководния орган в програмата за стрес тестове и съответното вътрешно докладване на институцията;
  - в. интегрирането на стрес тестовете и резултатите от тях в процеса на вземане на решения в цялата институция;

131. При оценката на програмите за стрес тестване резултатите от стрес тестовете и предложените управленски действия компетентните органи следва да вземат предвид както идиосинкратичната гледна точка, така и контекста на цялата система. По-специално управленските действия следва да бъдат главно оценени от вътрешна перспектива по отношение на тяхната достоверността, като се вземат предвид спецификите на отделната институция. Компетентните органи следва също да вземат предвид управленските действия от гледна точка на цялата система, тъй като други институции вероятно ще разглеждат подобни действия, което в контекста на цялата система може да бъде неприложимо.
132. При оценката на управленските действия, които оказват въздействие върху капитала или общата финансова позиция на институцията, компетентните органи следва да вземат предвид тяхната осъществимост при стресови ситуации и времевия график за прилагането на действието. По-специално управленските действия следва да бъдат извършвани и прилагани по време на времевия хоризонт на стрес теста. Компетентните органи могат също да вземат предвид, където е уместно, управленските действия, които ще бъдат извършени по-късно от времевия хоризонт на стрес теста.
133. Компетентните органи следва да вземат предвид ефективността на програмите за стрес тестване на институциите при идентифицирането на съответните уязвимости за бизнеса и да обърнат внимание на това, когато оценяват жизнеспособността на бизнес модела на институциите и устойчивостта на техните стратегии (вж. дял 4).
134. При оценката на програмите за стрес тестване и техните резултати в случая на трансгранични групи компетентните органи следва да вземат предвид възможността за прехвърляне на капитал и ликвидност между юридическите лица или бизнес звена по време на условия на стрес, като обърнат внимание на финансовите затруднения, които могат да бъдат очаквани при условия на стрес.

Количествена оценка на стрес тестовете на институциите

135. В допълнение към извършването на посочената по-горе качествена оценка компетентните органи следва да оценят и да оспорят избора и използването на сценарии, допускания и методологии, и следва да оценят по-специално:
- а. тяхната сериозност на сценариите, като се вземат предвид и сценариите, очертани в обратните стрес тестове, вероятността за настъпването им и тяхната относимост към бизнес модела на институцията;
  - б. дали сценариите са сериозни, но правдоподобни, вътрешно последователни и ориентирани към бъдещето;
  - в. дали сценариите са насочени към всички основни специфични за институцията уязвимости и дали включват всички съществени продукти и бизнес линии;

г. въздействието на допусканията върху резултатите от стрес тестовете.

136. При проверка на сценариите, допусканията и резултатите от стрес тестовете на институцията компетентните органи следва да използват, когато е уместно, резултатите, сценариите и допусканията от надзорните стрес тестове, включително относимите стрес тестове, проведени на регионално ниво, от различни органи като ЕБО, МВФ и ЕСЦБ/ЕССР, както и качествената оценка, както е описана по-горе, за да определят степента, в която програмата за стрес тестове на институцията и резултатите от нея са надеждни.
137. Ако компетентните органи установят недостатъци в проектирането на сценариите или допусканията, използвани от институциите, те могат да изискат от институциите да проведат повторно своите стрес тестове или конкретни части от програмата за стрес тестване, като използват модифицирани допускания, предоставени от компетентните органи, или конкретно предписани сценарии (напр. опорните сценарии, определени в Насоките на ЕБО относно стрес тестовете на институциите).
138. Компетентните органи следва да оценяват резултатите от стрес тестовете, по-специално по отношение на стрес тестовете, извършвани в контекста на управлението на риска за капитала и ликвидния риск, включително тези за целите на вътрешните процедури за оценка на капиталовата адекватност и вътрешните процедури за оценка на адекватността на ликвидността (вж. също раздел 5.7.2), и следва да гарантират, че при стресов сценарий, използван за целите на капиталовата адекватност, капиталовото съотношение е негативно засегнато в резултат, например, на миграцията на кредитни рейтинги, намаляването на нетните лихвени маржове или загубите от търговия.
139. В своите прегледи на стрес тестовете, извършвани в контекста на управлението на риска за капитала и ликвидния риск, включително за целите на ВААК и ВААЛ компетентните органи следва да извършат комбинирана оценка на въздействието на резултатите от стрес тестовете върху капиталовите и ликвидните нужди, както и върху други приложими регулаторни изисквания. За тази цел компетентните органи следва да преценят дали институцията е способна да поддържа приложимото ОПКИ във всеки един момент в случай на неблагоприятен сценарий и дали е установила набор от управленски действия, за да отреагира при евентуално нарушение на ОПКИ.
140. Компетентните органи следва също да вземат предвид въздействието на стрес тестовете върху отношението на ливъридж на институцията, както и приемливите задължения, държани за целите на минималните изисквания за приемливи задължения (МИПЗ), както е посочено в Директива 2014/59/ЕС.
141. При оценката на резултатите от стрес тестовете компетентните органи следва също да вземат предвид всички бъдещи нормативни промени, засягащи институциите в обхвата и времевия хоризонт на провеждания стрес тест. Също така компетентните органи следва да вземат предвид всички известни промени на бъдещите капиталови

изисквания (напр. оценка при пълно натоварване) при оценяването на резултатите от стрес тестове и жизнено способността на бизнес модела.

5.7.4 Нови продукти и значителни промени

142. Компетентните органи следва да преценят дали институцията разполага с добре документирана политика за одобрение на нови продукти (ПОНП), одобрена от ръководния орган, в която се разглежда развитието на нови пазари, продукти и услуги, включително техните основни процеси и системи, значителните промени в съществуващите такива и извънредните трансакции.
143. Компетентните органи следва да преценят дали функцията за управление на риска и функцията за нормативно съответствие участват по подходящ начин в одобрението на нови продукти или значителни промени в съществуващите продукти, процеси и системи, както и дали одобряването на нови продукти е свързано с адекватността на съответния контрол.

5.8 Информационни и комуникационни технологии и управление на непрекъсваемостта на дейността

144. В съответствие с Насоките на ЕБО относно вътрешното управление и насоките на ЕБО относно управлението на риска в областта на ИКТ²¹ компетентните органи следва да оценят дали информационните и комуникационните технологии на институцията са ефективни и надеждни, както и дали тези системи напълно подпомагат способностите за събиране на данни за риска в нормално време, както и по време на стрес. Поспециално компетентните органи следва да оценят дали институцията е способна най-малко да:
- а. генерира точни, последователни, изчерпателни и надеждни обобщени данни за риск за бизнес звената и за цялата институция;
  - б. събира и обобщава всички съществени данни за риска в рамките на институцията;
  - в. генерира своевременно и с достатъчна честота обобщени и актуални данни за риск и доклади за риска; и
  - г. генерира приспособими обобщени данни за риска и докладване на риска, за да отговори на широк спектър от искания по заявка от страна на ръководния орган или компетентните органи, включително ad hoc искания поради променящите се вътрешни или външни нужди.
145. Компетентните органи следва да оценят дали институцията е установила ефективно управление на непрекъсваемостта на дейността с тествани планове за действие при

---

²¹ Насоки на ЕБО относно управление на риска в областта на ИКТ и сигурността (EBA/GL/2019/04).

непредвидени обстоятелства и за непрекъсваемост на дейността, както и планове за възстановяване при бедствие, за всички свои критични функции, включително критични функции и ресурси, възложени на външни изпълнители, и дали тези планове могат надеждно да ги възстановят.

5.9 Рискове от ИП/ФТ и съображения от пруденциален характер

146. Когато анализират рамката за вътрешно управление и механизмите за контрол в рамките на институцията, компетентните органи следва също така да вземат предвид оценките, получени от надзорните органи в областта на борбата с изпирането на пари и финансирането на тероризма, и да преценят дали те пораждат опасения от пруденциален характер. Такъв би могъл да бъде по-специално случаят, когато констатациите показват съществени слабости в системите и механизмите за контрол на БИП/БФТ на дадена институция. Обратно, когато оценката на компетентния орган покаже, че недостатъците във вътрешния контрол и рамката за управление на институцията и механизмите за контрол на цялата институция пораждат опасения от пруденциален характер, свързани с риска от ИП/ФТ, компетентните органи следва да споделят резултата от тази оценка с надзорните органи в областта на борбата с изпирането на пари и финансирането на тероризма²².
147. Компетентните органи следва да преценят дали цялостната рамка за управление на институцията включва и управлението на рисковете от ИП/ФТ.
148. В съответствие с Насоките на ЕБО относно вътрешното управление²³ и съвместните насоки на ЕОЦКП и ЕБО относно оценката на пригодността на членовете на ръководния орган и на лицата, заемащи ключови позиции²⁴ компетентните органи следва да преценят от пруденциална гледна точка дали отговорностите на ръководния орган по отношение на рисковете от ИП/ФТ се спазват. Компетентните органи следва да вземат предвид всяка допълнителна информация, получена от надзорните органи в областта на борбата с изпирането на пари и финансирането на тероризма, след оценката им в съответствие с Насоките на ЕБО относно политиките и процедурите във връзка с управлението на нормативното съответствие и ролята и отговорностите на служителя по нормативно съответствие в областта на БИП/БФТ²⁵.

---

²² В съответствие с Насоките на ЕБО за сътрудничество в областта на борбата с изпирането на пари и финансирането на тероризма (EBA/GL/2021/15).

²³ Насоки на ЕБО относно вътрешното управление съгласно Директива 2013/36/ЕС (EBA/GL/2021/05).

²⁴ Съвместни насоки на ЕОЦКП и ЕБО относно оценката на пригодността на членовете на ръководния орган и лицата, заемащи ключови позиции, съгласно Директива 2013/36/ЕС и Директива 2014/65/ЕС (EBA/GL/2021/06).

²⁵ Насоки на ЕБО относно политиките и процедурите, свързани с управлението на спазването на изискванията, и ролята и отговорностите на служителя, отговорен за съответствието във връзка с БИП/БФТ, съгласно член 8 и глава VI от Директива (ЕС) 2015/849 (EBA/GL/2022/05).

5.10 Планове за възстановяване

149. За да оценят вътрешното управление и механизмите за контрол в рамките на институцията, компетентните органи следва да вземат предвид всички констатации и недостатъци, установени в оценката на плановете за възстановяване и системата за осъществяването на плановете за възстановяване в съответствие с членове 6 и 8 от Директива 2014/59/ЕС.
150. По същия начин констатациите от оценката на елементи на ПНПО, включително системата за вътрешно управление и механизмите за контрол в рамките на институцията, следва да обосноват оценката на плановете за възстановяване.

5.11 Прилагане на консолидирано ниво и последици за субектите в групата

151. На консолидирано ниво, в допълнение към елементите, обхванати в точките по-горе, компетентните органи следва да оценят дали:
- а. ръководният орган на консолидиращата институция разбира както организацията на групата, така и ролята на различните ѝ субекти, връзките и взаимоотношенията между тях;
  - б. организационната и правна структура на групата, ако е приложимо, е ясна, прозрачна и подходяща за размера и сложността на дейността и операциите;
  - в. институцията е въвела ефективна управленска информационна система за цялата група, приложима към всички бизнес звена и юридически лица, и тази информация е своевременно на разположение на ръководния орган на предприятието майка на институцията;
  - г. ръководният орган на консолидиращата институция е въвел последователни стратегии за цялата група, включително рискова стратегия за цялата група и рамка за рисковия апетит;
  - д. груповото управление на риска покрива всички съществени рискове, независимо дали рискът произтича от субекти, които не са предмет на консолидация (включително дружества със специално предназначение, дружества със специална инвестиционна цел, дружества за недвижими имоти, правни договорености, субекти, управлявани от името на клиенти като попечител или номинирано лице) и формира цялостно становище за всички рискове;
  - е. институцията извършва редовни стрес тестове, които обхващат всички съществени рискове и субекти в съответствие с Насоките на ЕБО относно стрес тестовете на институциите; и

ж. функцията за вътрешен одит в цялата група е независима, има план за одит на база риск, има подходящи служители и ресурси, има подходящ статус и пряка линия за отчитане пред ръководния орган на консолидиращата институция.

152. Когато извършват оценката на вътрешното управление и механизмите за контрол в рамките на институцията на ниво дъщерно предприятие, в допълнение към елементите, посочени в настоящия дял, компетентните органи следва да оценят дали политиките и процедурите за цялата група се прилагат последователно на ниво дъщерно предприятие и дали предприятията в групата са предприели стъпки, за да гарантират, че техните операции съответстват на всички приложими закони и разпоредби.

5.12 Резюме на констатациите и оценка

153. След като извършат посочената по-горе оценка, компетентните органи следва да формират становище за адекватността на системите за вътрешно управление и механизмите за контрол в рамките на институцията. Това становище следва да бъде отразено в обобщение на констатациите, придружено от рейтинг на жизнеспособността въз основа на съображенията, посочени в Таблица 3.

Таблица 3. Надзорни съображения за определяне на рейтинг за вътрешно управление и механизми за вътрешен контрол в рамките на институцията

Рейтинг	Надзорно становище	Съображения
1	Недостатъците в системите за вътрешно управление и механизмите за контрол в рамките на институцията представляват нисък риск за жизнеспособността на институцията.	<ul style="list-style-type: none"> • Институцията има стабилна и прозрачна организационна структура с ясни отговорности и разделяне на функциите за поемане на риск от функциите за управление и контрол на риска. • Има надеждна корпоративна култура, управление на конфликтите на интереси и процеси за информирание. • Съставът и функционирането на ръководния орган са подходящи. • Членовете на ръководния орган посвещават достатъчно време за изпълнение на своите функции и спазват ограничението за брой на директорските длъжности. • Институцията е приела политика за многообразието, която насърчава разнообразен състав на управителния съвет и съответства на зададените цели. • Политиката за възнаграждението е в съответствие със стратегията за риска

Рейтинг	Надзорно становище	Съображения
		<p>и дългосрочните интереси на институцията.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Рамката за управление на риска и процесите за управление на риска, включително ВААК, ВААЛ, ППП, рамката за стрес тестване, планирането на капитала и планирането на ликвидността, са подходящи. • Рамката за вътрешен контрол и механизмите за вътрешен контрол са подходящи. • Функциите за управление на риска, нормативно съответствие и вътрешен одит са независими и имат достатъчно ресурси, а функцията за вътрешен контрол работи ефективно в съответствие с установените международни стандарти и изисквания. • Информационните и комуникационните технологии и системите за непрекъсваемост на дейността са подходящи. • Планът за възстановяване е достоверен и системите за изготвяне на планове за възстановяване са подходящи.
2	<p>Недостатъците в системите за вътрешно управление и механизмите за контрол в рамките на институцията представляват средно нисък риск за жизнеспособността на институцията.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Институцията има до голяма степен стабилна и прозрачна организационна структура с ясни отговорности и отделяне на функциите за поемане на риск от функциите за управление и контрол на риска. • Има до голяма степен надеждна корпоративна култура, управление на конфликтите на интереси и процеси за информиране. • Съставът и функционирането на ръководния орган са до голяма степен подходящи. • Членовете на ръководния орган посвещават до голяма степен достатъчно време за изпълнение на своите функции и, където е уместно, спазват ограничението за брой на директорските длъжности.

Рейтинг	Надзорно становище	Съображения
		<ul style="list-style-type: none"> • Институцията е приела политика за многообразието, която насърчава разнообразен състав на управителния съвет и до голяма степен съответства на зададените цели или са въведени подходящи мерки за постигане на целите, определени в политиката. • Политиката за възнаграждението е до голяма степен в съответствие със стратегията за риска и дългосрочните интереси на институцията. • Рамката за управление на риска и процесите за управление на риска, включително ВААК, ВААЛ, ПОНП, рамката за стрес тестване, планирането на капитала и планирането на ликвидността, до голяма степен са подходящи. • Рамката за вътрешен контрол и механизмите за вътрешен контрол са до голяма степен подходящи. • Функциите за управление на риска, нормативно съответствие и вътрешен одит са независими и до голяма степен работят ефективно. • Информационните и комуникационните технологии и системите за непрекъсваемост на дейността до голяма степен са подходящи. • Планът за възстановяване е до голяма степен достоверен. Системите за изготвяне на планове за възстановяване са до голяма степен подходящи.
3	<p>Недостатъците в системите за вътрешно управление и механизмите за контрол в рамките на институцията представляват средно висок риск за жизнеспособността на институцията.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Организационната структура на институцията и отговорностите не са напълно прозрачни и дейностите, свързани с поемане на риск, не са напълно отделени от функциите за управление и контрол на риска. • Има съмнения относно целесъобразността на корпоративната култура, управлението на конфликти на интереси и/или процесите за информиране. • Има съмнения относно

Рейтинг	Надзорно становище	Съображения
		<p>целесъобразността на състава и функционирането на ръководния орган.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Има съмнения дали членовете на ръководния орган посвещават достатъчно време за изпълнение на своите функции и, където е уместно, те не спазват ограничението за брой на директорските длъжности. • Институцията не е приела политика за многообразието или не е въвела мерки за постигане на подходящо ниво на многообразие. • Съществуват опасения, че политиката за възнагражденията може да е в противоречие със стратегията за риска и дългосрочните интереси на институцията. • Има съмнения относно целесъобразността на рамката за управление на риска и процесите за управление на риска, включително ВААК, ВААЛ, ПОНП, рамката за стрес тестване, планирането на капитала и планирането на ликвидността. • Има съмнения относно целесъобразността на рамката за вътрешен контрол и механизмите за вътрешен контрол. • Съществуват съмнения относно независимостта и ефективната работа на функциите за управление на риска, нормативно съответствие и вътрешен одит. • Има съмнения относно целесъобразността на информационните и комуникационните технологии и системите за непрекъсваемост на дейността. • Планът за възстановяване е оценен като потенциално съдържащ значителни недостатъци и/или свързан със значителни пречки за неговото прилагане, и не е било обърнато достатъчно внимание на надзорните опасения. Има съмнения

Рейтинг	Надзорно становище	Съображения
		относно целесъобразността на системите за изготвяне на планове за възстановяване.
4	Недостатъците в системите за вътрешно управление и механизмите за контрол в рамките на институцията представляват висок риск за жизнеспособността на институцията.	<ul style="list-style-type: none"> • Организационната структура на институцията и отговорностите не са прозрачни и дейностите, свързани с поемане на риск не са отделени от функциите за управление и контрол на риска. • Корпоративната култура, управлението на конфликти на интереси и/или процесите за информиране са неподходящи. • Съставът и функционирането на ръководния орган са неподходящи. • Членовете на ръководния орган не посвещават достатъчно време за изпълнение на своите функции и, където е уместно, не спазват ограничението за брой на директорските длъжности. • Институцията не е приела политика за многообразието, ръководният орган не е разнообразен и институцията не е въвела мерки за достигане на подходящо ниво на многообразие. • Политиката за възнаграждението е в конфликт със стратегията за риска и дългосрочните интереси на институцията. • Рамката за управление на риска и процесите за управление на риска, включително ВААК, ВААЛ, ПОНП, рамката за стрес тестване, планирането на капитала и/или планирането на ликвидността, са неподходящи. • Функциите за управление на риска, нормативно съответствие и/или вътрешен одит не са независими и/или функциите за вътрешен одит не работят в съответствие с установените международни стандарти и изисквания; операциите не са ефективни. • Рамката за вътрешен контрол и механизмите за вътрешен контрол са

Рейтинг	Надзорно становище	Съображения
		<p>неподходящи.</p> <ul style="list-style-type: none"><li data-bbox="868 416 1417 555">• Информационните системи и системите за непрекъсваемостейността са неподходящи. <li data-bbox="868 562 1417 873">• Планът за възстановяване е оценен като съдържащ значителни недостатъци и/или свързан със значителни пречки за неговото прилагане, и не е било обърнато достатъчно внимание на надзорните опасения. Системите за изготвяне на планове за възстановяване са неподходящи.

Дял 6. Оценка на рисковете за капитала

6.1 Общи положения

154. Компетентните органи следва да оценят и определят рейтинг на рисковете за капитала, които са били установени като съществени за институцията.
155. Целта на настоящия дял е да предложи общи методологии, които да се вземат предвид при оценяването на отделните рискове и управлението на риска и механизмите за контрол. Той не е предназначен да бъде изчерпателен и дава свобода на компетентните органи да вземат под внимание други допълнителни критерии, които може да бъдат сметени за подходящи въз основа на техния опит и специфичните характеристики на институцията.
156. Този дял предоставя на компетентните органи насоки за оценка и определяне на рейтинга на следните рискове за капитала:
- а. кредитен риск и риск от контрагента;
  - б. пазарен риск;
  - в. операционен риск;
  - г. лихвен риск, произтичащ от дейности извън търговския портфейл (ЛРПДИТП).
157. Този дял също установява набор от подкатегории в рамките на всяка категория риск, посочена по-горе, които трябва да бъдат взети под внимание при оценяване на рисковете за капитала. В зависимост от значимостта на коя да е от тези подкатегории за дадена институция, те може да бъдат оценени и техният рейтинг да бъде определен индивидуално.
158. Решението за значимостта зависи от надзорната преценка. Въпреки това, за риска от предоставяне на кредити в чуждестранна валута, в контекста на Препоръката на ЕССР относно кредитиране в чуждестранни валути²⁶, съществеността трябва да се определя, като се вземе предвид следния праг:

Деноминираните в чуждестранна валута кредити на нехеджирани кредитополучатели представляват минимум 10 % от общия кредитен портфейл на дадена институция (общо

---

²⁶ Препоръка на ЕССР относно кредитирането в чуждестранна валута ([ESRB/2011/1](#)), ОВ С 342, 22.11.2011 г., стр. 1.

кредити на нефинансови предприятия и домакинства) в случаите, в които този общ кредитен портфейл представлява минимум 25 % от общата сума на активите на тази институция.

159. Компетентните органи следва също да оценяват други рискове, които са установени като значими за конкретна институция, но не са изброени по-горе (напр. пенсионен риск, репутационен риск, стратегически и бизнес риск, риск от оказване на финансова подкрепа на неконсолидирани свързани лица в затруднение извън съществуващи договорни задължения за такава подкрепа, концентрации на риск в рамките на институциите и извън тях). Следното може да подпомогне процеса на установяване:
- а. фактори на OPE;
  - б. рискове, установени във ВААК на институцията;
  - в. рискове, произтичащи от бизнес модела на институцията (включително тези, установени от други институции, които работят със сходен бизнес модел);
  - г. информация, произхождаща от наблюдението на ключови показатели;
  - д. констатации и наблюдения в доклади от вътрешни и външни одити; и
  - е. препоръки и насоки, издадени от ЕБО, както и предупреждения и препоръки, издадени от макропруденциални органи или ЕССР.
160. Посочените по-горе елементи следва също да бъдат взети предвид от компетентните органи, когато планират интензивността на своята надзорна дейност по отношение на оценката на специфичен риск.
161. За кредитен, пазарен и операционен риск, компетентните органи следва да проверяват спазването от страна на институцията на минималните изисквания, посочени в съответното европейско и националното транспониращо законодателство. Но тези насоки разширяват обхвата на оценката извън тези минимални изисквания, за да позволят на компетентните органи да формират цялостно становище за рисковете за капитала.
162. Когато оценяват рисковете за капитала, компетентните органи следва също да вземат предвид потенциалното въздействие на риска, свързан с разходите за финансиране, следвайки методологията, включена в дял 8, и може да вземат решение относно необходимостта от мерки за редуциране на този риск.
163. При прилагането на методиките, посочени в настоящия дял, компетентните органи следва да установяват съответните количествени показатели и други показатели за измерване, които също може да бъдат използвани за наблюдение на ключови показатели, както е посочено в дял 3.

164. За всеки значим риск, компетентните органи следва да оценяват и да отразяват в рейтинга на риска:

- а. присъщия риск (рискови експозиции); и
- б. качеството и ефективността на управлението на риска и механизмите за контрол.

165. Този оценъчен поток е представен на Фигура 1 по-долу.

Фигура 1. Оценъчен работен поток на рисковете за капитала

166. Когато извършват своите оценки, компетентните органи следва да използват всички налични източници на информация, включително регулаторна отчетност, временна (ad-hoc) отчетност, договорена с институцията, вътрешните показатели за измерване и отчетите на институцията (например отчет на вътрешен одит, отчети от управление на риска, информация от ВААК), отчети от надзорни инспекции на място и външни отчети (например комуникацията на институцията с инвеститори, рейтингови агенции). Оценката е предназначена да бъде специфична за всяка институция, сравнение със сходни институции следва да бъде разглеждано за установяване на потенциална експозиция към рискове за капитала. За такива цели, сходни институции следва да бъдат определяни на база всеки отделен риск и може да се различават от онези, определени за АБМ или други анализи.

167. При оценката на рисковете за капитала компетентните органи следва също да оценяват точността и разумността на изчисляването на минималните капиталови изисквания, за да установяват ситуации, при които изчисленията на минималния капитал може да подценяват действителното ниво на риск. Тази оценка би обосновавала определянето на изисквания за допълнителен капитал, както е предвидено в раздел 7.2.3.

168. Резултатът от оценката на всеки съществен риск следва да бъде отразен в обобщение на констатациите, което дава обяснение за основните фактори за риска, и рейтинг за риска, както е посочено в следващите раздели.

6.2 Оценка на кредитния риск и риска от контрагента

6.2.1 Общи положения

169. Компетентните органи следва да оценяват кредитния риск, произтичащ от всички експозиции в банковия портфейл (включително задбалансови позиции). Те следва също така да оценяват кредитния риск от контрагента и риска при сетълмента, които биха могли да попаднат както в банковия, така и в търговския портфейл.

170. Когато оценяват кредитния риск, компетентните органи следва да разгледат всички компоненти, които определят евентуалните кредитни загуби, и по-специално: вероятността за настъпване на кредитно събитие (т.е. неизпълнение) или силно корелирани кредитни събития, които засягат главно кредитополучателите и способността им да изплатят съответните задължения; размера на експозициите, предмет на кредитен риск; и процент на възстановяване на кредитните експозиции в случай на неизпълнение от страна на кредитополучателите. За всички тези компоненти компетентните органи следва да вземат предвид възможността тези компоненти да се влошат с течение на времето и да покажат по-слаби от очакваните резултати.

171. Освен това компетентните органи следва да обърнат внимание и на това дали рисковете от ИП/ФТ се разглеждат в контекста на процеса на отпускане на кредити, включително дали институцията разполага със системи и механизми за контрол, за да гарантира, че средствата, използвани за погасяване на кредити, са от законни източници в съответствие с Насоките на ЕБО относно предоставянето и наблюдението на кредити²⁷.

6.2.2 Оценка на присъщия кредитен риск

172. Чрез оценката на присъщия кредитен риск компетентните органи следва да определят главните фактори за експозицията към кредитен риск на институцията и да оценяват значението на пруденциалното въздействие на този риск за институцията. Следователно оценката на присъщия кредитен риск трябва да бъде структурирана около следните основни стъпки:

- а. предварителна оценка;
- б. оценка на естеството и състава на кредитния портфейл;
- в. оценка на качеството на кредитния портфейл;

---

²⁷ Насоки на ЕБО относно предоставянето и наблюдението на кредити (EBA/GL/2020/06)

- г. оценка на равнището и качеството на редуцирането на кредитния риск; и
- д. оценка на нивото на провизиите и корекциите на кредитната оценка (ККО).

173. Компетентните органи следва да оценяват кредитния риск при настоящи и бъдещи условия. Компетентните органи следва да съчетаят анализа на кредитния риск на текущия портфейл с оценката на стратегията на институцията за кредитен риск, рисковия апетит за кредитен риск и лимитите по отношение на кредитния риск (потенциално като част от по-широката оценка на стратегията, извършвана като част от ВМА). Компетентните органи следва също така да обмислят как очакваното, а също и макроикономическото развитие в условията на стрес би могло да повлияе на тези елементи и в крайна сметка на печалбата и собствения капитал на институцията.
174. Компетентните органи следва преди всичко да проведат оценката на ниво портфейл и клас активи. При необходимост, компетентните органи следва също да проведат и подетайлизирана оценка, евентуално на нивото на единични кредитополучатели или сделки. Компетентните органи могат също така да използват техники на извадки, когато оценяват риска, произтичащ от портфейла.
175. Компетентните органи може да извършат оценката вертикално (т.е. като вземат предвид всички измерения за съответните подпортфейли) или хоризонтално (т.е. като вземат предвид едно измерение, например кредитно качество, за цялостния портфейл).

Предварителна оценка

176. За да определят обхвата на оценката на кредитния риск, компетентните органи следва първо да установят източниците на кредитния риск, на който институцията е или може да бъде изложена. За тази цел компетентните органи следва да се възползват от знанията, придобити от оценката на други елементи на ПНПО, от сравняването на позицията на институцията спрямо сходни институции и от всякакви други надзорни дейности.
177. Компетентните органи следва да вземат под внимание най-малко следното:
- а. стратегията за кредитния риск и рисковия апетит, и относимите лимити;
  - б. капиталовото изискване за кредитен риск в сравнение с общото капиталово изискване и — където е приложимо — вътрешния капитал, предназначен за кредитен риск в сравнение с общия вътрешен капитал, включително историческите промени в тази цифра и прогнозите, ако има такива;
  - в. естеството, размера, състава и качеството на балансовите и задбалансовите позиции на институцията, свързани с кредити;
  - г. нивото и промените във времето на обезценките и отписванията и на процентите на неизпълнение на кредитния портфейл; и

д. коригираните спрямо риска резултати от кредитния портфейл.

178. Компетентните органи следва да извършват предварителния анализ, като вземат предвид промените в посочените по-горе елементи в течение на времето, за да си изградят информирана преценка относно основните фактори на кредитния риск на институцията.
179. Компетентните органи следва да съсредоточават своите оценки върху онези фактори и портфейли, които считат за най-съществени.

Естество и състав на кредитния портфейл

180. Компетентните органи следва да оценяват естеството на кредитните експозиции (т.е. вида кредитополучатели и експозиции), за да установят основните рискови фактори, както и да анализират състава на кредитния портфейл на институцията. Компетентните органи следва да извършат този анализ както в настоящето, така и в прогнозен план, с оглед на общата макроикономическа ситуация.
181. Когато извършват тази оценка, компетентните органи следва също така да вземат предвид как естеството на експозицията към кредитен риск може да се отрази на размера на експозицията (например кредитни линии/неусвоени от кредитополучатели ангажименти, деноминация в чуждестранна валута и др.), като вземат под внимание законовата възможност на институцията едностранно да анулира неусвоени суми от поети кредитни улеснения.
182. За да оценяват естеството на кредитния риск, компетентните органи следва да разглеждат най-малко следните подкатегории кредитен риск, като извършват по-подробна оценка на онези подкатегории, които считат за относими за институцията:
- а. кредитен риск от концентрация;
  - б. кредитен риск от контрагента и сетълмент риск;
  - в. държавен риск;
  - г. кредитен риск от секюритизации;
  - д. риск при предоставяне на кредити в чуждестранна валута;
  - е. специализирано кредитиране;
  - ж. риск за капиталови инструменти в банковия портфейл;
  - з. риск, свързан с недвижимо имущество; и
  - и. риск, свързан с модела за регулаторно одобрени модели.

Кредитен риск от концентрация

183. Компетентните органи следва да си изградят становище относно степента на кредитния риск от концентрация, както е посочено в член 81 от Директива 2013/36/ЕС, на който е изложена институцията. По-специално компетентните органи следва да оценяват риска за институцията да понесе значителни кредитни загуби, произтичащи от концентрация на експозиции към малка група кредитополучатели, към набор от кредитополучатели със сходно поведение на неизпълнение или към силно корелирани финансови активи.
184. Компетентните органи следва да извършват оценка, като вземат предвид различни категории риск от кредитна концентрация, включително:
- а. концентрации към едно лице (включително клиент или група от свързани клиенти, както са определени за големи експозиции);
  - б. секторна концентрации;
  - в. географски концентрации;
  - г. продуктова концентрация; и
  - д. концентрация на обезпечения и гаранции.
185. За да установят кредитните концентрации, компетентните органи следва да вземат предвид общите фактори на кредитния риск за всички експозиции и следва да се съсредоточат върху тези експозиции, които са склонни да показват сходно поведение (т.е. висока корелация).
186. Компетентните органи следва да обърнат специално внимание на скритите източници на риск от кредитна концентрация, който може да се реализира при стресови условия, когато нивото на корелацията на кредитния риск може да се повиши в сравнение с нормални условия и когато може да възникнат допълнителни кредитни експозиции от задбалансови позиции.
187. За групите компетентните органи следва да вземат предвид риска от кредитна концентрация, която може да се получи в резултат от консолидация, която може да не е видима на индивидуално ниво.
188. Когато оценяват кредитните концентрации, компетентните органи следва да вземат предвид възможността за припокриване (напр. висока концентрация към конкретно правителство вероятно ще доведе до концентрация към държава и до концентрация към едно лице) и следователно трябва да избягват прилагането на просто сумиране на различните видове кредитни концентрации, като вместо това вземат предвид основните фактори.

189. За да оценят нивото на концентрация, компетентните органи може да използват различни измерители и показатели, най-често срещаните от които са индексът на Херфиндал-Хиршман (HHI) и коефициентът на Джини, които впоследствие може да бъдат включени в повече или по-малко сложни методологии за оценка на допълнителното въздействие върху кредитния риск.

Кредитен риск от контрагента и сетълмент риск

190. Компетентните органи следва да оценяват кредитния риск от контрагента, произтичащ от експозициите към деривати и сделки за финансиране с ценни книжа, както и рисковете, свързани със сетълмента, които срещат институциите.

191. За тази оценка трябва да се вземат под внимание следните аспекти по целесъобразност:

- а. качеството на контрагентите и съответните корекции на кредитната оценка (ККО), вж. също раздел 6.3;
- б. сложността на сделките;
- в. риск в грешната посочка, утежнения риск, възникващ когато експозицията към контрагент е неблагоприятно корелирана с кредитното качество на този контрагент;
- г. експозицията към кредитен риск от контрагента и сетълмент риска по отношение на текущите пазарни стойности и номиналната сума в сравнение с общата кредитна експозиция и със собствения капитал;
- д. съотношението на сделките, обработени чрез инфраструктури на финансовия пазар (ИФП), които предвиждат сетълмент чрез плащане срещу доставка;
- е. делът на сделките с централни контрагенти (ЦК) и ефективността на механизмите за защита от загуби за тях, делът на сделките с ЦК, установени в трети държави, ефективността на механизмите за защита от загуби за тях и начина, по който се намалява прекомерната експозиция към ЦК от трети държави, по-специално в контекста на Решение за изпълнение (ЕС) 2020/1308 на Комисията от 21 септември 2020 г.²⁸, за да се даде възможност на участниците на финансовите пазари до 30 юни 2022 г. да намалят експозицията си към ЦК от Обединеното кралство;

---

²⁸ [Решение за изпълнение \(ЕС\) 2020/1308 на Комисията](#) за определяне за ограничен период от време на еквивалентността на регулаторната уредба, приложима по отношение на централните контрагенти от Обединеното кралство Великобритания и Северна Ирландия, в съответствие с Регламент (ЕС) № 648/2012 на Европейския парламент и на Съвета.

- ж. дела на извънборсовите сделки, при които не е извършен централизиран клиринг, и ефективността на механизмите за защита на загуби за тях; и
- з. съществуването, значението, ефективността и приложимостта на споразумения за нетиране.

Държавен риск

192. Компетентните органи следва да оценяват:

- а. степента на концентрация във всички видове експозиции на държавен риск, включително суверенни експозиции, в сравнение с целия кредитен портфейл на институцията (на длъжник и сума);
- б. икономическата мощ и стабилността на държавата на кредитополучателя и нейната история от гледна точка на навременно плащане и настъпване на сериозни събития на неизпълнение;
- в. рисковете от други форми на държавна намеса, която може да засегне съществено кредитоспособността на кредитополучателите (например замразяване на депозити, експроприация или наказателно данъчно облагане);
- г. риска, произтичащ от потенциално събитие (напр. природно или социално/политическо събитие), засягащо цялата страна, което може да доведе до неизпълнение от страна на голяма група длъжници (риск от колективна задлъжнялост); и
- д. трансферният риск, свързан с трансгранично кредитиране в чуждестранна валута, за съществено трансгранично кредитиране и експозиции в чуждестранна валута.

Въпреки че държавният риск следва да бъде отразен в кредитния риск, неговата оценка може също така да послужи за основа на анализа на други видове риск.

Кредитен риск от секюритизация

193. Компетентните органи следва да оценят кредитния риск, свързан със секюритизации, когато институциите действат като инициатори, инвеститори, спонсори или доставчици на кредитно подобрение.

194. За да оценят естеството на съответните експозиции и евентуалното им развитие, компетентните органи следва да:

- а. разберат стратегията, рисковия апетит и бизнес мотивациите на институциите по отношение на секюритизациите; и

- б. анализират секюритизиращите експозиции, като вземат предвид отчетената роля и реда на траншовете, държани от институциите, както и вида секюритизация (напр. традиционна срещу синтетична, секюритизация срещу пресекюритизация).
195. Когато оценяват кредитния риск, произтичащ от секюритизиращи експозиции, в случаите, в които те се считат за съществени, компетентните органи следва да оценят най-малко:
- а. уместността на разпределението на секюритизиращите експозиции в банковия портфейл и търговския портфейл и съгласуваността със стратегията за секюритизация на институцията;
  - б. дали спрямо секюритизациите се прилага подходящото регулаторно третиране;
  - в. рейтинга и резултата на секюритизационните траншове, държани от институцията, както и естеството, състава и качеството на базисните активи;
  - г. съответствието на капиталовото облекчение с действителното прехвърляне на риск за инициирани секюритизации. Компетентните органи следва също да проверят дали институцията предоставя каквато и да е форма на имплицитна (извъндоговорна) подкрепа за сделките и възможното въздействие върху собствения капитал за кредитен риск;
  - д. дали има ясно разграничение между усвоените и неусвоените суми за ликвидни улеснения, предоставени на дружеството със специална цел секюритизация и
  - е. съществуването на планове за действие при непредвидени обстоятелства за дружества за търговски ценни книжа, покрити с активи, които се управляват от институцията в случай на невъзможност за емитиране на търговски книжа поради ликвидни условия и въздействието върху общата експозиция към кредитен риск на институцията.

Риск при предоставяне на кредити в чуждестранна валута

196. Компетентните органи следва да оценят съществуването и съществеността на допълнителния кредитен риск, произтичащ от експозиции към предоставяне на кредити в чуждестранна валута на нехеджирани кредитополучатели на дребно и МСП. По-специално компетентните органи следва да оценяват всякаква нелинейна връзка между пазарния риск и кредитния риск, при която обменните курсове (пазарният риск) може да имат несъразмерно въздействие върху кредитния риск за портфейла от кредити в чуждестранна валута на една институция. Когато е уместно, компетентните органи следва да разширят обхвата на тази оценка към други видове клиенти, които са

нехеджирани. По-специално компетентните органи следва да оценят по-високия кредитен риск, произтичащ от:

- а. съществено увеличаване на остатъчната стойност на дълга и потока на плащанията за обслужване на този дълг; и
- б. увеличаване на остатъчната стойност на дълга в сравнение със стойността на обезпечаващите активи, деноминирани в местна валута.

197. При оценката на валутния кредитен риск, когато той се счита за съществен, компетентните органи следва да оценят:

- а. вида валутен режим и как това може да повлияе на промените в обменния курс между местни и чуждестранни валути;
- б. управлението на риска на институцията при предоставянето на кредити в чуждестранна валута, измервателни и контролни рамки, политики и процедури, включително степента, до която те обхващат нелинейната връзка между пазарния и кредитния риск. По-специално компетентните органи следва да оценяват дали:
  - i. институцията изрично определя своя рисков апетит при предоставяне на кредити в чуждестранна валута и работи в рамките на определените прагове;
  - ii. валутният кредитен риск се взема предвид при оценяването на кредитополучателите и предоставянето на валутни кредити, като се вземат предвид и насоките за оценка на кредитоспособността на кредитополучатели, кандидатстващи за кредити в чуждестранна валута, както е посочено в Насоките на ЕБО относно предоставянето и наблюдението на кредити²⁹;
  - iii. рискът при предоставяне на кредити в чуждестранна валута, включително и концентрацията на риск в една или повече валути, е подходящо отразен във ВААК;
  - iv. институцията периодично преглежда статута на кредитополучателите от гледна точка на хеджирането;
  - v. въздействието на движенията в обменния курс се взема предвид при вероятност от неизпълнение;

---

²⁹ Насоки на ЕБО относно предоставянето и наблюдението на кредити (EBA/GL/2020/06).

- в. чувствителното въздействие на движенията в обменния курс върху кредитния рейтинг/оценката на кредитополучатели и на способността им да обслужват дълга си; и
- г. възможни концентрации на кредитна дейност в една чуждестранна валута или в ограничен брой силно корелирани чуждестранни валути.

Специализирано кредитиране

198. Компетентните органи следва да оценят специализираното кредитиране отделно от другите кредитни дейности, тъй като рискът от такива експозиции се крие по-скоро в доходността на актива или финансирания проект (например търговски недвижим имот, енергийна инсталация, спедиция, стоки и др.), отколкото кредитополучателя (което обикновено е инструмент със специална цел).
199. По принцип тези експозиции са със значителен размер спрямо портфейла и така представляват източник на кредитна концентрация с дългосрочен падеж, което затруднява извършването на надеждни прогнози за доходността.
200. Когато оценяват експозициите по специализирано кредитиране, когато те се считат за съществени, компетентните органи следва да вземат предвид:
- а. доходността на проектите и консервативността на допусканията, залежали в основата на бизнес плановете (включително кредитния риск на основните клиенти);
  - б. въздействието на промените в регулациите, особено за субсидираните сектори, върху бъдещите парични потоци;
  - в. въздействието на променящото се търсене на пазара, когато е уместно, и наличието на пазар за потенциална бъдеща продажба на финансирания обект;
  - г. съществуването на синдикирани или на други заемодатели, които споделят кредитния риск; и
  - д. всяка форма на гаранция, поета от спонсорите.

Риск за капиталовите инструменти в банковия портфейл

201. Компетентните органи следва да оценяват риска от спад в стойността на капиталовите инвестиции на институцията и да гарантират, че този риск е обхванат по подходящ начин от рамката на институцията за управление на риска. Тази оценка следва да се съсредоточи по-специално, когато е уместно, върху риска от участие в стратегически холдинги (както застрахователни, така и незастрахователни).

Риск, свързан с недвижимо имущество

202. Компетентните органи следва да оценят риска от спад в стойността на инвестициите на институцията в недвижими имоти и да гарантират, че този риск е обхванат по подходящ начин от рамката на институцията за управление на риска. Тази оценка следва също така да бъде съсредоточена, когато е относимо, върху стойността на финансови инструменти, свързани с активи в недвижими имоти (напр. инвестиционни фондове за недвижими имоти, REITs).

Риск, свързан с модела за регулаторно одобрени модели

203. В случаите, когато институциите използват регулаторно одобрени вътрешни модели за целите на изчисляването на капиталовите изисквания за кредитен риск, компетентните органи следва да следят дали институцията продължава да изпълнява минималните изисквания и да гарантират, че съответните капиталови изисквания не се подценяват. Оценката на риска, свързан с модела, може да се основава на информацията, получена при други надзорни действия, включително тези, извършени в съответствие с член 101 от Директива 2013/36/ЕС.

Оценка на кредитното качество на портфейла

204. При оценката на присъщия кредитен риск компетентните органи следва да вземат предвид качеството на кредитния портфейл, като извършат анализ, за да разграничават категориите обслужвани, необслужвани и реструктурирани експозиции, като вземат предвид изискванията на Насоките на ЕБО за управление на необслужвани и реструктурирани експозиции³⁰.

205. Компетентните органи следва да оценяват общото кредитно качество на ниво портфейл и различните степени на кредитно качество в рамките на всяка от посочените по-горе категории, за да определят общия кредитен риск на институцията. Като част от тази оценка компетентните органи следва да анализират риска от неизпълнение и миграционния риск по класове експозиции, като вземат предвид тенденциите в кредитното качество във времето, и следва да преценяват дали действителното кредитно качество съответства на обявения рисков апетит и да установяват причините за всякакви отклонения.

206. Когато оценяват кредитното качество на портфейла, компетентните органи следва да обръщат специално внимание на адекватността на класификацията на кредитните експозиции и да оценяват въздействието на евентуална грешна класификация, заедно с последващото забавяне в провизирането и признаването на загуби от институцията. При извършването на тази оценка, компетентните органи могат да използват анализ на сходни групи и сравнителни портфейли, където са налични. Компетентните органи могат

---

³⁰ EBA/GL/2018/06

също така да използват извадки от кредити, когато оценяват кредитното качество на портфейла.

Обслужвани експозиции

207. Когато оценяват кредитното качество на обслужваните експозиции, компетентните органи следва да вземат предвид промяната в портфейла по отношение на състав, размер и кредитоспособност, неговата доходност и риска от бъдещо влошаване, като анализират следните елементи, когато са налични:

- а. разпределение на кредитополучателите според степените на кредитно качество (например чрез вътрешни и/или външни рейтинги или друга информация, подходяща за измерване на кредитоспособността, като отношение на ливъридж, коефициент на приходите, свързани с плащането на вноски и др.);
- б. темпове на растеж по вид кредитополучатели, сектори и продукти и съответствие със стратегиите за кредитен риск;
- в. чувствителност на степените кредитното качество на кредитополучателите или по-общо способност за погасяване на задълженията на кредитополучателите според икономическия цикъл;
- г. исторически нива на миграция между степените на кредитно качество, просрочие и нива на неизпълнение за различни времеви хоризонти; и
- д. доходност (например кредитен спред спрямо кредитни загуби).

208. Когато извършват тези анализи, компетентните органи следва да вземат предвид броя длъжници и съответните суми/обеми, както и нивото на концентрация на портфейла.

Експозиции с мерки за реструктуриране

209. Компетентните органи следва да оценят степента на експозициите с мерки за реструктуриране и евентуалните загуби, които могат да произтекат от тях. Това следва да включва най-малко:

- а. степен на реструктуриране по портфейли и промените във времето, а също и в сравнение със сходни институции;
- б. процентите на реструктуриране за различните видове мерки за реструктуриране, включително времевите хоризонти на мерките;
- в. нивото и качеството на обезпеченост на експозициите с мерки за реструктуриране; и

- г. нивата на миграция на експозициите с мерки за реструктуриране, а също и в сравнение със сходни институции.

Необслужвани експозиции

210. Компетентните органи следва да оценяват съществеността на необслужваните експозиции, включително по портфейли и потенциалните загуби, които могат да произтекат от тях. Това следва да включва най-малко:

- а. степента на необслужване и покритието по портфейл, сектор, географско местоположение и промени с течение на времето, като се вземат предвид и промените в портфейлите (напр. нарастващи портфейли спрямо изтичащи портфейли) и стратегията по отношение на необслужваните експозиции (напр. скорошни продажби на необслужвани експозиции);
- б. разпределението на експозициите в класовете необслужвани експозиции (т.е. просрочени, съмнителни и др.);
- в. видовете и стойностите на обезпечението, когато е относимо;
- г. нивата на миграция от класове на необслужвани към обслужвани експозиции, експозициите с мерки за реструктуриране и между класовете необслужвани експозиции;
- д. активи, при които има влизане във владение на обезпечението и промените във времето;
- е. историческите нива на процента на събиране на вземанията по портфейл, сектор, географско местоположение или вид обезпечение и продължителността на процеса на събиране; и
- ж. времето от класифицирането на експозициите като необслужвани, анализирано по времеви интервали (година на отпускане).

211. Когато извършват горепосочения анализ, компетентните органи следва да включат анализи със сходни групи и да използват сравнителни портфейли (т.е. портфейли на кредитополучатели, които са общи за групи от институции), когато това е целесъобразно и възможно.

Оценка на равнището и качеството на редуцирането на кредитния риск

212. За да оценят евентуалното въздействие на кредитния риск върху институцията, компетентните органи следва също така да вземат предвид нивото и качеството на гаранциите (включително кредитни деривати) и на наличното обезпечение, което би редуцирало кредитните загуби при настъпване на кредитни събития, включително тези,

които не се приемат за допустими техники за редуциране на кредитния риск за изчисляване на собствения капитал.

213. По-специално, компетентните органи следва да вземат предвид:

- а. покритието, осигурено от обезпечението и гаранциите по портфейли, вид кредитополучател, рейтинг, сектор и други относими аспекти;
- б. стойностите на обезпеченията за обслужваните и необслужваните експозиции, включително до каква степен те отговарят на изискванията на Насоките на ЕБО за управление на необслужвани и реструктурирани експозиции (за обезпечения, използвани за обезпечаване на необслужвани експозиции) и Насоките на ЕБО относно предоставянето и наблюдението на кредити (за всички обезпечения);
- в. историческите нива на процента на събиране на вземанията по вид и размер на обезпечението и гаранциите; и
- г. съществеността на риска от разсейване (вж. член 4 от Регламент (ЕС) № 575/2013) за закупените вземания.

214. Компетентните органи следва също така да оценят съществеността на остатъчния риск (вж. член 80 от Директива 2013/36/ЕС) и по-специално:

- а. адекватността и правната валидност на споразуменията за обезпечения и на гаранциите;
- б. разпределението във времето и способността за реализиране на обезпечение и изпълнение на гаранции в рамките на националната правна рамка;
- в. ликвидността и променливостта в оценката на активите за обезпечение;
- г. възстановимата стойност на обезпечението по действия, свързани с удовлетворяване по кредит (напр. процедури по реализация на обезпечение); и
- д. когато е относимо, кредитоспособността на гарантите съгласно изискванията на Насоките на ЕБО относно предоставянето и наблюдението на кредити.

215. Компетентните органи следва също така да оценят концентрацията на гарантите и обезпечения, както и корелацията с кредитоспособността на кредитополучателите (т.е. утежняващ риск) и евентуалното въздействие по отношение на ефективността на защитата.

Оценка на нивото на провизиите за загуби по кредити и корекциите на кредитната оценка

216. Компетентните органи следва да оценят дали нивото на провизиите за загуби по кредити и корекциите на кредитната оценка са подходящи за качеството на експозициите и, когато е уместно, за нивото на обезпечение. Компетентните органи следва да оценят:

- а. дали нивото на провизиите за загуби по кредити е съвместимо с нивото на риска в различните портфейли, във времето и в сравнение със съответните сходни институции;
- б. дали корекциите на кредитната оценка към пазарните стойности на дериватите отразяват кредитоспособността на съответните контрагенти;
- в. дали счетоводните провизии за загуби по кредити са в съответствие с приложимите счетоводни принципи и се оценяват като достатъчни за покриване на очакваните загуби;
- г. дали необслужваните активи, експозициите с мерки за реструктуриране и активите, резултат от влизане във владение на обезпечения, които са били предмет на достатъчни провизии за загуби по кредити, като вземат предвид нивото на съществуващото обезпечение и времето, когато са възникнали такива експозиции и приложими правни изисквания за минималното покритие за загуби от необслужвани експозиции; и
- д. дали провизиите за загуби по кредити са в съответствие с историческите загуби и съответните макроикономически развития и отразяват всякакви промени в съответните регламенти (напр. влизане във владение, възстановяване на собственост, защита на кредитора и др.).

217. Когато се счита за необходимо, компетентните органи следва да използват проверки на място или други подходящи надзорни действия, за да преценяват дали нивото на провизиите за загуби по кредити и покритието на риска е подходящо или не, например чрез оценка на извадка от кредити.

218. Компетентните органи следва, също така да вземат под внимание всички констатации на вътрешни и външни одитори, когато има такива.

Стрес тестове

219. Когато оценяват присъщия кредитен риск на институцията, компетентните органи следва да вземат предвид резултатите от стрес тестовете, извършени от институцията, за да установят всички неустановени дотогава източници на кредитен риск, като тези, които възникват от промените в кредитното качество, кредитните концентрации, стойността на обезпечението и кредитната експозиция в период на стрес.

6.2.3 Оценка на управлението и механизмите за контрол на кредитния риск

220. За да постигнат пълно разбиране на профила на институцията по отношение на кредитния риск, компетентните органи следва също да извършват преглед на управлението и рамката за управление на риска, залегнали в основата на кредитната ѝ дейност, през целия жизнен цикъл на кредита. За тази цел компетентните органи следва да оценяват следните елементи, като вземат предвид и Насоките на ЕБО относно предоставянето и наблюдението на кредити и Насоките на ЕБО за управление на необслужвани и реструктурирани експозиции:

- а. стратегията за кредитния риск и рисковия апетит;
- б. организационната рамка;
- в. политики и процедури;
- г. установяване, измерване, управление, наблюдение и отчитане на риска; и
- д. рамката за вътрешен контрол.

221. За институциите, за които се прилагат стратегиите за (намаляване на) необслужваните експозиции и свързаните с тях насоки за управление и оперативни насоки в съответствие с Насоките на ЕБО за управление на необслужвани и реструктурирани експозиции, компетентните органи следва също така да преценят дали институциите отговарят на специфични изисквания, посочени в тези насоки, за такива стратегии и тяхното оперативно прилагане, включително по отношение на изпълнението на задълженията за защита на потребителите.

Стратегия и рисков апетит за поемане на кредитен риск

222. Компетентните органи следва да преценяват дали институцията има надеждни, ясно формулирани и документирани рисков апетит, стратегия и лимити за поемане на кредитен риск, одобрени от ръководния орган. За тази оценка, наред с други фактори, компетентните органи следва да вземат предвид:

- а. дали ръководният орган ясно изразява стратегията за кредитен риск и рисковия апетит, както и процеса на техния преглед;
- б. дали висшето ръководство прилага и наблюдава правилно стратегията за кредитен риск, одобрена от ръководния орган, гарантирайки, че дейността на институцията е съвместима с установената стратегия, че са съставени и се прилагат писмени процедури и че отговорностите са ясно и точно определени;

- в. дали кредитният риск и рискът от контрагента на институцията отразяват нивата на рисковия апетит за поемане на кредитен риск на институцията и дали са съвместими с общия рисков апетит;
- г. дали стратегията за кредитен риск на институцията е подходяща за дадената институция, предвид нейните:
- бизнес модел;
  - общ рисков апетит;
  - пазарна среда и роля във финансовата система; и
  - финансово състояние, възможности за финансиране и адекватност на собствения ѝ капитал;
- д. дали стратегията за кредитен риск на институцията покрива нейните дейности по предоставяне на кредити и управление на обезпечението, както и управлението на необслужвани експозиции, и дали тази стратегия подпомага вземане на решения въз основа на риска, като отразява аспекти, които може да включват например вид експозиция (търговска, потребителска, свързана с недвижими имоти, държавна), икономическия сектор, географското местоположение, валута и падеж, включително лимити за концентрации;
- е. дали стратегията за кредитен риск на институцията като цяло обхваща всички дейности на институцията, при които кредитният риск може да бъде значителен;
- ж. дали стратегията за кредитен риск на институцията взема предвид циклични аспекти на икономиката, включително в условия на стрес, и последващите изменения в състава на портфейла с кредитен риск; и
- з. дали институцията разполага с подходяща рамка, за да гарантира, че стратегията за кредитен риск се съобщава ефективно на всички съответни служители.

Организационна рамка

223. Компетентните органи следва да оценят дали институцията разполага с подходяща организационна рамка и правила за управление, които позволяват ефективно поемане, управление, измерване и контрол на кредитния риск, с достатъчни (качествени и количествени) човешки и технически ресурси, които да изпълняват нужните задачи. Наред с други фактори, те следва да вземат предвид дали:

- a. има ясни линии на отговорност за поемане, измерване, наблюдение, управление и отчитане на кредитния риск;
- б. системите за контрол и наблюдение на кредитния риск подлежат на независим преглед и има ясно разделение между поемащите риск и риск мениджърите;
- в. функциите на управление, измерване и контрол на риска покриват кредитния риск за цялата институция; и
- г. персоналът, участващ в дейностите по отпускане на кредити, управлението на кредитния риск и управлението на необслужваните експозиции, по-специално звената за събиране на необслужвани експозиции (както в сферите на дейност, така и в областите на управление и контрол), притежава подходящи умения и опит за изпълнение на своите задачи.

Политики и процедури

224. Компетентните органи следва да преценят дали институцията има подходящи политики за отпускане, идентифициране, управление, измерване и контрол на кредитния риск, включително оценка на обезпечения, процедури за възстановяването или продажби, и дали тези политики са в съответствие с Насоките на ЕБО относно предоставянето и наблюдението на кредити и Насоките на ЕБО за управление на необслужвани и реструктурирани експозиции. За тази оценка, наред с други фактори, компетентните органи следва да вземат предвид дали:

- a. ръководният орган одобрява политиките за управление, измерване и контрол на кредитния риск и редовно ги обсъжда и преглежда в съответствие със стратегиите за риска;
- б. висшето ръководство отговаря за изготвянето и прилагането на политиките и процедурите за управление, измерване и контрол на кредитния риск, както е определено от ръководния орган;
- в. политиките и процедурите са разумни и в съответствие със стратегията за кредитен риск и покриват всички основни бизнес дейности и процеси, отнасящи се до управлението, измерването и контрола на кредитния риск, и по-специално:
  - предоставяне на кредити и ценообразуване: например приемливост на кредитополучатели, поръчители и обезпечения; кредитни лимити; избор на ИФП, ЦК и кореспондентски банки; видове налични кредитни линии; правила и условия (включително изискване за споразумения за обезпечения и нетиране);

- измерване и наблюдение на кредитния риск: например критерии за установяване на групите свързани контрагенти; критерии за оценка на кредитоспособността на кредитополучателите и оценка на обезпечението, както и честотата на техните прегледи; критерии за определяне количеството на обезценките, корекциите на кредитните оценки и провизиите; и
  - управление на кредита: например критерии за преглед на продукти, правила и условия; критерии за прилагане на практики за реструктуриране; критерии за класификация на кредитите и управление на необслужваните кредити;
- г. в политиките и процедурите също така се посочва по какъв начин рисковете от ИП/ФТ, на които е изложена институцията в резултат на дейностите по отпускане на кредити, се идентифицират, оценяват и управляват както на равнището на дейността (от гледна точка на видовете обслужвани клиенти, предоставените кредитни продукти, географските особености, на които са изложени, и използваните канали за разпространение), така и на равнището на индивидуалното взаимоотношение (като се има предвид целта на кредита, степента, в която контрагентът поражда риск от ИП/ФТ, и легитимността на източника на средствата, използвани за погасяване на кредита);
- д. такива политики са в съответствие със съответните регламенти и са подходящи за естеството и сложността на дейностите на институцията, както и дали дават възможност за ясно разбиране на кредитния риск, присъщ за различните продукти и дейности в обхвата на институцията;
- е. такива политики са ясно формулирани, съобщавани и се прилагат последователно в цялата институция; и
- ж. тези политики се прилагат последователно в целите банкови групи и позволяват правилно управление на съвместните кредитополучатели и контрагенти.

Идентифициране, измерване, наблюдение и отчитане на риска

225. Компетентните органи следва да оценят дали институцията разполага с подходяща рамка за идентифициране, разбиране, измерване, наблюдение и отчитане на кредитния риск в съответствие с размера и сложността на институцията и дали тази рамка съответства на изискванията на съответното европейско и национално транспониращо законодателство.
226. Във връзка с това компетентните органи следва да преценяват дали институциите разполагат с подходяща инфраструктура от данни, която отговаря на изискванията на Насоките на ЕБО относно предоставянето и наблюдението на кредити и на Насоките на

ЕБО за управление на необслужвани и реструктурирани експозиции и дали са подходящи аналитични техники, които да позволят на институцията да управлява адекватно кредитния си риск и да изпълнява изискванията за надзорна отчетност, както и да открива, измерва и редовно да наблюдава кредитния риск, присъщ на всички балансови и задбалансови дейности (когато е приложимо на ниво група), по-специално по отношение на:

- а. кредитния риск и приемливостта на кредитополучателя/контрагента/сделката;
- б. кредитните експозиции (независимо от техния характер) на кредитополучателите и, където е подходящо — на групи от свързани кредитополучатели;
- в. покритие чрез гаранция и обезпечение (включително споразумения за нетиране) и приемливост на това покритие;
- г. текущо спазване на договорните условия и споразумения (ограничителни условия);
- д. неоторизирани овърдрафти и условия за прекласификация на кредитните експозиции; и
- е. съответните източници на кредитен риск от концентрация.

227. Компетентните органи следва да оценят дали институцията има ясно разбиране за кредитния риск, свързан с различните видове кредитополучатели, сделки и предоставени кредити.

228. Компетентните органи следва също така да оценят дали институцията има необходимите умения, системи и методологии за измерване на този риск на ниво кредитополучател/сделка и портфейл в съответствие с размера, естеството, състава и сложността на дейностите на институцията, които включват кредитен риск. По-специално компетентните органи трябва да се убедят, че тези системи и методологии:

- а. дават възможност на институцията да направи разлика между различните нива риск от кредитополучател и сделка;
- б. осигуряват надеждна и разумна оценка на равнището на кредитния риск и на стойността на обезпечението, като се обръща особено внимание на експозиции, обезпечени с жилищни и търговски недвижими имоти;
- в. установяват и измерват рисковете от кредитна концентрация (към едно лице, секторна, географска и др.);

- г. дават възможност на институцията да прогнозира оценки на кредитния риск с цел планиране и за стрес тестове;
  - д. позволяват на институцията да определя нивото на провизиите и корекциите на кредитната оценка, необходими за покриване на очакваните и претърпени загуби; и
  - е. когато това е от съществено значение — целят да обхванат тези рискови елементи, които не са покрити или не са напълно покрити от изискванията на Регламент (ЕС) № 575/2013.
229. Компетентните органи следва да оценят дали ръководният орган и висшето ръководство на институцията разбират допусканията, лежащи в основата на система за измерване на кредитния риск и дали са информирани за степента на съответния риск, свързан с модела.
230. Компетентните органи следва да оценят дали институцията извършва стрес тестване, за да анализира въздействието на неблагоприятните събития върху нейните експозиции към кредитен риск и върху адекватността на провизирането на кредитния риск. Те следва да вземат предвид:
- а. честотата на стрес тестовете;
  - б. установените съответни рискови фактори;
  - в. допусканията в основата на стрес сценариите; и
  - г. вътрешната употреба на резултатите от стрес тестовете за планиране на капитала и стратегии за кредитния риск.
231. Компетентните органи следва да оценят дали институцията е определила и прилага постоянно и ефективно наблюдение на експозициите към кредитен риск (включително кредитна концентрация) в цялата институция, наред с други и чрез конкретни показатели и съответни активатори, за да се осигури ефективно ранно предупреждение.
232. Компетентните органи следва да оценяват дали институцията е въвела редовно отчитане на експозиции към кредитен риск, включително резултата от стрес тестовете, пред ръководния орган, висшето ръководство и съответните мениджъри на кредитен риск.

Рамка за вътрешен контрол

233. Компетентните органи следва да преценят дали институцията разполага със стабилна и всеобхватна рамка за контрол и солидни предпазни мерки за редуциране на кредитния си риск в съответствие със своята стратегия за кредитен риск и рисков апетит и дали такава рамка за контрол е в съответствие с изискванията на Насоките на ЕБО

относно предоставянето и наблюдението на кредити и Насоките за управление на необслужвани и реструктурирани експозиции. За целта, наред с други фактори, компетентните органи следва да обърнат специално внимание на това дали:

- а. обхватът, покрит от контролните функции на институцията, включва всички консолидирани субекти, всички географски местоположения и всички кредитни дейности;
- б. има вътрешни механизми за контрол, работещи лимити и други практики, които целят да поддържат експозициите на кредитен риск в нива, приемливи за институцията, в съответствие с параметрите, поставени от ръководния орган и висшето ръководство и рисковия апетит на институцията;
- в. институцията има подходящи механизми за вътрешен контрол, за да гарантира, че нарушенията и изключенията от политиките, процедурите и лимитите се отчитат своевременно пред съответното ниво на управление, за да бъдат предприети мерки; и
- г. са въведени проверки за идентифициране, оценка и управление на рисковете от ИП/ФТ, на които институцията е изложена в резултат на дейностите по отпускане на кредити.

234. Компетентните органи следва да оценят системата от лимити, включително дали:

- а. системата от лимити е подходяща за сложността на организацията и кредитната дейност на институцията, както и нейната способност за измерване и управление на кредитния риск;
- б. установените лимити са абсолютни или дали са възможни нарушения на лимитите. В последния случай политиките на институцията трябва ясно да описват периода от време и специфичните обстоятелства, при които такива нарушения на лимитите са възможни;
- в. институцията има процедури, които позволяват кредитните мениджъри да са текущо информирани за техните лимити; и
- г. институцията има подходящи процедури за редовна актуализация на своите лимити (напр. с цел съответствие с промени в стратегиите).

235. Компетентните органи следва също така да оценят функционалността на функцията за вътрешен одит. За целта те следва да оценят дали:

- а. институцията провежда периодични вътрешни одити на рамката за управление на кредитния риск;

- б. функцията за вътрешен одит обхваща основните елементи на управлението, измерването и контрола на кредитния риск в цялата институция; и
- в. функцията за вътрешен одит е ефективна при определяне на придържането към вътрешните политики и съответните външни регулации и справяне с всякакви отклонения и от двете.

236. За институции, които прилагат вътрешен подход за определяне на минимални капиталови изисквания за кредитен риск, компетентните органи следва също така да оценят дали вътрешният процес на валидиране е надежден и ефективен за проверка на допускания в модела и установяване на евентуални недостатъци по отношение на моделирането на кредитния риск, количествено определяне на кредитния риск и системата за управление на кредитния риск и на други съответни минимални изисквания, както е посочено в съответното европейско и национално транспониращо законодателство.

6.2.4 Резюме на констатациите и оценка

237. След като извършат посочената по-горе оценка, компетентните органи следва да формират представа относно кредитния риск и риска от контрагента на институцията. Това становище следва да бъде отразено в обобщение на констатациите, придружено от рейтинг на риска въз основа на съображенията, посочени в Таблица 4. Ако въз основа на съществеността на определени подкатегории риск компетентният орган реши да ги оцени и да им постави рейтинг индивидуално, указанията в тази таблица следва да се прилагат по аналогия, доколкото е възможно.

Таблица 4. Надзорни съображения за определяне на рейтинг на кредитния риск и риска от контрагента

Рейтинг на риска	Надзорно становище	Съображения, свързани с присъщия риск	Съображения за адекватно управление и механизми за контрол
1	Има ниско ниво на риск от значително пруденциално въздействие върху институцията предвид нивото на присъщия риск, управлението и механизмите за контрол.	<ul style="list-style-type: none"> • Естеството и съставът на експозицията към кредитен риск предполагат несъществен/много нисък риск. • Експозицията към сложни продукти и сделки е несъществена/много ниска. • Нивото на кредитния риск от концентрация е несъществено/много ниско. • Нивото на прехвърляни и необслужвани експозиции е несъществено/много 	<ul style="list-style-type: none"> • Управлението и контролът на риска са адекватни по отношение на изискванията, посочени в Насоките на ЕБО относно предоставянето и наблюдението на кредити и Насоките за управление на необслужвани и прехвърляни експозиции. • Има съответствие между политиката и

Рейтинг на риска	Надзорно становище	Съображения, свързани с присъщия риск	Съображения за адекватно управление и механизми за контрол
		<p>ниско.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Кредитният риск от обслужвани експозиции е несъществен/много нисък. • Нивото на покритието с провизии и корекции на кредитната оценка е много високо. • Нивото на покритието и качеството на гаранциите и обезпеченията е много високо. 	<p>стратегията на институцията за кредитния риск и общата ѝ стратегия и рисков апетит.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Организационната рамка за кредитен риск е надеждна, с ясни отговорности и ясно разделение на задачите между поемащите риск и функциите за управление и контрол.
2	<p>Наблюдава се средно нисък риск от съществено пруденциално въздействие върху институцията, като се има предвид нивото на присъщ риск и управлението и механизмите за контрол.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Естеството и съставът на експозицията към кредитен риск предполагат от нисък до среден риск. • Експозицията към сложни продукти и сделки е от ниска до средна. • Нивото на кредитния риск от концентрация е от ниско до средно. • Нивото на преструктурирани и необслужвани експозиции е от ниско до средно. • Кредитният риск от обслужвани експозиции е от нисък до среден. • Нивото на покритието с провизии и корекции на кредитната оценка е високо. • Нивото на покритието и качеството на гаранциите и обезпеченията е високо. 	<ul style="list-style-type: none"> • Системите за измерване, наблюдение и отчитане на кредитния риск са подходящи. • Вътрешните лимити и рамката за контрол за кредитния риск са разумни. • Лимитите, които позволяват редуциране или ограничаване на кредитния риск, са в съответствие със стратегията за управление на кредитния риск и рисковия апетит на институцията.
3	<p>Наблюдава се средно висок риск от съществено пруденциално въздействие върху институцията, като се има предвид нивото на присъщ риск и управлението и</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Естеството и съставът на експозицията към кредитен риск предполагат от среден до висок риск. • Експозицията към сложни продукти и сделки е от средна до висока. • Нивото на кредитния риск от концентрация е от средно до високо. 	<ul style="list-style-type: none"> • Управлението и контролът на риска не са в съответствие с изискванията, посочени в Насоките на ЕБО относно предоставянето и наблюдението на кредити и Насоките за управление на необслужвани и

Рейтинг на риска	Надзорно становище	Съображения, свързани с присъщия риск	Съображения за адекватно управление и механизми за контрол
	механизмите за контрол.	<ul style="list-style-type: none"> • Нивото на реструктурирани и необслужвани експозиции е от средно до високо. • Кредитният риск от обслужвани експозиции е от среден до високо и подлежи на по-нататъшно влошаване в условия на стрес. • Нивото на покритието с провизии и корекции на кредитната оценка е средно. • Нивото на покритието и качеството на гаранциите и обезпеченията е средно. 	<p>реструктурирани експозиции.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Няма съответствие между политиката и стратегията на институцията за кредитния риск и общата ѝ стратегия и рисков апетит. • Организационната рамка за кредитен риск не е достатъчно надеждна; няма ясно разделение на задачите между поемащите риска или функциите за управление и контрол. • Системите за измерване, наблюдение и отчитане на кредитния риск не са подходящи. • Вътрешните лимити и рамката за контрол за кредитния риск не са достатъчно надеждни. • Лимитите, които позволяват редуциране или ограничаване на кредитния риск, не са в съответствие със стратегията за управление на кредитния риск и рисковия апетит на институцията.
4	Наблюдава се висок риск от съществено пруденциално въздействие върху институцията, като се има предвид нивото на присъщ риск и управлението и механизмите за контрол.	<ul style="list-style-type: none"> • Естеството и съставът на експозицията към кредитен риск предполагат висок риск. • Експозицията към сложни продукти и сделки е висока. • Нивото на кредитния риск от концентрация е високо. • Нивото на реструктурирани и необслужвани експозиции 	

Рейтинг на риска	Надзорно становище	Съображения, свързани с присъщия риск	Съображения за адекватно управление и механизми за контрол
		<p>е високо.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Кредитният риск от обслужвани експозиции е висок. • Нивото на покритието с провизии и корекции на кредитната оценка е ниско. • Нивото на покритието и качеството на гаранциите и обезпеченията е ниско. 	

6.3 Оценка на пазарния риск

6.3.1 Общи положения

238. Компетентните органи следва да оценяват пазарния риск по отношение на балансовите и задбалансовите позиции, които подлежат на загуби, произтичащи от движенията в пазарните цени. При оценката на пазарния риск за институциите, които не отговарят на условията за малък търговски портфейл, посочени в член 94 от Регламент (ЕС) № 575/2013, компетентните органи следва да вземат предвид значението и съществеността най-малко на следните подкатегории, като извършват по-подробна оценка на подкатегиите, които се считат за най-важни за институцията:

- а. лихвен риск в търговския портфейл;
- б. кредитния спред и риска от неизпълнение в търговския портфейл;
- в. риск, свързан с капиталови инструменти в търговския портфейл;
- г. валутния риск;
- д. стоков риск;
- е. риск от корекция на кредитната оценка;
- ж. различен от делта риск;
- з. базисен риск;
- и. пазарен ликвиден риск;
- й. риск, свързан с модела за регулаторно одобрени модели.

6.3.2 Оценка на присъщия пазарен риск

239. Чрез оценката на присъщия пазарен риск компетентните органи следва да определят главните източници за експозицията към пазарен риск на институцията и да оценят риска от значително пруденциално въздействие върху институцията. Оценката на присъщия пазарен риск трябва да бъде структурирана около следните основни стъпки:

- а. предварителна оценка;
- б. оценка на естеството и състава на позициите на институцията, които са предмет на пазарен риск;
- в. оценка на доходността;
- г. оценка на риска от пазарна концентрация; и
- д. резултат от стрес тестовете.

240. Компетентните органи може да извършват по-малко подробен анализ за институции, които отговарят на условията за малък търговски портфейл, както е посочено в член 94 от Регламент (ЕС) № 575/2013.

Предварителна оценка

241. За да определят обхвата на оценката на пазарния риск, компетентните органи следва първо да установят източниците на пазарния риск, на който институцията е или може да бъде изложена. За тази цел компетентните органи следва да се възползват от знанията, придобити от оценката на други елементи на ПНПО, от сравняването на позицията на институцията спрямо сходни институции и от всякакви други надзорни дейности.

242. Компетентните органи следва да вземат под внимание най-малко:

- а. пазарните дейности, бизнес направленията и продуктите на институцията;
- б. основната стратегия за портфейла, свързан с пазарен риск и рисковия апетит при пазарни дейности;
- в. относителното тегло на позициите, свързани с пазарен риск по отношение на общия размер на активите, промените с течение на времето и стратегията на институцията за тези позиции;
- г. относителното тегло на нетните печалби по пазарни позиции в общите приходи от дейността; и
- д. капиталовото изискване за пазарен риск в сравнение с общото капиталово изискване и — където е приложимо — вътрешният капитал, който е

разпределен за пазарен риск в сравнение с общия вътрешен капитал, включително историческите промени в тази цифра и прогнозите.

243. В своите първоначални оценки компетентните органи следва да вземат предвид също и значителните промени в пазарните дейности на институцията с фокус върху евентуалните промени в общата експозиция към пазарен риск. Те трябва да оценят най-малко:
- а. значителните промени в стратегията за пазарен риск, политиките и размерите на лимитите;
  - б. евентуалното въздействие на тези промени върху рисковия профил на институцията; и
  - в. основните тенденции на финансовите пазари и стратегията на институцията към него (включително потенциалните рискове в случай на неочаквано обръщане на тенденциите).

Естество и състав на дейностите на институцията, свързани с пазарния риск

244. Компетентните органи следва да анализират естеството на експозициите към пазарен риск на институцията, като вземат предвид подкатегиите, определени в точка 238, за да установят конкретните рискови експозиции и свързаните с пазара рискови фактори (напр. обменни курсове, лихвени проценти или кредитни спредове) за по-задълбочена оценка.
245. Компетентните органи следва да анализират експозициите към пазарен риск по съответните класове активи и/или финансови инструменти според техния размер, сложност и ниво на риска. За най-релевантните експозиции компетентните органи трябва да оценяват свързаните с тях рискови фактори.
246. Когато анализират дейностите, свързани с пазарния риск, компетентните органи следва да вземат предвид и сложността на финансовите продукти (например извънборсови продукти или продукти, оценявани посредством оценка по модел) и на специфични пазарни операции (напр. търгуване с висока честота). Трябва да се вземе предвид следното:
- а. ако институцията държи дериватни позиции, компетентните органи следва да оценят както пазарната стойност, така и условния размер; и
  - б. когато институцията участва в сделки с извънборсови деривати, компетентните органи следва да оценят теглото на тези сделки в общия портфейл от деривати и разбивката на извънборсовия портфейл по вид договор (суап, форуърд и др.), базисни финансови инструменти и др.

(кредитния риск от контрагента, свързан с тези продукти, е обхванат от методологията за кредитен риск).

247. Когато е уместно, компетентните органи следва да оценят оценката на институцията на проблемните и/или неликвидни позиции (например „унаследени портфейли“, т.е. портфейл от неликвидни активи, свързани с преустановени банкови практики/дейности, които се управляват с цел освобождаване от съответния актив) и въздействието на такива позиции върху доходността на институцията.
248. За тези институции, които използват подход на вътрешните модели за изчисление на техните регулаторни капиталови изисквания, компетентните органи следва също да вземат предвид следните показатели, за да установят конкретните рискови области и свързаните рискови фактори:
- а. разделението на капиталовите изисквания за пазарен риск между стойност под риск (VaR), стресирана стойност под риск (SVaR), изискване за допълнителен риск (IRC) и изискване за портфейл за корелационно търгуване;
  - б. VaR, разпределена по рискови фактори;
  - в. промяната във VaR и SVaR (възможни показатели за това биха могли да бъдат ежедневната/ежеседмична промяна, средната стойност за тримесечие и резултатите от бек тестване); и
  - г. мултипликационните фактори, които се прилагат спрямо VaR и SVaR
  - д. резултатите от изчисленията, извършени за целите на специфичните отчетни изисквания във връзка с пазарния риск, въз основа на използването на алтернативния стандартизиран подход, посочен в трета част, дял IV, глава 1а от Регламент (ЕС) № 575/2013; и
  - е. когато е относимо, резултатите от изчисленията, извършени за целите на специфичните отчетни изисквания във връзка с пазарния риск, въз основа на използването на алтернативния подход на вътрешните модели (IMA), посочен в трета част, дял IV, глава 1б от Регламент (ЕС) № 575/2013.
249. Когато е уместно, компетентните органи следва също да вземат предвид вътрешните измерители на риск на институциите. Те може да включват вътрешната VaR или очаквания недостиг, които не са използвани при изчисляването на капиталовите изисквания или чувствителността на пазарния риск към различните рискови фактори и евентуалните загуби.
250. Когато анализират присъщия пазарен риск, компетентните органи следва да вземат предвид цифрите и тенденциите в даден момент на съвкупна база и по портфейл. При

възможност този анализ трябва да се извърши със сравнение на цифрите на институцията със сходните институции и със съответните макроикономически показатели.

Анализ на рентабилността

251. Компетентните органи следва да анализират историческата доходност, включително променливостта на печалбата, на пазарните дейности, за да добият по-добра представа относно профила на институцията към пазарен риск. Този анализ може да се проведе на ниво портфейл, както и да бъде разбит по бизнес направление, клас активи или операции (евентуално като част от по-обширна оценка, извършена като част от АБМ).
252. Когато оценяват доходността, компетентните органи следва да обърнат конкретно внимание на основните рискови области, установени при проверката на дейностите, свързани с пазарния риск. Компетентните органи следва да правят разлика между търговските приходи и нетърговските приходи (като комисиони, клиентски такси и др.), от една страна, и нереализираните печалби/загуби, от друга страна.
253. За тези класове акции и/или експозиции, които генерират необичайни печалби или загуби, компетентните органи следва да оценят доходността в сравнение с нивото на риска, поет от институцията (напр. VaR/нетни печалби от финансови активи и пасиви, държани за търгуване), за да установят и анализират възможните несъответствия. При възможност компетентните органи следва да сравнят цифрите на институцията с нейните исторически резултати и с нейните сходни институции.

Риск от пазарна концентрация

254. Компетентните органи следва да формират становище относно степента на риска от пазарна концентрация, на който е изложена институцията, от експозиции към един рисков фактор или от експозиции към няколко рискови фактора, които са съотносими.
255. Когато оценяват възможните концентрации, компетентните органи следва да обърнат специално внимание на концентрациите в сложни продукти (напр. структурирани продукти), неликвидни продукти (напр. обезпечени дългови облигации (ОДО) или продукти, оценявани посредством оценка по модела.

Стрес тестове

256. Когато оценяват присъщия пазарен риск на институцията, компетентните органи следва да вземат предвид резултатите от стрес тестовете, извършени от институцията, за да установят неустановени дотогава източници на пазарен риск. Това е особено важно за събития с ниска вероятност, които може да бъдат по-слабо представени или да отсъстват изцяло от историческите данни, поради ниската им честота на поява. Друг източник на евентуални скрити слабости, които компетентните органи следва да вземат

предвид, е вероятността от скокове в ценовите параметри, като внезапна промяна в определени цени или ценови балони при стоки.

6.3.3 Оценка на управлението и механизмите за контрол на пазарния риск

257. За да постигнат пълно разбиране на профила на институцията към пазарен риск, компетентните органи следва да извършат преглед на вътрешното управление и рамката за управление на риска, лежащи в основата на пазарната ѝ дейност. За тази цел компетентните органи следва да оценят следните елементи:

- а. стратегията и рисковия апетит за поемане на пазарен риск;
- б. организационна рамка;
- в. политики и процедури;
- г. идентифициране, измерване, наблюдение и отчитане на риска; и
- д. рамка за вътрешен контрол.

Стратегия и рисков апетит за пазарен риск

258. Компетентните органи следва да преценят дали институциите имат надеждна, ясно формулирана и документирана стратегия за пазарен риск, одобрена от техния ръководен орган. За тази оценка компетентните органи следва да вземат предвид по-конкретно дали:

- а. ръководният орган изразява ясно стратегията за пазарен риск и рисковия апетит и процеса за техния преглед (напр. в случай на цялостен преглед на рисковата стратегия, опасения относно доходността и/или адекватността на капитала);
- б. висшето ръководство прилага правилно стратегията за пазарен риск, одобрена от ръководния орган, гарантирайки, че дейността на институцията е съвместима с установената стратегия, че са съставени и се прилагат писмени процедури и че отговорностите са ясно и точно определени;
- в. стратегията за пазарен риск на институцията отразява правилно рисковия апетит за поемане на пазарен риск на институцията и е в съответствие с общия рисков апетит;
- г. стратегията за пазарен риск и рисковия апетит на институцията са подходящи за дадената институция, предвид нейните:
  - бизнес модел;
  - обща стратегия и рисков апетит;

- пазарна среда и роля във финансовата система; и
  - финансово състояние, капацитет за финансиране и капиталова адекватност;
- д. стратегията за пазарен риск на институцията установява насоки за управлението на различните инструменти и/или портфейли, които са предмет на пазарен риск, и подкрепя приемането на решения, базирани на риска;
- е. стратегията за пазарен риск на институцията като цяло обхваща всички дейности на институцията, при които пазарният риск е значителен;
- ж. стратегията за пазарен риск на институцията взема предвид цикличните аспекти на икономиката и последващите изменения в състава на позициите, предмет на пазарен риск; и
- з. институцията разполага с подходяща рамка, за да гарантира, че стратегията за пазарен риск се комуникира ефективно с всички съответни служители.

Организационна рамка

259. Компетентните органи следва да оценят дали институцията има подходяща организационна рамка за функциите на управление, измерване, наблюдение и контрол на пазарния риск с достатъчни (качествени и количествени) човешки и технически ресурси. Те следва да вземат предвид дали:

- а. има ясни линии на отговорност за поемане, наблюдение, контрол и отчитане на пазарния риск;
- б. има ясно разделение в бизнес сферата между фронт офиса (заемащите позиции) и бек офиса (отговорен за разпределение, записване и уреждане на сделки);
- в. системата за контрол и наблюдение на пазарния риск е ясно установена в организацията и е функционално и йерархически независима от бизнес сферата, както и дали подлежи на независим преглед;
- г. функциите за управление, измерване, наблюдение и контрол на риска обхващат пазарния риск в цялата институция (включително дъщерни предприятия и клонове) и по-конкретно всички области, в които може да се поеме, редуцира или наблюдава пазарен риск; и
- д. служителите, занимаващи се с пазарни дейности (в бизнес областите и в областите на управление и контрол) имат подходящи умения и опит.

Политики и процедури

260. Компетентните органи следва да оценят дали институцията има ясно определени политики и процедури за идентифициране, управление, измерване и контрол на пазарния риск. Те следва да вземат предвид:

- а. дали ръководният орган одобрява политиките за управление, измерване и контрол на пазарния риск и редовно ги обсъжда и преглежда в съответствие със стратегиите за риска;
- б. дали висшето ръководство отговаря за тяхната разработка, като осигурява адекватно прилагане на решенията на ръководния орган;
- в. дали пазарните политики са в съответствие със съответните регулации и са подходящи за естеството и сложността на дейностите на институцията, като дават възможност за ясно разбиране на пазарния риск, присъщ за различните продукти и дейности в обхвата на институцията, и дали такива политики са ясно формулирани, комуникирани и последователно прилагани в цялата институция; и
- г. за групите — дали тези политики се прилагат последователно в цялата група и позволяват правилно управление на риска.

261. Компетентните органи следва да оценят дали пазарните политики и процедури на институцията са разумни и в съответствие със стратегията за пазарен риск и покриват всички основни бизнес дейности и процеси, отнасящи се до управлението, измерването и контрола на пазарния риск. По-специално оценката трябва да обхваща:

- а. естеството на операциите, финансовите инструменти и пазари, в които институцията може да работи;
- б. позициите, които трябва да се включат или изключат от търговския портфейл с регулаторни цели;
- в. политиките относно вътрешното хеджиране;
- г. определението, структурата и отговорностите на търговските офиси на институцията, където е уместно;
- д. изискванията относно търговските и сетълмент процесите;
- е. процедурите за ограничаване и контрол на пазарния риск;
- ж. рамката, с която се гарантира, че всички позиции, оценени по справедлива стойност, подлежат на допълнителни корекции на оценката в съответствие с

Делегиран регламент (ЕС) 2016/101 на Комисията (РТС относно пруденциалната оценка);

- з. критериите, прилагани от институцията за избягване на свързване с индивиди/групи, занимаващи се с измамни действия и други престъпления; и
- и. процедури за нови пазарни дейности и/или продукти; компетентните органи следва да гарантират, че:
  - новите пазарни дейности и/или продукти се подчиняват на адекватни процедури и механизми за контрол, преди да бъдат въведени или предприети;
  - институцията е предприела анализ на възможното им въздействие върху общия ѝ рисков профил.

Идентифициране, измерване, наблюдение и отчитане на риска

262. Компетентните органи следва да оценят дали институцията разполага с подходяща рамка за идентифициране, разбиране и измерване на пазарния риск в съответствие с размера и сложността на институцията и дали тази рамка отговаря на съответните минимални изисквания съгласно съответното европейско и национално транспониращо законодателство. Те трябва да вземат предвид дали:

- а. данните, информационните системи и техниките за измерване дават възможност на функцията по управление на риска да измери пазарния риск, който е присъщ за всички съществени балансови и задбалансови дейности (когато е уместно на ниво група), включително търговски и банков портфейл, както и дали съответстват на надзорните изисквания за отчитане;
- б. институциите разполагат с подходящ персонал и методологии за измерване на пазарния риск в своите търговски и банкови портфейли, като вземат предвид размера и сложността на институцията и рисковия профил на нейната дейност;
- в. системата за измерване на риска на институцията взема предвид всички съществени рискови фактори, свързани с нейните експозиции към пазарен риск (включително базов риск, кредитни спредове в корпоративни облигации или кредитни деривати, вега и гама рискове в опции). Когато някои инструменти и/или фактори са изключени от системите за измерване на риска, компетентните органи следва да оценят съществеността на изключенията и да определят дали тези изключения са оправдани;

- г. системите за измерване на риска на институцията са в състояние да установят възможни концентрации от пазарен риск, произтичащи от експозиции към един рисков фактор или от експозиции към няколко рискови фактора, които са съотносими;
- д. риск мениджърите и висшето ръководство на институцията разбират допусканията, лежащи в основата на системите за измерване, по-специално за по-сложните техники за управление на риска; и
- е. риск мениджърите и висшето ръководство на институцията са наясно със степента на риска, свързан с модела, който преобладава в моделите за ценообразуване и техниките за измерване на риска на институциите, и дали те проверяват периодично валидността и качеството на различните модели, използвани в дейностите, свързани с пазарния риск.

263. Компетентните органи следва да оценят дали институцията е приложила подходящи стрес тестове, които допълват нейната система за измерване на риска. За тази цел те трябва да се вземат предвид следните елементи:

- а. честотата на стрес тестовете;
- б. дали са установени съответните рискови фактори (напр. неликвидност/несъответствие на цените, концентрирани позиции, еднопосочни пазари и др.);
- в. допусканията, лежащи в основата на стрес сценария; и
- г. вътрешната употреба на резултатите от стрес тестовете за планиране на капитала и стратегиите за пазарен риск.

264. За целите на член 101 от Директива 2013/36/ЕС, ако институцията е оторизирана да използва вътрешни модели, за да определя минималните капиталови изисквания за пазарен риск, компетентните органи следва да проверят дали институцията продължава да изпълнява минималните изисквания, определени в съответното европейско и национално транспониращо законодателство, и дали тези вътрешни модели не включват подценяване на съществен риск.

265. Компетентните органи следва да оценят дали институциите имат адекватна рамка за наблюдение и отчитане за пазарния риск, която гарантира, че при необходимост ще бъдат предприети незабавни действия на подходящото ниво на висшето ръководство или ръководния орган на институцията. Системата за наблюдение следва да включва специфични показатели и съответните активатори за осигуряване на ефективни ранни предупреждения. Компетентните органи следва да вземат предвид дали:

- a. институцията има ефективни информационни системи за точно и навременно установяване, агрегиране, наблюдение и отчитане на дейности, свързани с пазарния риск; и
- б. звеното за управление и контрол редовно докладва на ръководния орган и висшето ръководство като минимум информация за текущите пазарни експозиции, резултатите в отчета за приходи и разходи и мерки за риска (напр. VaR) в сравнение с политиката за лимитите.

Рамка за вътрешен контрол

266. Компетентните органи следва да оценят дали институцията има устойчива и цялостна рамка за контрол и надеждни защити за редуциране на своя пазарен риск в съответствие с нейната стратегия за управление на пазарния риск и рисков апетит. Те следва да вземат предвид дали:

- a. обхватът, покрит от контролната функция на институцията, включва всички консолидирани субекти, всички географски местоположения и всички финансови дейности;
- б. има вътрешни механизми за контрол, работещи лимити и други практики, които целят да гарантират, че експозициите към пазарен риск няма да превишат нивата, приемливи за институцията, в съответствие с параметрите, поставени от ръководния орган и висшето ръководство и рисковия апетит на институцията; и
- в. институцията има подходящи механизми за вътрешен контрол, за да гарантира, че нарушенията и изключенията от политиките, процедурите и лимитите се отчитат своевременно пред съответното ниво на управление, за да бъдат предприети мерки. Те трябва да вземат предвид дали вътрешните механизми за контрол и практики на институцията:
  - са в състояние да установят нарушения на отделните лимити, поставени на ниво офис или стопанска единица, както и нарушения на общия лимит за пазарните дейности; и
  - позволяват ежедневно установяване и наблюдение на нарушения на лимитите и/или изключенията.

267. Компетентните органи следва да оценят системата от лимити, включително дали:

- a. установените лимити са абсолютни или дали са възможни нарушения на лимитите. В последния случай политиките на институцията трябва ясно да описват периода от време и специфичните обстоятелства, при които такива нарушения на лимитите са възможни;

- б. системата на лимитите задава общия лимит за пазарни дейности и специфични лимити за основните подкатегории риск; когато е подходящо, тя трябва да позволява разпределение на лимитите по портфейли, офиси, стопанска единица или вид инструмент; нивото на детайлност трябва да отразява характеристиките на пазарната дейност на институцията;
- в. наборът лимити (лимити, базирани на показатели за измерване на риска, условни лимити, лимити за контрол на загубите и др.), установен от институцията, отговаря на размера и сложността на нейната пазарна дейност;
- г. институцията има процедури, позволяващи служителите да разполагат с актуализирана информацията за своите лимити; и
- д. институцията има подходящи процедури за редовна актуализация на нейните лимити.

268. Компетентните органи следва да оценят функционалността на функцията за вътрешен одит. Те трябва да оценят дали:

- а. институцията провежда редовни вътрешни одити на рамката за управление на пазарния риск;
- б. функцията за вътрешен одит обхваща основните елементи на управлението, измерването и контрола на пазарния риск в цялата институция; и
- в. функцията за вътрешен одит е ефективна при определяне на придържането към вътрешните политики и съответните външни регламенти и справяне с всякакви отклонения и от двете.

269. За институции, които използват вътрешни модели за определяне на капиталовите изисквания за пазарен риск, компетентните органи следва да оценят дали вътрешният процес на валидиране е надежден и ефективен за проверка на допускания в модела и установяване на евентуални недостатъци по отношение на моделирането на пазарния риск, определяне на количеството на пазарния риск, системата за управление на пазарния риск и други съответни минимални изисквания, както е посочено в съответното европейско и национално транспониращо законодателство.

6.3.4 Резюме на констатациите и оценка

270. След като извършат посочената по-горе оценка, компетентните органи следва да формират становище относно пазарния риск на институцията. Това становище следва да бъде отразено в обобщение на констатациите, придружено от рейтинг на риска въз основа на съображенията, посочени в Таблица 5. Когато въз основа на съществеността на определени подкатегории риск компетентният орган реши да ги оцени и да им

постави рейтинг индивидуално, указанията в тази таблица следва да се прилагат по аналогия, доколкото е възможно.

271. Тъй като фактори като сложност, ниво на концентрация и променливост на доходите от пазарните експозиции може да са идеални показатели за нивото на пазарен риск, когато оценяват и определят рейтинг на присъщия пазарен риск, компетентните органи следва да вземат предвид всички тези фактори успоредно, а не поотделно, и да разберат факторите, които стоят зад тенденциите към променливост.

Таблица 5. Надзорни съображения за определяне на рейтинг на пазарния риск

Рейтинг на риска	Надзорно становище	Съображения, свързани с присъщия риск	Съображения за адекватно управление и механизми за контрол
1	Има ниско ниво на риск от значително пруденциално въздействие върху институцията предвид нивото на присъщия риск, управлението и механизмите за контрол.	<ul style="list-style-type: none"> • Характерът и съставът на експозицията към пазарен риск предполагат несъществен/много нисък риск. • Експозициите на институцията към пазарен риск не са сложни. • Нивото на концентрация на пазарния риск е несъществено/много ниско. • Експозициите към пазарен риск на институцията генерират непроменливи доходи. 	<ul style="list-style-type: none"> • Има съответствие между политиката и стратегията за пазарен риск на институцията и общата ѝ стратегия и рисков апетит. • Организационната рамка за пазарен риск е надеждна, с ясни отговорности и ясно разделение на задачите между поемащите риск и функциите за управление и контрол.
2	Наблюдава се средно нисък риск от съществено пруденциално въздействие върху институцията, като се има предвид нивото на присъщ риск и управлението и механизмите за контрол.	<ul style="list-style-type: none"> • Естеството и съставът на експозицията към пазарен риск предполагат от нисък до среден риск. • Сложността на експозициите към пазарен риск на институцията е от ниска до средна. • Нивото на концентрация на пазарния риск е от ниско до средно. <ul style="list-style-type: none"> • Експозициите към пазарен риск на институцията генерират доходи с от ниска до средна степен на променливост. 	<ul style="list-style-type: none"> • Системите за измерване, наблюдение и отчитане на пазарния риск са подходящи. • Вътрешните лимити и рамката за контрол на пазарния риск са надеждни и са в съответствие със стратегията за управление на риска и рисков апетит на институцията.
3	Наблюдава се средно висок	<ul style="list-style-type: none"> • Естеството и съставът на експозицията към пазарен 	<ul style="list-style-type: none"> • Няма пълно съответствие между

Рейтинг на риска	Надзорно становище	Съображения, свързани с присъщия риск	Съображения за адекватно управление и механизми за контрол
	риск от съществено пруденциално въздействие върху институцията, като се има предвид нивото на присъщ риск и управлението и механизмите за контрол.	<p>риск предполагат от среден до висок риск.</p> <ul style="list-style-type: none"> Сложността на експозициите към пазарен риск на институцията е от средна до висока. Нивото на концентрация на пазарния риск е от средно до високо. Експозициите към пазарен риск на институцията генерират доходи с от средна до висока степен на променливост. 	<p>политиката и стратегията за пазарен риск на институцията и общата ѝ стратегия и рисковия ѝ профил.</p> <ul style="list-style-type: none"> Организационната рамка за пазарен риск не осигурява достатъчно разделение на отговорностите и задачите между поемащите риск и функциите за управление и контрол.
4	Наблюдава се висок риск от съществено пруденциално въздействие върху институцията, като се има предвид нивото на присъщ риск и управлението и механизмите за контрол.	<ul style="list-style-type: none"> Естеството и съставът на експозициите към пазарен риск предполагат висок риск. Сложността на експозициите към пазарен риск на институцията е висока. Нивото на концентрация на пазарния риск е високо. Експозициите към пазарен риск на институцията генерират доходи с висока степен на променливост. 	<ul style="list-style-type: none"> Системите за измерване, мониторинг и докладване на пазарния риск не се прилагат с достатъчна точност и честота. Вътрешните лимити и рамката за контрол на пазарния риск не са в съответствие със стратегията за управление на риска или рисковия апетит на институцията.

6.4 Оценка на операционния риск

6.4.1 Общи положения

272. Компетентните органи следва да оценяват операционния риск във всички бизнес направления и операции на институцията, като вземат предвид констатациите от оценката на системите за вътрешно управление и механизмите за контрол в рамките на институцията, както е посочено в дял 5. Когато извършват тази оценка, те трябва да определят как може да се прояви операционният риск (икономически загуби, потенциално неблагоприятно събитие, загуба на бъдещи приходи, печалба) и следва също така да вземат предвид евентуалното въздействие по отношение на други свързани рискове (например кредитно-операционен риск, пазарно-операционен риск „гранични случаи“).

273. Компетентните органи следва да оценят съществеността на операционния риск, произтичащ от изнесени услуги и дейности, и дали те биха могли да засегнат възможността на институцията да обработва сделки и/или да предоставя услуги, или да породят правни задължения за вреди, причинени на трети страни (например клиенти и други заинтересовани страни).
274. При оценката на операционния риск компетентните органи следва да оценяват риска, свързан с ИКТ, тъй като ефективността и сигурността на ИКТ се считат за първостепенни за извършването на дейността на институцията. Поради това компетентните органи следва да оценят потенциалното въздействие на рисковете, свързани с ИКТ, върху критичните дейности на дадена институция и да разгледат потенциалното финансово, репутационно, регулаторно и стратегическо въздействие върху институцията, както и потенциала за прекъсване на дейността.
275. Компетентните органи следва да оценяват репутационния риск заедно с операционния риск поради силните връзки между двата (така например повечето събития, свързани с операционен риск имат силно въздействие по отношение на репутацията). Въпреки това, резултатът от оценката на репутационния риск не трябва да се отразява в определянето на рейтинга за операционния риск, а трябва да се счита за част от АБМ и/или оценката на ликвидния риск, където е уместно, тъй като основните ефекти, които може да окаже, са редуциране на приходите и загуба на доверие в или недоволство от институцията от страна на инвеститори, вложители или участници на междубанковия пазар.
276. Когато оценяват операционния риск, компетентните органи следва да използват, доколкото е възможно, класификация по видове събития за усъвършенстваните подходи за измерване, предвидени в член 324 от Регламент (ЕС) № 575/2013 и определени в Делегиран регламент на Комисията 2018/959³¹, за да добият по-ясна представа за спектъра на операционните рискове и да постигнат ниво на съответствие при анализа на тези рискове за различните институции, независимо от възприетия подход за определяне на капиталовите изисквания за операционен риск. При оценката на операционния риск компетентните органи следва също така да вземат предвид риска от неправомерно поведение, риска, свързан с модела, и риска, свързан с ИКТ.

6.4.2 Оценка на присъщия операционен риск

277. Компетентните органи следва да оценят естеството и степента на операционния риск, на който институция е или може да бъде изложена. За тази цел компетентните органи следва да изградят цялостно разбиране на бизнес модела на институцията, нейните операции, нейната култура по отношение на риска и средата, в която тя работи,

---

³¹ Делегиран регламент (ЕС) 2018/959 на Комисията от 14 март 2018 г. за допълнение на Регламент (ЕС) № 575/2013 на Европейския парламент и на Съвета по отношение на регулаторните технически стандарти за определяне на методологията за оценка, съгласно която компетентните органи разрешават на институциите да използват усъвършенствани подходи за измерване на операционния риск (ОВ L 169, 6.7.2018 г., стр. 1).

тъй като всички тези фактори определят експозицията към операционен риск на институцията.

278. Оценката на присъщия операционен риск се състои от две стъпки, които са по-подробно описани в този раздел:

- а. предварителна оценка; и
- б. оценка на естеството и значимостта на експозициите към операционен риск и подкатегориите на операционния риск, на които е изложена институцията.

Предварителна оценка

279. За да определят обхвата на оценката на операционния риск, компетентните органи следва първо да установят източниците на операционния риск, на който институцията е изложена. За тази цел компетентните органи следва също да се възползват от знанията, придобити от оценката на други елементи на ПНПО, от сравнението на позицията на институцията спрямо сходните институции (включително съответни външни данни, където са налични), от всякакви други надзорни дейности, включително информацията, предоставена от надзорните органи в областта на борбата с изпирането на пари и финансирането на тероризма, и от други подходящи източници на информация.

280. Компетентните органи следва да вземат под внимание най-малко:

- а. основната стратегия за операционен риск и рисковия апетит по отношение на операционния риск;
- б. бизнес средата и външната среда (включително географското местоположение на предприятието майка и неговите дружества, както и на операциите в областта на ИКТ и центровете за данни), в която институцията управлява и използвани канали за разпространение;
- в. капиталовото изискване за операционен риск (разграничавано според подхода на базисния индикатор (BIA), стандартизирания подход (TSA) и усъвършенстваните подходи за измерване (AMA)) в сравнение с общото капиталово изискване, а където е подходящо - вътрешният капитал за операционен риск в сравнение с общия вътрешен капитал, като се вземат предвид историческите тенденции и прогнози, ако има такива;
- г. равнището и промяната в брутния доход, активите и загубите от операционен риск през последните няколко години на агрегирано равнище, но също така и за съществените субекти и групите дейности;
- д. скорошни значими корпоративни събития (като сливания, придобивания, прехвърляния и реструктуриране), които може да доведат до промяна в профила на операционен риск на институцията в краткосрочен или в

средносрочен до дългосрочен план (напр. тъй като системите, процесите и процедурите няма да бъдат напълно приравнени към политиките за управление на риска на предприятието майка в краткосрочен план);

- е. промени в значими елементи на ИТ системите и/или процесите, които може да доведат до промяна в профила на операционен риск (напр. тъй като нова или променена ИТ система не е била правилно тествана или защото недостатъчното обучение по новите системи/процеси и процедури може да доведе до грешки);
- ж. неспазвания на приложимо законодателство или на вътрешни разпоредби, докладвани от други надзорни органи (включително надзорни органи в областта на борбата с изпирането на пари и финансиране на тероризъм), външни одитори и функцията за вътрешен одит или които са изнесени при оповестяване на публична информация (като се имат предвид текущата ситуация и промените в поведението на спазване на регулаторните изисквания във времето);
- з. амбициозността на бизнес плановете и агресивните стимули и компенсационни схеми (напр. по отношение на цели за продажба, включително приемане на клиенти, определени от институцията като имащи висок риск от ИП/ФТ, или разпространение към юрисдикции с висок риск от ИП/ФТ, или разпространение на нови продукти/услуги, имащи високо ниво на присъщ риск от ИП/ФТ, намаляване на числеността на персонала и др.), което може да увеличи риска от несъответствие, човешка грешка и злоупотреби на служителите;
- и. процесите и процедурите, продуктите (продадени на клиенти или търгувани) и ИТ системите (включително употребата на нови технологии) до степента, до която те може да доведат до злополуки, грешки, забавяния, грешна спецификация, нарушения на сигурността, повишена експозиция на измами, ИП/ФТ и други видове финансови престъпления и др.; и
- й. потенциалното въздействие на споразуменията за възлагане на дейности на външни изпълнители и като цяло всички споразумения с трети страни върху операционния риск на институциите, както и надзора на институциите върху резултатите от дейността на доставчиците на услуги при предоставянето на всички възложени им услуги, включително степента на осведоменост за операционния риск, свързан с възложени на външни изпълнители дейности, и за цялостната рискова експозиция към доставчиците на услуги в съответствие с Насоките на ЕБО за възлагане на дейности на външни изпълнители.

281. Когато е уместно, компетентният орган трябва да анализира горепосочените аспекти по бизнес направление/юридическо лице и географско местоположение, както и по категория на вида събитие, при условие че са налични данни, и да сравни позицията на институцията с тази на сходните институции.

Естество на експозициите към операционен риск

282. Компетентните органи следва да определят естеството на експозициите към операционен риск, като анализират експозициите към основните фактори на операционния риск, за да формират ориентиран към бъдещето поглед върху потенциалния риск и загуби. Такъв анализ може да наложи да се вземат предвид бизнес направленията, продуктите, процесите и географските местоположения, отнасящи се до институцията, както и да се направи оценка на експозициите към операционен риск на първичните рискови фактори (напр. процеси, хора, системи и външни фактори), като се използва рисковата самооценка на институцията и сравнителният анализ със сходни институции.

283. Когато извършват този анализ, компетентните органи следва да вземат предвид взаимодействието на тези рискови фактори при определянето на експозициите към операционен риск на институцията (напр. експозиция към повече рискови фактори може да увеличи вероятността от настъпване на оперативно събитие и последващи загуби, включително възможността за налагане на санкции).

Значимост на експозицията към операционен риск

284. След като установят главните източници и фактори за операционен риск, компетентните органи следва да се фокусират върху тези, които може да окажат най-съществено въздействие върху институцията. Компетентният орган следва да оцени „потенциалната експозиция“ на институцията към операционен риск, като използва както експертна оценка, така и качествени и количествени показатели, свързани с институцията или нейните партньори, и също така да включи информация от други надзорни органи (напр. надзорните органи в областта на борбата с изпирането на пари и финансирането на тероризма).

285. Когато оценяват значимостта на експозициите към операционен риск, компетентните органи следва да вземат предвид честотата и тежестта на събитията, на които е изложена институцията, и да разграничават тези, които причиняват големи загуби, и тези, които настъпват с висока честота. Въз основа на това разграничение, компетентните органи следва да оценяват тенденциите при загубите от операционен риск и тяхната концентрация.

286. Един от първичните източници на информация, които трябва да бъдат взети предвид от компетентните органи, е базата данни с оперативни загуби и събития на институцията, която ако е налична и надеждна (т.е. точна и пълна), осигурява историческия профил на операционен риск на институцията.

287. За институции, прилагащи вътрешни модели за операционен риск, компетентният орган следва също така да вземе предвид резултатите от вътрешния подход, при условие че този подход е в състояние да измери експозицията към операционен риск с желаното ниво на детайлност (напр. продукт, процес и др.) и ако се допусне, че моделът е достатъчно ориентиран към бъдещето. Компетентните органи, обаче, следва да вземат предвид и ограниченията и потенциалните слабости на вътрешните модели.
288. Освен това компетентните органи следва да извършат по-качествен анализ и да се възползват от оценката на риска на институцията, данните от анализа на сходните институции и публичните бази данни и/или тези на консорциума, ако са налични и релевантни. Компетентните органи може да вземат предвид и други фактори, специфични за съответните стопански единици и др., засегнати от евентуалните недостатъци, които може да предоставят измерител на рисковата експозиция.
289. Когато извършват оценка на рисковата експозиция на дадена институция, компетентните органи следва да възприемат прогнозен подход, който се възползва от сценарийните анализи, извършвани от институцията, когато има такива, и като вземат предвид всички корективни мерки и дейности по редуциране, които вече са въведени и са в сила.

Оценка на подкатегиите операционен риск

290. Компетентните органи следва да установяват и оценяват операционния риск във всички подкатегории операционен риск (включително тези, които са определени по видове събития и допълнителни разбивки на тези видове събития) и свързаните фактори на риска. Компетентните органи следва да съсредоточат оценката върху онези подкатегории, които се считат за най-значими за институцията. Значимостта на дадена подкатегория следва да се оценява, като се използва количествената информация, събрана по време на предварителната оценка, включително равнището на загубите по подкатегории по отношение на капиталовите изисквания и брутния доход. Компетентните органи следва също така да прилагат своята експертна оценка, за да определят значимите подкатегории въз основа на всички налични вътрешни и външни източници на информация.
291. Когато извършват оценката, компетентните органи следва да обърнат специално внимание на някои специфични аспекти на операционния риск, поради тяхното широко разпространение и тяхната релевантност за повечето институции, както и поради евентуалното им пруденциално въздействие. Такива аспекти, върху които оценката винаги следва да бъде съсредоточена, включват:
- а. риск, свързан с ИКТ;
  - б. риск от неправомерно поведение; и
  - в. риск, свързан с модела.

Риск, свързан с ИКТ

292. Компетентните органи следва да оценяват риска, свързан с ИКТ, в съответствие с Насоките на ЕБО за оценка на риска в областта на ИКТ в рамките на ПНПО³² и като вземат предвид Насоките на ЕБО относно управление на риска в областта на ИКТ и сигурността, като вземат предвид това, че рискът, свързан с ИКТ, е основен фактор за операционен риск.

Риск от неправомерно поведение

293. Компетентните органи следва да оценят уместността и значимостта на експозициите на институцията към риска от неправомерно поведение, като вземат предвид факторите, изброени в букви а) — ж), които са от значение за институцията. За институциите от категории 1 и 2 компетентните органи следва да вземат предвид всички изброени по-долу елементи:

- а. неправомерните продажби на продукти както на пазарите на дребно, така и на пазарите на едро, включително принудителната кръстосана продажба на продукти на клиенти на дребно, като например пакетни банкови сметки или допълнителни продукти, от които клиентите не се нуждаят;
- б. конфликт на интереси при извършването на дейността;
- в. манипулиране на сравнителни лихвени проценти, обменни курсове или други финансови инструменти или индекси с цел повишаване на печалбите на институцията;
- г. бариери пред смяната на финансови продукти, докато съществуват, и/или пред смяната на доставчици на финансови услуги;
- д. лошо проектирани дистрибуторски канали, които може да доведат до конфликт на интереси с фалшиви стимули;
- е. автоматични подновявания на продукти или неустойки за прекратяване; и/или
- ж. несправедливо обработване на клиентски рекламации.

294. Тъй като рискът от неправомерно поведение обхваща широк спектър от проблеми и може да възникне от много бизнес процеси и продукти, компетентните органи следва да се възползват от резултата от АБМ и да проучат политики, пораждащи стимули, за да вникнат във висока степен в източниците на риск от неправомерно поведение.

---

³² Насоки на ЕБО за оценка на риска в областта на ИКТ в рамките на процеса на надзорен преглед и оценка (ПНПО) (EBA/GL/2017/05).

295. Където е подходящо, компетентните органи следва да вземат предвид нивото на конкуренция на пазарите, в които работи институцията, и да определят дали дадена доминантна позиция, независимо дали самостоятелно или в рамките на малка група, представлява съществен риск от неправомерно поведение (напр. в резултат от картелно поведение).
296. Възможни показатели, които сигнализират за съществуването на риск от неправомерно поведение, са:
- а. санкции, наложени от съответните органи на институцията за практики на неправомерно поведение;
  - б. санкции, наложени на сходни институции за практики на неправомерно поведение; и
  - в. рекламации срещу институцията по отношение на изложени на риск цифри и суми.
297. Въпреки това, компетентният орган трябва да приложи прогнозен подход, като също вземе предвид вероятното въздействие на регулаторните развития и дейността на съответните органи по отношение на защитата на потребителя и предоставянето на финансови услуги като цяло.

Произтичащ от модела риск

298. В рамките на операционния риск компетентните органи следва да оценяват две отделни форми на риск, свързан с модела:
- а. риск, свързан с подценяването на капиталовите изисквания чрез усъвършенствани регулаторни подходи за измерване; и
  - б. риск от загуби, свързани с разработването, прилагането или неправилното използване на други модели от институцията за вземане на решения (напр. ценообразуване на продукт, оценка на финансови инструменти, наблюдение на рисковите лимити и др.), където компетентните органи следва да направят преглед на такива модели, да оценяват тяхната значимост и да оценяват рамката за управление на риска, приета от институцията.
299. За целите на точка 298, буква а) компетентните органи следва да оценяват експозицията на институцията към риск, свързан с модела, произтичащ от използването на вътрешни модели в основните бизнес сфери и операции, като следват определението и изискванията, посочени в Делегиран регламент на Комисията (ЕС) 2018/959, доколкото те са приложими. Оценката на риска, свързан с модела, може да се основава на информацията, получена при други надзорни действия, включително онези, извършвани в съответствие с член 101 от Директива 2013/36/ЕС.

300. За целите на точка 298, буква б) компетентните органи следва да вземат предвид:

- а. до каква степен и за какви цели институцията използва модели, за да взема решения, както и стопанската значимост на тези решения. Компетентните органи следва да определят бизнеса/действието, за която институцията съществено използва модели. Когато извършват тази оценка, компетентните органи може да разгледат следните области, в които институциите обикновено широко използват модели:
  - i. търговия с финансови инструменти (включително оценка на активите и търговски стратегии);
  - ii. измерване и управление на риска; и
  - iii. разпределение на капитала (включително кредитни политики и продуктово ценообразуване).
- б. нивото на информираност на институцията и как тя управлява риска, свързан с модела, като оценява дали:
  - i. институцията е приложила механизми за контрол (напр. калибриране на пазарния параметър, вътрешно валидиране или бек тестване, насрещна проверка с експертно мнение и др.), които са надеждни по отношение на методи, честота, проследяване и др.) и включват процес на одобрение на модела; и
  - ii. институцията използва модели по консервативен начин (напр. чрез увеличаване или намаляване на съответните параметри въз основа на насоката на позициите и др.), ако е информирана за недостатъци на модела или пазарни и бизнес развития.

301. Когато извършват оценка на риска, свързан с модела, компетентните органи следва да вземат предвид резултата от оценката на други рискове за капитала и рисковете за ликвидността и финансирането, по-специално по отношение на адекватността на методологиите, които се използват за измерване на риска, ценообразуване и оценка на активи и/или пасиви. Резултатите от тази оценка следва да послужат за основа на констатациите относно операционния риск.

302. За тези бизнес сфери, които съществено използват модели, компетентният орган трябва да оцени колко значително може да бъде въздействието на риска, свързан с модела, освен всичко друго и чрез анализи на чувствителността и сценариите или стрес тестове.

6.4.3 Оценка на репутационния риск

303. Компетентните органи следва да оценят репутационния риск, на който е изложена институцията, като се възползват от своето разбиране за управлението на институцията, нейните клиенти, нейния бизнес модел, продукти и средата, в която работи. Тази оценка следва също така да се съсредоточи върху общата рамка на репутационния риск, като гарантира способността на институцията да управлява и редуцира всякакви събития, свързани с репутацията, чрез подходящи комуникационни стратегии.
304. Репутационният риск се отнася повече към големите институции и по-специално тези, чиито акции и дългове се търгуват на борсата, или тези, които работят на междубанкови пазари. Съответно когато оценяват репутационния риск, компетентните органи следва да обърнат повече внимание на институциите, които проявяват тези характеристики.
305. Компетентните органи следва да вземат предвид както вътрешни, така и външни фактори или събития, които могат да породят опасения за репутацията на институцията, като вземат предвид факторите, изброени в букви а) — и), които са от значение за институцията. За институциите от категории 1 и 2 компетентните органи следва да вземат предвид всеки от следните показатели при оценката си на експозицията на институцията на репутационен риск:
- а. броя санкции, наложени от официалните органи (не само тези от компетентните органи, но и санкции, произтичащи от данъци или други споразумения);
  - б. текущи известни разследвания от официални органи по отношение на институцията или нейни представители и наложени санкции или текущи известни разследвания или правни спорове, свързани с данъчни въпроси или други споразумения, или дължащи се на материализиране на риск от ИП/ФТ или нарушения на законодателството в областта на борбата с изпирането на пари и финансирането на тероризма;
  - в. медийни кампании и инициативи на потребителски асоциации, които допринасят за влошаване на общественото мнение и репутацията на институцията;
  - г. броя на жалбите на клиенти и промените в тях или внезапната загуба на клиенти или инвеститори;
  - д. негативните събития, които засягат сходните институции на институцията, когато те се свързват от обществото с целия финансов сектор или група институции;

- е. репутацията на лица, участващи в управлението на институцията, оценени в съответствие със съвместните насоки на ЕОЦКП и ЕБО относно оценката на пригодността на членовете на ръководния орган и лицата, заемащи ключови позиции, и репутацията на лицата с квалифицирано дялово участие в институцията, оценени в съответствие със съвместните насоки на ЕНО относно пруденциалната оценка на придобиванията и увеличаването на квалифицираното дялово участие във финансовия сектор³³;
- ж. сделки със сектори или юрисдикции, които са силно изложени на риск от изпиране на пари и финансиране на тероризма³⁴, или с физически лица, свързани с висок риск от гледна точка на ИП/ФТ;
- з. въздействието върху репутацията на засегнати ИКТ системи и услуги и на инциденти, свързани с киберсигурността; и
- и. други „пазарни“ показатели, ако има такива (напр. понижавания на рейтинги или промени в цената на акциите през годината).

306. Компетентните органи следва да оценят значимостта на експозицията към репутационен риск на институцията и как тя е свързана с другите рискове (напр. кредитен, пазарен, операционен и ликвиден риск), като се възползват от оценките на другите рискове (включително от други надзорни органи), за да установят възможните вторични ефекти в коя да е посока (от репутационен към други рискове и обратно).

307. В контекста на анализа на операционния риск компетентните органи следва да вземат предвид относимостта и значимостта на експозициите на институцията към риск от ИП/ФТ от пруденциална гледна точка в обхвата на операционния риск. Във връзка с това, компетентните органи следва да използват съответната информация, получена от надзорни органи в областта на борбата с изпирането на пари и финансирането на тероризма, за да допълнят констатациите си от текущия надзор и да преценят дали те пораждат опасения от пруденциален характер, свързани с риска от ИП/ФТ.

308. Компетентните органи следва да имат предвид, че всяка институция може да бъде изложена на риск от ИП/ФТ, независимо от нейния размер или финансова стабилност. Поради това, следва да се обръща достатъчно внимание и на институции, които се възприемат като финансово стабилни и може да имат добра репутация, като се има предвид, че тези институции могат да бъдат специално обект за целите на ИП/ФТ. Следва да се обърне внимание и на институции, които много успешно привличат нови клиенти/разширяват пазарния си дял — особено посредством използване на нетрадиционни канали за дистрибуция — тъй като това може да бъде свързано със слаб

---

³³ Съвместни насоки за пруденциална оценка на придобивания и увеличения на квалифицирани участия във финансовия сектор (JC/GL/2016/01).

³⁴ Вж. Насоките на ЕБО относно рисковите фактори, свързани с ИП/ФТ (EBA/GL/2021/02).

контрол на комплексната проверка на клиента на етапа, когато той става клиент на институцията за първи път.

309. Компетентните органи следва да обменят относима информация за установени проблеми, свързани с операционен риск, които могат да породят рискове от ИП/ФТ и опасения, като например недостатъци в информационната система на институциите или рамката за вътрешен контрол с надзорните органи в областта на борбата с изпирането на пари и финансирането на тероризма.

6.4.4 Оценка на управлението, измерването и механизмите за контрол на операционния риск

310. Компетентните органи следва да оценят рамката и мерките, с които институцията разполага специално за управление и контрол на операционния риск като отделна категория риск. В тази оценка трябва да се вземе предвид резултатът от анализа на общата рамка за управление на риска и вътрешен контрол, разгледана в дял 5, тъй като той ще окаже влияние върху експозициите към операционен риск на институцията. По отношение на риска от ИП/ФТ, компетентният орган следва да взема предвид оценката, предоставена от надзорния орган в областта на борбата с изпирането на пари и финансирането на тероризма.

311. Компетентните органи следва да подхождат към този преглед с оглед на ключовите фактори на операционния риск (т.е. хора, процеси, външни фактори, системи), които може също да действат като редуциращи фактори, и трябва да вземат предвид:

- а. стратегията за управление на операционния риск и рисковия апетит към операционен риск;
- б. организационната рамка;
- в. политики и процедури;
- г. идентифициране, измерване, наблюдение и отчитане на операционния риск;
- д. плановете за устойчивост и непрекъсваемост на дейността; и
- е. рамката за вътрешен контрол, така както се прилага към управлението на операционния риск.

Стратегия за управление и рисков апетит за поемане на операционен риск

312. Компетентните органи следва да оценят дали институцията е определила и формулирала надеждна стратегия за управление и ниво на рисков апетит за поемане на операционен риск, одобрени от ръководния орган. За тази оценка компетентните органи следва да вземат предвид дали:

- а. ръководният орган изразява ясно стратегията за управление и нивото на рисковия апетит за поемане на операционен риск, както и процеса за техния преглед (напр. в случай на цялостен преглед на стратегията за риска, притеснения по отношение тенденцията на загубата и/или капиталовата адекватност и др.);
- б. висшето ръководство правилно прилага и наблюдава стратегията за управление на операционния риск, одобрена от ръководния орган, като гарантира, че мерките за редуциране на операционния риск на институцията са съвместими с установената стратегия;
- в. тези стратегии са подходящи и ефикасни по отношение на естеството и съществеността на профила на операционния риск и дали институцията наблюдава тяхната ефективност през времето и тяхното съответствие с нивото на толеранс към операционния риск;
- г. стратегията за управление на операционния риск на институцията обхваща всички дейности, процеси и системи на институцията — включително на прогнозна база чрез стратегическия план — където операционният риск е или може да бъде значителен; и
- д. институцията разполага с подходяща рамка, за да гарантира, че стратегията за управление на операционния риск се комуникира ефективно със съответните служители.

313. За да оценят надеждността на тези стратегии, компетентните органи следва също да оценят дали институцията е разпределила достатъчно ресурси за тяхното прилагане и дали съответните взети решения са независими от ползите от минималните капиталови изисквания, които може да се натрупат (в частност за институциите, които възприемат BIA или TSA подходите, за да определят минималните капиталови изисквания).

Организационна рамка за управление и контрол на операционния риск

314. Компетентните органи следва да оценят надеждността и ефективността на организационната рамка по отношение на управлението на операционния риск. В това отношение компетентният орган трябва да определи дали:

- а. има ясни линии на отговорност за установяване, анализ, оценка, редуциране, наблюдение и отчитане на операционния риск;
- б. системите за контрол и наблюдение на операционния риск подлежат на независим преглед и има ясно разделение между поемащите риск и риск мениджърите, както и между тях и функциите за контрол и наблюдение на риска;

- в. функциите за управление, измерване и контрол на риска обхващат операционния риск в цялата институция (включително клоновете) по интегриран начин, независимо от подхода за измерване, възприет за определяне на минималния капитал, а също така обхващат изнесените бизнес функции и други дейности; и
- г. рамката за управление на операционния риск е структурирана с достатъчни и качествено подходящи човешки и технически и ресурси.

Политики и процедури

315. Компетентните органи следва да оценят дали институцията има подходящи политики и процедури за управление на операционния риск, включително остатъчния риск след прилагането на техники за редуциране. За тази оценка компетентните органи следва да вземат предвид дали:

- а. ръководният орган одобрява политиките за управление на операционния риск и редовно ги преглежда в съответствие със стратегиите за управление на операционния риск;
- б. висшето ръководство е отговорно за разработването и прилагането на политиките и процедурите за управление на операционния риск;
- в. политиките и процедурите за управление на операционния риск са ясно формулирани и се комуникират в рамките на институцията и се прилагат последователно в институцията или поне тези процеси и дейности, които са най-много изложени на операционен риск;
- г. политиките и процедурите обхващат всички елементи на управлението, измерването и контрола на операционния риск, включително, където е уместно, събиране на данни за загуби, методологии за определяне на количеството, техники за редуциране (напр. застрахователни полици), техники за причинно-следствен анализ по отношение на събития, свързани с операционен риск, лимити, както и третиране на изключения от тези лимити;
- д. институцията е въвела процес на одобрение за нови продукти, процеси и системи, който налага оценка и намаляване на потенциалните операционни рискове, породени от прилагането и разработването на съответните нови продукти, процеси и системи;
- е. такива политики са подходящи за естеството и сложността на дейностите на институцията, както и дали дават възможност за ясно разбиране на операционния риск, присъщ за различните продукти и дейности в обхвата на институцията;

- ж. институцията насърчава култура за управление на операционния риск в цялата организация с помощта на обучение и чрез поставяне на цели за редуциране на операционните загуби.

Идентифициране, измерване, наблюдение и отчитане на риска

316. Компетентните органи следва да оценят дали институцията разполага с подходяща рамка за идентифициране, оценяване, измерване и наблюдение на операционния риск в съответствие с размера и сложността на институцията и дали рамката отговаря поне на съответните минимални капиталови изисквания съгласно съответното европейско и национално транспониращо законодателство. Компетентните органи следва да вземат предвид дали:

- а. институцията е въвела ефективни процеси и процедури за цялостно идентифициране и оценка на експозицията към операционен риск (напр. самооценки на риска и контрола (RCSA)) и за откриване и точна категоризация на съответните събития (т.е. събиране на данни за загубите, потенциални неблагоприятни събития без въздействие на загуба или дори събития, които генерират неочаквани печалби), включително гранични случаи с други рискове (например кредитни загуби, причинени или нараснали вследствие събитие, свързано с операционен риск); в тази връзка компетентните органи следва също да определят способността на институцията да установи ключовите фактори на съответните операционни загуби и да използва тази информация с цел управление на операционния риск;
- б. за целите на член 101 от Директива 2013/36/ЕС, ако институцията е оторизирана да използва вътрешен модел, за да определи минималните капиталови изисквания за операционен риск, институцията продължава да изпълнява минималните изисквания, определени в съответното европейско и национално транспониращо законодателство, и дали този вътрешен модел не включва съществено подценяване на риска;
- в. институцията има подходящи информационни системи и методологии за количествено определяне или оценка на операционния риск, които отговарят поне на изискванията за определяне на съответния минимален капитал, както е посочено в съответното европейско и националното приложимо законодателство (напр. за TSA — разпределение на съответните позиции на приходи и разходи в осемте регулаторни групи дейности; за АМА — продължителността на времевите редове, третирането на застраховането, корелацията и др.);
- г. институцията е приложила подходящи стрес тестове и сценариен анализ, както е подходящо, за да разберат въздействието на неблагоприятните операционни събития върху нейната доходност и собствен капитал, като

вземат под внимание евентуалното изпълнение на механизмите за вътрешен контрол и техниките за редуциране; където е уместно, компетентните органи следва да вземат под внимание съвместимостта на тези анализи с RCSA и с резултатите от анализа на сходните институции;

- д. ръководният орган и висшето ръководство на институцията разбират допусканията, лежащи в основата на системата за измерване и дали са информирани за степента на съответния риск, свързан с модела;
- е. институцията е определила и прилага непрекъснато и ефективно наблюдение на експозициите към операционен риск в рамките на институцията, включително изнесени дейности и нови продукти и системи, освен всичко друго и с помощта на специфични ориентирани към бъдещето показатели (ключови рискови показатели и ключови контролни показатели) и съответните активатори за осигуряване на ефективни сигнали за ранно предупреждение;
- ж. институцията е определила подходящи действия в отговор на остатъчните рискове, за да ги поддържа в рамките на лимитите, определени в рисковия апетит;
- з. институцията прилага редовно отчитане на експозицията към операционен риск, включително резултати от стрес тестове, пред ръководния орган, висшето ръководство и мениджърите на съответните дейности и процеси, както е уместно.

317. Компетентните органи следва да оценяват рамката на институцията за управление на риска, свързан с ИКТ, в съответствие с Насоките на ЕБО за оценка на риска в областта на ИКТ в рамките на ПНПО и като вземат предвид насоките на ЕБО относно управление на риска в областта на ИКТ и сигурността.

Планове за устойчивост и непрекъсваемост на дейността

318. Компетентните органи следва да оценяват дали институцията има изчерпателни и изпитани планове за устойчивост и непрекъсваемост на дейността, които обхващат поне критични и важни функции, включително такива, които са възложени на външни изпълнители, за да гарантира, че е в състояние да работи непрекъснато и да ограничи загубите в случай на сериозно прекъсване на дейността. По отношение на дейностите, възложени на външни изпълнители, компетентните органи следва да гарантират, че доставчикът на услуги разполага с подходящ план за непрекъсваемост на дейността в съответствие с насоките на ЕБО за възлагане на дейности на външни изпълнители.

319. Компетентните органи следва да определят дали институцията е установила планове за непрекъсваемост на дейността, съизмерими с естеството, размера и сложността на

нейните дейности. Тези планове следва да вземат под внимание различните видове вероятни или допустими сценарии, при които институцията може да прояви слабост.

320. Компетентните органи следва да оценят качеството и ефективността на процеса на планиране на управлението на непрекъсваемостта на институцията. При това компетентните органи следва да оценят качеството на придържането на институцията към признати процеси на управление на непрекъсваемостта на дейността (BCM). Съответно компетентните органи следва да определят дали процесът на планиране на управлението на непрекъсваемостта на дейността на институцията включва:

- а. анализ на въздействието върху бизнеса;
- б. подходящи стратегии за възстановяване, включващи вътрешни и външни зависимости и ясно определени приоритети за възстановяване;
- в. изработването на цялостни и гъвкави планове за справяне с възможни сценарии;
- г. ефективно изпитване на проектирането и оперативната ефективност на плановете;
- д. програми за информираност и обучение по BCM; и
- е. документация и обучение по комуникации и управление на кризи.

Рамка за вътрешен контрол

321. Компетентните органи следва да оценят дали институцията има устойчива рамка за контрол и надеждни защити за редуциране на своя операционен риск в съответствие с нейните рисков апетит и стратегия за управление на операционния риск. Компетентните органи следва да вземат предвид дали:

- а. обхватът, покрит от контролните функции на институцията, включва всички консолидирани субекти и географски местоположения;
- б. има вътрешни механизми за контрол и други практики (напр. мерки за справяне с риска, като например политики на поведение, техники за прехвърляне на риска и др.), които целят да редуцират експозициите към операционен риск или да ограничат потенциалните въздействия и да ги поддържат в рамките на нива, приемливи за институцията, в съответствие с параметрите, поставени от ръководния орган и висшето ръководство и нивото на рисков апетит на институцията; и
- в. институцията има подходящи механизми за вътрешен контрол, за да гарантира, че нарушенията и изключенията от политиките, процедурите и лимитите се отчитат своевременно пред съответното ниво на управление, за

да бъдат предприети мерки, и пред съответните органи, съгласно изискванията.

322. Компетентните органи следва, също така, да оценяват функционалността на функцията за вътрешен одит. За целта, те трябва да определят дали:

- а. институцията провежда редовни вътрешни одити на рамката за управление на операционния риск;
- б. вътрешният одит обхваща основните елементи на управлението, измерването и контрола на операционния риск в цялата институция; и
- в. тези одити са ефективни при определяне на придържането към вътрешните политики и съответните външни регламенти и справяне с всякакви отклонения от тях.

323. За институции, които използват АМА за определяне на минимални капиталови изисквания за операционен риск, компетентните органи следва също така да оценят дали вътрешният процес на валидиране на подхода е надежден и ефективен за проверка на допусканията в модела и установяване на евентуални недостатъци по отношение на моделирането, определяне на количеството и системите на операционния риск и други съответни минимални изисквания, посочени в съответното европейско и национално транспониращо законодателство.

324. Независимо от подхода, възприет от институцията за определяне на регулаторния минимален собствен капитал, когато за вземане на решенията се използват данни от модел (например вземане на решения за отпускане на кредити, ценообразуване, търговия с финансови инструменти и т.н.), компетентните органи следва да оценят дали е налице надежден вътрешен процес за валидиране и/или процес за преглед на модела с цел установяване и редуциране на риска, свързан с модела.

Управление на репутационния риск

325. Компетентните органи следва да оценят дали институцията е въвела подходящи мерки, стратегии, процеси и механизми за управление на репутационния риск. Поспециално компетентните органи следва да вземат предвид дали:

- а. институцията има формулирани политики и процеси за идентифициране, управление и наблюдение на този риск и дали тези политики и процеси са пропорционални на нейния размер и нейната релевантност в системата;
- б. институцията третира този риск по предпазлив начин, например чрез определяне на лимитите или като изисква одобрение за разпределяне на капитал към определени държави, отрасли или на лица и/или дали нейните планове за действие при непредвидени обстоятелства отговарят на

необходимостта от активно третиране на репутационни проблеми в случай на криза;

- в. институцията провежда стрес тестове или сценариен анализ, за да оцени всички вторични ефекти на репутационния риск (например ликвидност, разходи за финансиране, достъп до кореспондентска банкова услуга и т.н.);
- г. институцията предприема действия за защита на своята марка чрез незабавни комуникационни кампании в случай на възникване на специфични събития, които биха могли да застрашат нейната репутация; и
- д. институцията взема предвид евентуалното въздействие на нейната стратегия и бизнес планове и по-общо нейното поведение върху репутацията ѝ.

6.4.5 Резюме на констатациите и оценка

326. След като извършат посочената по-горе оценка, компетентните органи следва да формират становище относно операционния риск на институцията. Това становище следва да бъде отразено в обобщение на констатациите, придружено от рейтинг на риска въз основа на съображенията, посочени в Таблица 6. Ако въз основа на съществеността на определени подкатегории риск компетентният орган реши да ги оцени и да им постави рейтинг индивидуално, указанията в тази таблица следва да се прилагат по аналогия, доколкото е възможно.

Таблица 6. Надзорни съображения за определяне на рейтинг на операционния риск

Рейтинг на риска	Надзорно становище	Съображения, свързани с присъщия риск	Съображения за адекватно управление и механизми за контрол
1	Има ниско ниво на риск от значително пруденциално въздействие върху институцията предвид нивото на присъщия риск, управлението и механизмите за контрол.	<ul style="list-style-type: none"> • Експозициите към операционен риск на институцията са ограничени до няколко категории с висока честота/слаба тежест на въздействие. • Значението на експозицията на институцията към операционен риск е несъществено/много ниско, както е показано от сценариен анализ и в сравнение със загубите на сходните институции. • Нивото на брутните загуби (преди възстановявания и включително загуби от кредитния портфейл, причинени от операционен 	<ul style="list-style-type: none"> • Има съответствие между политиката и стратегията за операционен риск на институцията и общата ѝ стратегия и рисков апетит. • Организационната рамка за операционен риск е надеждна, с ясни отговорности и ясно разделение на задачите между функциите на поемащите риска и функциите за управление и контрол. • Рамката за операционния риск включва всички

Рейтинг на риска	Надзорно становище	Съображения, свързани с присъщия риск	Съображения за адекватно управление и механизми за контрол
		риск), понесени от институцията през последните години, е несъществено/много ниско или се е понижило от по-високо ниво.	относими рискове. <ul style="list-style-type: none"> Системите за измерване, наблюдение и отчитане на операционния риск са подходящи.
2	Наблюдава се средно нисък риск от съществено пруденциално въздействие върху институцията, като се има предвид нивото на присъщ риск и управлението и механизмите за контрол.	<ul style="list-style-type: none"> Експозициите към операционен риск на институцията са предимно от категории с висока честота/слаба тежест на въздействие. Значението на експозицията на институцията към операционен риск е от ниско до средно, както е показано от сценариен анализ и в сравнение със загубите на сходните институции. Нивото на брутните загуби, понесени от институцията през последните години, е от ниско до средно или се очаква да се повиши от исторически по-ниско ниво, или да се понижи от исторически по-високо ниво. 	<ul style="list-style-type: none"> Рамката за контрол за операционния риск е надеждна.
3	Наблюдава се средно висок риск от съществено пруденциално въздействие върху институцията, като се има предвид нивото на присъщ риск и управлението и механизмите за контрол.	<ul style="list-style-type: none"> Естеството на експозициите към операционен риск на институцията се простира до няколко категории с ниска честота/висока тежест на въздействие. Значението на експозицията на институцията към операционен риск е от средно до високо, както е показано от сценариен анализ и в сравнение със загубите на сходните институции. Нивото на брутните загуби, понесени от институцията през последните години, е от средно до високо или се очаква да се повиши от исторически по-ниско ниво, или да се понижи от 	<ul style="list-style-type: none"> Съответствието е между политиката и стратегията за операционен риск на институцията и цялостната ѝ стратегия и рисков апетит не е достатъчно развито или е дори недостатъчно. Организационната рамка за операционния риск не е достатъчно стабилна. Рамката за операционния риск не включва всички относими рискове. Системите за измерване, наблюдение

Рейтинг на риска	Надзорно становище	Съображения, свързани с присъщия риск	Съображения за адекватно управление и механизми за контрол
4	Наблюдава се висок риск от съществено пруденциално въздействие върху институцията, като се има предвид нивото на присъщ риск и управлението и механизмите за контрол.	<p>исторически по-високо ниво.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Естеството на експозициите към операционен риск на институцията се простира до всички основни категории. • Значението на експозицията на институцията към операционен риск е високо и продължава да нараства, както е показано от сценариен анализ и в сравнение със загубите на сходните институции. • Нивото на брутните загуби, понесени от институцията през последните няколко години, е високо или рискът е нараснал значително. 	<p>и отчитане на операционния риск са неподходящи.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Рамката за контрол за операционния риск е слаба.

6.5 Оценка на лихвения риск, произтичащ от дейности извън търговския портфейл

6.5.1 Общи положения

327. Компетентните органи следва да оценят лихвения риск, произтичащ от позиции, чувствителни към лихвения процент, от балансови и задбалансови дейности извън търговския портфейл (обикновено наричан лихвен риск, произтичащ от дейности извън търговския портфейл, или ЛРПДИТП), включително хеджирането за тези позиции, независимо от тяхното признаване и оценяване, и независимо от признаването и оценяването на загубите и печалбите, за счетоводни цели.

328. При оценката на ЛРПДИТП компетентните органи следва да вземат предвид значението и съществеността най-малко на следните подкатегории:

- а. Риск от разлика – риск, произтичащ от срочната структура на чувствителни към лихвения процент инструменти, който е породен от разлики във времето на промените в техните курсове, обхващащи промени в срочната структура на лихвените проценти, които се случват равномерно по цялата крива на доходността (паралелен риск) или диференциално по период (непаралелен риск).
- б. Базисен риск — риск, произтичащ от въздействието на относителни промени в лихвените проценти върху чувствителни към лихвения процент

инструменти, които имат сходен срок до падежа, но са оценени с различни лихвени индекси. Произтича от недобрата корелация в корекцията на ставките, получени или платени за различни чувствителни към лихвения процент инструменти, които имат сходни характеристики на промените в лихвения процент.

- в. Опционен риск — риск, произтичащ от опции (внедрени и изрични), където институцията или неин клиент могат да променят нивото и разпределението във времето на своите парични потоци, по-специално рискът, произтичащ от чувствителни към лихвения процент инструменти, при които притежателят почти сигурно ще използва опцията, ако това е в негов финансов интерес (внедрени или изрични автоматични опции), както и рискът, произтичащ от внедрена гъвкавост, имплицитно или в сроковете на чувствителните към лихвения процент инструменти, при които промените в лихвените проценти могат да предизвикат промяна в поведението на клиента (риск от внедрена опция, изискваща действие).

329. Компетентните органи следва да отчетат дали насоките, установени в Насоките на ЕБО относно ЛРПДИТП³⁵, се прилагат предпазливо от институцията. Това се отнася по-специално за вътрешното идентифициране, оценка, управление и редуциране на лихвения риск на институцията.

330. Оценката на ЛРПДИТП следва да се разграничава от оценката на риска от кредитния спред, произтичащ от позиции в банковия портфейл (обикновено наричан CSRBB), която компетентните органи също следва да извършват. По-специално, компетентните органи следва да вземат предвид дали вътрешните системи на институциите оценяват и наблюдават адекватно риска от CSRBB от гледна точка на икономическата стойност и нетния лихвен доход³⁶.

6.5.2 Оценка на присъщия ЛРПДИТП

331. Чрез оценката на присъщото ниво на ЛРПДИТП компетентните органи следва да определят главните фактори за експозицията към ЛРПДИТП на институцията и да оценяват евентуалното пруденциално въздействие на този риск върху институцията. Оценката на присъщия ЛРПДИТП следва да бъде структурирана около следните основни стъпки:

- а. предварителна оценка;
- б. оценка на естеството и състава на профила на лихвен риск на институцията; и

---

³⁵ Насоки на ЕБО относно управлението на лихвения риск, произтичащ от дейности извън търговския портфейл (EBA/GL/2018/02).

³⁶ Допълнителни насоки относно рамката на CSRBB ще бъдат предоставени в преработените насоки на ЕБО, които ще бъдат разработени в изпълнение на мандата, предвиден в член 84 от Директива 2013/36/ЕС.

- в. оценка на резултатите от надзорните тестове на „твърде отклоняващи се стойности“ и надзорните стрес тестове, както и сценариите на институциите за шокове на лихвените проценти и сценарии за стрес тестове на лихвените проценти.

Предварителна оценка

332. За да определят обхвата на оценката на ЛРПДИТП, компетентните органи следва първо да установят източниците на ЛРПДИТП, на които институцията е или може да бъде изложена. За тази цел компетентните органи следва да се възползват от знанията, придобити от ВААК и ВААЛ информацията, събрана за целите на ПНПО, от въведеното отчитане относно ЛРПДИТП, от оценката на други ПНПО елементи, от сравняването на позицията на институцията спрямо сходните ѝ институции и от всякакви други надзорни дейности.

333. Компетентните органи следва да вземат под внимание най-малко:

- а. управлението на лихвения риск на институцията, включително основната ѝ стратегия за ЛРПДИТП и рисковия апетит по отношение на ЛРПДИТП;
- б. въздействието на надзорните тестове на „твърде отклоняващи се стойности“, предвидени в член 98, параграф 5 от Директива 2013/36/ЕС и допълнително уточнени чрез делегирания регламент, приет в съответствие с член 98, параграф 5а от посочената директива;
- в. въздействието върху нетния лихвен доход и икономическата стойност от промяна в лихвените проценти в съответствие с методологията, използвана от институцията, или въз основа на (опростената) стандартизирана методология, или въз основа на вътрешни системи, допълнително уточнено чрез приетия делегиран регламент и насоките на ЕБО, приети в съответствие с член 84, параграфи 5 и 6 от Директива 2013/36/ЕС; и
- г. вътрешния капитал — където е уместно — разпределен за ЛРПДИТП, като цяло и като пропорция от общия вътрешен капитал на институцията съгласно нейния ВААК, включително историческите тенденции и прогнози.

334. В своята предварителна оценка компетентните органи следва също да вземат предвид значителни промени в експозициите на институцията към ЛРПДИТП. Те следва да оценят минимум следните аспекти:

- а. значителни промени в общата стратегия, рисковия апетит, политиката или нивата на лимити за ЛРПДИТП на институцията;
- б. евентуалното въздействие на тези промени върху рисковия профил на институцията;

- в. извършени значителни промени от институцията в моделирането, поведението на клиентите или използването на деривати върху лихвени проценти и
- г. основни тенденции на пазара.

Естество и състав на профила на лихвен риск на институцията

335. Компетентните органи следва да формират ясно становище за това как промените в лихвените проценти може да имат неблагоприятно въздействие върху нетния лихвен доход на институцията (и, когато е приложимо, върху нейната печалба) и икономическата стойност (настоящата стойност на очакваните парични потоци) на дадена институция, за да добият краткосрочна и по-дългосрочна представа за възможната заплаха за капиталовата адекватност.

336. За тази цел, компетентните органи следва да анализират и формират ясно становище за структурата на активите, пасивите и, ако е възможно, задбалансовите експозиции на институцията. По-специално:

- а. различните позиции в банковия портфейл, техните падежи или дати на преоценка и поведенческите допускания (напр. допускания относно продукти с неясен падеж) за тези позиции;
- б. лихвените парични потоци на институцията;
- в. съотношението на продукти с неясен падеж и продукти с изрични и/или внедрени опции, като се обръща особено внимание на продуктите с внедрени опции за клиентите; и
- г. стратегията за хеджиране на институцията и размера и използването на деривати за целите на хеджирането.

337. За да определят по-добре сложността и профила на лихвен риск на институцията, компетентните органи следва също да са наясно с основните характеристики на активите, пасивите и задбалансовите експозиции на институцията и по-конкретно:

- а. кредитния портфейл (напр. обема кредити без падеж, обема кредити с опции за предплащане, обем кредити с променлив лихвен процент с горни и долни граници, дял на договорите за кредити с променлив лихвен процент, които не позволяват преоценка на отрицателни проценти и т.н.);
- б. облигационен портфейл (напр. обема инвестиции с опции, възможни концентрации);
- в. необслужвани експозиции;

- г. депозитни сметки (напр. чувствителност на депозитната база на институцията към промени в лихвените проценти, включително основни депозити, възможни концентрации);
- д. деривати (напр. сложност на дериватите, съображения относно продадени или закупени лихвени опции, въздействие на дериватите върху дюрацията на позиции извън търговския портфейл); и
- е. естество на ЛРПДИТП, внедрен в инструменти, оценявани по справедлива стойност, включително нисколиквидни инструменти, като например активи и пасиви от ниво 3.

338. Когато анализират въздействието върху доходите на институцията, компетентните органи следва да вземат предвид различните източници на приходи и разходи и съответното им тегло спрямо общите приходи. Те следва да бъдат запознати с това доколко доходността на институцията зависи от позициите, чувствителни към лихвения процент, и следва да определят как различните промени в лихвените проценти биха засегнали нетния лихвен доход на институцията, както и да определят въздействието на промените в пазарната стойност на инструментите, в зависимост от счетоводното третиране, показани в техния отчет за приходите и разходите или директно в капитала (напр. чрез друг всеобхватен доход).

339. Когато анализират въздействието върху икономическата стойност и доходите на институцията, компетентните органи следва първо да вземат предвид резултатите от надзорните тестове за „твърде отклоняващи се стойности“, посочени в член 98, параграф 5 от Директива 2013/36/ЕС, и допълнително определени в делегирания регламент, приет в съответствие с член 98, параграф 5а от посочената директива, за да получат първоначално референтно ниво, спрямо което да сравняват как промените в лихвения процент биха засегнали институцията. Когато извършват тази оценка, компетентните органи следва да обръщат специално внимание на чувствителността на паричните потоци към промени в цените, по отношение на тяхното време и размер, на промени в ключовите допускания (особено за клиентски сметки без конкретни дати за преоценка, клиентски сметки с внедрени опции за клиентите и/или капитал).

340. Компетентните органи следва да целят да разберат въздействието на тези допускания и след това да изолират рисковете за икономическата стойност и доходите, произтичащи от поведенческите корекции на институцията.

341. Компетентните органи следва да обръщат внимание на чувствителността на паричните потоци към промени в оценката на инструменти по справедливата стойност в банковия портфейл, включително лихвени деривати, използвани за хеджиране на инструменти от банковия портфейл (например въздействие на преоценки спрямо промени в пазарни цени на инструменти по справедлива стойност върху –приходите и разходите, ефективност на отчитането на хеджирането).

342. В допълнение към използването на надзорния тест на „твърде отклоняващи се стойности“, предвиден в член 98, параграф 5 от Директива 2013/36/ЕС и допълнително уточнен в делегирания регламент, приет в съответствие с член 98, параграф 5а от посочената директива, компетентните органи могат да изискват от институциите да вземат предвид други сценарии за шокове на лихвените проценти .
343. При извършването на количествена оценка компетентните органи следва също да вземат предвид резултатите от вътрешната на институцията или стандартизираната методология за измерване на ЛРПДИТП, където е уместно. Чрез анализа на тези методологии компетентните органи следва да постигнат по-задълбочено разбиране за основните рискови фактори, лежащи в основата на профила на ЛРПДИТП на институцията.
344. Компетентните органи следва да оценят дали тези институции, които работят с различни валути, извършват анализ на лихвения риск във всяка валута, в която те имат значима позиция. Компетентните органи следва също да оценят подходите, които тези институции използват за целите на събирането на резултатите от мерките за икономическата стойност и доходите в отделните валути.
345. Когато анализират резултатите от въздействието на надзорните тестове на „твърде отклоняващи се стойности“ и вътрешната на институцията или стандартизираната методологии, компетентните органи следва да вземат предвид стойности „в определен момент“, както и историческите тенденции. Тези стойности следва да се сравняват с тези на сходните институции и в контекста на ситуацията на световния пазар.

Сценарии на шок и стрес тестове

346. Компетентните органи следва да оценят и да вземат предвид резултатите от сценариите за шок на лихвения процент и стрес тестовете (в добавка към тези от надзорните тестове на „твърде отклоняващи се стойности“), извършвани от институцията като част от текущия ѝ процес на вътрешно управление. В този контекст компетентните органи следва да бъдат наясно с основните източници на ЛРПДИТП за институцията.
347. Ако при прегледа на резултатите от сценариите за шок на лихвените проценти и стрес тестовете се установят или има съмнения за конкретни натрупвания на предстоящи промени в цените/падежи в различни точки върху кривата, компетентните органи може да има нужда да проведат допълнителни анализи.

6.5.3 Оценка на управлението и механизмите за контрол на ЛРПДИТП (контролни функции за управление на риска, нормативно съответствие и вътрешен одит)

348. За да постигнат пълно разбиране на профила на лихвен риск в банковия портфейл на институцията, компетентните органи следва да преглеждат управлението и рамката, относима за нейните лихвени експозиции.

349. Компетентните органи следва да оценяват следните елементи:

- а. стратегия за ЛРПДИТП и рисковия апетит (като отделни елементи или като част от по-широка стратегия за пазарен риск и рисков апетит);
- б. организационна рамка и отговорности;
- в. политики и процедури;
- г. идентифициране, измерване, включително вътрешни модели, наблюдение и отчитане на риска; и
- д. рамка за вътрешен контрол.

Стратегия за ЛРПДИТП и рисков апетит

350. Компетентните органи следва да преценят дали институцията има надеждна, ясно формулирана и документирана стратегия за ЛРПДИТП, одобрена от ръководния орган. За тази оценка компетентните органи следва да вземат предвид:

- а. дали ръководният орган изразява ясно стратегията и рисковия апетит за ЛРПДИТП и процеса на техния преглед (например в случай на цялостен преглед на стратегията за риск или притеснения относно доходността или адекватността на капитала) и дали висшето ръководство прилага правилно стратегията за ЛРПДИТП, одобрена от ръководния орган, като гарантира, че дейността на институцията е съвместима с установената стратегия, изготвени и приложени са писмени процедури и отговорностите са ясно и точно определени;
- б. дали стратегията за ЛРПДИТП на институцията правилно отразява рисковия апетит за поемане на ЛРПДИТП на институцията и дали е съвместима с общия рисков апетит;
- в. дали стратегията и рисковия апетит за поемане на ЛРПДИТП на институцията са подходящи за дадената институция, предвид:
  - нейния бизнес модел;
  - нейната обща стратегия за риска и рисков апетит;
  - нейната пазарна среда и роля във финансовата система; и
  - нейната капиталова адекватност;
- г. дали стратегията за ЛРПДИТП на институцията като цяло обхваща всички дейности на институцията, при които ЛРПДИТП е значителен;

- д. дали стратегията за ЛРПДИТП на институцията взема предвид цикличните аспекти на икономиката и последващите изменения в състава на дейностите по ЛРПДИТП; и
- е. дали институцията разполага с подходяща рамка, за да гарантира, че стратегията за ЛРПДИТП се комуникира ефективно със съответните служители.

Организационна рамка и отговорности

351. Компетентните органи следва да оценят дали институцията има подходяща организационна рамка и ясно разпределени отговорности за функциите на управление, измерване, наблюдение и контрол на ЛРПДИТП с достатъчни човешки и технически ресурси. Те следва да вземат предвид дали:

- а. има ясни линии на отговорност за цялостното управление на ЛРПДИТП и за поемане, наблюдение, контрол и отчитане на ЛРПДИТП;
- б. сферата на управление и контрол на ЛРПДИТП подлежи на независим преглед и е ясно установена в организацията, дали е функционално и йерархически независима от бизнес сферата; и
- в. служителите, занимаващи се с лихвен риск (в бизнес областта и в областите на управление и контрол), имат подходящи умения и опит.

Политики и процедури

352. Компетентните органи следва да оценят дали институцията има ясно определени политики и процедури за управлението на ЛРПДИТП, които са в съответствие със стратегията и рисковия апетит за поемане на ЛРПДИТП. Те следва да вземат предвид дали:

- а. ръководният орган одобрява политиките за управление, измерване и контрол на ЛРПДИТП и редовно ги обсъжда и преглежда в съответствие със стратегиите за риска;
- б. висшето ръководство отговаря за разработването на политиките и процедурите и осигурява адекватно прилагане на решенията на ръководния орган;
- в. политиките на ЛРПДИТП отговарят на съответните регулации и са подходящи за естеството и сложността на дейността на институцията, като позволяват по-ясно разбиране на присъщия ЛРПДИТП;
- г. такива политики са ясно формулирани, комуникирани и се прилагат последователно в цялата институция;

- д. тези политики се прилагат последователно в целите банкови групи и позволяват правилно управление на ЛРПДИТП;
- е. политиките на ЛРПДИТП определят процедурите за разработване на нови продукти, основни инициативи за хеджиране или управление на риска и такива политики са одобрени от ръководния орган или съответния му делегиран комитет. По-специално компетентните органи следва да се убедят, че:
- новите продукти и основните нови инициативи за хеджиране и управление на риска се подчиняват на адекватни процедури и механизми за контрол, преди да бъдат въведени или предприети; и
  - институцията е предприела анализ на възможното им въздействие върху цялостния ѝ рисков профил.

Идентифициране, измерване, включително вътрешни модели, наблюдение и отчитане на риска

353. Компетентните органи следва да оценят дали институцията има подходяща рамка за идентифициране, оценяване, управление и смекчаване на ЛРПДИТП в съответствие с нивото, сложността и степента на риск на позициите извън търговския портфейл и размера и сложността на институцията. Оценката следва да обхваща вътрешни модели, като такива, свързани с поведението на клиентите (напр. модели за стабилност на депозитите и ранно изплащане на кредитите). Те следва да вземат предвид следното:

- а. Дали информационните системи и техниките за измерване позволяват на ръководството да измери присъщия ЛРПДИТП във всички негови съществени балансови и задбалансови експозиции (където е уместно — на ниво група), включително вътрешно хеджиране, в нетърговския портфейл.
- б. Дали институцията има подходящ персонал и методологии за измерване на ЛРПДИТП (в съответствие с изискванията на Насоките на ЕБО относно ЛРПДИТП), като се вземе предвид размера, формата и сложността на тяхната експозиция към лихвен риск.
- в. Дали вътрешните системи, въведени от институцията за целите на оценката на ЛРПДИТП в контекста на член 84, параграф 3 от Директива 2013/36/ЕС, са задоволителни, като се имат предвид и насоките на ЕБО относно ЛРПДИТП.
- г. Дали допусканията, залегнали в основата на вътрешните модели и методики, вземат предвид указанията, съдържащи се в Насоките на ЕБО относно ЛРПДИТП. По-конкретно компетентните органи следва да оценят дали допусканията на институцията относно позициите без договорен падеж и внедрени опции за клиентите са разумни. Компетентните органи следва

също да оценяват дали институциите включват капитала в изчисляването на икономическата стойност и ако да — да анализират въздействието от изваждането на капитала от това изчисление.

- д. Дали системите за измерване на риска на институцията вземат предвид всички съществени форми на лихвен риск, на които е изложена институцията (напр. риск от разлика, базисен риск и опционен риск). Ако някои инструменти и/или фактори са изключени от системите за измерване на риска, институциите следва да могат да обяснят причините за това на надзорниците и да определят количеството на съществеността на изключенията.
- е. Дали вътрешните модели на институцията, използвани за измерването на ЛРПДИТП, са били правилно разработени, независимо валидирани (включително дали всички експертни мнения и становища, използвани във вътрешните модели, са били внимателно прегледани), бек-тествани (доколкото е възможно) и се проверяват редовно.
- ж. Качеството, детайлността и навременността на информацията, предоставена от информационните системи, и дали системите са в състояние да агрегират количествените данни за риска за всички портфейли, дейности и субекти, включени в обхвата на консолидацията. Информационните системи следва да спазват указанията, съдържащи се в насоките на ЕБО относно ЛРПДИТП.
- з. Целостта и навременността на данните, подавани при процеса на оценяване на риска, които също следва да отговарят на указанията, съдържащи се в насоките на ЕБО относно ЛРПДИТП.
- и. Дали системите за измерване на риска на институцията са в състояние да установят възможните концентрации на ЛРПДИТП (напр. в определени времеви цикли).
- й. Дали риск мениджърите и висшето ръководство на институцията разбират допусканията в основата на системите за измерване, особено по отношение на позиции с неясен договорен падеж и тези с преки или внедрени опции, както и допусканията на институцията относно капитала.
- к. Дали риск мениджърите и висшето ръководство на институцията са наясно със степента на риска, свързан с модела, който преобладава в техниките за измерване на риска на институцията.
- л. Дали използването на деривати върху лихвени проценти е в съответствие с рисковата стратегия за ЛРПДИТП и дали тези дейности се извършват в границите на рамката за рисковия апетит и при наличие на подходящи системи за вътрешно управление.

354. Компетентните органи следва да оценят дали институцията е приложила подходящи стрес тест сценарии, които допълват нейната система за измерване на риска. В своята оценка те следва да оценят спазването на съответните указания, съдържащи се в насоките на ЕБО, издадени в съответствие с член 98, параграф 5 от Директива 2013/36/ЕС.
355. Компетентните органи следва да оценят дали институцията има подходяща рамка за наблюдение и вътрешно отчитане на ЛРПДИТП, която гарантира, че при необходимост ще бъдат предприети незабавни действия на подходящото ниво на висшето ръководство или ръководния орган на институцията. Системата за наблюдение следва да включва специфични показатели и съответните активатори за осигуряване на ефективни ранни предупреждения. Компетентните органи следва да вземат предвид дали звеното за управление и контрол редовно докладва (честотата ще зависи от мащаба, сложността и нивото на експозициите към ЛРПДИТП) пред ръководния орган и висшето ръководство най-малко следната информация:
- а. преглед на текущите експозиции към ЛРПДИТП, резултатите в отчета за приходи и разходи и изчисление на риска, и факторите за нивото и посоката на ЛРПДИТП;
  - б. значителни нарушения на лимити за ЛРПДИТП;
  - в. промени в основните допускания или параметрите, на които се базират процедурите за оценяване на ЛРПДИТП;
  - г. промени в позицията на дериватите върху лихвени проценти и дали те са свързани с промени в стратегията за хеджиране; и
  - д. информация за ефективността на използваните модели.

Рамка за вътрешен контрол

356. Компетентните органи следва да оценят дали институцията има устойчива и цялостна рамка за контрол и надеждни защити за редуциране на своите експозиции към ЛРПДИТП в съответствие с нейната стратегия за управление на риска и рисковия апетит. Те следва да вземат предвид:
- а. дали обхватът, покрит от контролната функция на институцията, включва всички консолидирани субекти, всички географски местоположения и всички финансови дейности;
  - б. дали има вътрешни механизми за контрол, работещи лимити и други практики, които целят да поддържат експозициите към ЛРПДИТП на или под нивата, приемливи за институцията, в съответствие с параметрите, поставени

от ръководния орган и висшето ръководство и рисковия апетит на институцията; и

- в. дали институцията има подходящи механизми за вътрешен контрол, за да гарантира, че нарушенията и изключенията от политиките, процедурите и лимитите се отчитат своевременно пред съответното ниво на управление, за да бъдат предприети мерки.

357. Компетентните органи следва да оценяват системата от лимити, включително дали:

- а. тя е съвместима със стратегията за управление на риска и рисковия апетит на институцията;
- б. тя е подходяща за сложността на организацията и експозициите към ЛРПДИТП на институцията, и за способността ѝ да измерва и управлява този риск;
- в. тя е насочена към евентуалното въздействие на промените в лихвените проценти върху доходите и икономическата стойност на институцията (от гледна точка на доходите лимитите следва да определят приемливи нива на променливост за доходите при определени сценарии за лихвените проценти; формата на лимитите за измерване на ефекта от лихвените проценти върху икономическата стойност на институцията следва да е подходяща за размера и сложността на дейността на институцията и позициите);
- г. установените лимити са абсолютни или дали са възможни нарушения на лимити (в последния случай политиките на институцията следва ясно да определят периода от време и специфичните обстоятелства, при които са възможни такива нарушения на лимити; компетентните органи следва да поискат информация за мерки, които гарантират спазването на лимитите); и
- д. институцията има подходящи процедури за редовен преглед на нейните лимити.

358. Компетентните органи следва да оценяват функционалността на функцията за вътрешен одит. За целта те следва да оценяват дали:

- а. институцията провежда редовни вътрешни одити на рамката за управление на ЛРПДИТП;
- б. вътрешният одит обхваща основните елементи на управлението, измерването и контрола на ЛРПДИТП в цялата институция; и

- в. функцията за вътрешен одит е ефективна при определяне на придържането към вътрешните политики и съответните външни регламенти и при справяне с всякакви отклонения.

6.5.4 Резюме на констатациите и оценка

359. След като извършат посочената по-горе оценка, компетентните органи следва да формират становище относно ЛРПДИТП на институцията. Това становище следва да бъде отразено в обобщение на констатациите, придружено от рейтинг въз основа на съображенията, посочени в Таблица 7. Ако въз основа на съществеността на определени подкатегории риск компетентният орган реши да ги оцени и да им постави рейтинг индивидуално, указанията в тази таблица следва да се прилагат по аналогия, доколкото е възможно.

Таблица 7. Надзорни съображения за определяне на рейтинг на ЛРПДИТП

Рейтинг на риска	Надзорно становище	Съображения, свързани с присъщия риск	Съображения за адекватно управление и механизми за контрол
1	Има ниско ниво на риск от значително пруденциално въздействие върху институцията предвид нивото на присъщия риск, управлението и механизмите за контрол.	<ul style="list-style-type: none"> Чувствителността на икономическата стойност към промените в лихвените проценти е несъществена/много ниска. Чувствителността на доходите към промените в лихвените проценти е несъществена/много ниска. Чувствителността на икономическата стойност и доходите към промените в основните допускания (напр. при продукти с внедрени опции за клиента) е несъществена/много ниска. 	<ul style="list-style-type: none"> Има съответствие между политиката и стратегията на институцията за лихвения риск и цялостната ѝ стратегия и рисковия апетит. Организационната рамка за лихвен риск е надеждна, с ясни отговорности и ясно разделение на задачите между функциите на поемащите риска и функциите за управление и контрол.
2	Наблюдава се средно нисък риск от съществено пруденциално въздействие върху институцията, като се има предвид нивото на присъщ риск и управлението и механизмите	<ul style="list-style-type: none"> Чувствителността на икономическата стойност към промените в лихвените проценти е от ниска до средна. Чувствителността на доходите към промените в лихвените проценти е от ниска до средна. Чувствителността на икономическата стойност и доходите към промените в основните допускания (напр. 	<ul style="list-style-type: none"> Системите за измерване, наблюдение и отчитане на лихвения риск са подходящи. Вътрешните лимити и рамката за контрол на лихвения риск са надеждни и са в съответствие със стратегията за риска и рисковия апетит на институцията.

Рейтинг на риска	Надзорно становище	Съображения, свързани с присъщия риск	Съображения за адекватно управление и механизми за контрол
	за контрол.	при продукти с внедрени опции за клиента) е от ниска до средна.	
3	Наблюдава се средно висок риск от съществено пруденциално въздействие върху институцията, като се има предвид нивото на присъщ риск и управлението и механизмите за контрол.	<ul style="list-style-type: none"> Чувствителността на икономическата стойност към промените в лихвените проценти е от средна до висока. Чувствителността на доходите към промените в лихвените проценти е от средна до висока. Чувствителността на икономическата стойност и доходите към промените в основните допускания (напр. при продукти с внедрени опции за клиента) е от средна до висока. 	<ul style="list-style-type: none"> Има несъответствие между политиката и стратегията на институцията за лихвения риск и цялостната ѝ стратегия и рисковия апетит. Организационната рамка за лихвен риск не осигурява достатъчно разделение на отговорностите и задачите между поемащите риск и функциите за управление и контрол.
4	Наблюдава се висок риск от съществено пруденциално въздействие върху институцията, като се има предвид нивото на присъщ риск и управлението и механизмите за контрол.	<ul style="list-style-type: none"> Чувствителността на икономическата стойност към промените в лихвените проценти е висока. Чувствителността на доходите към промените в лихвените проценти е висока. Чувствителността на икономическата стойност и доходите към промените в основните допускания (напр. при продукти с внедрени опции за клиента) е висока. 	<ul style="list-style-type: none"> Системите за измерване, мониторинг и докладване на лихвен риск не се прилагат с достатъчна точност и честота. Вътрешните лимити и рамката за контрол на лихвения риск не са в съответствие със стратегията за риска и рисковия апетит на институцията.

Дял 7. ПНПО капиталова оценка

7.1 Общи положения

360. Компетентните органи следва да определят чрез ПНПО капиталова оценка дали собственият капитал, притежаван от институцията, осигурява разумно покритие на рисковете за капитала, на които институцията е или може да бъде изложена, ако тези рискове бъдат оценени като съществени за институцията.
361. Компетентните органи следва да направят това, като определят количеството (размера) и качеството (състава) на допълнителния собствен капитал, който институцията е длъжна да поддържа, за да покрие специфичните за институцията рискове и елементите на рисковете, които не са покрити или не са обхванати в достатъчна степен от трета, четвърта и седма част от Регламент (ЕС) № 575/2013 и глава 2 от Регламент (ЕС) 2017/2402 („капиталови изисквания по стълб 1“) и, когато е необходимо, капиталови изисквания за справяне с недостатъци в моделите, механизмите за контрол, управлението или други слабости, както и риска, произтичащ от бизнес модела на институцията („допълнителни капиталови изисквания“). Институцията следва винаги да спазва допълнителните капиталови изисквания.
362. За да обърнат внимание на евентуалните несъответствия, включително при условия на стрес, компетентните органи следва да предприемат подходящи надзорни мерки, включително, където е уместно, да установят и съобщят на институциите препоръки по втори стълб, които представляват количеството (размера) и качеството (състава) на собствения капитал, които институцията се очаква да държи над нейното ОКИ или нейното ОИОЛ“.
363. При определяне на допълнителните капиталови изисквания и, когато е приложимо, на препоръките, компетентните органи следва:
- а) да вземат предвид всички надзорни мерки, които компетентният орган е приложил или възнамерява да приложи спрямо дадена институция в съответствие с глава 10 и като взема предвид точки 386 — 388;
  - б) да обосноват ясно всички елементи на допълнителните капиталови изисквания за P2R и P2R-LR, както и за P2G и P2G-LR;
  - в) последователно прилагане на P2R и P2R-LR, както и на P2G и P2G-LR, за да се гарантира широка съгласуваност на пруденциалните резултати във всички институции.
364. Компетентните органи следва да оценят адекватността на собствения капитал на институцията и въздействието на икономическия стрес върху нея, както и рисковете,

породени от прекомерния ливъридж, като ключов определящ фактор за жизнеспособността на институцията. Това определяне следва да се обобщи и отрази в рейтинг въз основа на критериите, посочени в края на настоящия дял.

Процесът на ПНПО капиталова оценка

365. След като вземат предвид резултатите от оценката на рисковете за капитала, както е посочено в дял б, компетентните органи следва да предприемат следните стъпки като част от процеса на ПНПО капиталова оценка:

- а. определяне на допълнителните капиталови изисквания за рискове, различни от риска от прекомерен ливъридж;
- б. оценка на риска от прекомерен ливъридж и определяне на допълнителни капиталови изисквания за справяне с този риск;
- в. равняване на P2R, P2R-LR, P2G и P2G-LR с капиталовите буфери и всички макропруденциални изисквания;
- г. определяне на ОПКИ, ОПИОЛ и ОКИ, ОИОЛ;
- д. формулиране и обосновка на капиталовите изисквания;
- е. оценка на това дали ОПКИ, ОПИОЛ и ОКИ, ОИОЛ може да бъдат изпълнени при условия на стрес;
- ж. определяне на P2G и P2G LR;
- з. определение на рейтинга на капиталовата адекватност.

7.2 Определяне на допълнителните капиталови изисквания за рискове, различни от риска от прекомерен ливъридж

366. Компетентните органи следва да определят допълнителни капиталови изисквания за рискове, различни от риска от прекомерен ливъридж, когато установят някоя от ситуацията, изброени в член 104а, параграф 1 от Директива 2013/36/ЕС за дадена институция, включително по-специално:

- а. риска от неочаквани загуби и от очаквани загуби, обхванати в недостатъчна степен от разпоредбите, за период от 12 месеца (с изключение на случаите, когато в Регламент (ЕС) № 575/2013 се определят капиталови изисквания за различен период) („неочаквани загуби“), които срещат отделните институции поради своите дейности, включително тези, които отразяват въздействието на определени икономически и пазарни промени;

- б. недостатъците в модела са оценени в контекста на член 101 от Директива 2013/36/ЕС; и
- в. недостатъците във вътрешното управление, включително механизмите за вътрешен контрол и други недостатъци, както и рискове, произтичащи от бизнес модела на институцията, установени след оценката на риска, изложена в дялове 4—6.

7.2.1 Определяне на допълнителен собствен капитал, който да покрива неочаквани загуби

367. При определянето на допълнителни капиталови изисквания за риска от неочаквани загуби съгласно точка 366, буква а) компетентните органи следва да вземат предвид всеки вид риск, който може да породи съществен риск за капитала на институцията. Компетентните органи следва да определят допълнителен собствен капитал, необходим за покриване на риска от неочаквани загуби, като определят капитала, който се счита за подходящ за покриване на вида на риска, и като приспадат съответната част от капиталовите изисквания, предвидени в трета и четвърта част от Регламент (ЕС) № 575/2013 и глава 2 от Регламент (ЕС) 2017/2402.
368. За целите на предходната точка компетентните органи следва да определят за всеки отделен риск размера на капитала, считан за адекватен, като идентифицират, оценят и определят количествено рисковете, на които е изложена институцията, и следва да вземат предвид пълния рисков профил на институцията. Определянето на размера на капитала, считан за адекватен, следва да включва:
- а. специфични за институцията рискове или елементи на такива рискове, които са изрично изключени от капиталовите изисквания по стълб 1 или не са изрично обхванати от тях;
  - б. специфични за институцията рискове или елементи на такива рискове, за които се счита, че не са обхванати в достатъчна степен от приложимите капиталови изисквания по стълб 1.
369. Компетентните органи следва да гарантират, че размерът на капитала, считан за адекватен за покриване на всеки риск, установен в съответствие с членове 79—85 от Директива 2013/36/ЕС, не е по-малък от съответната част от приложимото капиталово изискване по стълб 1, покриващо този риск. В изключителни случаи, когато е прекомерно обременяващо, особено за малките институции, да се разграничи по същество размерът на капитала, считан за адекватен за два или повече вида риск, количествено определен заедно, компетентните органи следва да спазват първото изречение от настоящата точка, като полагат максимални усилия, използвайки изчисленията за вътрешните процедури за оценка на капиталовата адекватност, надзорната преценка и други източници на информация, като определят равнището на

допълнителните капиталови изисквания по консервативен начин, като вземат предвид точки 372 — 374.

370. Идентифицирането, оценката и количественото определяне на рисковете, на които е изложена институцията, следва да бъдат подкрепени от следните източници на информация:

- а. ВААК и резултатите от неговата оценка от компетентния орган, включително изчисленията за вътрешните процедури за оценка на капиталовата адекватност, когато са сметени за надеждни или частично надеждни в съответствие с точки 375 — 377;
- б. надзорната отчетност;
- в. резултатите от надзорната оценка и сравнителния анализ;
- г. резултатите от всички съответни предходни надзорни дейности; и
- д. други подходящи входни данни, включително тези, произтичащи от взаимодействието и диалога с институцията.

371. ВААК и резултатите от неговата оценка следва да бъдат взети предвид от компетентните органи като един от основните входни данни за идентифицирането и оценката на рисковете, които са от значение за институцията. При определянето на размера на капитала, считан за адекватен, и на допълнителните капиталови изисквания за всеки отделен риск следва да се вземат предвид изчисленията на ВААК, ако те се считат за надеждни или частично надеждни, както и резултатите от сравнителния анализ на надзорните практики и други съответни входящи данни, в зависимост от случая, включително надзорната преценка.

372. Компетентните органи не трябва да позволяват собствен капитал по силата на член 92 от Регламент (ЕС) № 575/2013, да бъде използван за покриване или компенсиране на допълнителни капиталови изисквания на съвкупна база и за всеки риск поотделно.

373. За целите на член 98, параграф 1, буква е) от Директива 2013/36/ЕС и за определянето на допълнителни капиталови изисквания, компетентните органи следва да оценят и вземат предвид ефектите от диверсификацията, произтичащи от географски, отраслови или други подходящи фактори в рамките на всяка категория съществен риск (вътрешнорискова диверсификация). За всеки от рисковете за капитала, обхванати от Регламент (ЕС) № 575/2013, такива ефекти от диверсификация не трябва да редуцират минималните капиталови изисквания, изчислени в съответствие с член 92 от Регламент (ЕС) № 575/2013.

374. Въпреки това диверсификацията между рисковете в различни категории, включително и тези, които са обхванати от Регламент (ЕС) № 575/2013

(вътрешнорискова диверсификация), не следва да се считат за част от определянето на допълнителни капиталови изисквания.

Изчисляване на ВААК

375. Компетентните органи следва да оценят надеждността на изчисленията на ВААК, като преценят дали те са:

- а. **Детайлни:** изчисленията/методологиите трябва да позволяват изчисленията да може да се разбият по видове риск, вместо да представляват едно изчисление (на икономически капитал), обхващащо всички рискове. Тази разбивка трябва да бъде разрешена от самата методология на ВААК. Рисковете не следва да бъдат изключвани от ВААК, когато е трудно да се определят количествено или когато съответните данни не са налични; оценките могат да се предоставят въз основа на наличната информация и да включват експертна оценка. Когато компетентният орган счете за необходимо, оценките могат да бъдат предоставени чрез изчисляване на пределните вноски, например за рискове, които не могат да бъдат измерени самостоятелно (например риск от кредитна концентрация).
- б. **Надеждни:** използваните изчисления/методологии трябва по очевиден начин да покриват риска, за който са предназначени (напр. при изчисляването на риска от кредитна концентрация следва да се използват подходящи секторни разбивки, които отразяват действителните корелации и състав на портфейла) и следва да бъдат достатъчно всеобхватни, стабилни, чувствителни към риска и консервативни, за да се определят адекватно загубите, свързани с рисковете. Тези изчисления/методологии следва да бъдат в съответствие със стратегическите процеси на институциите, включително рисковия апетит от страна на институциите.
- в. **Разбираеми:** основните фактори за изчисленията/методологиите трябва да бъдат ясно определени. Изчисление тип „черна кутия“ не е приемливо. Компетентните органи следва да гарантират, че институцията предоставя обяснение на използваните ключови допускания, включително поне времевия хоризонт, нивата на доверителност, корелационните допускания, ключовите параметри, най-проблемните области на използваните модели и начина, по който те се отчитат и коригират при окончателното изчисляване на ВААК.
- г. **Сравними:** в изчисленията/методологиите следва ясно да се посочват основните допускания по отношение на общото ниво на консервативност, периодите на държане/хоризонтите на риск и нивата на доверителност (или еквивалентно измерване), за да се даде възможност за корекция, която може да бъде поискана или въведена от компетентните органи, за да се улесни съпоставимостта с подобните и надзорните референтни показатели.

376. Компетентните органи следва също да оценят надеждността на ВААК изчисленията, като ги сравнят с резултата от надзорните сравнителни показатели за същите рискове и други свързани входни данни.
377. Дадено ВААК изчисление трябва да се счита за частично надеждно, когато макар и да не отговаря на горните критерии, изчислението все пак изглежда има висока степен на надеждност, въпреки че това трябва да е изключение и да бъде придружено със стъпки за подобряване на недостатъците, установени в изчисленията на ВААК.

Надзорни сравнителни показатели

378. Компетентните органи следва да разработят и приложат надзорни сравнителни показатели за конкретните рискове, за да проверят ВААК изчисленията за тези съществени рискове или елементи от такива рискове, които не са обхванати или не са обхванати в достатъчна степен от Регламент (ЕС) № 575/2013, или допълнително да подкрепят определянето на допълнителното капиталово изискване за отделните рискове, особено когато ВААК изчисленията за тези съществени рискове или елементи от такива рискове се считат за ненадеждни или не са налични.
379. Надзорните сравнителни показатели трябва да бъдат разработени така, че да осигурят разумна, последователна (т.е., когато е приложимо, калибрирана спрямо еквивалентни периоди на държане/хоризонти на риска и нива на доверие, които се изискват от Регламент (ЕС) № 575/2013), прозрачна и сравнима мярка, с която да се изчисли и сравни между институциите капиталът, считан за достатъчен за даден вид риск.
380. Предвид разнообразието на различните бизнес модели, с които работят институциите, резултатът от надзорните сравнителни показатели може да не е подходящ във всеки един момент за всяка институция. Компетентните органи следва да се справят с това, като използват най-подходящия сравнителен показател, когато има на разположение алтернативи, и като преценят резултата от сравнителния показател, за да обяснят специфичните за бизнес модела и институциите съображения.
381. Когато компетентните органи вземат предвид надзорните сравнителни показатели за определяне на допълнителните капиталови изисквания като част от диалога, те трябва да обяснят на институцията основната причина и общите основни принципи, стоящи зад сравнителните показатели.

Други подходящи входни данни

382. Компетентните органи следва да използват други подходящи входни данни, за да подпомогнат определянето на допълнителни капиталови изисквания за отделните рискове. Други свързани входни данни може да включват резултатите от оценките на

риска (съгласно критериите, посочени в дял 6), сравнения в групата сходни институции, включително отчет(и), издаден(и) от ЕБО съгласно изискванията на член 78 от Директива 2013/36/ЕС, сравнителни показатели, издадени от ЕБО съгласно член 101 от Директива 2013/36/ЕС и др.

383. Други подходящи входни данни трябва да позволяват на компетентния орган да прецени уместността/надеждността на ВААК/надзорните сравнителни показатели за конкретен риск и/или да коригира резултата, когато те предизвикват съмнения в неговата точност (напр. когато рисковият рейтинг включва значително по-различно ниво на риск, свързано с изчислението или когато прегледи при сходни институции разкриват, че институцията се различава съществено от сходните институции по отношение на капиталовото изискване за покриване на сравнима рискова експозиция).
384. За да осигурят последователност при определянето на допълнителни капиталови изисквания за отделните рискове, компетентните органи следва да използват същите групи от сходни институции, установени за анализ на рисковете за капитала, както е посочено в дял 6.
385. Когато компетентните органи вземат предвид други подходящи входни данни за определяне на допълнителни капиталови изисквания като част от диалога, те трябва да обяснят на институцията основната причина и общите основни принципи, стоящи зад използваните входни данни.

7.2.2 Определяне на собствен капитал или други мерки за покриване на недостатъци на модела

386. Ако по време на текущия преглед на вътрешните подходи съгласно изискванията на член 101 от Директива 2013/36/ЕС или чрез анализ на сходни институции, проведен в съответствие с член 78 от Директива 2013/36/ЕС, компетентните органи установят недостатъци в модела, които биха могли да доведат до подценяване на капиталовите изисквания, съдържащи се в Регламент (ЕС) № 575/2013, те трябва да поставят допълнителни капиталови изисквания за недостатъци в модела, който би могъл да доведе до подценяване на риска в случаите, в които това се счита за по-подходящо от други надзорни мерки. Компетентните органи следва да определят допълнителни капиталови изисквания за покриване на тези недостатъци само когато не е възможно те да бъдат отстранени съгласно капиталовите изисквания по стълб 1 чрез други надзорни мерки, като например изискване към институциите да коригират своите модели или да прилагат подходяща степен на консервативност към своите оценки. Тези допълнителни капиталови изисквания следва да се определят само като временна мярка, докато недостатъците бъдат отстранени.

7.2.3 Определяне на собствен капитал или други мерки за покриване на други недостатъци

387. Компетентните органи следва да определят допълнителен собствен капитал за покриване на недостатъците в управлението, контрола, бизнес модела или други недостатъци, установени след оценката на риска, изложена в дялове 4—6, когато други надзорни мерки се считат за недостатъчни или неподходящи за гарантиране на спазването на изискванията. Компетентните органи следва да поставят такива допълнителни капиталови изисквания като временна мярка до отстраняване на недостатъците.
388. Компетентните органи следва да поставят допълнителни капиталови изисквания за покриване на риска за финансирането, установен след оценката на риска, описана в дял 8, само когато това се счита за по-подходящо от други надзорни мерки, прилагани в съответствие с дял 9.
389. Когато дадена институция многократно не успява да установи или да поддържа адекватно равнище на собствен капитал, за да покрие препоръките, съобщени в съответствие с член 104б, параграф 3 от Директива 2013/36/ЕС, компетентните органи следва да определят допълнителни капиталови изисквания за покриване на този допълнителен риск не по-късно от 2 години след нарушаването на препоръките. Компетентните органи могат да отложат това решение, с което да позволят на институциите да извършват дейност под нивото на препоръките поради икономически или пазарни условия или специфични за институцията обстоятелства, в съответствие с точки 584 и 585.

7.2.4 Определяне на състава на допълнителните капиталови изисквания

390. Компетентните органи следва да определят състава на допълнителните капиталови изисквания като най-малко 56,25 % от базовия собствен капитал от първи ред (СЕТ1) и най-малко 75 % от капитала от първи ред. Компетентните органи могат да определят състава на допълнителните капиталови изисквания за всички рискове, различни от риска от прекомерен ливъридж, на агрегирано равнище.
391. Когато е необходимо и с оглед на конкретните обстоятелства в дадена институция, компетентните органи могат да изискат от институциите да покриват допълнителни капиталови изисквания с по-високо качество на капитала от посоченото в точка 390. Всяко налагане на по-високо качество на капитала следва да бъде обосновано, като се вземе предвид индивидуалната рискова ситуация на институцията и отчитането на рисковете, които може да налагат високо качество на капитала с цел покриване на потенциални загуби.

7.3 Допълнителни капиталови изисквания за риска от прекомерен ливъридж

392. В съответствие с член 104а, параграфи 3 и 4 от Директива 2013/36/ЕС³⁷ компетентните органи следва да оценяват риска от прекомерен ливъридж отделно от другите видове риск. Когато в резултат на тази оценка компетентните органи определят допълнително капиталово изискване с оглед на риска от прекомерен ливъридж, те следва да добавят това изискване към капиталовото изискване въз основа на отношението на ливъридж, посочено в член 92, параграф 1, буква г) от Регламент (ЕС) № 575/2013, а не към капиталовите изисквания въз основа на общата рискова експозиция (ОРЕ), както е посочено в букви а) — в) от същия параграф от посочения член. Компетентните органи следва да разглеждат изискването за отношението на ливъридж и допълнителното капиталово изискване за преодоляване на риска от прекомерен ливъридж като отделен пакет от изисквания от тези, които са основани на ОРЕ, и допълнителни капиталови изисквания за всички други видове риск (т.е. наличните собствени средства могат да се използват едновременно за изпълнение на изискванията в пакета, основан на ОРЕ, и в пакета от капиталови изисквания на базата на ливъридж).

7.3.1 Оценка на риска от прекомерен ливъридж

393. В съответствие с концепцията за отношението на ливъридж (и неговия набор от изисквания) като предпазен механизъм към основаните на ОРЕ капиталови изисквания, при оценката на риска от прекомерен ливъридж, както е определено в член 4, параграф 1, точки 93 и 94 от Регламент (ЕС) № 575/2013, компетентните органи следва да се съсредоточат върху потенциални съществени слабости, които не са обхванати или не са обхванати в достатъчна степен от капиталовите изисквания, посочени в член 92, параграф 1, буква г) от Регламент (ЕС) № 575/2013, които могат да наложат корективни мерки по отношение на дейностите на институцията, които не са били предвидени в нейния бизнес план.

394. При оценката на риска от прекомерен ливъридж компетентните органи следва да вземат предвид всички посочени по-долу аспекти и да адаптират задълбочеността на оценката на всеки аспект в зависимост от неговото значение за институцията:

- a. елементи на риска от прекомерен ливъридж, за които се счита, че не са покрити или са недостатъчно покрити от капиталовото изискване за отношението на ливъридж по член 92, параграф 1, буква г) от Регламент (ЕС) № 575/2013, по-специално в резултат на:

---

³⁷ Допълнително разяснено в съображение 15 от Директива (ЕС) 2019/878 на Европейския парламент и на Съвета от 20 май 2019 г. за изменение на Директива 2013/36/ЕС по отношение на освободените субекти, финансовите холдинги, финансовите холдинги със смесена дейност, възнагражденията, надзорните мерки и правомощията и мерките за запазване на капитала, ОВ L 150, 7.6.2019 г., стр. 253.

- i. регулаторен арбитраж/оптимизиране на отношението на ливъридж чрез размяна на експозиции, включени в отношението на ливъридж за сходни в икономическо отношение експозиции, които може да не са отчетени в същата степен при изчисляването на експозицията с оглед на отношението на ливъридж;
  - ii. регулаторен арбитраж/оптимизиране чрез свеждане до минимум на експозицията с оглед на отношението на ливъридж под формата на временно намаляване на обема на сделките на ключови финансови пазари (по-специално на паричния пазар, на някои дейности като СФЦК, но също така и на пазара на деривати) около референтните дати, което води до докладване³⁸ и публично оповестяване на повишени отношения на ливъридж („формални дейности“); и
  - iii. специфични характеристики на бизнес модела, дейностите или други банкови структури, които увеличават или намаляват степента, в която институцията е изложена на риск от прекомерен ливъридж (напр. съгласно аспектите в точка 393), но не са обхванати или са недостатъчно обхванати при изчисляването на отношението на ливъридж. Компетентните органи следва да вземат предвид, когато е приложимо, големите експозиции към издадени опции върху капиталови инструменти или къси позиции чрез кредитни деривати, които може да имат повишена експозиция към пикови загуби, тъй като тези позиции не са напълно обхванати от експозицията с оглед на отношението на ливъридж (за разлика например от издадените кредитни деривати), и концентрациите в някои задбалансови позиции, при които характерните за дейността на институцията особености могат да доведат до повишена променливост на усвоените суми.
- б. елементи на риска от прекомерен ливъридж, които са изрично изключени от капиталовото изискване за отношението на ливъридж или не са изрично обхванати от него, включително поради изключванията, изброени в член 429а от Регламент (ЕС) № 575/2013, особено когато съществуват опасения относно оценката на продължаващото спазване на условията за тези изключения и когато позоваването на едно-единствено изключване е от голямо значение за институцията, а изключената сума е неоправдано променлива;

---

³⁸ За да се даде по-добра представа, с Регламент за изпълнение (ЕС) 2021/451 на Комисията от 17 декември 2020 г. се въвежда образец С48.00 с дневни стойности за СФЦК в COREP по отношение на големите институции. Освен това следва да се отбележи, че на регистрите на трансакции се докладват обширни ежедневни данни в съответствие с регламент за изпълнение (ЕС) 2019/363 на Комисията от 13 декември 2018 г. (относно СФЦК) и в съответствие с Регламент за изпълнение (ЕС) № 1247/2012 на Комисията от 19 декември 2012 г. (относно дериватите).

- в. промените в отношението на ливъридж на институцията и неговите компоненти, включително предвидимото въздействие на текущите и бъдещите очаквани загуби върху отношението на ливъридж, като се взема предвид бизнес модела на институцията.

7.3.2 Определяне на допълнителното капиталово изискване с оглед на риска от прекомерен ливъридж

395. Въз основа на оценката, извършена съгласно раздел 7.3.1 от настоящите насоки, компетентните органи следва да определят допълнителните капиталови изисквания с оглед на риска от прекомерен ливъридж като разликата между капитала, считан за адекватен за покриване на риска от прекомерен ливъридж, и капиталовите изисквания за отношението на ливъридж, посочени в член 92, параграф 1, буква г) от Регламент (ЕС) № 575/2013. Тази сума не може да бъде отрицателна.
396. При определянето на допълнителни капиталови изисквания с оглед на риска от прекомерен ливъридж компетентните органи следва да вземат предвид по-специално:
- а. елементи на риска от прекомерен ливъридж, за които се счита, че не са покрити или са недостатъчно покрити от капиталовото изискване за отношението на ливъридж, посочено в член 92, параграф 1, буква г) от Регламент (ЕС) № 575/2013, особено когато оценката на описаните в точки 393 или 394 аспекти показва висока уязвимост в сравнение с експозицията с оглед на отношението на ливъридж.
  - б. елементи на риска от прекомерен ливъридж, които са изрично изключени от капиталовото изискване за отношението на ливъридж или не са изрично обхванати от него, включително поради изключванията, изброени в член 429а, параграф 1 от Регламент (ЕС) № 575/2013, оценени в съответствие с точка 394б. Компетентните органи следва да определят допълнителни капиталови изисквания само в случаите, когато особено широкото използване на определено изключване води до ниво на отношение на ливъридж, което не отразява по подходящ начин риска, на който е изложена институцията.
397. Компетентните органи следва да гарантират, че капиталът, считан за подходящ за покриване на риска от прекомерен ливъридж, не е по-нисък от капиталовите изисквания за отношението на ливъридж (т.е. допълнителните капиталови изисквания за преодоляване на риска от прекомерен ливъридж не могат да бъдат отрицателни).
398. Компетентните органи следва да идентифицират, оценяват и определят количествено риска от прекомерен ливъридж, като следват източниците на информация и методите, посочени в точки 370 и 371, и като използват наличните източници на информация, доколкото те са от значение за риска от прекомерен ливъридж.

7.3.3 Състав на допълнителното капиталово изискване с оглед на риска от прекомерен ливъридж

399. Компетентните органи следва да добавят допълнителните капиталови изисквания за преодоляване на риска от прекомерен ливъридж към минималното изискване за отношение на ливъридж от капитал от първи ред. За да изпълнят това допълнително изискване, институциите следва също да могат да използват всякакъв капитал от първи ред.
400. Когато е необходимо и с оглед на конкретните обстоятелства в дадена институция, компетентните органи могат да изискат от институциите да покриват допълнителни капиталови изисквания с по-високо качество на капитала от посоченото в точка 399. Всяко налагане на по-високо качество на капитала следва да бъде обосновано, като се вземе предвид индивидуалното рисково състояние на институцията и предвид ситуациите, при които материализирането на риска от прекомерен ливъридж може да налага по-високо качество на капитала за покриване на потенциални загуби.

7.4 Равнение с капиталовите буфери и всякакви макропруденциални изисквания

401. При определяне на допълнителни капиталови изисквания (или други капиталови мерки) компетентните органи следва да съгласуват допълнителните капиталови изисквания с всички съществуващи изисквания за капиталови буфери, отнасящи се за същите рискове или елементи на тези рискове. Компетентните органи не следва да поставят допълнителни капиталови изисквания или други капиталови мерки (включително препоръките по втори стълб), когато рискът вече е покрит от изисквания за конкретни капиталови буфери. Всички допълнителни капиталови изисквания или други капиталови мерки следва да бъдат специфични за институцията и не следва да обхващат макропруденциални или системни рискове. В съответствие с член 104а, параграф 1, буква е) от Директива 2013/36/ЕС обаче те могат да покриват рисковете, отразяващи въздействието на определени икономически условия и пазарни тенденции върху рисковия профил на отделната институция.

7.5 Определяне на ОПКИ, ОПИОЛ, ОКИ и ОИОЛ

402. Компетентните органи следва да определят ОПКИ (от гледна точка на общ капитал) като сумата от:
- а. капиталовото изискване съгласно член 92, параграф 1, буква в) от Регламент (ЕС) № 575/2013; и
  - б. сумата от допълнителните капиталови изисквания (определени в съответствие с посочените в раздел 7.2 критерии) и допълнителния собствен

капитал, определен като необходим за покриване на съществени вътрешнорискови концентрации.

403. Компетентните органи следва да определят ОПКИ (по отношение на капитала от първи ред) като сумата от:

- а. капиталовото изискване съгласно член 92, параграф 1, буква б) от Регламент (ЕС) 575/2013; и
- б. частта от допълнителните капиталови изисквания, посочена в буква б) от точка 402, която компетентният орган изисква да се държи под формата на капитал от първи ред .

404. Компетентните органи следва да определят ОПКИ (по отношение на CET1) като сумата от:

- а. капиталовото изискване съгласно член 92, параграф 1, буква а) от Регламент (ЕС) № 575/2013; и
- б. частта от допълнителните капиталови изисквания, посочена в буква б) от точка 402, която компетентният орган изисква да се държи под формата на CET1 капитал.

405. Компетентните органи следва да определят ОПИОЛ (по отношение на капитала от първи ред) като сумата от:

- а. капиталовото изискване за отношението на ливъридж съгласно член 92, параграф 1, буква г) от Регламент (ЕС) № 575/2013; и
- б. допълнителният собствен капитал, необходим за преодоляване на риска от прекомерен ливъридж (определени в съответствие с критериите, посочени в раздел 7.3).

406. Когато компетентните органи изискват от институциите да покриват P2R-LR с високо качество на капитала в съответствие с точка 400, те следва да определят ОПИОЛ (по отношение на CET1) като част от допълнителния собствен капитал, посочен в точка 405, буква б), която се изисква от компетентния орган да се държи под формата на базов собствен капитал от първи ред (CET1).

407. Компетентните органи следва да определят ОПКИ като сумата от:

- а. ОПКИ; и
- б. комбинирани изисквания за капиталов буфер.

408. Компетентните органи следва да определят ОИОЛ като сумата от:

а. ОПИОЛ; и

б. изискването за буфер на отношението на ливъридж за Г-СЗИ в съответствие с член 92, параграф 1а от Регламент (ЕС) № 575/2013.

409. Компетентните органи не трябва да вземат предвид позициите и инструментите, различни от тези, които са допустими за определянето на собствения капитал (както е определено във втора част от Регламент (ЕС) № 575/2013) при оценката/изчисляването на ОПКИ, ОПИОЛ, ОКИ и ОИОЛ.

7.6 Формулиране и обосновка на капиталовите изисквания

410. Компетентните органи следва да гарантират наличието на последователност при определянето на капиталовите изисквания и съобщаването им на институциите и/или когато е уместно — на други компетентни органи. Това следва да включва най-малко съобщаване на:

а. ОПКИ на институцията като пропорция (отношение) на ОРЕ, разбита по отношение на състава на изискванията; и

б. ОПИОЛ на институцията като пропорция (отношение) от експозицията с оглед на отношението на ливъридж (LRE), разбит по отношение на състава на изискването.

411. За да съобщят ОПКИ като съотношение, компетентните органи следва да го изразят, като използват следната формула:

$$\text{ОПКИ съотношение} = \frac{\text{ОПКИ}}{\text{ОРЕ}}$$

412. За да съобщят ОПИОЛ като съотношение, компетентните органи следва да го изразят, като използват следната формула:

$$\text{ОПИОЛ съотношение} = \frac{\text{ОПИОКЛ}}{\text{LRE}}$$

413. За да се постигне по-голяма съгласуваност, компетентните органи следва допълнително да съобщят на институциите и/или, когато е приложимо, на други компетентни органи:

а. ОКИ и неговите съставни части — капиталови изисквания по първи стълб, допълнителни капиталови изисквания за справяне с рискове, различни от риска от прекомерен ливъридж и изискванията за буфер — като пропорция (коефициент) от ОРЕ, разбити по отношение на състава на изискването;

- б. ОИОЛ и неговите съставни части — капиталовото изискване за отношението на ливъридж, допълнителните капиталови изисквания с оглед на риска от прекомерен ливъридж и изискването за буфер на отношението на ливъридж за Г-СЗИ — като пропорция (коефициент) от LRE, разбит по отношение на състава на изискването.

414. Когато съобщават на институциите пруденциалните изисквания, компетентните органи следва да обосноват решенията си за налагане на допълнителни капиталови изисквания в съответствие с член 104а, параграф 5 от Директива 2013/36/ЕС поотделно за риска от прекомерен ливъридж и за други видове рискове. Обосновката следва да бъде специфична за институцията и следва да дава ясна представа за основните фактори, стоящи в основата на допълнителното капиталово изискване, включително рисковете и елементите на рисковете, допринасящи за допълнителните капиталови изисквания.

415. При обосноваването на допълнителните капиталови изисквания компетентните органи следва да се позовават, доколкото е възможно, на категориите и подкатегиите/елементите на риска, описани в дял 6 и раздели 7.2 и 7.3, като вземат предвид съществуващите определения за специфични видове рискове в приложимото законодателство, и следва да се стремят към цялостна съпоставимост между институциите.

416. В обосновката на допълнителните капиталови изисквания компетентните органи следва също така да посочат основните недостатъци, които трябва да бъдат обхванати от тези изисквания, до тяхното отстраняване, в съответствие с точки 386 и 387. Като вземат предвид подходящите надзорни мерки в съответствие с дял 10, компетентните органи следва да поискат от институциите да набележат подходящи действия за отстраняване на тези недостатъци и да съобщят очакваните срокове за тяхното отстраняване.

417. Компетентните органи следва да съобщават на институциите подходящия минимален състав на допълнителните капиталови изисквания поотделно за риска от прекомерен ливъридж и за другите видове риск. Когато компетентните органи използват дерогацията по член 104а, параграф 4, трета алинея от Директива 2013/36/ЕС, като изискват по-високо качество на капитала от посоченото в първа и втора алинея от посочения член, те следва да предоставят ясна обосновка за това решение, като посочат конкретните обстоятелства в институцията, които водят до необходимостта от по-високо качество на капитала. В своите обосновки компетентните органи следва да се позовават на елементи като:

- а. специфичното естество на институцията, нейните акционери и, когато е приложимо, структурата на групата, което потенциално засяга възможността за набиране на капитал в зависимост от характеристиките на някои капиталови инструменти;

- б. специфичното естество на риска, пред който е изправена отделната институция, което може да доведе до особено бързо изчерпване на базовия собствен капитал от първи ред (СЕТ1).

418. Компетентните органи следва да съобщават окончателните резултати от оценката на ПНПО на съответните органи за реструктуриране. Компетентните органи следва да предоставят информацията относно допълнителните капиталови изисквания, поискана от органите за реструктуриране за целите на оценката, посочена в Делегиран регламент (ЕС) 2021/1118 на Комисията³⁹.

419. Когато разглеждат възможността да изискват по-високо качество на капитала, компетентните органи следва да се стремят да избягват припокриване с други съществуващи изисквания в рамките на съответния набор от изисквания въз основа на ОРЕ или ливъридж и с МИПЗ.

7.7 Изпълнение на изискванията при условия на стрес

420. Компетентните органи следва да определят чрез стрес тестове адекватността на собствения капитал на институцията (количество и състав) при условия на стрес и дали са необходими надзорни мерки, включително P2G, P2G-LR, ревизиране на капиталовото планиране и други мерки, както е определено в дял 10, за да се обърне внимание на евентуалните несъответствия.

421. За оценка на адекватността на капитала при условия на стрес компетентните органи следва да вземат под внимание:

- а. използването на качествените резултати (напр. открити несъответствия в управлението и контрола на риска) от стрес тестовете на институцията и надзорните стрес тестове; и
- б. използването на количествените резултати от стрес тестовете на институциите, ако ВААК е счетен за надежден в съответствие с точка 375, и от надзорните стрес тестове (т.е. резултатите по отношение на промени в съотношението на собствения капитал), съгласно член 100 от Директива 2013/36/ЕС, както е посочено в дял 12 от тези насоки, и включително например:
  - і. придвиждане на специфични „опорни“ сценарии/допускания, които трябва да бъдат изпълнени от институциите; и

---

³⁹ Делегиран регламент (ЕС) 2021/1118 на Комисията от 26 март 2021 г. за допълнение на Директива 2014/59/ЕС на Европейския парламент и на Съвета по отношение на регулаторните технически стандарти за определяне на методиката, която органите за реструктуриране да използват за оценка на изискването, посочено в член 104а от Директива 2013/36/ЕС на Европейския парламент и на Съвета, и на комбинираното изискване за буфер за субектите за реструктуриране на консолидираното равнище на групата за реструктуриране, когато тези изисквания не се прилагат по отношение на групата за реструктуриране съгласно посочената директива.

- ii. провеждане на стрес тестове в цялата система с помощта на последователни методологии и сценарии, провеждани от институциите или надзорниците.

422. Компетентните органи следва да преценят дали количествените резултати от стрес тестовете са подходящи по отношение на адекватността и качеството на собствения капитал на институцията и да определят дали количеството и качеството на собствения капитал са достатъчни да покрият приложимите капиталови изисквания, по-специално:

- a. ОКИ, включително неговите комбинирани изисквания за капиталов буфер при базов сценарий за бъдещ времеви хоризонт от поне 2 години; и
- b. ОПКИ при неблагоприятните сценарии за бъдещ времеви хоризонт от поне 2 години.

7.7.1 Използване на препоръките по втори стълб, за да се обърне внимание на резултатите от стрес тестовете

Определяне и задаване на P2G и P2G-LR

423. Компетентните органи следва да определят P2G и P2G-LR, както е посочено в този раздел, и, където определянето води до положителна стойност, те следва да зададат P2G и P2G-LR, за да се обърне внимание на надзорните съображения относно чувствителността на институцията към неблагоприятните сценарии, използвани в надзорните стрес тестове.

424. P2G е размерът на капитала, който следва да бъде определен, за да се достигне общото равнище на собствения капитал, считано за подходящо съгласно ПНПО, и резултатите от надзорните стрес тестове. Нивото на P2G следва да защитава срещу потенциално нарушение на ОПКИ в неблагоприятния сценарий. Нивото на P2G-LR следва да защитава срещу нарушаването на ОПИОЛ в неблагоприятния сценарий. Когато количествените резултати от надзорните стрес тестове показват, че не се очаква институцията да наруши своето ОПКИ при неблагоприятен сценарий на стрес тест, компетентните органи могат да решат да не задават препоръки по втори стълб. По подобен начин компетентните органи могат да решат да не определят P2G-LR, когато не се очаква ОПИОЛ да бъде нарушен при неблагоприятния сценарий на стрес теста.

425. Компетентните органи следва да определят и зададат препоръки за P2G и P2G-LR на базата на резултатите от неблагоприятния сценарий на съответния надзорен стрес тест, включително стрес тестовете за целия ЕС, провеждани от ЕБО или съответно други надзорни стрес тестове, провеждани за цялата система, използвайки мултифакторен сценариен анализ за бъдещ времеви хоризонт от поне 2 години (низходящ или възходящ).

426. Въз основа на въвеждане на пропорционален подход за институции и дъщерни дружества на трансгранични групи извън категория 1 за задаване и обновяване на препоръки по втори стълб компетентните органи следва да вземат предвид резултатите от опростените форми на надзорни стрес тестове (напр. чрез използването на надзорни предписани „опорни“ сценарии, анализ на чувствителност, низходящ стрес тест, проведен от определените органи, въздействие на ниво портфейл от стрес тестовете на консолидирано ниво) или минали надзорни стрес тестове в съответствие с точка 421. Опростените форми на надзорни стрес тестове могат да се извършват на индивидуална основа, а не като част от цялата система.
427. Компетентните органи следва да определят и зададат препоръките по втори стълб в съответствие с модела на минимален ангажимент, определен в раздел 2.2.4. По-специално минималната честота, с която P2G и P2G-LR се определят и задават, следва да бъде честотата на оценката на капиталовата адекватност съгласно ПНПО модела за минимална ангажираност. По-специално не се очаква опростените форми на надзорни стрес тестове, посочени в точка 426, да имат по-голяма честота от ПНПО, освен ако компетентният орган счете това за необходимо.
428. Независимо от предходната точка, компетентните органи:
- а. следва да оценят дали съществуващото ниво на P2G и P2G-LR все още е подходящо, когато са налице резултатите от нови надзорни стрес тестове, и да преразгледат нивото на P2G и P2G-LR, ако е необходимо;
  - б. може да определят P2G и P2G-LR само на всеки две години вместо веднъж годишно, включително за институции, за които капиталовата адекватност съгласно модела за минимален ангажимент по ПНПО следва да се оценява ежегодно (например институции от категория 1 по ПНПО). През годината, следваща годината на определяне на P2G, компетентните органи следва да преценят въз основа на цялата приложима информация, включително резултатите от минали надзорни стрес тестове, заедно с допълнителен анализ на чувствителността (напр. опростени форми на надзорни стрес тестове), дали P2G и P2G-LR все още са подходящи или е необходимо да бъдат обновени.
429. Компетентните органи по принцип не следва да използват P2G, за да обхванат елементи на рискове, които следва да бъдат обхванати от допълнителните изисквания за собствен капитал в съответствие с раздел 7.2. от тези насоки. Аналогично, P2G-LR не следва да обхваща онези аспекти на риска от прекомерен ливъридж, които са обхванати от допълнителните изисквания за собствен капитал в съответствие с раздел 7.3 от настоящите насоки.
430. При определяне размера на препоръките по втори стълб компетентните органи следва да гарантират, че те са зададени на подходящо ниво, за да обхванат поне

очакваното максимално въздействие на стрес, което следва да бъде изчислено на базата на промените в CET1 (т.е. като се вземат предвид движенията в CET1 капитала и OPE в годината на най-голям стрес и като се вземе предвид нивото на приложимите капиталови изисквания и съображенията, определени в точки 422 и 432 — 436. Максималното въздействие на сътресенията за целите на определянето на P2G следва да се разбира като разликата между най-ниското съотношение CET1 в неблагоприятния сценарий за периода на стрес теста и действителното съотношение CET1 в началната точка. Що се отнася до определянето на размера на P2G-LR, максималното въздействие на сътресенията следва да се изчислява въз основа на промените в капитала от ред 1 през най-лошата година на сътресения и като се вземат предвид приложимите капиталови изисквания за отношението на ливъридж. Максималното стресово въздействие за целите на определянето на P2G-LR следва да се разбира като разликата между най-ниското отношение на ливъридж в неблагоприятния сценарий за периода на стрес теста и действителното отношение на ливъридж в началната точка.

431. Компетентните органи следва да получат началната точка на P2G, специфична за всяка институция, като компенсират елементи, които вече покриват рисковете, отразени в максималното въздействие на сътресението. По-специално компетентните органи следва да компенсират съответните мерки, по-специално предпазния капиталов буфер, както е посочено в точка 435. Освен това при определяне на началните точки P2G и P2G-LR компетентните органи могат да обмислят, когато е уместно, други корекции на максималното въздействие на сътресенията, свързани с допускането за статичния баланс или различния времеви хоризонт между провеждането на стрес теста и началния момент.
432. При определянето на P2G и P2G-LR компетентните органи следва да гарантират подходяща връзка между изходните точки на P2G и P2G-LR и съответно крайните P2G и P2G-LR. За тази цел те могат да решат да използват подход на групиране за класифициране на институциите в съответствие с изходните точки на P2G и P2G-LR въз основа на съответните надзорни стрес тестове, посочени в точка 425, или въз основа на други подходи, посочени в точка 426. Следователно компетентните органи могат да определят фиксиран обхват съответно от нива P2G или P2G-LR за всяка група и да определят окончателните P2G и P2G-LR в обхвата на определената група или, по изключение, извън обхвата на съответната група, въз основа на специфични за институцията съображения. Компетентните органи следва да се стремят да избягват клиф ефекти между групите, например като позволяват частично припокриване между нивата на P2G или P2G-LR за съседни групи, и следва да гарантират, че получените окончателни P2G и P2G-LR са специфични за институцията.
433. При определянето на окончателните P2G и P2G-LR компетентните органи следва също да вземат предвид, където е уместно, следните фактори:
- a. годината на максималното въздействие на стрес по отношение на началната точка и времеви хоризонт на сценариите, използвани при стрес тестовете;

- б. резултатът от надежден стрес тест на институцията, като се взема предвид определенията и допусканията на конкретния сценарий, по-специално когато те са считани за по-релевантни за бизнес модела и рисковия профил на институцията или където вътрешните сценарии са по-неблагоприятни от надзорните сценарии;
- в. промени, настъпили след крайната дата на стрес теста, които оказват съществено въздействие върху рисковия профил или капиталовата позиция на институциите (напр. продажба на необслужвани кредити). Тези промени могат да включват междинни промени в рисковия профил, включително структурни промени в дейността или баланса на институциите;
- г. съответните управленски редуциращи действия на институцията, които са определени като надеждни и много сигурни след тяхната надзорна оценка;
- д. информация и надзорни становища относно приложимостта на надзорните стрес тестове за стратегията, финансовите планове и бизнес модела на институцията;
- е. намалена сигурност относно действителната чувствителност на институцията към неблагоприятни сценарии;
- ж. всяко потенциално припокриване с P2R или P2R-LR;
- з. общия капацитет на институцията за възстановяване, както е посочено в член 12, параграф 3 от Делегиран регламент (ЕС) 2016/1075 на Комисията⁴⁰, когато изчислението на институцията се счита за достатъчно надеждно и реалистично;
- и. качеството (състава) на наличния собствен капитал на институцията, включително в годината на най-голям стрес; и
- й. дали институцията е в процес на оздравяване или реструктуриране.

434. За целите на определянето на P2G в съответствие с точка 433.2 компетентните органи следва също да вземат предвид степента, в която стрес сценариите обхващат целия значим риск, допринасящ за допълнителните изисквания за собствен капитал в ОПКИ. Компетентните органи следва по-специално да обърнат внимание на факта, че сценариите на макроикономически спад може да не обхванат изцяло някои рискове, например риска от неправомерно поведение, пенсионния риск или някои елементи от кредитния риск от концентрация (напр. концентрации към едно лице), които биха могли да увеличат потенциалните загуби при тестваните неблагоприятни сценарии.

---

⁴⁰ Делегиран регламент (ЕС) 2016/1075 на Комисията от 23 март 2016 г. за допълване на Директива 2014/59/ЕС на Европейския парламент и на Съвета чрез регулаторни технически стандарти за определяне на съдържанието на плановете за възстановяване.

435. В допълнение компетентните органи следва да вземат предвид степента, в която съществуващите комбинирани изисквания за капиталов буфер и други приложими мерки вече обхващат рисковете, установени при стрес тестовете. Компетентните органи следва да компенсират препоръките по втори стълб спрямо капиталовите буфери (КБ), тъй като препоръките по втори стълб и КБ се припокриват по своето естество. Освен това, макар че по принцип не се очаква припокриване между препоръките по втори стълб и антицикличния капиталов буфер (АКБ), компетентните органи следва, в изключителни случаи, да компенсират препоръките по втори стълб в отделния случай спрямо АКБ въз основа на съображенията за основните рискове, обхващани от буфера и взети предвид в разработването на сценариите, използвани за стрес тестовете, след съгласуване с макропруденциалния орган. Компетентните органи следва да не компенсират препоръките по втори стълб спрямо системните рискови буфери (Г-СЗИ/Д-СЗИ буферите и системните рискови буфери), тъй като тяхното предназначение е да обхванат рисковете за финансовата система, породени от институцията. По подобен начин компетентните органи не следва да приспадат P2G-LR от изискването за буфер на отношението на ливъридж за Г-СЗИ, посочено в член 92, параграф 1а от Регламент (ЕС) № 575/2013.
436. Когато компетентните органи определят P2G, те следва да добавят тези препоръки в допълнение към ОКИ. Когато компетентните органи определят P2G-LR, те следва да добавят тези препоръки в допълнение към ОИОЛ. Компетентните органи следва да разглеждат ОКИ и ОИОЛ като две отделни поредици от изисквания. Следователно наличният собствен капитал може да се използва едновременно за покриване на P2G и P2G-LR.

Съобщаване и състав на P2G и P2G-LR

437. Когато съобщават на институциите P2G или P2G-LR, компетентните органи следва да обосноват своите решения. Обосновката следва да бъде специфична за институцията и да подчертава основните елементи на методиката, използвана за определяне на P2G или P2G-LR.
438. Когато P2G или P2G-LR се задават или актуализират, компетентните органи следва да съобщят на институцията техните нива и съответните времеви ограничения за тяхното установяване в съответствие с точка 442. Компетентните органи следва също да обяснят потенциалната надзорна реакция при ситуации, когато не са спазени P2G или P2G-LR.
439. Компетентните органи следва да съобщят на институциите, че P2G следва да бъдат покрити с допустим собствен CET1 капитал, а P2G-LR — с допустим собствен капитал от първи ред. Както P2G, така и P2G-LR следва да бъдат включени в техните рамки за капиталово планиране и управление на риска, включително рамката за рисковия апетит и планиране на възстановяването.
440. Компетентните органи следва също така да уведомят институциите, че собственият капитал, държан за целите на P2G, не може да се използва за покриване на никой от

елементите на ОКИ и че P2G-LR не може да се използва за покриване на никой от елементите на ОИОЛ.

441. Компетентните органи следва също допълнително да съобщят на институциите и, където е относимо, другите компетентни органи за всички приложими коефициенти на собствения капитал, засегнати от препоръките по втори стълб (CET1, T1 и общ собствен капитал) и изискването за отношението на ливъридж, засегнато от P2G-LR.
442. При задаването и съобщаването на институциите на времевите ограничения за установяване на P2G или P2G-LR компетентните органи следва да вземат предвид най-малко следното:
- а. дали институцията е в процес на оздравяване или реструктуриране; и
  - б. потенциалните последици, които P2G или P2G-LR, заделени от CET1 могат да имат за други части от капиталовите изисквания и способността на институцията да издава инструменти на допълнителния капитал от първи ред (AT1) или капитала от втори ред (T2).

7.7.2 Капиталово планиране и други надзорни мерки относно капиталовата адекватност при условия на стрес

Капиталово планиране

443. Когато количествените резултати от стрес тестовете, посочени в раздел 7.7.1, показват, че при определени стрес сценарии институцията няма да може да спазва приложимите капиталови изисквания, компетентните органи следва да изискат от институцията да приеме надежден капиталов план, който обръща внимание на риска от неспазване на приложимите капиталови изисквания.
444. За да се определи надеждността на капиталовия план, компетентните органи следва да вземат предвид, където е уместно:
- а. дали капиталовият план обхваща целия приет времеви хоризонт на стрес тестване;
  - б. дали капиталовият план предлага набор от надеждни редуциращи и управленски действия, ограничаващи изплащанията на дивиденди и т.н.;
  - в. дали институцията е съгласна и способна да предприеме действия, за да обърне внимание на нарушенията на приложимите капиталови изисквания в стрес тест на цялата система;
  - г. дали тези редуциращи и управленски действия подлежат на правни или репутационни ограничения, например поради отричащи или противоречащи

предишни публични съобщения (напр. за дивидентни политики, бизнес планове или рисков апетит);

- д. вероятността редуциращите и управленски действия да позволят на институцията да спази изцяло своите приложими капиталови изисквания в рамките на подходящия времеви срок; и
- е. дали предложените действия са до голяма степен в съответствие с макроикономическите съображения и с известните бъдещи нормативни промени, засягащи институцията, в обхвата и времевия срок на приетите неблагоприятни сценарии;
- ж. обхватът на опциите за възстановяване и техния анализ, както е определено в плана за възстановяване на институцията.

445. При оценката на капиталовите планове компетентните органи следва, където е уместно, след ефективен диалог с институцията, да изискат от институцията да извърши промени в тези планове според необходимостта, включително на предложените управленски действия, или да изиска от институцията да предприеме допълнителни редуциращи действия, които биха били приложими предвид сценариите и текущите макроикономически условия.

446. Компетентните органи следва да очакват от институциите да въведат преразгледания капиталов план, включително допълнителните промени, направени въз основа на резултатите от надзорната оценка на и диалога с институцията.

Допълнителни надзорни мерки

447. Компетентните органи следва, където е уместно, да вземат предвид прилагането на допълнителните надзорни мерки, посочени в дял 10, за да гарантират, че институцията разполага с достатъчно капитал в условия на стрес.

448. По-специално, когато количествените резултати от стрес тестовете показват, че има вероятност институцията да наруши своите приложими капиталови изисквания при неблагоприятен сценарий в рамките на следващите 12 месеца, компетентните органи следва, където е уместно, да третират такава информация като едно от възможните обстоятелства по смисъла на член 102, параграф 1, буква б) от Директива 2013/36/ЕС. В такива случаи компетентните органи следва да приложат подходящи мерки в съответствие с член 104, параграф 1 от Директива 2013/36/ЕС с цел да се гарантират достатъчни нива на собствен капитал. По-специално, когато такива мерки са свързани с капитала, компетентните органи следва да вземат предвид едно или и двете от следните, както е определено в член 104, параграф 1, букви а) и е):

- а. да изискат от институциите да държат подходящо количество допълнителен собствен капитал под формат на номинална сума, вземайки предвид резултата от ПНПО оценката;
- б. да изискат намаление на присъщия риск за дейностите, продуктите и системите на институцията.

7.8 Резюме на констатациите и оценка

449. След като извършат посочената по-горе оценка, компетентните органи следва да формират становище относно това дали съществуващите капиталови ресурси осигуряват разумно покритие на рисковете, на които институцията е или може да бъде изложена. Това становище следва да бъде отразено в обобщение на констатациите, придружено от рейтинг на жизнеспособността въз основа на съображенията, посочени в Таблица 8.

Таблица 8 — Надзорни съображения за определяне на рейтинг на адекватността на капитала

Рейтинг	Надзорно становище	Съображения
1	Количеството и съставът на поддържания собствен капитал представляват ниско ниво на риск за жизнеспособността на институцията.	<ul style="list-style-type: none"> • Институцията може в достатъчна степен да спази своите P2G или P2G LR. • Институцията поддържа ниво на собствен капитал, който в достатъчна степен надвишава нейните ОКИ и ОИОЛ, и се очаква да го поддържа и в бъдеще. • Стрес тестовете не разкриват забележим риск по отношение на въздействието на тежък, но правдоподобен икономически спад в собствения капитал или ливъридж. • Свободният поток на капитали между субектите в групата, когато е приложимо, не е възпрепятстван, или всички субекти разполагат с достатъчно капитал, надвишаващ надзорните изисквания. • Институцията има приемлив и надежден капиталов план, който има потенциал да бъде ефективен, ако е необходимо. • Няма съществен/има много нисък риск от прекомерен ливъридж.
2	Количеството и съставът на поддържания собствен капитал представляват средно ниско ниво	<ul style="list-style-type: none"> • Институцията среща затруднения да спази своите P2G или P2G LR. Управленските редуциращи действия за справяне с това са оценени като

Рейтинг	Надзорно становище	Съображения
	на риск за жизнеспособността на институцията.	<p>надеждни.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Институцията е близо до нарушаване на някои от нейните капиталови буфери, но все още видимо надвишава своето ОПКИ и ОПИОЛ. • Стрес тестовете разкриват ниско ниво на риск по отношение на въздействието на тежък, но правдоподобен икономически спад в собствения капитал и ливъридж, но управленските действия за справяне с това изглеждат надеждни. • Свободният поток на капитали между субектите в групата, когато е приложимо, е или може да бъде маргинално възпрепятстван. • Институцията има правдоподобен и надежден капиталов план, който макар и не без риск има потенциал да бъде ефективен, ако е необходимо. • Има ниско ниво на риск от прекомерен ливъридж.
3	Количеството и съставът на поддържания собствен капитал представляват средно високо ниво на риск за жизнеспособността на институцията.	<ul style="list-style-type: none"> • Институцията не спазва своите P2G или P2G LR. Съществуват съмнения относно надеждността на управленските редуциращи действия за справяне с това. • Институцията използва някои от своите капиталови буфери. Има вероятност институцията да наруши своите ОПКИ или ОПИОЛ, ако положението се влоши. • Стрес тестовете разкриват средно ниво на риск по отношение на въздействието на тежък, но правдоподобен икономически спад в собствения капитал или ливъридж. Управленските действия може да не се справят с това надеждно. • Свободният поток на капитали между субектите в групата, когато е приложимо, е възпрепятстван. • Институцията има капиталов план, който е малко вероятно да бъде ефективен. • Има средно ниво на риск от

Рейтинг	Надзорно становище	Съображения
4	Количеството и съставът на поддържания собствен капитал представляват високо ниво на риск за жизнеспособността на институцията.	<p>прекомерен ливъридж.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Институцията не спазва своите P2G или P2G LR (или умишлено не е установила P2G или P2G LR) и няма да може да направи това в близкото бъдеще. Управленските редуциращи действия за справяне с това са оценени като ненадеждни. • Институцията е близо до нарушаване на нейното ОПКИ или ОПИОЛ. • Стрес тестовете показват, че ОПКИ или ОПИОЛ ще бъде нарушено скоро след началото на тежък, но правдоподобен икономически спад. Управленските действия няма да се справят с това надеждно. • Свободният поток на капитали между субектите в групата, когато е приложимо, е възпрепятстван. • Институцията няма капиталов план или има такъв, който е явно неподходящ. • Има високо ниво на риск от прекомерен ливъридж.

Дял 8. Оценка на рисковете за ликвидността и финансирането

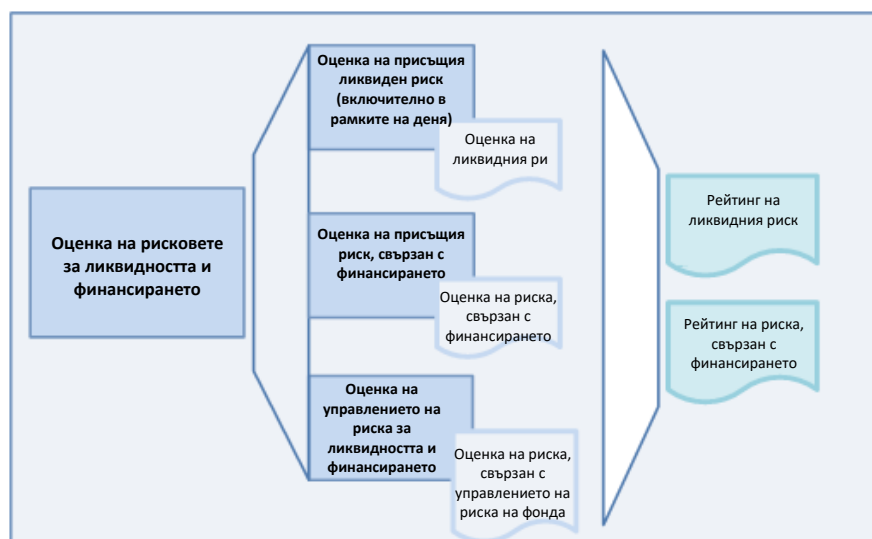
8.1 Общи положения

450. Компетентните органи следва да оценят рисковете за ликвидността и финансирането, които са били установени като съществени за институцията. Целта на настоящия дял е да предложи общи методологии, които да се вземат предвид при оценяването на отделните рискове и управлението на риска и механизмите за контрол. Той не е предназначен да бъде изчерпателен и дава свобода на компетентните органи да вземат под внимание други допълнителни критерии, които може да бъдат счестени за подходящи въз основа на техния опит и специфичните характеристики на институцията.
451. Този дял предоставя на компетентните органи набор от общи елементи за оценка на рисковете за ликвидността и финансирането.
452. Методологията се състои от три основни компонента:
- а. оценка на присъщия ликвиден риск;
  - б. оценка на присъщия риск за финансирането; и
  - в. оценката на управлението на риска за ликвидността и финансирането.
453. При оценката на рисковете за ликвидността и финансирането компетентните органи следва да проверяват дали институцията спазва минималните регулаторни изисквания на ЕС, отношението на ликвидно покритие (ОЛП), както е посочено в делегиран регламент (ЕС) 2015/61 на Комисията⁴¹, и отношението на нетното стабилно финансиране (ОНСФ), както е установено в шеста част, дял IV от Регламент (ЕС) № 575/2013. Но тези насоки разширяват обхвата на оценката извън тези минимални изисквания с цел да позволят на компетентните органи да формират цялостна представа за рисковете.
454. Този оценъчен поток е графично представен на Фигура 5.

---

⁴¹ Делегиран регламент (ЕС) 2015/61 на Комисията от 10 октомври 2014 г. за допълнение на Регламент (ЕС) № 575/2013 на Европейския парламент и на Съвета по отношение на изискването за ликвидно покритие за кредитните институции.

Фигура 2. Елементи на оценката на рисковете за ликвидността и финансирането

455. Като спазват критериите, посочени в настоящия дял, компетентните органи следва да оценят всичките три компонента, за да формират становище за нивото на присъщия риск за ликвидността и финансирането, на който е изложена институцията, и за качеството на управлението и механизмите за контрол на риска за ликвидността и финансирането на институцията. Като се има предвид, че рискът за ликвидността и финансирането и тяхното управление са взаимосвързани и взаимно зависими, разделът за оценката на управлението и механизмите за контрол на риска за ликвидността и финансирането е един и същ и за двата риска.

456. Когато извършват оценка на рисковете за ликвидността и финансирането като част от ПНПО, компетентните органи може да използват комбинация от източници на информация, включително:

- а. резултати от анализа на бизнес модела на институцията, по-специално тези, които може да спомогнат за разбирането на ключовите източници на рискове за ликвидността и финансирането;
- б. информация, произхождаща от наблюдението на ключови показатели;
- в. надзорно отчитане и по-специално информацията, предоставена от институцията в нейната отчетност за ликвидния риск и риска, свързан с финансирането, съгласно член 415 от Регламент (ЕС) 575/2013;
- г. резултати от различните надзорни дейности;
- д. информация от компетентните органи за борба с изпирането на пари и финансирането на тероризма с потенциално въздействие върху ликвидната позиция и позицията на финансиране;

- е. информация, предоставена от институцията, включително информация от ВААЛ;
- ж. констатации и наблюдения от доклади за вътрешен и външен одит;
- з. препоръки и насоки, включени в изготвяните от ЕБО доклади за прилагането на ОЛП и ОНСФ, както и предупреждения и препоръки, издадени от макропруденциални органи или ЕССР; и
- и. рискове, установени в другите институции, които прилагат сходен модел на стопанска дейност (група от сходни институции).

457. При прилагането на методиките и общите елементи, посочени в настоящия дял, компетентните органи следва да установят съответните количествени показатели и други показатели за измерване, които също може да се използват за наблюдение на ключови показатели, както е посочено в дял 3.

458. Резултатът от оценката на всеки отделен риск следва да бъде отразен в обобщение на констатациите, което дава обяснение за основните фактори на риска и оценка, както е посочено в следващите раздели.

8.2 Оценка на ликвидния риск

459. Компетентните органи следва да оценят краткосрочния и средносрочния ликвиден риск на институцията през подходящ набор от времеви хоризонти, включително периоди в рамките на един ден, за да се убедят, че институцията поддържа подходящи нива на ликвидни буфери при нормални и стресови условия. Тази оценка включва следните елементи:

- а. оценка на ликвидните нужди в краткосрочен и средносрочен план;
- б. оценка на ликвидния риск в рамките на един ден;
- в. оценка на ликвидния буфер и капацитета за генериране на ликвидност; и
- г. надзорни стрес тестове за ликвидност.

460. За оценката на нуждите от ликвидност, буферите и капацитета за генериране на ликвидност при нормални условия компетентните органи следва да подкрепят анализа с доказателства от образците за докладване за допълнителни показатели за наблюдение, както са определени и въведени в ТСИ относно надзорната отчетност⁴². Компетентните органи могат да извършват по-малко детайлна оценка на ликвидния риск в рамките на деня и стрес тестове за ликвидност, когато това е оправдано от по-

---

⁴² Регламент за изпълнение (ЕС) 2021/451 на Комисията.

ниската степен на същественост на тези източници на риск, особено за институциите от категории 3 и 4.

Оценка на ликвидните нужди в краткосрочен и средносрочен план

461. Компетентните органи следва да оценят ликвидните нужди на институцията в краткосрочен и средносрочен план при нормални и стресови условия (шок). Те следва да вземат предвид:

- а. ликвидни нужди в условия на стрес на институцията по различно време, в частност по-малко от 30 дни, между 30 дни и 3 месеца, и от 3 до 12 месеца, и по-специално въздействието върху ликвидните нужди на институцията (нетни парични изходящи потоци) на тежки, но правдоподобни стресове, за да противодейства на идиосинкратичните, пазарните и комбинираните шокове; и
- б. размера, местоположението и валутата на ликвидните нужди, и когато една институция оперира с различни съществени валути — отделните въздействия на шоковете върху различните валути, за да отразят риска от конвертируемост на валутата.

462. Компетентните органи следва да подкрепят оценката на краткосрочния ликвиден риск, като анализират най-малко ОЛП, както е посочено в Делегиран регламент (ЕС) 2015/61 на Комисията, и по-специално:

- а. дали институцията правилно отчита своята ОЛП позиция; и
- б. дали ОЛП идентифицира адекватно ликвидните нужди на институцията.

463. Когато оценява въздействието на шоковете върху ликвидните нужди на институцията, компетентните органи следва да вземат предвид всички съществени източници на ликвиден риск за институцията. По-конкретно те трябва да вземат предвид, когато е относимо:

- а. вероятността приложимите регулаторни изисквания на ЕС да не идентифицират адекватно ликвидните нужди на институцията в случай на вида стресов сценарий, използван за изискването, включително когато падежите са по-кратки от 30 дни.
- б. риска, произтичащ от контрагенти на едро във връзка с балансови позиции и концентрации на финансиране, вземайки предвид действията, които институцията може да предприеме, за да съхрани своята репутация/франчайз;
- в. рисковете, произтичащи от условни парични потоци/задбалансови позиции (например кредитни линии, изисквания за допълване на маржин депозита) и

дейности (например ликвидна подкрепа за неконсолидирани предприятия със специална цел, надхвърлящи договорните задължения), като вземат предвид действията, които институцията може да предприеме, за да съхрани своята репутация/франчайз;

- г. входящи и изходящи потоци на брутна и на нетна база: когато има много високи входящи и изходящи потоци, компетентните органи следва да обърнат специално внимание на риска за институцията, в случай че входящите потоци не бъдат получени, когато се очаква, дори когато рискът от нетен изходящ поток е ограничен;
- д. рисковете, произтичащи от контрагенти на дребно, като се вземат предвид действията, които институцията може да предприеме, за да съхрани своята репутация/франчайз. За целта компетентните органи следва да използват методологията за класификация на депозитите на дребно в различни групи рискове съгласно членове 24 и 25 от Делегиран регламент (ЕС) 2015/61 на Комисията;
- е. риска от това прекомерни рискове в средносрочния и дългосрочен профил на финансиране да окажат неблагоприятно въздействие върху поведението на контрагентите, свързано с краткосрочната ликвидна позиция; и
- ж. риск, възникващ в контекста на доверителните депозити⁴³.

Оценка на ликвидния риск в рамките на един ден

464. Компетентните органи следва да оценят експозицията на институцията към ликвиден риск в рамките на един ден за избрания времеви хоризонт, включително наличността на ликвидни активи в рамките на един ден, предвид непредсказуемия характер на неочакваните изходящи потоци или липсата на входящи потоци в рамките на един ден. Компетентните органи могат да вземат предвид потенциално по-ниската степен на същественост на този източник на риск, особено за институции от категории 3 и 4. За всички други институции, когато този източник на риск се счита за съществен, тази оценка следва да включва като минимум оценка на ликвидността в рамките на деня, налична или достъпна при нормални условия, както и при финансови или оперативни сътресения (напр. сривове в ИТ, правни ограничения за прехвърлянето на средства, спиране/прекратяване на достъпа до кореспондентските банкови услуги и/или клирингови услуги за валути, стоки или инструменти, които са от значение за институцията).

⁴³ Най-добрите практики са на разположение в доклада на ЕБО: Мониторинг на прилагането на коефициента на ликвидно покритие в ЕС — втори доклад (EBA/REP/2021/07).

465. За тези юрисдикции, в които отчитането на риск в рамките на един ден все още не е налично, компетентните органи следва да разчитат на собствения анализ на институцията на ликвидния риск в рамките на един ден.

Оценка на ликвидния буфер и капацитета за генериране на ликвидност

466. Компетентните органи следва да оценят адекватността на ликвидния буфер и капацитета за генериране на ликвидност на институцията, за да може да покрие своите ликвидни нужди в рамките на един месец, както и през различни времеви хоризонти, евентуално до 1 година, включително за един ден. Тази оценка трябва да вземе предвид:

- а. пряко достъпните ликвидни буфери или периодите на оцеляване на институцията при различни стресови сценарии;
- б. общия капацитет за генериране на ликвидност на институцията през целия период на съответния стресов сценарий;
- в. характеристиките, като тежест и продължителност, на различни стресови сценарии и периоди, които се вземат предвид при оценката на ликвидните нужди на институцията;
- г. обема от активи, които ще трябва да се освободят през съответните времеви хоризонти;
- д. дали реалният ликвиден буфер и капацитет за генериране на ликвидност, включително качеството на ликвидните активи, са в съответствие със рисковия апетит на институцията към поемане на ликвиден риск; и
- е. класификацията и качеството на ликвидните активи, както е посочено в Делегиран регламент (ЕС) 2015/61 на Комисията (Делегиран регламент относно ОЛП)⁴⁴.

467. Компетентните органи следва да оценят способността на институцията да реализира своите ликвидни активи своевременно, за да отговори на своите ликвидни нужди в период на стрес. Те следва да вземат предвид:

- а. дали институцията периодично тества своя достъп до пазара чрез продажби или репо сделки;

---

⁴⁴ Делегиран регламент (ЕС) 2015/61 на Комисията от 10 октомври 2014 г. за допълнение на Регламент (ЕС) № 575/2013 на Европейския парламент и на Съвета по отношение на изискването за ликвидно покритие за кредитните институции (ОВ L 11, 17.1.2015 г., стр. 1—36).

- б. дали са налице високи концентрации, които могат да представляват риск от надценяване на ликвидния буфер и капацитета за генериране на ликвидност;
- в. дали активите в буфера са свободни от тежести (както е дефинирано в Насоките на ЕБО относно оповестяването на обременени и свободни от тежести активи⁴⁵), дали са под контрола на съответния персонал и са лесно достъпни за функцията за управление на ликвидността;
- г. дали деноминацията на ликвидните активи е в съответствие с разпределението на ликвидните нужди по валута;
- д. когато институцията е взела назаем ликвидни активи, независимо от това дали тя трябва да ги върне в период на стрес на краткосрочната ликвидност, което би означавало, че институцията вече няма да разполага с тях за покриване на нейните стресирани изходящи потоци, като се вземе предвид нетният ефект от сделката; и
- е. вероятната стойност на сключените ликвидни улеснения, когато компетентните органи решат, че такива улеснения може до известна степен да бъдат включени в капацитета за генериране на ликвидност.

Надзорни стрес тестове за ликвидност

468. Компетентните органи следва да използват стрес тестовете за ликвидност, определени и провеждани от компетентните органи, като независим инструмент за оценяване на краткосрочните и средносрочни ликвидни рискове, за да:
- а. установят ликвидните рискове през различни времеви хоризонти и при различни стресови сценарии. Стресовите сценарии трябва да се базират на 30-дневните ОЛП стресови допускания, но компетентните органи може да удължат обхвата на тяхната оценка, като проучат рисковете в рамките на 30 дни, както и след изтичането на 30 дни, и да променят ОЛП допусканията така, че да отразят рисковете, които не са адекватно покрити в ОЛП;
  - б. обосноват становището си за ликвидните рискове с информацията от вътрешните стрес тестове на институцията;
  - в. установят и определят количествено специфичните области на ликвидния риск; и
  - г. обосноват становището си за цялостния ликвиден риск, на който е изложена институцията, което ще им даде възможност да сравнят относителния риск

---

⁴⁵ Насоки относно оповестяването на обременени с тежести и свободни от тежести активи ([EBA/GL/2014/03](#)).

на институциите. Това трябва да включва най-малко надзорен стрес тест, който комбинира стрес, специфичен за институцията и за целия пазар.

469. Компетентните органи може да оценят възможната промяна в и чувствителността на изискването за ликвидно покритие след прилагането на член 412, параграф 3 и член 414 от Регламент (ЕС) № 575/2013 при умерени стресови сценарии чрез надзорни или специфични за институцията стрес тестове. Сценариите, прилагани за тази оценка, обикновено трябва да са по-леки (напр. само стрес, свързан с целия пазар) от сценариите, които се използват за тестване на оцеляването на институцията (стрес, свързан с целия пазар, и системен стрес), и впоследствие да отразят ситуацията, при които от институциите не може да се очаква да използват своя минимален ликвиден буфер. Когато извършват надзорни стрес тестове за ликвидност за институции от категории 3 и 4, компетентните органи може да използват по-малко сценарии и да прилагат по-ниска степен на подробност на анализа, отколкото за други институции.

8.3 Оценка на присъщия риск за финансирането

470. Компетентните органи следва да оценят риска за финансиране на институцията и дали средносрочните и дългосрочните активи и задбалансовите позиции се изпълняват по подходящ начин с набор от стабилни инструменти за финансиране при нормални и стресирани условия. Тази оценка включва следните елементи:

- а. оценка на профила на финансиране на институцията;
- б. оценка на рисковете за стабилността на профила на финансиране;
- в. оценка на действителния достъп до пазара; и
- г. оценка на очакваната промяна в рисковете за финансирането въз основа на плана за финансиране на институцията.

Оценка на профила на финансиране на институцията

471. Компетентните органи следва да оценят целесъобразността на профила на финансиране на институцията, включително средносрочни и дългосрочни договорни и поведенчески несъответствия, по отношение на нейния бизнес модел, стратегия и рисков апетит. По-конкретно те трябва да вземат предвид:

- а. дали средносрочните и дългосрочните активи и задбалансовите позиции на институцията са адекватно покрити с набор от стабилни инструменти за финансиране в съответствие с член 413 на Регламент (ЕС) № 575/2013 и дали действителните ѝ несъответствия през съответните времеви хоризонти са в приемливи граници по отношение на специфичния бизнес модел на институцията;

- б. дали с оглед становището на компетентния орган за желания профил на финансиране на институцията действителният профил на финансиране на институцията е под желания профил;
  - в. (местни) регулаторни и договорни фактори, които влияят върху поведенческите характеристики на доставчиците на финансиране (напр. регламенти относно клиринг, споделяне на загуби, схеми за гарантиране на депозити и т.н., тъй като те може да окажат влияние върху поведението на доставчиците на финансиране), по-специално когато има съществени промени или разлики между юрисдикциите, в които работи институцията; и
  - г. че преобразуването на падежа ще доведе до определено ниво на несъответствия, но те трябва да останат в рамките на управляеми и контролируеми граници, за да се предотврати разпадането на бизнес модела в периоди на стрес или промени в пазарните условия.
  - д. когато е налична, всякаква допълнителна информация, получена от надзорния орган за БИП/БФТ, относно експозицията към рискове от ИП/ФТ и потенциалните недостатъци на системата на институцията за управление на риска от ИП/ФТ, които биха могли да увеличат риска, свързан с финансирането.
472. Компетентните органи следва да подкрепят оценката на профила на финансиране на институцията, като анализират най-малко ОНСФ, както е посочено в шеста част, дял IV от Регламент (ЕС) № 575/2013, и по-специално:
- а. дали институцията правилно отчита своята позиция по ОНСФ; и
  - б. дали ОНСФ идентифицира адекватно нуждите на институцията от стабилно финансиране.
473. Компетентните органи следва да оценят дали евентуалните недостатъци, произтичащи от профила на финансиране на институцията, като падежни несъответствия, които нарушават приемливи граници, прекомерни концентрации на източници на финансиране, прекомерни нива на обремененост на активите или неподходящо или нестабилно финансиране на дългосрочни активи, може да доведат до недопустимо увеличаване на разходите за финансиране на институцията. Те следва да вземат предвид:
- а. риска от подновяване на финансирането на по-високи лихвени проценти в случаите, в които съществува прекомерна зависимост от специфични източници на финансиране, нуждите от финансиране на институцията се увеличат рязко или източниците на финансиране възприемат институцията като такава с по-рисков профил, особено когато е малко вероятно тези по-високи разходи да бъдат прехвърлени автоматично към клиентите; и

- б. дали нарастващото ниво на обремененост на активите над допустимите граници намалява достъпа до и увеличава цената на необезпеченото финансиране.

Оценка на рисковете за стабилността на профила на финансиране

474. Компетентните органи следва да вземат предвид факторите, които може да намалят стабилността на профила на финансиране във връзка с вида и характеристиките на активите, задбалансовите позиции и пасивите. Те следва да вземат предвид:

- а. възможността което и да е приложимо регулаторно изискване на ЕС да не идентифицира адекватно устойчивостта на профила на финансиране на институцията при нормални или стресови сценарии, включително по-дълги от 1 години времеви хоризонти;
- б. факта, че някои специфични класове активи ще бъдат по-значими от други за институцията и/или системата;
- в. структурното падежно несъответствие между активите и пасивите в различни значими валути, когато е приложимо, както и на съвкупна база, и как валутните несъответствия, припокриващи структурните падежни несъответствия, влияят върху общия риск за стабилността на профила на финансиране; и
- г. подходящите структурни показатели за измерване на финансирането (подходящи за бизнес модела на институцията). Примерите за показатели за структурно финансиране могат да включват съотношението кредит/депозити, недостига на финансиране на клиентите и поведенчески коригираната падежна стълбица;
- д. характеристики на финансирането, които биха могли да показват повишени рискове от ИП/ФТ и опасения от пруденциална гледна точка (като например зависимост от депозити на чуждестранни лица, особено от високорискови юрисдикции (както е установено от Европейската комисия), депозити с места за резервиране в чужбина, които не съответстват на бизнес модела, или необичайни определяния на лихвените проценти в сравнение с партньорите, които не са в съответствие с вида на продукта или бизнес модела на институцията). Когато бъдат установени такива характеристики, компетентните органи следва да поддържат връзка с надзорния орган за БИП/БФТ, за да получат своята оценка на системата за управление на риска от ИП/ФТ и да определят въздействието върху риска, свързан с финансирането⁴⁶.

---

⁴⁶ В съответствие с Насоките на ЕБО за сътрудничество в областта на борбата с изпирането на пари и финансирането на тероризма (EBA/GL/2021/15).

475. Компетентните органи следва да оценят рисковете за устойчивостта на профила на финансиране, произтичащи от концентрации в източниците на финансиране. Те следва да вземат предвид следните фактори, които са от значение:

- а. концентрации в различни отношения, по-специално когато са приложими: вида използвани инструменти за финансиране, специфични пазари на финансиране, единични или свързани контрагенти и други рискове от концентрация, които може да засегнат достъпа до финансиране в бъдеще (като се фокусират върху пазарите и инструментите, свързани с профила на дългосрочно финансиране и като се вземе предвид, че тяхното становище за риска от концентрация в краткосрочния ликвиден профил може да е от значение); и
- б. риска от това обременеността на активите да има неблагоприятен ефект върху апетита на пазара за негарантирания дълг на институцията (в контекста на специфичните характеристики на пазара/ите, в които институцията работи, и бизнес модела на институцията). Факторите за тази оценка може да включват:
  - общата сума на обременени и/или заети активи в сравнение със счетоводния баланс;
  - наличността на свободни активи (активи, които са свободни от тежести, но могат да бъдат обременени), особено когато се разглеждат във връзка с общото необезпечено финансиране на едро;
  - нивото на преобезпеченост по отношение на капиталовата база; преобезпеченост означава степента, в която стойността на активите, използвани за получаване на обезпечено финансиране, надвишава условната сума на полученото финансиране (напр. ако 120 EUR от активите се използват за 100 EUR от обезпеченото финансиране, преобезпечеността е 20); и
  - последиците от нивото на преобезпечаване за схемата за гарантиране на депозитите, ако институцията изпадне в несъстоятелност.

Оценка на действителния достъп до пазара

476. Компетентните органи следва да бъдат запознати с действителния достъп до пазара на институцията и настоящите и бъдещи заплахи за този достъп до пазара. Те следва да вземат предвид следните фактори, според случая

- а. всяка информация, с която те са запознати, включително информация от самата институция, в която се посочва, че институцията има високи

изисквания за конкретни пазари или контрагенти (включително централни банки), които са важни за нея, в сравнение с капацитета на тези пазари/контрагенти;

- б. всички значителни или неочаквани промени в емитирането на дълг, за които знаят компетентните органи на всеки значим пазар (включително в значими валути); трябва да се отбележи, че компетентните органи ще очакват от институциите да ги предупредят за всяка такава промяна. Те също трябва да оценят дали такива промени се дължат на стратегическите избори на институцията или дали са признаци на намален достъп до пазара;
- в. риска от това новините за институцията да повлияят отрицателно на пазара (възприятие/доверие), а оттам и върху достъпа до пазара. Подобни новини може да не са или може би все още не са известни на пазара; и
- г. признаци, че рисковете за краткосрочната ликвидност (например когато рискът за краткосрочна ликвидност се оценява като висок) може да намалят достъпа на институцията до основните ѝ пазари на финансиране.

Оценка на очакваната промяна в рисковете за финансирането въз основа на плана за финансиране на институцията

477. Компетентните органи следва да оценят очакваната промяна в рисковете за финансирането въз основа на плана за финансиране на институцията. Тази оценка трябва да вземе предвид следните аспекти:

- а. начина, по който планът за финансиране на институцията, когато е изцяло изпълнен, ще се отрази на риска за финансирането на институцията, като се има предвид, че изпълнението на плана за финансиране може да увеличи или намали рисковете в профила на финансиране; и
- б. надзорното становище за осъществимостта на плана.

8.4 Оценка на управлението на риска за ликвидността и финансирането

478. За да постигнат пълно разбиране на профила на риска за ликвидността и финансирането на институцията, компетентните органи следва също да извършат преглед на управлението и рамката за управление на риска, залегнали в основата на нейния риск за ликвидността и финансирането. За тази цел компетентните органи следва да оценят:

- а. стратегията за ликвидния риск и рисковия апетит към поемане на ликвиден риск;

- б. организационната рамка, политиките и процедурите;
- в. идентифициране, измерване, управление, наблюдение и отчитане на риска;
- г. стрес тестовете, специфични за ликвидността на институцията;
- д. рамката за вътрешен контрол за управление на ликвидния риск;
- е. плановете за действие при непредвидени обстоятелства на институцията, свързани с ликвидността; и
- ж. плановете за финансиране на институцията.

Стратегия за ликвиден риск и рисков апетит към поемане на ликвиден риск

479. Компетентните органи следва да оценят дали институцията определя и комуникира своята стратегия за ликвиден риск и рисковия апетит към поемане на ликвиден риск по подходящ начин. Те следва да вземат предвид:

- а. дали стратегията за ликвиден риск и рисковия апетит към поемане на ликвиден риск се идентифицират, одобряват и актуализират от ръководния орган;
- б. дали институцията разполага с подходяща рамка, за да гарантира, че стратегията за ликвиден риск се комуникира ефективно със съответните служители;
- в. дали стратегията за ликвиден риск и рисковия апетит към поемане на ликвиден риск са ясно определени, надлежно документирани, ефективно изпълнявани и комуникирани с всички съответни служители;
- г. дали рисковия апетит към поемане на ликвиден риск е подходяща за институцията предвид нейния бизнес модел, общ рисков толеранс, роля във финансовата система, финансово състояние и способност за финансиране; и
- д. дали рамката на стратегията за ликвиден риск и рисковия апетит към поемане на риск на институцията е добре интегрирана в нейната обща рамка на рисков апетит.

Организационна рамка, политики и процедури

480. Компетентните органи следва да оценят дали институцията има подходящи системи за управление на риска за ликвидността и финансирането. За тази оценка компетентните органи следва да вземат предвид:

- a. дали ръководният орган одобрява управлението и политиките за управление на риска за ликвидността и финансирането и редовно ги обсъжда и преглежда;
- б. дали висшето ръководство е отговорно за разработването и прилагането на политиките и процедурите за управление на риска за ликвидността и финансирането;
- в. дали висшето ръководство гарантира, че решенията на ръководния орган се наблюдават;
- г. дали рамката за управление на ликвидния риск и риска за финансирането е вътрешно последователна и гарантира, че ВААЛ е цялостен, и дали е добре интегрирана в по-широкия процес на управление на риска на институцията;
- д. дали политиките и процедурите са подходящи за институцията, като се вземе предвид нейния рисков апетит към поемане на ликвиден риск; и
- е. дали политиките и процедурите са правилно определени, формулирани и ефективно съобщавани в цялата институция.

481. Компетентните органи следва да оценят дали институцията разполага с подходяща организационна рамка за управление, измерване и контролни функции за ликвидния риск и риска за финансирането, с достатъчни човешки и технически ресурси, които да разработват и прилагат тези функции и да изпълняват нужните задачи за наблюдение. Те следва да вземат предвид:

- a. дали системите и процесите за контрол и наблюдение на ликвидния риск се контролират от независими контролни функции;
- б. дали функциите за управление, измерване и контрол на риска обхващат ликвидния риск в цялата институция (включително клонове) и по-конкретно всички области, в които може да се поеме, редуцира или наблюдава ликвиден риск;
- в. дали институцията има набор от документи, свързани с политиката за ликвидност и финансиране, които са подходящи за насърчаване на разумно поведение от страна на персонала на институцията (включително по отношение на приемането на депозити) и за осигуряване на възможност за ефективна работа на контролните функции; и
- г. дали институцията има подходящи писмени вътрешни политики и процедури за управление на ликвидния риск и риска за финансирането, както и адекватността на рамката за управление на ликвидния риск и риска за финансирането на институцията.

482. Компетентните органи следва да оценят адекватността на подхода на институцията към поддържането на достъпа до пазара в своите значими пазари за финансиране. Те следва да вземат предвид:

- а. подхода на институцията към поддържане на постоянно присъствие на пазарите (изпитване на достъпа до пазара); за специфични малки институции или специализирани бизнес модели тестването на достъпа до пазара може да не е релевантно;
- б. подхода на институцията към развиване на силни връзки с доставчици на финансиране, за да се намали рискът от ограничаване на нейния достъп; и
- в. всякакви доказателства, че институцията ще продължи да има постоянен достъп до пазара по време на стрес (въпреки че това може да е по-скъпо за институцията в такива моменти).

Идентифициране, измерване, управление, наблюдение и отчитане на риска

483. Компетентните органи следва да оценят дали институцията има подходяща рамка и ИТ системи за идентифициране и измерване на риска за ликвидността и финансирането, в съответствие с размера, сложността, рисковия апетит и способността за поемане на риск. Те трябва да вземат предвид следните фактори:

- а. дали институцията е приложила подходящи методи за прогнозиране на своите парични потоци през подходящ набор от времеви хоризонти в ситуации на обичайна дейност и стрес, и като цяло за съществени рискови фактори;
- б. дали институцията използва подходящи ключови допускания и методологии, които се преглеждат редовно, като отчита взаимодействието между различните рискове (кредитен, пазарен и др.), произтичащи от балансови и задбалансови позиции;
- в. когато е уместно — дали са включени всички съществени юридически лица, клонове и дъщерни дружества в юрисдикцията, в която институцията е активна; и
- г. дали институцията разбира способността си за достъп до финансови инструменти там, където те се държат, като се вземат предвид всички законови, нормативни и оперативни ограничения на тяхното използване, включително например недостъпност на активите поради обремененост през различни времеви хоризонти.

484. Компетентните органи следва да оценят дали институциите имат подходяща рамка за отчитане на ликвидния риск и риска за финансирането. Те следва да вземат предвид:

- a. дали съществува набор от критерии за отчитане, одобрени от висшето ръководство, които определят обхвата, начина и честотата на отчитане на ликвидния риск и риска за финансирането и кой е отговорен за изготвянето на докладите;
- б. качеството и целесъобразността на информационните системи, управленската информация и вътрешните информационни потоци, които подпомагат управлението на ликвидния риск и риска за финансирането, и дали данните и информацията, които се използват от институцията, са разбираеми за целевата аудитория, точни и използвани (напр. своевременни, не прекалено сложни, в рамките на правилния обхват и т.н.); и
- в. дали специфичните доклади и документацията, съдържащи пълна и лесно достъпна информация за ликвидния риск, се предоставят редовно на съответните получатели (например на ръководния орган, висшето ръководство или Комитета за управление на активи и пасиви).

485. Компетентните органи следва да оценят адекватността на процеса на измерване на ликвидния риск в рамките на един ден, особено за тези институции, които участват в системите за плащане, сетълмент и клиринг. Те следва да вземат предвид:

- a. дали институцията наблюдава и контролира адекватно паричните потоци и ликвидните ресурси, които са на разположение за изпълнение на изискванията и прогнозите в рамките на деня, когато паричните потоци ще възникнат в рамките на един ден; и
- б. дали институцията извършва подходящи специфични стрес тестове за операции в рамките на един ден (когато институцията трябва да обмисли сценарии, подобни на посочените по-горе).

486. Компетентните органи следва да оценят дали институцията има адекватен набор от показатели по отношение на ликвидната позиция и позицията на финансиране, които са подходящи за бизнес модела и за естеството, мащаба и сложността на институцията. Те следва да вземат предвид:

- a. дали показателите отразяват адекватно профила на институцията, свързан с ликвидния риск, като например:
  - степента на диверсификация на ликвидните активи в ликвидния буфер между различните категории ликвидни активи и в рамките на една и съща категория ликвидни активи и всякакви други значими фактори за диверсификация, като например видове емитенти, контрагенти или географското местоположение на тези емитенти и контрагенти;

- степента на съгласуваност между валутната деноминация на техните ликвидни активи и разпределението по валути на техните нетни изходящи ликвидни потоци;
- б. дали показателите адекватно обхващат ключови аспекти на ликвидния риск, свързани с потенциалните клиф рискове, свързани, наред с другото, с:
- концентрацията на падежи на изходящи потоци, като се има предвид също така всяко потенциално предсрочно изтегляне на задължения, особено в краткосрочен и средносрочен план;
  - програмите за подпомагане на централната банка;
- в. дали показателите покриват адекватно ключовите структурни слабости на финансиране на институцията, като обхващат следните аспекти, където е подходящо:
- степента на зависимост от един пазар или прекалено малък брой пазари/контрагенти;
  - „негъвкавостта“ на източниците на финансиране и факторите на поведение;
  - концентрацията на дейности в различни валути, а именно степента на съгласуваност между валутната деноминация на наличното стабилно финансиране и разпределението по валути на изискваното стабилно финансиране;
  - концентриране на финансирането от конкретни заемодатели, включително централни банки, в краткосрочен, средносрочен и дългосрочен план;
  - основните концентрации на падежите и падежните несъответствия в дългосрочен план; и
- г. дали показателите са адекватно документирани, периодично преглеждани, използвани като входни данни за определяне на рисковия апетит на институцията, представляват част от управленското отчитане и се използват за определяне на оперативни лимити.

Стрес тестове, свързани с ликвидността на институцията

487. Компетентните органи следва да оценят дали институцията е въвела подходящи стрес тестове, свързани с ликвидността, като част от нейната цялостна програма за стрес тестовете в съответствие с *Насоките на ЕБО относно стрес тестовете на институциите*, за да разберат въздействието на неблагоприятните събития върху

нейната експозиция на риск и върху количествената и качествената адекватност на нейните ликвидни активи и да определят дали ликвидните портфейли на институцията са достатъчни, за да покрият рисковете, които може да се проявят по време на различни видове стресови сценарии и/или да се справи с рисковете, свързани с контрола, управлението или други недостатъци. За целта компетентните органи следва да вземат предвид дали рамката за стрес тестове на институцията е подходяща за:

- а. определяне на хоризонта на оцеляване на институцията, предвид съществуващия ѝ ликвиден буфер и стабилни източници на финансиране, и като се вземе предвид рисковия апетит на институцията по време на тежък, но приемлив период на ликвиден стрес;
- б. анализ на въздействието на стрес сценариите върху нейната консолидирана ликвидна позиция в цялата група и върху ликвидната позиция на отделните субекти и сфери на дейност; и
- в. разбиране кога може да възникнат рискове, независимо от нейната организационна структура и степента на централизирано управление на ликвидния риск.

488. Компетентните органи следва също да оценят дали са необходими допълнителни тестове за отделните субекти и/или ликвидни подгрупи, които са изложени на съществени ликвидни рискове. Тези тестове следва да вземат под внимание последиците от сценариите през различни времеви хоризонти, включително в рамките на един ден.

489. Компетентните органи следва да гарантират, че институцията предвижда моделираното въздействие на различни видове стресови сценарии, както и известен брой тестове за чувствителност (на база пропорционалност). Трябва да се обърне внимание на оценката на проектирането на стресови сценарии и разнообразието от сътресения, симулирани в тях, като се вземе предвид дали в този проект институцията отчита не само миналото, но също така използва хипотези въз основа на експертна оценка. Компетентните органи следва да анализират дали са взети предвид най-малко следните сценарии:

- а. краткосрочни и удължени;
- б. специфични за институцията и за целия пазар (които възникват едновременно в разнообразни пазари); и
- в. комбинация от (а) и (б).

490. Важен аспект, който компетентните органи следва да вземат предвид при оценката на рамката за стрес тестове на институцията, е моделирането на въздействието на хипотетичния/те стресов/и сценарий/и върху паричните потоци на институцията и върху

нейния капацитет за генериране на ликвидност и хоризонта на оцеляване, и дали моделирането отразява различните въздействия, които икономическият стрес може да окаже върху активите на институцията и нейните входящи и изходящи потоци.

491. Компетентните органи следва също да оценят дали институцията предприема консервативен подход към определяне на допусканията за стрес тестове. В зависимост от вида и сериозността на сценария, компетентните органи следва да вземат предвид по целесъобразност уместността на редица допускания и по-специално:

- а. изтичане на финансирането на дребно;
- б. редуцирането на обезпеченото и необезпеченото финансиране на едро;
- в. корелацията между пазарите за финансиране и диверсификацията в различните пазари;
- г. допълнителни условни задбалансови експозиции;
- д. сроковете за финансиране (напр. когато доставчикът на финансиране има кол опции);
- е. въздействието на всяко влошаване на кредитния рейтинг на институцията;
- ж. валутната конвертируемост и достъпа до валутни пазари, и кореспондентски банкови сметки;
- з. способността за прехвърляне на ликвидност между субекти, отрасли и държави;
- и. оценките на бъдещия ръст в счетоводния баланс; и
- й. поради репутационните рискове — имплицитно изискване институцията да прехвърли активите и да разшири или поддържа други форми на ликвидна подкрепа.

492. Компетентните органи следва да оценят дали рамката за управление на стрес тестовете на институцията, свързани с ликвидността, е подходяща и дали е правилно интегрирана в цялостната стратегия за управление на риска. Те следва да вземат предвид:

- а. дали степента и честотата на стрес тестовете са подходящи за естеството и сложността на институцията, нейните експозиции на ликвиден риск и относителното ѝ значение за финансовата система;
- б. дали резултатите от стрес тестове са интегрирани в процеса на стратегическо планиране на институцията за ликвидност и финансиране и дали се

използват за увеличаване на ефективността на управлението на ликвидността в случай на криза, включително в плана на институцията за действие непредвидени обстоятелства, свързани с ликвидността, и в плана за възстановяване;

- в. дали институцията има подходящ процес за установяване на подходящи рискови фактори за провеждане на стрес тестове, като се вземат предвид всички съществени слабости, които може да заплашат ликвидната позиция на конкретната институция;
- г. дали допусканията и сценариите се преглеждат и актуализират достатъчно често; и
- д. когато се оценява управлението на ликвидността на група — дали институцията обръща подходящо внимание на всички евентуални пречки при прехвърлянето на ликвидност в рамките на групата.

Рамка за вътрешен контрол на ликвидния риск

493. Компетентните органи следва да оценят дали институцията има силна и цялостна рамка за вътрешно ограничаване и контрол и надеждни защити за редуциране или ограничаване на своя ликвиден риск в съответствие с нейния рисков апетит. Те следва да вземат предвид дали:

- а. рамката за ограничаване и контрол е подходяща за сложността, размера и бизнес модела на институцията и отразява различните съществени фактори за ликвидния риск, като падежни несъответствия, валутни несъответствия, сделки с деривати, управление на обезпечения, задбалансови позиции и ликвиден риск в рамките на един ден;
- б. институцията има въведени лимити, за да се осигури съответствие между валутната деноминация на нейните ликвидни активи и разпределението по валути на нетните им изходящи ликвидни потоци в съответствие с член 8, параграф 6 от Делегиран регламент (ЕС) 2015/61 на Комисията;
- в. институцията е въвела подходящи лимити и системи за наблюдение, които са съвместими с нейния рисков апетит към поемане на ликвиден риск и които използват резултатите от стрес тестовете за ликвидност;
- г. рисковите лимити подлежат на редовен преглед от компетентните органи на институцията и ясно се съобщават на всички съответни бизнес направления;
- д. има ясни и прозрачни процедури по отношение на това как се одобряват и преглеждат отделните лимити за ликвиден риск;

- е. има ясни и прозрачни процедури по отношение на това как се наблюдава съответствието с отделните лимити за ликвиден риск и как се третира нарушението на лимитите (включително ясни поетапни процедури и докладване); и
- ж. рамката за лимити и контрол помага на институцията да гарантира наличието на разнообразна структура на финансиране и достатъчни и достъпни ликвидни активи.

494. Компетентните органи следва да оценят дали институцията е въвела подходяща система на трансферно ценообразуване като част от рамката за контрол на ликвидния риск. Те следва да вземат предвид:

- а. дали системата за трансферно ценообразуване на институцията обхваща всички съществени бизнес дейности;
- б. дали системата за трансферно ценообразуване на средства на институцията включва всички съответни ликвидни разходи, ползи и рискове;
- в. дали полученият механизъм позволява на управлението да дава подходящи стимули за управление на ликвидния риск;
- г. дали методологията на трансферно ценообразуване и нейното калибриране се преглежда и актуализира надлежно предвид размера и сложността на институцията;
- д. дали системата за трансферно ценообразуване и нейната методология се съобщават на съответния персонал; и
- е. като допълнителен фактор — дали политиката на институцията за включване на методологията за трансферно ценообразуване на средства (FTP) във вътрешната рамка на ценообразуване се използва за оценка и вземане на решение за сделките с клиенти (това включва и двете страни на счетоводния баланс, например отпускане на кредити и приемане на депозити).

495. Компетентните органи следва да оценят дали институцията има подходящи механизми за контрол по отношение на буфера от ликвидни активи. Те следва да вземат предвид дали:

- а. рамката за контрол обхваща навременното наблюдение на буфера от ликвидни активи, включително качеството на активите, непосредствена наличност за груповия субект, който използва активите, за да покрие ликвидните рискове, и всички пречки пред тяхното навременно конвертиране в парични средства;

- б. институцията има лимити на концентрацията между различните категории ликвидни активи и в рамките на една и съща категория ликвидни активи в ликвидния буфер (по контрагент, вид емитент или географско местоположение на тези емитенти и контрагенти) в съответствие с член 8, параграф 1 от Делегиран регламент (ЕС) 2015/61 на Комисията; и
- в. институцията има подходяща политика за наблюдение на пазарните условия, които може да повлияят върху способността ѝ бързо да продава или изкупува обратно активи на пазара.

Планове за действие при непредвидени обстоятелства, свързани с ликвидността

496. Компетентните органи следва да оценят дали планът за действие при непредвидени обстоятелства, свързани с ликвидността (ПДНОЛ), адекватно определя политиките, процедурите и плановете за действие в отговор на евентуални сериозни смущения в способността на институцията да се самофинансира. Те трябва да вземат предвид съдържанието и обхвата на условни мерки за финансиране, включени в ПДНОЛ, и по-специално фактори като:

- а. дали ПДНОЛ адекватно обяснява мерките за управление за неговото активиране и поддържане.
- б. дали ПДНОЛ отразява правилно профила на риска, свързан с ликвидността и по-широкия рисков профил на институцията.
- в. дали институцията разполага с рамка от показатели за ранно предупреждение относно ликвидността, включително, наред с другото, тези, установени като показатели за ликвидност в насоките на ЕБО относно показателите на плана за възстановяване, които има вероятност да бъдат ефективни, като дават възможност на институцията да установи своевременно влошаващи се пазарни обстоятелства и бързо да определи какви действия трябва да се предприемат.
- г. дали в ПДНОЛ ясно е описано, че ликвидният буфер за ОЛП е предназначен да се използва в случай на стрес, дори ако това води до стойности на ОЛП под 100 %, включително че е част от очакваното управление на ликвидния риск в случай на стрес, че последващите съобщения до висшето ръководство се осъществяват, ако са установени по-ниски стойности на коефициента на ликвидно покритие. ПДНОЛ следва ясно да отразяват и описват как ликвидният риск следва да се управлява в случай на стрес, за да се насочи възможно най-точно към целевите равнища на ОЛП.
- д. дали ПДНОЛ изразява ясно всички съществени (евентуални) източници на финансиране, включително очакваните суми, които са на разположение за

различните източници на ликвидност и очакваното време, необходимо за получаване на средства от тях.

е. дали мерките са в съответствие с общата стратегия за риска и рисковия апетит към поемане на ликвиден риск на институцията.

ж. уместността на допусканията относно ролята на финансирането от централната банка в ПДНОЛ на институцията. Примери на фактори, които компетентните органи може да вземат предвид, биха могли да включват вижданията на институцията за:

- текущата и бъдещата наличност на потенциални алтернативни източници на финансиране, свързани с програмите за кредитиране от централната банка;
- видовете кредитни улеснения, приемливото обезпечение и оперативните процедури за достъп до средствата на централната банка; и
- обстоятелствата, при които ще има нужда от финансиране от централната банка, необходимата сума и периода, за който вероятно ще е необходимо да се използва финансиране от централната банка.

497. Компетентните органи следва да оценят дали действията, описани в ПДНОЛ, са осъществими по отношение на стрес сценариите, при които те ще бъдат предприети. Те трябва да вземат предвид фактори като:

- а. нивото на съгласуваност и взаимодействие между стрес тестовете на институцията, свързани с ликвидността, ПДНОЛ и неговите показатели за ранно предупреждение за ликвидност;
- б. дали е вероятно действията, определени в ПДНОЛ, да позволят на институцията да реагира адекватно на набор от възможни сценарии на тежък ликвиден стрес, включително стрес, специфичен за институцията и за целия пазар, както и потенциалното взаимодействие между тях; и
- в. дали действията, определени в ПДНОЛ, са разумно количествено определени по отношение на способността за генериране на ликвидност в условия на стрес и времето, необходимо за тяхното изпълнение, като се вземат предвид оперативните изисквания, като залагане на обезпечение в централна банка.

498. Компетентните органи следва да оценят целесъобразността на рамката за управление на институцията по отношение на нейния ПДНОЛ. Те трябва да вземат предвид фактори като:

- a. целесъобразността на поетапните процедури и приоритизация, в които подробно се описва кога и как всяко от действията може и трябва да се активира;
- б. дали институцията има адекватни политики и процедури по отношение на комуникацията в рамките на институцията и с външни страни; и
- в. степента на съгласуваност между ПДНОЛ и плановете за непрекъсваемост на дейността на институцията.

Планове за финансиране

499. Компетентните органи следва да оценят дали планът за финансиране е изпълним и целесъобразен по отношение на естеството, мащаба и сложността на институцията, нейните текущи и планирани дейности, както и нейния профил на ликвидност и финансиране. Те трябва да вземат предвид фактори като:

- a. дали планът за финансиране е стабилен по отношение на способността ѝ да подкрепи планираните бизнес дейности при неблагоприятни сценарии;
- б. очакваната промяна в профила на финансиране на институцията, произтичаща от изпълнението на плана за финансиране и дали това е подходящо предвид дейността и бизнес модела на институцията;
- в. дали планът за финансиране подкрепя всички необходими или желателни подобрения в профила на финансиране на институцията;
- г. тяхната представа за (промените в) пазарната дейност, планирана от институциите в тяхната юрисдикция на съвкупно ниво, и какво означава това за изпълнимостта на отделните планове за финансиране;
- д. дали планът за финансиране е:
  - интегриран с общия стратегически план на институцията;
  - в съответствие с нейния бизнес модел; и
  - в съответствие с нейния рисков апетит към поемане на ликвиден риск;

500. Освен това компетентните органи може да вземат предвид:

- a. дали институцията анализира адекватно и е наясно с целесъобразността и уместността на плана за финансиране предвид настоящите позиции на ликвидност и финансиране на институцията и планираното им развитие. Като част от това компетентните органи може да вземат предвид дали висшето

ръководство на институцията може да обясни защо планът за финансиране е изпълним и къде се крият неговите слабости;

- б. политиката на институцията за определяне на това какви измерения на финансиране и кои пазари са значими за институцията (и дали е подходяща);
- в. времевия хоризонт, предвиден от институцията за миграция към различен профил на финансиране, ако това е необходимо или желателно, като се вземе предвид, че може да има рискове, ако миграцията към крайното положение е твърде бърза или твърде бавна; и
- г. дали планът за финансиране съдържа различни стратегии и ясни управленски процедури за навременно прилагане на стратегически промени.

501. Компетентните органи следва да оценят дали планът за финансиране на институцията се изпълнява правилно. Те трябва да вземат предвид най-малко:

- а. дали планът за финансиране е правилно документиран и комуникиран с целия съответен персонал; и
- б. дали планът за финансиране е внедрен в ежедневните операции на институцията, особено в процеса по вземане на решения относно финансирането.

502. Освен това компетентните органи може да вземат предвид дали институцията е в състояние да приравни плана за финансиране с данните, предоставени на компетентните органи в образеца на плана за финансиране.

503. Компетентните органи следва да вземат предвид качеството на процесите на институцията за наблюдение на изпълнението на плана за финансиране и нейната способност своевременно да реагира на отклонения. За тази оценка компетентните органи следва да вземат предвид фактори, като:

- а. качеството на актуализациите, предоставяни на (висшето) ръководство по отношение на текущия статус на изпълнение на плана за финансиране;
- б. дали планът за финансиране предвижда алтернативни резервни мерки, които да бъдат приложени в случай на промени в пазарните условия; и
- в. политиката и практиката на институцията относно редовния преглед и актуализация на плана за финансиране, когато действително полученото финансиране се различава съществено от плана за финансиране.

8.5 Резюме на констатациите и оценка

504. След като извършат посочената по-горе оценка, компетентните органи следва да формират становище относно рисковете за финансирането и ликвидността на институцията. Това становище трябва да бъде отразено в обобщение на констатациите, придружено от оценка на риска въз основа на съображенията, посочени в Таблицы 9 и 10.

Таблица 9. Надзорни съображения за определяне на рейтинг на ликвидния риск

Рейтинг на риска	Надзорно становище	Съображения, свързани с присъщия риск	Съображения за адекватно управление и механизми за контрол
1	Има ниско ниво на риск от значително пруденциално въздействие върху институцията предвид нивото на присъщия риск, управлението и механизмите за контрол.	<ul style="list-style-type: none"> Рискът, произтичащ от несъответствия (напр. между падежи, валути и др.), е незабележим/много нисък. Размерът и съставът на ликвидния буфер е адекватен и подходящ. Нивото на другите фактори на ликвидния риск (например репутационния риск, неспособността за прехвърляне на вътрешногруппова ликвидност и др.) е несъществено/много ниско. 	<ul style="list-style-type: none"> Има съответствие между политиката и стратегията на институцията за ликвидния риск и общата ѝ стратегия и рисков апетит. Организационната рамка за ликвиден риск е надеждна с ясни отговорности и ясно разделение на задачите между функциите на поемащите риска и функциите за управление и контрол.
2	Наблюдава се средно нисък риск от съществено пруденциално въздействие върху институцията, като се има предвид нивото на присъщ риск и управлението и механизмите за контрол.	<ul style="list-style-type: none"> Несъответствията (напр. между падежи, валути и др.) предполагат от нисък до среден риск. Рискът от размера и състава на ликвидния буфер е от нисък до среден. Нивото на другите фактори на ликвидния риск (например репутационния риск, неспособността за прехвърляне на вътрешногруппова ликвидност и др.) е от ниско до средно. 	<ul style="list-style-type: none"> Системите за измерване, наблюдение и отчитане на ликвидния риск са подходящи. Вътрешните лимити и рамката за контрол на ликвидния риск са надеждни и са в съответствие със стратегията за управление на риска и рисковия апетит на институцията.
3	Наблюдава се средно висок риск от съществено пруденциално въздействие	<ul style="list-style-type: none"> Несъответствията (напр. между падежи, валути и др.) предполагат от среден до висок риск. Рискът от размера и състава на 	<ul style="list-style-type: none"> Няма пълно съответствие между политиката и стратегията за ликвидния риск на

Рейтинг на риска	Надзорно становище	Съображения, свързани с присъщия риск	Съображения за адекватно управление и механизми за контрол
	върху институцията, като се има предвид нивото на присъщ риск и управлението и механизмите за контрол.	ликвидния буфер е от среден до висок. <ul style="list-style-type: none"> Нивото на другите фактори на ликвидния риск (например репутационния риск, неспособността за прехвърляне на вътрешногрупова ликвидност и др.) е от средно до високо. 	институцията и общата ѝ стратегия и рисковия апетит. <ul style="list-style-type: none"> Организационната рамка за ликвиден риск не осигурява достатъчно разделение на отговорностите и задачите между поемащите риск и функциите за управление и контрол.
4	Наблюдава се висок риск от съществено пруденциално въздействие върху институцията, като се има предвид нивото на присъщ риск и управлението и механизмите за контрол.	<ul style="list-style-type: none"> Несъответствията (напр. между падежи, валути и др.) предполагат висок риск. Рискът от размера и състава на ликвидния буфер е висок. Нивото на другите фактори на ликвидния риск (например репутационния риск, неспособността за прехвърляне на вътрешногрупова ликвидност и др.) е високо. 	<ul style="list-style-type: none"> Системите за измерване, мониторинг и докладване на ликвидния риск не се прилагат с достатъчна точност и честота. Вътрешните лимити и рамката за контрол на ликвидния риск не са в съответствие със стратегията за управление на риска или рисковия апетит на институцията.

Таблица 10. Надзорни съображения за определяне на рейтинг на риска за финансиране

Рейтинг на риска	Надзорно становище	Съображения, свързани с присъщия риск	Съображения за адекватно управление и механизми за контрол
1	Има ниско ниво на риск от значително пруденциално въздействие върху институцията предвид нивото на присъщия риск, управлението и механизмите за контрол.	<ul style="list-style-type: none"> Рискът, свързан с профила за финансиране на институцията или неговата устойчивост, е несъществен/много нисък. Рискът, свързан със стабилността на финансиране не е съществен. Другите фактори на риска за финансирането (например репутационен риск, достъп до пазарите за финансиране и др.) не са съществени/са много ниски. 	<ul style="list-style-type: none"> Има съответствие между политиката и стратегията на институцията за риска за финансиране и общата ѝ стратегия и рисковия апетит. Организационната рамка за риска за финансиране е надеждна, с ясни отговорности и ясно разделение на задачите между функциите на поемащите риска и

2	<p>Наблюдава се средно нисък риск от съществено пруденциално въздействие върху институцията, като се има предвид нивото на присъщ риск и управлението и механизмите за контрол.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Рискът, свързан с профила на финансиране на институцията и неговата устойчивост е от нисък до среден. • Рискът, свързан със стабилността на финансиране е от нисък до среден. • Другите фактори на риска за финансирането (например репутационен риск, достъп до пазарите за финансиране и др.) са ниски до средни. 	<p>функциите за управление и контрол.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Системите за измерване, наблюдение и отчитане на риска за финансиране са подходящи. • Вътрешните лимити и рамката за контрол на риска за финансиране са надеждни и са в съответствие със стратегията за управление на риска и рисковия апетит на институцията.
3	<p>Наблюдава се средно висок риск от съществено пруденциално въздействие върху институцията, като се има предвид нивото на присъщ риск и управлението и механизмите за контрол.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Рискът, свързан с профила на финансиране на институцията и неговата устойчивост е от среден до висок. • Рискът, свързан със стабилността на финансиране е от среден до висок. • Другите фактори на риска за финансирането (напр. репутационен риск, достъп до пазарите за финансиране и др.) са средни до високи. 	<ul style="list-style-type: none"> • Няма пълно съответствие между политиката и стратегията на институцията за риска за финансирането и общата ѝ стратегия и рисковия апетит. • Организационната рамка за риска за финансирането не осигурява достатъчно разделение на отговорностите и задачите между поемащите риск и функциите за управление и контрол.
4	<p>Наблюдава се висок риск от съществено пруденциално въздействие върху институцията, като се има предвид нивото на присъщ риск и управлението и механизмите за контрол.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Рискът, свързан с профила на финансиране на институцията и неговата устойчивост е висок. • Рискът, свързан със стабилността на финансиране е висок. • Другите фактори на риска за финансирането (например репутационен риск, достъп до пазарите за финансиране и др.) са високи. 	<ul style="list-style-type: none"> • Системите за измерване, мониторинг и докладване на риска не се прилагат с достатъчна точност и честота. • Вътрешните лимити и рамката за контрол на риска за финансирането не са в съответствие със стратегията за управление на риска или рисковия апетит на институцията.

Дял 9. ПНПО ликвидна оценка

9.1 Общи положения

505. Компетентните органи следва да определят чрез ПНПО ликвидна оценка дали ликвидността и стабилното финансиране, държани от институцията, осигурява подходящо покритие на рисковете за ликвидността и финансирането, оценено в съответствие с дял 8. Компетентните органи следва също да определят чрез ПНПО ликвидна оценка дали е необходимо да се поставят специални изисквания за ликвидност за покриване на рисковете за ликвидността и финансирането, на които институцията е или може да бъде изложена.
506. Компетентните органи следва да имат предвид ликвидните буфери, капацитета за генериране на ликвидност и профила на финансиране на институцията, както и нейния ВААЛ и мерките, политиките, процесите и механизмите за измерване и управление на риска за ликвидността и финансирането, като ключов фактор за жизнеспособността на институцията. Това определяне следва да се обобщи и отрази в рейтинг въз основа на критериите, посочени в края на настоящия дял.
507. Резултатите от ВААЛ, където са приложими и уместни, трябва да обосноват заключението на компетентния орган за адекватността на ликвидността.
508. Компетентните органи следва да проведат процеса на ПНПО ликвидна оценка, като използват следните стъпки:
- а. обща оценка на ликвидността;
  - б. определяне на нуждата от специфични ликвидни мерки;
  - в. количествено определяне на евентуалните специални изисквания за ликвидност - сравнителни изчисления;
  - г. изразяване на специалните изисквания за ликвидност; и
  - д. определяне на ликвидния рейтинг.

9.2 Обща оценка на ликвидността

509. За да преценят дали ликвидността, поддържана от една институция, предоставя подходящо покритие на рисковете за ликвидността и финансирането, компетентните органи следва да използват следните източници на информация:
- а. ВААЛ на институцията;

- б. резултатите от оценката на ликвидния риск;
- в. резултатите от оценката на риска за финансирането;
- г. резултата от надзорните сравнителни изчисления; и
- д. други подходящи входни данни (от проверки на място, анализ на група сходни институции, стрес тестове и др.).

510. Компетентните органи следва да вземат предвид надеждността на ВААЛ на институцията, включително показателите за измерване на риска за ликвидността и финансирането, използвани от институцията.

511. Когато оценяват рамката на ВААЛ на институцията, включително когато е подходящо — вътрешните методологии за изчисление на вътрешните изисквания за ликвидност — компетентните органи следва да преценят дали ВААЛ изчисленията са:

- а. надеждни: дали използваните изчисления/методологии правилно покриват рисковете, за които са предназначени; и
- б. разбираеми: дали има ясна разбивка и обобщение на основните компоненти на ВААЛ изчисленията.

512. За да оценят адекватността на ликвидността на институцията, компетентните органи следва също да комбинират техните оценки на ликвидния риск и риска за финансирането. По-специално те трябва да вземат предвид констатациите относно:

- а. рисковете, които не са обхванати от изискванията за ликвидност, определени в Делегиран регламент (ЕС) 2015/61 на Комисията, по отношение на ОЛП или в Регламент (ЕС) № 575/2013 по отношение на ОНСФ, включително ликвидния риск в рамките на деня и ликвидния риск след изтичането на 30-дневния период, както и риска, свързан с финансирането над 1 година;
- б. други рискове, които не са адекватно покрити и измерени от институцията в резултат от подценяване на изходящи потоци, надценяване на входящи потоци, надценяване на ликвидната стойност на активите в ликвидния буфер или капацитета за генериране на ликвидност, или неналичието на ликвидни активи от оперативна гледна точка (активи, които не са налични за продажба, активи, които са обременени и т.н.);
- в. специфични концентрации на капацитет за генериране на ликвидност и/или финансиране по контрагент и/или продукт/тип;
- г. недостиг във финансирането в конкретни падежни съвкупности в краткосрочен, средносрочен и дългосрочен план;

- д. подходящо покритие на недостига във финансирането в различни валути;
- е. ефектите на бързия спад; и
- ж. други релевантни резултати от надзорните ликвидни стрес тестове.

513. Компетентните органи следва да превърнат тази цялостна оценка в ликвиден рейтинг, който трябва да отрази становището на компетентните органи за заплахите за жизнеспособността на институцията, които може да възникнат от рисковете за ликвидността и финансирането.

9.3 Определяне на нуждата от специални изисквания по отношение на ликвидността

514. Компетентните органи следва да вземат решение относно необходимостта от специални надзорни изисквания за ликвидност за институцията въз основа на тяхната надзорна преценка и след провеждане на диалог с институцията, като вземат предвид следното:

- а. бизнес модела и стратегията на институцията и тяхната надзорна оценка;
- б. информация от ВААЛ на институцията; и
- в. надзорната оценка на рисковете за ликвидността и финансирането, включително оценката на присъщия ликвиден риск, присъщия риск за финансирането и управлението и механизмите за контрол на ликвидния риск и риска за управлението, като вземат предвид възможността установените рискове и слабости да се влошат взаимно.

515. Когато компетентните органи установят, че са необходими специални изисквания за ликвидност, за да отговорят на опасенията за ликвидността и финансирането, те трябва да решат дали да приложат количествени изисквания, както е предвидено в този дял, и/или дали да приложат качествени изисквания, както е предвидено в дял 10.

516. Когато налагат структурни дългосрочни надзорни изисквания, компетентните органи следва да вземат предвид необходимостта от краткосрочни/средносрочни изисквания като временно решение за намаляване на рисковете, които остават, докато структурните изисквания произведат желаните ефекти.

517. Когато компетентните органи заключат, че има висок риск от неприемливо увеличаване на разходите за финансиране на институцията, те трябва да вземат предвид мерките, включително поставянето на допълнителни капиталови изисквания (както е предвидено в дял 7), които да компенсират нарасналото въздействие върху приходите и разходите, ако институцията не може да прехвърли увеличените разходи за

финансиране на своите клиенти или да поиска промени в структурата на финансиране, за да намали риска от разходите за финансиране.

9.4 Определяне на специални количествени изисквания за ликвидност

518. Компетентните органи следва да разработят и да приложат надзорни ликвидни сравнителни показатели като количествени инструменти в подкрепа на тяхната оценка на това дали ликвидността, държана от институцията, осигурява разумно покритие на рисковете за ликвидността и финансирането. Те трябва да се използват, за да осигурят разумен, последователен, прозрачен и сравним базов показател, с който да изчислят и сравнят специални количествени изисквания за ликвидност за институциите.
519. Когато разработват надзорни ликвидни базови показатели, компетентните органи следва да вземат предвид следните критерии:
- а. базовите показатели трябва да бъдат разумни, последователни и прозрачни;
  - б. базовите показатели трябва да се разработят с помощта на надзорната оценка на рисковете за ликвидността и финансирането и надзорните ликвидни стрес тестове; надзорните ликвидни стрес тестове трябва да бъдат основна част от базовия показател;
  - в. базовите показатели трябва да осигурят сравними резултати и изчисления, за да може да бъдат сравнени количествените определения на ликвидните изисквания за институциите със сходни бизнес модели и профили на риск; и
  - г. базовите показатели трябва да помогнат на надзорниците, за да определят подходящо ниво на ликвидност за дадена институция.
520. Предвид разнообразието на различните бизнес модели, с които работят институциите, резултатът от надзорните сравнителни показатели може да не е подходящ във всеки един момент за всяка институция. Компетентните органи следва да се справят с това, като използват най-подходящия сравнителен показател, когато са налични алтернативи, и/или като преценят резултата от сравнителния показател, за да обяснят съображенията, специфични за бизнес модела.
521. Компетентните органи следва да оценят уместността на всички сравнителни показатели, приложени спрямо институциите и постоянно да ги преглеждат и актуализират в светлината на натрупания опит от тяхното използване.
522. Когато компетентните органи вземат предвид надзорните сравнителни показатели за определяне на специалните изисквания за ликвидност като част от диалога, те трябва да обяснят на институцията основната причина и общите основни принципи, стоящи зад сравнителните показатели.

523. Когато компетентните органи не са разработили свой собствен базов показател за количествено определяне на специални количествени изисквания за ликвидност, те може да приложат базов показател, използвайки следните стъпки, особено в случай на ликвиден риск:

- а. сравнителен анализ, при неблагоприятни условия, на нетните изходящи парични потоци и допустимите ликвидни активи в рамките на определен времеви хоризонт: до 1 месец (включително за един ден), от 1 месец до 3 месеца и от 3 месеца до 1 година. За тази цел компетентните органи следва да предвидят нетните изходящи потоци (брутни изходящи и входящи потоци) и капацитета за генериране на ликвидност в различните падежни съвкупности, като отчитат условията на стрес (например разумна оценка при стресови допускания за ликвидни активи срещу текуща оценка при нормални условия и след процентни намаления), като изградят стресирана падежна таблица за следващата година;
- б. въз основа на оценката на стресовата падежна таблица — оценка на периода на оцеляване на институцията;
- в. определяне на искания/надзорния минимален период на оцеляване, като се вземе предвид рисковият профил на институцията и пазарните и макроикономическите условия; и
- г. ако искания/надзорният минимален период на оцеляване е по-дълъг от настоящия период на оцеляване на институцията, компетентните органи може да изчислят допълнителни суми на ликвидни активи (допълнителни ликвидни буфери), които следва да се държат от институцията с цел удължаване на нейния период на оцеляване до необходимия минимум.

524. Ключов принос към базовите показатели на компетентните органи за количествено определяне на специални количествени изисквания за ликвидност ще имат данните, събрани чрез отчетността към надзорния орган съгласно член 415 от Регламент (ЕС) № 575/2013 за ликвидността и стабилното финансиране на индивидуална и консолидирана база и за допълнителните показатели за измерване на наблюдението на ликвидността. Проектирането на базови показатели ще бъде повлияно от съдържанието на тази отчетност и прилагането на базови показатели ще зависи от това дали са налични отчети.

525. Следват няколко примера за възможни подходи:

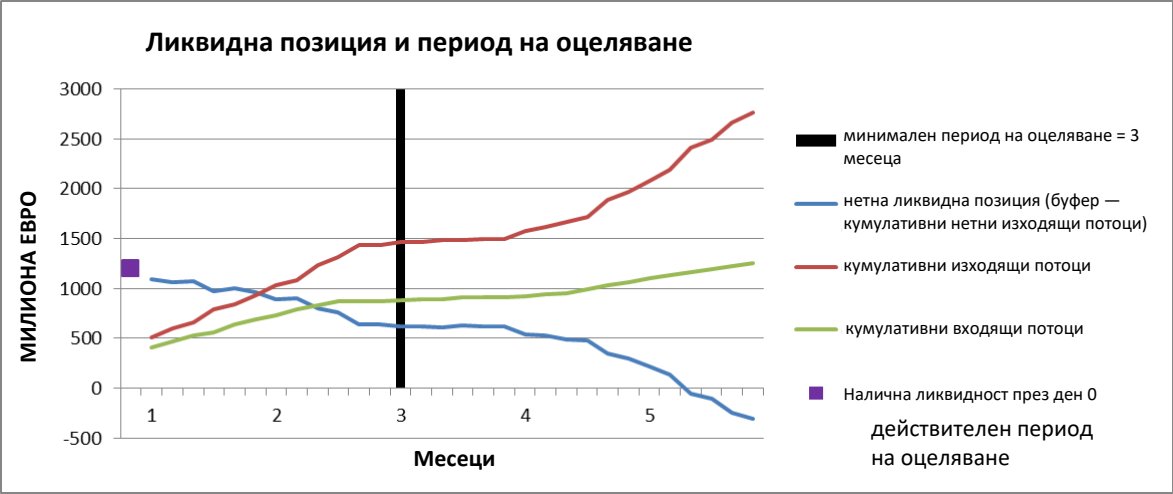
- а. Пример 1: институция с първоначален ликвиден буфер от 1 200 млн. EUR Кумулативни входящи потоци и кумулативни изходящи потоци, оценени при неблагоприятни условия, се прогнозира за времеви хоризонт от 5 месеца. През този времеви хоризонт институцията използва ликвидния буфер всеки път, когато входящите потоци паднат под изходящите потоци. Резултатът е,

че при определените стресови условия институцията ще бъде в състояние да оцеее 4,5 месеца, което е по-дълго от минималния период на оцеляване, определен от надзорните органи (в този пример — 3 месеца):

Таблица 11. Илюстративен пример за базов показател за количествено определяне на ликвидността

Времени хоризонт в месеци	кумулятивни изходящи потоци	кумулятивни входящи потоци	Кумулативни нетни изходящи потоци	нетна ликвидна позиция (буфер — кумулативни нетни изходящи потоци)	Налична ликвидност през ден 0
					1 200
1	511	405	106	1 094	
	598	465	133	1 067	
	659	531	128	1 072	
	787	563	224	976	
	841	642	199	1 001	
	933	693	240	960	
2	1 037	731	306	894	
	1 084	788	295	905	
	1 230	833	397	803	
	1 311	875	435	765	
	1 433	875	558	642	
3	1 440	876	564	636	
	1 465	882	583	617	
	1 471	889	582	618	
	1 485	891	594	606	
	1 485	911	574	626	
4	1 492	916	576	624	
	1 493	916	577	623	
	1 581	918	663	537	
	1 618	945	673	527	
	1 666	956	710	490	
5	1 719	993	726	474	
	1 885	1 030	856	344	
	1 965	1 065	900	300	
	2 078	1 099	980	220	
5	2 192	1 131	1 061	139	Период на оцеляване
	2 415	1 163	1 252	-52	
	2 496	1 194	1 302	-102	
	2 669	1 224	1 445	-245	
	2 764	1 253	1 511	-311	

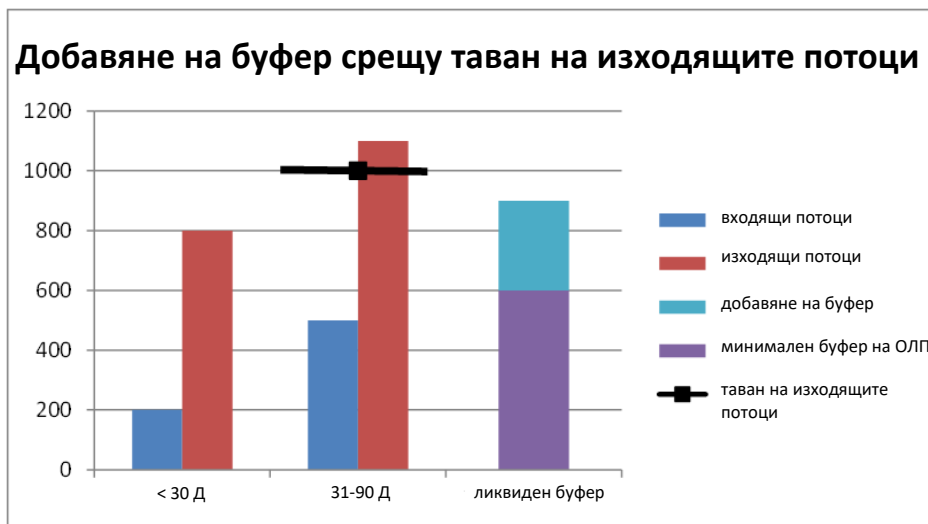
Фигура 3. Илюстративен пример за определяне на специфично количествено ликвидно изискване

б. Пример 2: надзорният минимален период на оцеляване е определен на 3 месеца. Алтернативна мярка за определяне на минималния период на оцеляване, която може също да отговори на надзорните притеснения, че недостигът между входящите и изходящите потоци е твърде висок, е да се определи таван на изходящите потоци. На фигурата по-долу механизмът за определяне на тавана на изходящите потоци е представен с черна хоризонтална линия. Институцията е длъжна да намали своите изходящи потоци до ниво под тавана. Таванът може да се определя за една или повече времеви групи и за нетните изходящи потоци (след корекция на входящите потоци) или брутните изходящи потоци. Алтернативата, изразяваща се в добавяне на буферно изискване вместо това, е представена в третата колона:

Фигура 4. Илюстративен пример за определяне на специални количествени изисквания за ликвидност

9.5 Изразяване на специални количествени изисквания за ликвидност

526. За да формулират по подходящ начин специфичните количествени изисквания за ликвидност, компетентните органи следва да използват един от следните подходи, освен ако друг подход не се счита за по-подходящ при конкретни обстоятелства:

- а. Подход 1 — да изискат ликвидно покритие, по-високо от регулаторния минимум, с такъв размер, че установените недостатъци да бъдат смекчени в достатъчна степен;
- б. Подход 2 — да изискат минимален период на оцеляване с такава продължителност, че установените недостатъци са намалени в достатъчна степен; периодът на оцеляване може да бъде зададен директно, като изискване, или непряко, чрез определяне на таван на сумата на изходящите потоци през съответните разглеждани времеви групи; компетентните органи може да изискат различни видове ликвидни активи (напр. активи, допустими за централните банки) за покриване на рисковете, които не са (адекватно) обхванати от ОЛП;
- в. Подход 3 — да изискат минимална обща сума от ликвидни активи или капацитет за генериране на ликвидност, като минимална обща сума или като минимална сума, надвишаваща приложимия регулаторен минимум, с такъв размер, че установените недостатъци са намалени в достатъчна степен; компетентните органи може да определят изисквания за състава на ликвидните активи, включително оперативни изисквания (напр.

директна конвертируемост в парични средства или депозиране на ликвидни активи в централната банка).

527. За да формулират по подходящ начин специфичните изисквания за количествено стабилно финансиране, компетентните органи следва да използват един от следните подходи, освен ако друг подход не се счита за по-подходящ при конкретни обстоятелства:

- а. Подход 4 — да изискват ОНСФ, по-високо от регулаторния минимум, с такъв размер, че установените недостатъци да бъдат смекчени в достатъчна степен;
- б. Подход 5 — да изискват минимален общ размер на наличното стабилно финансиране, било то като минимална обща сума или като минимална сума над приложимия регулаторен минимум, с такъв размер, че установените недостатъци да бъдат смекчени в достатъчна степен.

528. За да гарантират наличието на последователност, компетентните органи следва да структурират специалните количествени изисквания за ликвидност по такъв начин, че да осигурят до голяма степен последователни разумни резултати между институциите, имайки предвид, че видовете определени изисквания може да се различават между институциите поради индивидуалните им характеристики. В допълнение към количеството, структурата следва да посочва очаквания състав и естество на изискването. Във всички случаи тя трябва да посочва надзорното изискване и всички приложими изисквания на Директива 2013/36/ЕС. Ликвидните буфери и капацитетът за генериране на ликвидност, притежавани от дадена институция за изпълнение на надзорните изисквания, трябва да бъдат на разположение за ползване от институцията по време на стрес.

529. Когато определят специалните количествени изисквания за ликвидност и ги съобщават на институцията, компетентните органи следва да се убедят, че те ще бъдат незабавно уведомени от институцията, ако тя не отговаря на изискванията или не очаква да отговаря на изискванията в краткосрочен план. Компетентните органи следва да гарантират, че това уведомление е предоставено без ненужно забавяне от институцията, придружено от план, изготвен от институцията за своевременно възстановяване на съответствието с изискванията. Компетентните органи следва да оценят изпълнимостта на плана за възстановяване на институцията и да предприемат подходящи надзорни мерки, ако планът се счита за неизпълним. Когато планът се счита за изпълним, компетентните органи следва да: определят всички необходими временни надзорни мерки, основаващи се на обстоятелствата на институцията; да наблюдават изпълнението на плана за възстановяване; и да наблюдават отблизо ликвидната позиция на институцията, като поискат от институцията да увеличи честотата на отчитане.

530. Независимо от посоченото по-горе, компетентните органи може също да определят качествени изисквания под формата на ограничения/тавани/лимита върху несъответствията, концентрациите, рисковия апетит, количествени ограничения върху емитирането на обезпечени кредити и др., в съответствие с критериите, определени в дял 10 от настоящите насоки.

531. По-долу са представени някои примери за различните подходи за структурата на специалните количествени изисквания за ликвидност:

Пример за изразяване на специални изисквания

Считано от 1 януари 2021 г. и докато не бъдат дадени други указания, от Банка X се изисква да:

- а. **Подход 1** — гарантира, че нейният капацитет за генериране на ликвидност е по всяко време равен на или по-висок от напр. 125 % от нейните ликвидни нетни изходящи потоци, измерени в ОЛП.
- б. **Подход 2** — гарантира, че нейният капацитет за генериране на ликвидност по всяко време води до период на оцеляване, който е по-голям или равен на 3 месеца, измерен чрез стрес тест за вътрешна ликвидност/падежна таблица /специфични показатели за измерване, разработени от надзорника.
- в. **Подход 3:**
  - гарантира, че нейният капацитет за генериране на ликвидност е по всяко време равен или по-висок от X милиарда евро; или
  - гарантира, че нейният капацитет за генериране на ликвидност е по всяко време равен или по-висок от X милиарда евро, като надвишава минималното изискване по ОНСФ.
- г. **Подход 4** — гарантира, че нейното налично стабилно финансиране във всеки един момент е равно или по-голямо напр. от 125 % от изискваното стабилно финансиране, измерено в ОНСФ.
- д. **Подход 5:**
  - гарантира, че нейното налично стабилно финансиране е по всяко време равно или по-голямо от X милиарда евро; или
  - гарантира, че нейното налично стабилно финансиране по всяко време е равно или по-голямо от X милиарда евро, като надвишава минималното изискване по ОЛП.

9.6 Резюме на констатациите и оценка

532. След като извършат посочената по-горе оценка, компетентните органи следва да формират становище относно това дали съществуващите ликвидни ресурси осигуряват разумно покритие на рисковете, на които институцията е или може да бъде изложена. Това становище следва да бъде отразено в обобщение на констатациите, придружено от рейтинг на жизнеспособността въз основа на съображенията, посочени в Таблица 12.

533. За съвместно вземане на решение (когато е уместно) компетентните органи следва да използват ликвидната оценка и рейтинга, за да определят дали ликвидните ресурси са адекватни.

Таблица 12. Надзорни съображения за определяне на рейтинг на адекватността на ликвидността

Рейтинг	Надзорно становище	Съображения
1	Ликвидната позиция и профилът на финансиране на институцията представляват нисък риск за жизнеспособността на институцията.	<ul style="list-style-type: none"> Капацитетът за генериране на ликвидност и ликвидните буфери на институцията са в достатъчна степен над специфичните надзорни количествени изисквания и се очаква да останат така и в бъдеще. Съставът и стабилността на дългосрочното финансиране (>1 година) представляват незабележим/много нисък риск по отношение на дейностите и бизнес модел на институцията. Свободният поток на ликвидност между субектите в групата, когато е приложимо, не е възпрепятстван, или всички субекти имат капацитет за генериране на ликвидност и ликвидни буфери, надвишаващи горните надзорни изисквания. Институцията има правдоподобен и надежден план за действие при непредвидени обстоятелства, свързани с ликвидността, който има потенциал да бъде ефективен, ако е необходимо.
2	Ликвидната позиция и/или профилът на финансиране на институцията представляват средно нисък риск за жизнеспособността на	<ul style="list-style-type: none"> Капацитетът за генериране на ликвидност и ликвидните буфери на институцията надвишават специфичните надзорни количествени изисквания, но съществува риск да не останат така.

Рейтинг	Надзорно становище	Съображения
	институцията.	<ul style="list-style-type: none"> • Съставът и стабилността на подългосрочното финансиране (>1 година) представляват ниско ниво на риск по отношение на дейностите и бизнес модел на институцията. • Свободният поток на ликвидност между субектите в групата, когато е приложимо, е или може да бъде маргинално възпрепятстван. • Институцията има правдоподобен и надежден план за действие при непредвидени обстоятелства, свързани с ликвидността, който макар и не без риск има потенциал да бъде ефективен, ако е необходимо.
3	Ликвидната позиция и/или профилът на финансиране на институцията представляват средно висок риск за жизнеспособността на институцията.	<ul style="list-style-type: none"> • Капацитетът за генериране на ликвидност и ликвидните буфери на институцията се влошават и/или са под надзорните специални количествени изисквания и съществуват опасения относно способността на институцията своевременно да възстанови съответствието с тези изисквания. • Съставът и стабилността на подългосрочното финансиране (>1 година) представляват средно ниво на риск по отношение на дейностите и бизнес модел на институцията. • Свободният поток на ликвидност между субектите в групата, когато е приложимо, е възпрепятстван. • Институцията има план за действие при непредвидени обстоятелства, свързани с ликвидността, който е малко вероятно да бъде ефективен.
4	Ликвидната позиция и/или профилът на финансиране на институцията представляват висок риск за жизнеспособността на институцията.	<ul style="list-style-type: none"> • Капацитетът за генериране на ликвидност и ликвидните буфери на институцията се влошават бързо и/или са под надзорните специални количествени изисквания и съществуват сериозни опасения относно способността на институцията своевременно да възстанови съответствието с тези изисквания. • Съставът и стабилността на по-

Рейтинг	Надзорно становище	Съображения
		<p>дългосрочното финансиране (>1 година) представляват високо ниво на риск по отношение на дейностите и бизнес модел на институцията.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Свободният поток на ликвидност между субектите в групата, когато е приложимо, е сериозно възпрепятстван. • Институцията няма план за действие при непредвидени обстоятелства, свързани с ликвидността, или има такъв, който явно е неподходящ.

Дял 10. Обща ПНПО оценка и прилагане на надзорни мерки

10.1 Общи положения

534. Този дял обхваща комбинацията от констатации вследствие оценките на ПНПО елементите в общата ПНПО оценка. Той също така разглежда прилагането от страна на компетентните органи на надзорни мерки за справяне с недостатъците, установени чрез оценката на ПНПО елементите. Компетентните органи може да приложат надзорните мерки, посочени в Директива 2013/36/ЕС (членове 102, 104 и 105) и националното право, а където е приложимо — мерките за ранна намеса, посочени в член 27 от Директива 2014/59/ЕС, или комбинация от тях.

535. Компетентните органи следва да упражняват своите надзорни правомощия въз основа на недостатъците, установени по време на оценките на отделните ПНПО елементи, и като вземат предвид общата ПНПО оценка, включително рейтинга, предвид следното:

- а. съществеността на недостатъците/слабостите и евентуалното пруденциално въздействие от това да не се обърне внимание на проблема (т.е. дали е необходимо да се реагира на проблема чрез предприемане на специфична мярка);
- б. дали мерките са в съответствие с/са пропорционални на тяхната обща оценка на конкретен ПНПО елемент (и общата ПНПО оценка);
- в. дали са необходими надзорни или други административни мерки за преодоляване на пруденциалните недостатъци/уязвимости, свързани с рисковете от ИП/ФТ, в рамките на техните надзорни правомощия, след като са се свързали със съответните надзорни органи в областта на борбата с изпирането на пари и финансирането на тероризма в съответствие с раздел 8 от Насоките за сътрудничество в областта на борбата с изпирането на пари и финансирането на тероризма⁴⁷;
- г. дали на недостатъците/слабостите вече е обърнато внимание/са обхванати от други мерки;

---

⁴⁷ Насоки относно сътрудничеството и обмяна на информация между органите за пруденциален надзор, надзорните органи за БИП/БФТ и звената за финансово разузнаване в съответствие с Директива 2013/36/ЕС (EBA/GL/2021/15).

- д. дали други мерки биха постигнали същата цел с по-малко административно и финансово въздействие върху институцията;
  - е. оптималното ниво и продължителност на прилагането на мярката за постигане на надзорната цел;
  - ж. възможността установените рискове и слабости да бъдат корелирани или да се самозасилват, или и двете, като в този случай се изисква увеличение в строгостта на надзорните мерки; и
- з. резултатите от оценката на възможността за реструктуриране от органа за реструктуриране, включително съответната работна програма, с цел да се осигури съгласуваност на надзорните действия.

536. Когато прилагат надзорни мерки за справяне със специфични недостатъци, установени при оценката на ПНПО елементи, компетентните органи следва да вземат предвид общите количествени изисквания за собствен капитал и ликвидност, които трябва да се приложат въз основа на критериите, посочени в дялове 7 и 9.

537. Когато прилагат надзорни мерки за преодоляване на недостатъците от пруденциален характер, свързани с риска от ИП/ФТ, компетентните органи следва да си сътрудничат с надзорните органи в областта на борбата с изпирането на пари и финансирането на тероризма, така че основните слабости/уязвими страни да бъдат адекватно преодолені чрез подходящи мерки в рамките на съответните правомощия на надзорните органи в областта на борбата с изпирането на пари и финансирането на тероризма и на компетентните органи от съответните им гледни точки⁴⁸.

538. Компетентните органи следва да предприемат надзорни мерки, пряко свързани с резултатите от надзорни дейности (напр. проверки на място, оценки на пригодността на членовете на ръководния орган и лицата, заемащи ключови позиции и др.), когато резултатите от такива дейности изискват непосредствено прилагане на надзорни мерки за справяне със съществени недостатъци.

10.2 Обща оценка по процеса на надзорен преглед и оценка

539. Когато определят общата ПНПО оценка, компетентните органи следва да вземат предвид констатациите от оценките на ПНПО елементите и по-специално:

- а. рисковете, на които институцията е или може да бъде изложена;

---

⁴⁸ В съответствие с Насоките на ЕБО за сътрудничество в областта на борбата с изпирането на пари и финансирането на тероризма (EBA/GL/2021/15).

- б. вероятността управлението, недостатъци в контролните механизми и/или бизнес моделът или стратегията на институцията да увеличат или намалят тези рискове или да изложат институцията на нов източник на рискове;
- в. дали източниците на собствен капитал и ликвидност на институцията осигуряват разумно покритие на тези рискове; и
- г. потенциала за позитивно и негативно взаимодействие между елементите (напр. компетентните органи може да сметат силна капиталова позиция за потенциален смекчаващ фактор за определени опасения, установени в сферата на ликвидността и финансирането, или напротив — че слаба капиталова позиция може да засили опасенията в тази област.

540. Въз основа на тези съображения компетентните органи следва да определят жизнеспособността на институцията, определена като нейната близост до точка на нежизнеспособност на база адекватността на нейните източници на собствен капитал и ликвидност, управление, механизми за контрол и/или бизнес модел или стратегия за покриване на рисковете, на които тя е или може да бъде изложена.

541. На база на това определяне компетентните органи следва да:

- а. предприемат всички надзорни мерки, необходими за преодоляване на опасенията;
- б. определят бъдещите ресурси за надзор и планиране на институцията, включително дали следва да се планират конкретни надзорни дейности за институцията като част от програмата за проверка на надзора;
- в. определят нуждата от мерки за ранна намеса, посочени в член 27 от Директива 2014/59/ЕС; и
- г. определят дали институцията може да се счита за „проблемна или има вероятност да стане проблемна“ по смисъла на член 32 от Директива 2014/59/ЕС.

542. Общата ПНПО оценка трябва да се отрази в рейтинг жизнеспособността въз основа на съображенията, посочени в Таблица 13, и да бъде ясно документирана в годишно обобщение на общата ПНПО оценка. Това годишно обобщение трябва да включва и общия ПНПО рейтинг и рейтингите на елементите на ПНПО, както и всички надзорни констатации, направени в течение на предходните 12 месеца.

Таблица 13. Надзорни съображения за определяне на рейтинг на общата ПНПО оценка

Рейтинг	Надзорно становище	Съображения
1	Установените рискове представляват ниско ниво на риск за жизнеспособността на институцията.	<ul style="list-style-type: none"> • Моделът на стопанска дейност и стратегията на институцията не предизвикват загриженост. • Мерките за вътрешно управление и механизмите за контрол в рамките на институцията не предизвикват загриженост. • Рисковете за капитала и ликвидността на институцията представляват незабележим/много нисък риск със значително пруденциално въздействие. • Съставът и количеството поддържан собствен капитал не предизвикват загриженост. • Позицията на ликвидността и профилът на финансиране на институцията не предизвикват загриженост. • Няма съществени опасения относно надеждността и осъществимостта на плана за възстановяване на институцията, включително общия ѝ капацитет за възстановяване.
2	Установените рискове представляват средно ниско ниво на риск за жизнеспособността на институцията.	<ul style="list-style-type: none"> • Има от ниско до средно ниво на загриженост по отношение на модела на стопанска дейност и стратегията на институцията. • Има от ниско до средно ниво на загриженост по отношение на мерките за вътрешно управление или механизмите за контрол в рамките на институцията. • Има от ниско до средно ниво на риск със значително пруденциално въздействие от рисковете за капитала и ликвидността. • Има от ниско до средно ниво на загриженост по отношение на състава и количеството на поддържания собствен капитал. • Има от ниско до средно ниво на загриженост по отношение на ликвидната позиция и/или профила на

Рейтинг	Надзорно становище	Съображения
		<p>финансиране на институцията.</p> <ul style="list-style-type: none"> Има от ниско до средно ниво на загриженост по отношение на надеждността и осъществимостта на плана за възстановяване на институцията, включително общия ѝ капацитет за възстановяване.
3	<p>Установените рискове представляват средно високо ниво на риск за жизнеспособността на институцията.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Има от средно до високо ниво на загриженост по отношение на модела на стопанска дейност и стратегията на институцията. Има от средно до високо ниво на загриженост по отношение на мерките за вътрешно управление или механизмите за контрол в рамките на институцията. Има от средно до високо ниво на риск със значително пруденциално въздействие от рисковете за капитала и ликвидността. Има от средно до високо ниво на загриженост по отношение на състава и количеството на поддържания собствен капитал. Има от средно до високо ниво на загриженост по отношение на ликвидната позиция и/или профила на финансиране на институцията. Съществува средна до висока степен на загриженост относно надеждността и осъществимостта на плана за възстановяване на институцията, включително общия ѝ капацитет за възстановяване.
4	<p>Установените рискове представляват високо ниво на риск за жизнеспособността на институцията.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Има високо ниво на загриженост по отношение на модела на стопанска дейност и стратегията на институцията. Има високо ниво на загриженост по отношение на мерките за вътрешно управление или механизмите за контрол в рамките на институцията. Има високо ниво на риск със значително пруденциално въздействие от рисковете

Рейтинг	Надзорно становище	Съображения
		<p>за капитала и ликвидността.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Има високо ниво на загриженост по отношение на състава и количеството на поддържания собствен капитал. • Има високо ниво на загриженост по отношение на ликвидната позиция и/или профила на финансиране на институцията. • Налице е голяма загриженост относно надеждността и осъществимостта на плана за възстановяване на институцията, включително общия ѝ капацитет за възстановяване.
F	Институцията се счита за „проблемна или такава, която е вероятно да стане проблемна“.	<ul style="list-style-type: none"> • Съществува непосредствен риск за жизнеспособността на институцията. • Институцията отговаря на условията, за да се счита за „проблемна или има вероятност да стане проблемна“, посочени в член 32, параграф 4 от Директива 2014/59/ЕС⁴⁹.

543. Когато определят дали дадена институция е „проблемна или има вероятност да стане проблемна“, както е отразено чрез общ ПНПО рейтинг „F“, компетентните органи следва да се консултират с органите по реструктурирането относно констатациите, направени след процедурата, описана в член 32 от Директива 2014/59/ЕС.

10.3 Прилагане на капиталови мерки

544. Компетентните органи следва да наложат изисквания за допълнителен собствен капитал и да установят очаквания за собствен капитал, като определят ОПКИ и определят препоръки по втори стълб, където е уместно, в съответствие с процеса и критериите, посочени в дял 7.

⁴⁹ По-конкретно компетентният орган счита, че (1) институцията нарушава или са налице обективни елементи в подкрепа на решението, че в близко бъдеще институцията ще наруши изискванията за продължаване на лиценза по начин, който би оправдал отнемането на лиценза от компетентните органи поради причини, които включват, но не се ограничават до факта, че институцията е понесла или е вероятно да понесе загуби, които ще изчерпят цялото или значително количество от нейния собствен капитал; (2) активите на институцията са или са налице обективни елементи в подкрепа на решението, че в близко бъдеще активите на институцията ще бъдат по-малко от нейните активи; или (3) институцията е или са налице обективни елементи в подкрепа на решението, че в близко бъдеще институцията няма да бъде в състояние да изплаща своите дългове или други задължения, когато станат дължими.

Член 32, параграф 4, буква г) от Директива [2014/59/ЕС](#) също установява извънредни публични критерии за определяне на това дали дадена институция е „проблемна или има вероятност да стане проблемна“, но тези критерии не се вземат предвид за целите на ПНПО и решението, взето от компетентните органи.

545. Независимо от изискванията, посочени в предходната точка, въз основа на слабостите и недостатъците, установени при оценката на ПНПО елементите, компетентните органи може да наложат допълнителни капиталови мерки, включително:

- а. да изискат от институцията да използва нетни печалби за засилване на собствения капитал в съответствие с член 104, параграф 1, буква з) от Директива 2013/36/ЕС;
- б. да ограничат или забранят разпределенията или плащанията на лихва от институцията на акционерите, членовете или притежателите на инструменти на допълнителния капитал от първи ред, когато тази забрана не представлява събитие на неизпълнение в съответствие с член 104, параграф 1, буква и) от Директива 2013/36/ЕС; и/или
- в. да изискат от институцията да приложи специална политика за провизиране или третиране на активите по отношение на капиталовите изисквания в съответствие с член 104, параграф 1, буква г) от Директива 2013/36/ЕС.

10.4 Прилагане на ликвидни мерки

546. Компетентните органи следва да наложат специални изисквания за ликвидност в съответствие с процеса и критериите, посочени в дял 9.

547. Независимо от специалните количествени изисквания, посочени в предходната точка, въз основа на слабостите и недостатъците, установени при оценката на рисковете за ликвидността и финансирането, компетентните органи може да наложат допълнителни ликвидни мерки, включително:

- а. да наложат специални изисквания за ликвидност, включително ограничения върху падежните несъответствия между активите и пасивите в съответствие с член 104, параграф 1, буква к) от Директива 2013/36/ЕС; и/или,
- б. да наложат административни санкции или други административни мерки, включително пруденциални такси, в съответствие с член 105 от Директива 2013/36/ЕС.

10.5 Прилагане на други надзорни мерки

548. За да се справят с конкретни недостатъци, установени при оценката на ПНПО елементите, компетентните органи може да обмислят възможността да приложат мерки, които не са директно свързани с количествени изисквания за капитал или ликвидност. Този раздел предлага неизчерпателен списък с възможните надзорни мерки, които може да се приложат въз основа на членове 104 и 105 от Директива 2013/36/ЕС. Компетентните органи могат да прилагат други надзорни мерки, както е посочено в тези членове, ако те са по-подходящи за справяне с установените

несъответствия, както е описано в този раздел. При избора на мерки следва да се вземат предвид резултатите от оценката, извършена в съответствие с дялове 4, 5, 6 и 8 от настоящите насоки.

549. Ако след осъществяване на връзка с компетентния орган за борба с изпирането на пари и финансирането на тероризма компетентните органи трябва да се справят с пруденциалните недостатъци/уязвимости, свързани с рисковете от ИП/ФТ, в резултат на оценката на елементите на ПНПО, компетентните органи следва да определят допълнителни капиталови изисквания само когато това се счита за по-подходящо от други надзорни мерки. Ако бъдат наложени допълнителни капиталови изисквания, те следва да се използват като временна мярка, докато недостатъците бъдат отстранени.

Анализ на бизнес модела

550. Надзорните мерки за справяне с недостатъците, установени в АБМ, е вероятно да включват изискване за институцията да коригира своите мерки за управление и контрол, за да спомогне на прилагането на бизнес модела и стратегията, или да ограничават определени бизнес дейности.

551. В съответствие с член 104, параграф 1, буква б) от Директива 2013/36/ЕС, компетентните органи може да поискат от институцията да коригира своите системи за управление и контрол на риска или своите системи за вътрешно управление така, че да отговарят на желанния бизнес модел или стратегия, по следните начини:

- а. да коригират финансовия план, заложен в стратегията, ако не е подкрепен с вътрешно капиталово планиране или достоверни допускания;
- б. да поискат промени в организационните структури, засилване на управлението на риска и контролните функции и системи, така че да подкрепят прилагането на бизнес модела или стратегията; и/или
- в. да поискат промени и засилване на ИТ системите, така че да подкрепят прилагането на бизнес модела или стратегията.

552. В съответствие с член 104, параграф 1, буква д) от Директива 2013/36/ЕС компетентните органи може да поискат от институцията да промени бизнес модела или стратегията, когато:

- а. те не са подкрепени от подходящи организационни процеси и системи за вътрешно управление или системи за контрол и управление на риска;
- б. те не са подкрепени от капиталови и оперативни планове, включително разпределяне на подходящи финансови, човешки и технологични (ИТ) ресурси; и/или
- в. съществуват значителни опасения относно устойчивостта на бизнес модела.

553. В съответствие с член 104, параграф 1, буква е) от Директива 2013/36/ЕС компетентните органи може да:

- а. поискат от институциите да намалят риска, присъщ за продуктите, които те предоставят/разпространяват, по следните начини:
  - да поискат промени в рисковете, присъщи за определени оферти на продукти; и/или
  - да поискат подобрения в мерките за управление и контрол за разработка и поддръжка на продуктите;
- б. да поискат от институцията да намали риска, присъщ за нейните системи чрез различни средства:
  - поискат подобрения в системите или увеличаване на нивото на инвестиции или ускоряване на прилагането на нови системи; и/или
  - да поискат подобрения в системите за вътрешно управление и контрол за разработка и поддръжка на системите;
- в. поискат от институциите да намалят риска, присъщ на техните дейности, включително дейностите, възложени на външни изпълнители, по различни начини, включително:
  - изискване за промени или намаляване на определени дейности с оглед намаляване на присъщия им риск; и/или
  - изискване за подобряване на правилата за управление и контрол и надзор на дейностите, възложени на външни изпълнители.

Вътрешно управление и механизми за контрол в рамките на институцията

554. Надзорните мерки за справяне с недостатъците, установени при оценката на вътрешното управление и механизмите за контрол в рамките на институцията, може да се фокусират върху изискването от институцията да засили системите за управление и контрол или да намали риска, присъщ за продуктите, системите и операциите.

555. В съответствие с член 104, параграф 1, буква б) от Директива 2013/36/ЕС компетентните органи може да:

- а. поискат от институцията да промени цялостните си системи за управление и организацията си, включително като поискат:
  - промени в организационната или функционална структура, включително линиите на отчитане;

- изменения в политиките на риск и начина на тяхната разработка и прилагане в цялата организация; и/или
  - увеличаване на прозрачността на системите за вътрешно управление;
- б. поискат от институцията да промени организацията, състава или работните процедури на ръководния орган;
- в. поискат от институцията да засили общите си системи за управление на риска, включително като поискат:
- промени в (намаляване на) рисковия апетит или системите за вътрешно управление при определяне на рисковия апетит и разработването на общата стратегия към риска;
  - подобрения в процедурите и моделите на ВААК и ВААЛ, когато не се считат за подходящи за целта;
  - повишаване на капацитетите за стрес тестове и общата програма за стрес тестове; и/или
  - подобрения на планирането на действия при непредвидени обстоятелства;
- г. поискат от институцията да засили системите и функциите за вътрешен контрол, включително като поискат:
- независимост и подходящо разпределяне между персонала на функцията на вътрешен одит; и/или
  - подобрения в процеса на вътрешно отчитане, които да гарантират подходящо отчитане пред ръководния орган;
- д. поискат от институцията да подобри информационните системи или системите за непрекъсваемост на дейността, например като поискат:
- подобрения в надеждността на системите; и/или
  - разработване и тестване на планове за непрекъсваемост на дейността.

556. В съответствие с член 104, параграф 1, буква ж) от Директива 2013/36/ЕС компетентните органи може да поискат от институцията да:

- а. промени политиката за възнагражденията; и/или
- б. ограничи променливото възнаграждение като процент от нетните приходи.

557. Въз основа на резултатите от качествения преглед на програмите за стрес тестване и ако бъдат открити несъответствия, компетентните органи следва да изискат от институцията:

- а. да разработи план за коригиращи действия, насочен към подобряване на програмите и практиките за стрес тестване. Ако бъдат открити значителни недостатъци в това как институцията реагира на резултатите от стрес тестовете, или ако управленските действия са сметени за ненадеждни, компетентните органи следва да изискат от институцията да предприеме допълнителни коригиращи действия, включително да представят изисквания за промени в капиталовия план на институцията;
- б. където е уместно, да проведат конкретни предписани сценарии (или елементи от тях) или да използват конкретни допускания.

Кредитен риск и риск от контрагента

558. Надзорните мерки за отстраняване на недостатъци, установени при оценката на кредитния риск и риска от контрагента и свързаните с това системи за управление и контрол, е вероятно да се фокусират върху това да изискват от институцията да намали нивото на присъщия риск или да подобри системите за управление и контрол.

559. В съответствие с член 104, параграф 1, буква б) от Директива 2013/36/ЕС компетентните органи може да поискат от институцията да:

- а. включи ръководния орган или неговите комитети по-активно в съответните кредитни решения;
- б. подобри системите за измерване на кредитния риск;
- в. подобри контрола върху кредитните процеси, включително отпускането на кредити, контрола и възстановяването;
- г. подобряване на управлението, оценката и наблюдението на обезпечението; и/или
- д. подобри качеството и честотата на докладване относно кредитния риск пред ръководния орган и висшето ръководство.

560. В съответствие с член 104, параграф 1, буква г) от Директива 2013/36/ЕС компетентните органи може да поискат от институцията да:

- а. прилага специална политика на провизиране, а когато счетоводните правила и регламенти позволяват — да поискат от нея да увеличи провизиите;

- б. коригира вътрешния риск и/или тегла на риска, използвани за изчисляване на стойностите на рисковата експозиция за конкретни продукти, отрасли или видове длъжници; и/или
- в. прилага по-високи процентни намаления на стойността на обезпечението.

561. В съответствие с член 104, параграф 1, букви д) и е) от Директива 2013/36/ЕС компетентните органи може да поискат от институцията да:

- а. намали големите експозиции или други източници на риск от кредитна концентрация;
- б. затегне критериите за отпускане на кредити за всички или някои категории продукти или длъжници;
- в. намали своята експозиция или придобие защита за специални видове улеснения (напр. ипотечи, експортно финансиране, търговски недвижими имоти, секюритизация и др.), категории на длъжници, отрасли, държави и др.; и/или
- г. прилага на подходяща стратегия за намаляване на размера или дела на необслужваните експозиции.

Пазарен риск

562. Надзорните мерки за отстраняване на недостатъци, установени при оценката на пазарния риск и свързаните с това системи за управление и контрол, е вероятно да се фокусират върху това да изискват от институцията да намали нивото на присъщия риск или да подобри системите за управление и контрол.

563. В съответствие с член 104, параграф 1, буква б) от Директива 2013/36/ЕС компетентните органи може да поискат от институцията да се справи с недостатъците, установени по отношение на способността на институцията да идентифицира, измерва, наблюдава и контролира пазарния риск, по следните начини:

- а. да подобри изпълнението на вътрешните подходи на институцията или на нейния капацитет за провеждане на бек тестове или стрес тестове;
- б. да повиши качеството и честотата на отчитането на пазарния риск пред ръководния орган и висшето ръководство на институцията; и/или
- в. да поиска по-чести и задълбочени вътрешни одити на пазарната дейност.

564. В съответствие с член 104, параграф 1, буква д) от Директива 2013/36/ЕС компетентните органи може да:

- а. ограничат инвестициите в определени продукти, когато политиките и процедурите на институцията не гарантират адекватно покритие и контрол над риска от тези продукти;
- б. поискат от институцията да представи план за постепенно намаляване на своите експозиции на проблемни активи и/или неликвидни позиции; и/или
- в. поискат освобождаване на финансови продукти, когато оценъчните процеси на институцията не произведат консервативни оценки, които са в съответствие със стандартите на Регламент (ЕС) № 575/2013.

565. В съответствие с член 104, параграф 1, буква е) от Директива 2013/36/ЕС компетентните органи може да:

- а. поискат от институцията да намали нивото на присъщия пазарен риск (чрез хеджиране или продажба на активи), когато се установят съществени недостатъци в системите за измерване на институцията; и/или
- б. поискат от институцията да увеличи размера на деривати, уредени чрез централни контрагенти (ЦК).

Операционен риск

566. Надзорните мерки за отстраняване на недостатъци, установени при оценката на операционния риск и свързаните с това системи за управление и контрол, е вероятно да се фокусират върху това да изискват от институцията да намали нивото на присъщия риск или да засили системите за управление и контрол.

567. В съответствие с член 104, параграф 1, буква б) от Директива 2013/36/ЕС компетентните органи може да:

- а. поискат от институцията да включи ръководния орган или неговите комитети по-активно в решенията, свързани с управление на операционния риск;
- б. поискат от институцията да вземе предвид присъщия операционен риск, когато одобряват нови продукти и системи; и/или
- в. поискат от институцията да одобри системи за установяване и измерване на операционния риск.

568. В съответствие с член 104, параграф 1, букви д) и е) от Директива 2013/36/ЕС компетентните органи може:

- а. да изискат от институцията да намали обхвата и/или степента на дейностите, възлагани на външни изпълнители, включително реструктуриране или

излизане от споразуменията за възлагане на дейности на външни изпълнители и преминаване към друг доставчик на услуги;

- б. да изискат от институцията да редуцира експозициите към операционен риск (напр. със застраховка, въвеждане на повече контролни точки и др.);
- в. да изискат от институцията да предприеме конкретни корективни мерки, за да подобри общите си правила за вътрешно управление, включително рамката за управление на риска и вътрешния контрол;
- г. да изискат от институцията да определи и наблюдава конкретни КРИ и/или КИП;
- д. да стеснят или ограничат дейността, операциите или мрежата на институциите или да изискват освобождаване от дейности, които създават прекомерен риск за стабилността на институцията; и/или
- е. да изискат намаляване на риска, присъщ на дейностите, продуктите и системите на институциите, включително рисковете от ИП/ФТ с пруденциални последици.

Лихвен риск от дейности извън търговския портфейл

569. Независимо от изискването за държане на допълнителен собствен капитал съгласно член 104, параграф 1, буква а) от Директива 2013/36/ЕС компетентните органи следва да обмислят възможността да приложат надзорни мерки в следните случаи:

- а. когато се прилага някой от случаите, посочени в член 98, параграф 5, буква а) или б) от Директива 2013/36/ЕС; и
- б. когато резултатите от ПНПО разкрият недостатъци в оценката на институцията на присъщото ниво на ЛРПДИТП и свързаните системи за управление и контрол.

570. В съответствие с член 104, параграф 1, буква б) от Директива 2013/36/ЕС компетентните органи може да поискат от институцията да предприеме действия за справяне с недостатъците по отношение на нейната способност да идентифицира, измерва, наблюдава и контролира лихвения риск, произтичащ от дейности извън търговския портфейл, например да:

- а. подобрят своя капацитет за провеждане на стрес тестове; и/или
- б. подобрят отчитането на информация за управлението на ЛРПДИТП пред ръководния орган и висшето ръководство на институцията.

571. В съответствие с член 104, параграф 1, буква е) от Директива 2013/36/ЕС компетентните органи може да поискат от институцията да приложи варианти на вътрешните лимити, за да намали риска, присъщ за дейностите, продуктите и системите.
572. В съответствие с член 104, параграф 1, буква й) от Директива 2013/36/ЕС и предмет на параграф 2 от посочения член компетентните органи може да поискат допълнително или по-често отчитане на позициите на институцията, свързани с ЛРПДИТП.
573. Когато сметат за необходимо, компетентните органи могат също така да прилагат мерки в съответствие с член 84, параграф 3 от Директива 2013/36/ЕС.

Ликвиден риск

574. В съответствие с член 104, параграф 1, буква к) от Директива 2013/36/ЕС и както е установено в член 8, параграфи (1) и (6) от Делегиран регламент (ЕС) 2015/61 на Комисията, за да определят коефициента на ликвидно покритие по отношение на диверсификацията на ликвидния буфер и валутната съгласуваност между ликвидните активи и нетните изходящи потоци компетентните органи могат:
- а. наложат изисквания за концентрацията на държаните ликвидни активи, включително:
    - изисквания за състава на профила на ликвидни активи на институцията по отношение на контрагенти, валута и т.н.; и/или
    - тавани, лимити или ограничения върху концентрациите на финансиране;
  - б. наложат ограничения върху краткосрочните договорни или поведенчески падежни несъответствия между активите и пасивите, включително:
    - лимити върху падежни несъответствия (в конкретни времеви групи) между активи и пасиви;
    - лимити върху минималните периоди на оцеляване; и/или
    - лимити върху зависимостта от някои краткосрочни източници на финансиране, като финансиране на паричния пазар.
575. В съответствие с член 104, параграф 1, буква й) от Директива 2013/36/ЕС и предмет на параграф 2 от посочения член компетентните органи може да наложат изискване за институцията да предоставя по-често отчитане на ликвидните позиции, включително:
- а. честотата на регулаторната отчетност относно ОЛП; и/или
  - б. честотата и детайлизираността на други ликвидни отчети, като „допълнителни показатели за наблюдение“.

576. В съответствие с член 104, параграф 1, буква б) от Директива 2013/36/ЕС компетентните органи може да поискат да бъдат предприети действия за справяне с недостатъците, установени по отношение способността на институцията да идентифицира, измерва, наблюдава и контролира ликвидния риск, по следните начини:

- а. повишаване на способността за провеждане на стрес тестове с цел подобряване на нейната способност да идентифицира и определя количествено съществените източници на ликвиден риск за институцията;
- б. повишаване на нейната способност да реализира своите ликвидни активи;
- в. подобряване на нейния план за действие при непредвидени обстоятелства, свързани с ликвидността, и рамките на показатели за ранно предупреждение, свързани с ликвидността; и/или
- г. подобряване на отчитането на информация за управлението на ликвидността пред ръководния орган и висшето ръководство на институцията.

Риск, свързан с финансирането

577. В съответствие с член 104, параграф 1, буква к) от Директива 2013/36/ЕС и с оглед на член 428б, параграф 5 от Регламент (ЕС) № 575/2013 по отношение на валутната съгласуваност между наличното и изискваното стабилно финансиране в ОНСФ компетентните органи могат да изискат предприемането на действия за изменение на профила на финансиране на институцията, включително:

- а. намаляване на нейната зависимост от определени (евентуално променливи) пазари на финансиране, като финансиране на едро;
- б. намаляване на концентрацията на нейния профил на финансиране по отношение на контрагенти, пикове в дългосрочния падежен профил, (несъответствия във) валути и др.; и/или
- в. намаляване на количеството обременени активи, като евентуално се прави разлика между общата обремененост и преобезпечаването (напр. за покрити облигации, изисквания за допълване на маржин депозита и др.).

578. В съответствие с член 104, параграф 1, буква й) от Директива 2013/36/ЕС и предмет на параграф 2 от посочения член компетентните органи може да поискат допълнително или по-често отчитане на позициите на институцията, свързани с ЛРПДИТП, включително:

- а. повишена честота на регулаторна отчетност, свързано с наблюдението на профила на финансиране (като отчет за ОНСФ и „допълнителни показатели за наблюдение“); и/или

- б. повишена честота на отчитане на плана за финансиране на институцията пред надзорника.

579. В съответствие с член 104, параграф 1, буква б) от Директива 2013/36/ЕС компетентните органи може да:

- а. поискат да бъдат предприети действия за справяне с недостатъците, установени по отношение на контрола на риска за финансирането на институцията, включително:
  - подобряване на докладването относно риска, свързан с финансирането, пред ръководния орган и висшето ръководство на институцията;
  - потвърждаване или подобряване на плана за финансиране; и/или
  - поставяне на лимити върху рисковия апетит;
- б. подобрят способностите на институцията за провеждане на стрес тестове чрез включване на изискване към институцията да покрие по-дълъг период на стрес.

10.6 Надзорна реакция при ситуация, в която не са спазени ОПКИ или ОКИ

580. ОПКИ е правно обвързващо условие, което институциите трябва да спазват по всяко време, включително в условия на стрес. Ако ОПКИ, зададено в съответствие с настоящите насоки, вече не се спазва, компетентните органи следва да преценят прилагането на допълнителни правомощия за намеса в съответствие с директиви 2013/36/ЕС и 2014/59/ЕС, включително оттегляне на лиценза в съответствие с член 18, буква г) от Директива 2013/36/ЕС, прилагане на мерки за ранна намеса в съответствие с член 27 от Директива 2014/59/ЕС и оздравителни действия в съответствие с директивата. При упражняването на тези правомощия компетентните органи следва да вземат предвид дали мерките са пропорционални на обстоятелствата и на тяхното становище относно как ситуацията вероятно ще се развие.

581. Нарушенията на ОПКИ следва също да бъдат взети предвид при определянето дали институцията е проблемна или има вероятност да стане проблемна в съответствие с член 32, параграф 4, буква а) от Директива 2014/59/ЕС и *Насоките на ЕБО за тълкуването на различните обстоятелства, при които за дадена институция се приема, че е проблемна или има вероятност да стане проблемна*, тъй като това е едно от условията, при които компетентните органи могат да оттеглят лиценза в съответствие с член 18, буква г) от Директива 2013/36/ЕС.

582. Компетентните органи следва също така да следят дали институциите спазват ОКИ. Когато е необходимо, компетентните органи следва да предприемат мерки, за да гарантират, че институциите спазват изискванията, посочени в членове 141—142 от Директива 2013/36/ЕС.

10.7 Надзорна реакция на ситуация, в която препоръките по втори стълб не са спазени

583. Компетентните органи следва да следят дали размера на собствения капитал, очакван съгласно препоръките по втори стълб, е установен и се поддържа от институцията във времето.

584. Когато собственият капитал на институцията намалее или има вероятност да намалее под нивото, определено от препоръките по втори стълб, компетентният орган следва да очаква от институцията да го уведоми и да подготви преразгледан капиталов план. В своето уведомление институцията следва да обясни какви неблагоприятни обстоятелства имат вероятност да я принудят да направи това и какви действия се предвиждат за евентуално възстановяване на съответствието с препоръките по втори стълб като част от засилен надзорен диалог.

585. Най-общо има три ситуации, които следва да бъдат разгледани от компетентните органи, при които институцията би могла да не успее да спази своите препоръки по втори стълб.

- а. Когато нивото на собствения капитал спадне под нивото на P2G (въпреки че остава над ОКИ) при специфични за институцията или външни обстоятелства, при които са възникнали рисковете, които P2G е имало за цел да покрие, компетентният орган може да разреши на институцията временно да извършва дейност под равнището на P2G, при условие че преразгледаният план за капитала се счита за надежден в съответствие с критериите, посочени в раздел 7.7.2. Компетентният орган може също да прецени да коригира нивото на препоръките по втори стълб, където е уместно.
- б. Когато нивото на собственият капитал падне под нивото на P2G (но остане над ОКИ) при специфични за институцията или външни обстоятелства, в резултат на реализирането на рискове, които препоръките по втори стълб не е трябвало да обхванат, компетентните органи следва да очакват от институцията да увеличи нивото на собствения си капитал до нивото на препоръките по втори стълб в рамките на подходящ времеви срок.
- в. Когато институцията не спази препоръките по втори стълб, не ги внедри в своята рамка за управление на риска или не установи собствен капитал, за да спази препоръките по втори стълб, във времеви срокове, определени в

съответствие с точка 438, компетентните органи могат да приложат допълнителните надзорни мерки, както е определено в раздели 10.3 и 10.5.

Когато не е дадено разрешение за извършване на дейност под равнището на P2G, посочено в буква а), и собственият капитал на институцията многократно е под равнището на P2G, компетентният орган следва да наложи допълнителни капиталови изисквания в съответствие с дял 7.

586. Независимо от конкретните надзорни реакции в съответствие с предходната точка, компетентните органи могат също да обмислят възможността да приложат капиталовите и допълнителните надзорни мерки, определени в раздели 10.3 и 10.5, когато те са сметнати за подходящи за справяне с причините за спада на собствения капитал под нивото, определено от препоръките по втори стълб.

10.8 Взаимодействие между надзорните мерки и мерките за ранна намеса

587. В допълнение към надзорните мерки, посочени в настоящия дял, компетентните органи може да приложат мерки за ранна намеса, предвидени в член 27 от Директива 2014/59/ЕС, които са предназначени да допълнят набора от надзорни мерки съгласно членове 104 и 105 от Директива 2013/36/ЕС.

588. Компетентните органи следва да прилагат мерки за ранна намеса, без това да изключва други надзорни мерки, като когато прилагат мерки за ранна намеса, те трябва да изберат най-подходящата/те мярка/мерки, за да гарантират реакцията, съразмерна с конкретните обстоятелства.

10.9 Взаимодействие между надзорните мерки и макропруденциалните мерки

589. Когато дадена институция подлежи на макропруденциални мерки и в оценката на ПНПО се установи, че тези макропруденциални мерки не отговарят адекватно на специфичния за институцията рисков профил или недостатъци в институцията (т.е. институцията е изложена на или представлява по-високо ниво на риск от равнището, към което е насочена макропруденциалната мярка, или установените недостатъци са по-съществени от тези, към които е насочена мярката), компетентните органи следва да обмислят допълването на макропруденциалните мерки с допълнителни специфични за институцията мерки.

10.10 Взаимодействие между надзорните мерки и мерките за БИП/БФТ

590. Когато в процеса на упражняване на надзорните си дейности компетентните органи имат основателни признаци за недостатъци в рамката за системите и механизмите за

контрол на институцията или в рамката за вътрешно управление, свързани с БИП/БФТ, или когато имат основателни причини да подозират, че институцията е изложена в по-голяма степен на рискове от ИП/ФТ, те следва:

- а. да уведомят надзорния орган за борбата с изпирането на пари и финансирането на тероризма за тези недостатъци и рискове веднага след като те бъдат установени и да поддържат връзка с тях в съответствие с Насоките за сътрудничество в областта на борбата с изпирането на пари и финансирането на тероризма⁵⁰;
- б. да оценяват въздействието, което тези недостатъци и рискове могат да окажат върху пруденциалното състояние на институцията;
- в. да поддържат връзка с надзорните органи в областта на борбата с изпирането на пари и финансирането на тероризма и в съответствие с мандатите и функциите на съответните органи, да разглеждат най-подходящите мерки за пруденциален надзор за преодоляване на тези недостатъци и рискове в допълнение към всички мерки, предприети от надзорните органи в областта на борбата с изпирането на пари и финансирането на тероризма.

591. Когато компетентните органи са уведомени или узнаят за планирани или наложени надзорни мерки или санкции от надзорните органи в областта на БИП/БФТ, те следва да преценят дали и как потенциалните пруденциални последици от слабостите и неуспехите, установени от надзорните органи в областта на БИП/БФТ, трябва да бъдат редуцирани.

---

⁵⁰ Насоки на ЕБО за сътрудничество в областта на борбата с изпирането на пари и финансирането на тероризма (EBA/GL/2021/15).

Дял 11. Прилагане на ПНПО към трансгранични групи

---

592. Този дял третира прилагането на общите ПНПО процедури и методология, посочени в настоящите насоки, по отношение на трансграничните групи и техните субекти. Той също така осигурява връзки към процеса на съвместна оценка и вземане на решения, който трябва да се извърши в съответствие с член 113 от Директива 2013/36/ЕС и Регламента за изпълнение (ЕС) № 710/2014 на Комисията по отношение на условията за прилагане на процеса за съвместно вземане на решения за пруденциални изисквания, специфични за институцията.
593. В ПНПО компетентните органи следва също така да вземат предвид потенциалните рискове от ИП/ФТ, като отчитат информацията, получена от компетентния орган за борба с изпирането на пари и финансирането на тероризма на държавата членка, в която е установено предприятието майка, както и надзорните органи в областта на борбата с изпирането на пари и финансирането на тероризма, отговорни за надзора в областта на БИП/БФТ на предприятията на групата в различни юрисдикции, по-специално оценките на рисковете от ИП/ФТ, съществените слабости и нарушенията на законодателството в областта на борбата с изпирането на пари и финансирането на тероризма, които са свързани със структурата на трансграничната банкова група.
594. Когато оценяват пруденциалните последици от рисковете от ИП/ФТ в ПНПО за трансгранична група, компетентните органи следва да използват информацията, получена чрез двустранни ангажименти със съответните компетентни органи в областта на БИП/БФТ в съответствие с Насоките за сътрудничество в областта на БИП/БФТ и чрез участието им в колегии за БИП/БФТ⁵¹ и колегии за пруденциален надзор.

11.1 Прилагане на ПНПО към трансгранични групи

595. Когато прилагат ПНПО и настоящите насоки към трансгранични групи, компетентните органи следва да оценят жизнеспособността на групата като цяло, както и отделните ѝ субекти. Това може да стане чрез разделяне на процеса на два етапа: (1) компетентните органи извършват първоначална оценка на субектите под техен пряк надзор и (2) компетентните органи обсъждат и финализират съвместно оценката в рамките на колегиите от надзорни органи съгласно членове 113 и 116 от Директива 2013/36/ЕС.
596. В съответствие с обхвата на приложение на насоките, разгледан в дял 1:

---

⁵¹ Колегии за БИП/БФТ, както е определено в съвместните насоки относно сътрудничеството и обмена на информация за целите на Директива (ЕС) 2015/849 между компетентните органи, упражняващи надзор върху кредитните и финансовите институции („Насоките относно колегиите за БИП/БФТ“).

- а. консолидиращите надзорни органи трябва да извършат първоначалната оценка на предприятието майка и групата институции на консолидирано ниво; и
- б. компетентните органи следва да извършат първоначалната оценка на субектите под техен надзор (индивидуални или подконсолидирани, където е подходящо).

597. Когато настоящите насоки се прилагат към дъщерни предприятия на трансгранична група, както е посочено в горната точка, при извършване на първоначалната оценка компетентните органи за дъщерните предприятия трябва първо да разгледат институциите на индивидуална база, т.е. да оценят бизнес модела, стратегията, вътрешното управление и механизмите за контрол в рамките на институцията, рисковете за капитала и ликвидността, адекватността на капитала и ликвидността на субекта, както биха направили за една самостоятелна институция. Констатациите от тези първоначални оценки, когато е приложимо, следва да включват и идентифициране на ключови слабости в трансграничен или групов контекст, които може да са свързани с това, че дадена институция разчита на своето дружество майка/група за финансиране, капитал, технологична подкрепа и др. В първоначалните си оценки, направени на индивидуална основа, компетентните органи следва също така да отразяват силните страни и смекчаващите фактори, свързани със субекта, който е част от групата, които могат да бъдат свързани с групова технологична подкрепа, споразумения за финансова подкрепа и др.

598. Резултатите от такава първоначална оценка на ПНПО елементи, включително, ако бъдат установени, представи за ключови зависимости от предприятието майка/групата, трябва да служат като входни данни за процеса на съвместна оценка и вземане на решение съгласно изискванията на член 113 от Директива 2013/36/ЕС и поради това трябва да бъдат обсъдени от компетентните органи в рамките на колегиите от надзорни органи, установени съгласно член 116 от Директива 2013/36/ЕС.

599. След провеждане на обсъжданията в рамките на колегиите от надзорни органи и резултатите от процеса на съвместна оценка, компетентните органи следва да финализират съответните си ПНПО оценки, като извършат необходимите корекции въз основа на резултатите от обсъжданията в колегиите.

600. Когато първоначалната оценка на даден компетентен орган разкрие специфични недостатъци във вътрешногруповите позиции (напр. висока концентрация на експозиции на предприятието майка, разчитане на вътрешногрупово финансиране, опасения относно устойчивостта на стратегията на даден субект и др.), които оказват негативно влияние върху общата жизнеспособност на субекта на индивидуална база, компетентните органи следва да обсъдят в рамките на колегиите от надзорни органи дали окончателната оценка на даден субект трябва да бъде променена предвид общото измерение на групата, включително бизнес модела, стратегията и съществуването на

консолидираната група и специфичните особености на вътрешногруповите мерки за финансова подкрепа.

601. Компетентните органи следва да обсъдят и съгласуват следното в рамките на колегиите от надзорни органи:

- а. планиране, включително честота и времеви график за извършване на оценката на различните ПНПО елементи за консолидираната група и нейните субекти с цел улесняване изготвянето на отчетите за груповия риск и ликвидния риск, необходими за вземане на съвместните решения съгласно член 113 от Директива 2013/36/ЕС;
- б. подробности за прилагането на сравнителни показатели, които се използват за оценката на ПНПО елементите;
- в. подход към оценяването и определянето на рейтингите на подкатегиите риск поотделно, когато тези подкатегории са определени като съществени;
- г. входни данни, изисквани от институцията на ниво консолидиран и индивидуален субект за провеждане на оценката на ПНПО елементите, включително тези от ВААК и ВААЛ;
- д. резултати от оценката, включително ПНПО рейтинги, определени за различни елементи, общата ПНПО оценка и общия ПНПО рейтинг на ниво консолидиран и индивидуален субект. Когато обсъждат оценката на отделните рискове за капитала и ликвидността, компетентните органи следва да се фокусират върху рисковете, определени като съществени за съответните субекти;
- е. трансграничните пруденциални последици от рисковете и опасенията, свързани с ИП/ФТ; и
- ж. планирани надзорни мерки и мерки за ранна намеса, ако е подходящо.

602. Когато изготвят обобщението на общата ПНПО оценка за трансграничната група и нейните субекти, компетентните органи следва да го структурират по начин, който ще улесни попълването на образците за ПНПО отчет, отчет на груповия риск, образците на отчети за оценка на ликвидния риск и оценка на груповия ликвиден риск, необходими за постигане на съвместно решение съгласно член 113 от Директива 2013/36/ЕС, както е предвидено в Регламента за изпълнение (ЕС) № 710/2014 на Комисията относно условията за прилагане на процеса на постигане на съвместно решение относно пруденциалните изисквания, специфични за институцията.

11.2 ПНПО капиталова оценка и пруденциални изисквания, специфични за институцията

603. Определянето на капиталовата адекватност и свързаните изисквания и препоръки в съответствие с процеса, описан в дял 7 за трансграничните групи, е част от процеса за постигане на съвместно решение на компетентните органи съгласно член 113 от Директива 2013/36/ЕС.
604. Упражняването на надзорни правомощия и предприемането на надзорни мерки, включително във връзка с налагането на изисквания за допълнителен собствен капитал съгласно член 104, параграф 1, буква а) на ниво консолидиран и индивидуален обект, както е посочено в дял 7, трябва да подлежи на съвместно решение на компетентните органи съгласно член 113 от Директива 2013/36/ЕС.
605. За предприятията майка или дъщерните предприятия на дадена трансгранична група прилагането на изисквания за допълнителен собствен капитал съгласно член 104, параграф 1, буква а) от Директива 2013/36/ЕС трябва да се извърши в съответствие с процеса за постигане на съвместно решение, предвиден в член 113, параграф 1, буква а) от същата Директива.
606. В контекста на обсъжданията относно адекватността на нивото на собствен капитал и определянето на допълнителни капиталови изисквания, компетентните органи следва да вземат предвид:
- а. оценката на съществеността на рисковете и недостатъците, установени на ниво консолидиран и индивидуален обект (т.е. кои рискове са съществени за групата като цяло кои са съществени само за един субект) и нивото на собствен капитал, необходим за покриване на тези рискове;
  - б. когато установените недостатъци са общи за всички субекти (напр. едни и същи недостатъци в управлението са налице във всички субекти или недостатъци в моделите, използвани в няколко субекта) — да се съгласува оценката и надзорната реакция и в частност да се вземе решение дали мерките трябва да се наложат на консолидирано ниво или пропорционално на ниво субект за субектите, в които са налице общи недостатъци;
  - в. резултатите от ВААК оценките и становищата за надеждността на ВААК изчисленията и тяхната употреба като входни данни при определяне на допълнителни капиталови изисквания;
  - г. резултатите от надзорните сравнителни изчисления, използвани за определяне на допълнителни капиталови изисквания за всички субекти в дадена група и на консолидирано ниво; и

- д. допълнителните капиталови изисквания, които да бъдат наложени върху субектите и на консолидирано ниво за осигуряване на съответствие на окончателните капиталови изисквания и дали има нужда от прехвърляне на собствен капитал от консолидирано ниво на ниво субект.

607. За да определят ОПКИ, както е посочено в дял 7, компетентните органи следва да вземат предвид същото ниво на приложение, като изискванията за постигане на съвместно решение съгласно член 113, параграф 1, буква а) от Директива 2013/36/ЕС. В частност ОПКИ и другите капиталови мерки, ако е приложимо, трябва да бъдат определени на консолидирани и индивидуални нива за субектите, които работят в други държави членки. За подконсолидираното ниво ОПКИ и другите капиталови мерки трябва да покриват само предприятието майка на подконсолидираната група, за да се избегне двойно отчитане на изискванията за допълнителен собствен капитал, обмисляни от компетентните органи за дъщерни дружества в други държави членки.
608. Ако резултатът от надзорната оценка на риска от прекомерен ливъридж за институциите майки или дъщерните институции на трансгранична група е, че следва да бъдат определени допълнителни капиталови изисквания за преодоляване на риска от прекомерен ливъридж, това следва да се извърши в съответствие с процеса на вземане на съвместно решение, предвиден в член 113, параграф 1, буква а) от ДКИ, и да отразява отделния пакет от капиталови изисквания въз основа на отношението на ливъридж.
609. В контекста на обсъжданията относно адекватността на нивото на собствен капитал за покриване на риска от прекомерен ливъридж и определянето на допълнителни капиталови изисквания, компетентните органи следва да вземат предвид:
- а. аспектите, включени в точка 394;
  - б. допълнителните капиталови изисквания за покриване на прекомерния ливъридж, които да бъдат наложени върху субектите и на консолидирано ниво за осигуряване на съответствие на окончателните капиталови изисквания и дали има нужда от прехвърляне на собствен капитал от консолидирано ниво на ниво субект.
610. Цялата приложима информация относно определянето на препоръка по втори стълб (включително нейния размер, състав на собствения капитал за спазването ѝ и надзорна реакция) за институции майка или дъщерни институции от трансгранична група следва да бъде споделена между компетентните органи, а определянето на P2G и P2G-LR следва да се извършва в съответствие с процеса на вземане на съвместно решение съгласно член 113, параграф 1, буква в) от Директива 2013/36/ЕС. По-специално компетентните органи следва да обсъдят подхода за установяване на препоръки по втори стълб на индивидуално ниво, където няма данни от надзорни тестове на индивидуално ниво, или, където е уместно, да одобряват прилагането на препоръките по втори стълб само на консолидирано ниво.

611. P2G и P2G-LR следва да подлежат на съвместно решение на компетентните органи съгласно член 113, параграф 1, буква в) от Директива 2013/36/ЕС и следва да бъдат надлежно отразени в документа за съвместно решение, изготвен в съответствие с член 113 от Директива 2013/36/ЕС.

11.3 ПНПО ликвидна оценка и пруденциални изисквания, специфични за институцията

612. За член 113, параграф 1, буква б) от Директива 2013/36/ЕС компетентните органи следва да считат „въпроси“ за значими и/или „констатации“ за съществени най-малко когато:

- а. специални количествени ликвидни изисквания са предложени от компетентните органи; и/или
- б. мерки, различни от специални количествени ликвидни изисквания, са предложени от компетентните органи, и рейтингът на ликвидния риск и/или риска за ликвидността е „3“ или „4“.

11.4 Прилагане на други надзорни мерки

613. Компетентните органи, отговорни за надзора на трансгранични групи и техните субекти, трябва да обсъдят и съгласуват, когато е възможно, прилагането на надзорни мерки и мерки за ранна намеса към групата и/или нейните съществени субекти, за да се осигури последователното прилагане на най-подходящите мерки към установените слабости, като се вземе предвид измерението на групата, включително зависимостите и вътрешногруповите мерки, разгледани по-горе.

614. Компетентните органи, отговарящи за пруденциалния надзор на субектите от трансгранична група, следва, когато налагат надзорни или административни мерки, включително санкции на институции за това, че не са успели да отстранят по подходящ начин недостатъците, свързани с рисковете от ИП/ФТ, да поддържат връзка със съответните надзорни органи в областта на борбата с изпирането на пари и финансирането на тероризма в съответствие с раздел 8 от Насоките за сътрудничество в областта на БИП/БФТ⁵² и в съответствие с мандатите и функциите на съответните органи, да обмислят най-подходящите мерки за пруденциален надзор за преодоляване на тези недостатъци и рискове в допълнение към всички мерки, предприети от надзорните органи в областта на БИП/БФТ.

---

⁵² Насоки на ЕБО за сътрудничество в областта на борбата с изпирането на пари и финансирането на тероризма (EBA/GL/2021/15).

Дял 12. Надзорни стрес тестове

12.1 Използване на надзорни стрес тестове от компетентните органи

615. Компетентните органи следва, също и въз основа на член 100 от Директива 2013/36/ЕС, да използват надзорни стрес тестове, за да улеснят ПНПО и по-специално надзорната оценка на неговите ключови елементи, както е описано в дялове 4—9. По-специално надзорните стрес тестове следва да помагат на компетентните органи, където е уместно, със следното:

- а. Оценката на индивидуалните рискове за капитала на институциите, както е посочено в дял 6, или рисковете за ликвидността и финансирането, както е посочено в дял 8.
- б. Оценката на надеждността на програмите за стрес тестове на институциите, както и уместността, тежестта и достоверността на сценариите за собствените стрес тестове на институциите, използвани за целите на ВААК и ВААЛ. Това може да включва поставяне под въпрос на основните допускания и рискови фактори на институциите.
- в. Оценката на способността на институциите да спазват ОПКИ и ОКИ в контекста на оценката на капиталовата адекватност, както е посочено в раздел 7.7. В зависимост от обхвата и вида на надзорния стрес тест тази оценка може да се ограничава само до някои елементи от ОПКИ, обхванати от проектните особености на надзорните стрес тестове (напр. изисквания за допълнителен собствен капитал за отделни рискови категории, ако стрес тестът обхваща само такива рискови категории).
- г. Определянето на препоръки по втори стълб за институциите.
- д. Установяването на възможни уязвимости или слабости в управлението на риска и механизмите за контрол за отделните рискови области на институциите.
- е. Установяване на възможни несъответствия в цялостните системи за управление или механизмите за контрол в рамките на институцията: надзорните стрес тестове следва да бъдат считани от компетентните органи като допълнителен източник на информация за целите на ПНПО оценката на вътрешното управление и механизмите за контрол в рамките на институцията, както е посочено в дял 5. По-специално, ако компетентен орган установи чрез надзорни стрес тестове несъответствия в собствените

програми за стрес тестване или на институцията или помощната инфраструктура за данни за риска, те следва да бъдат взети предвид при оценката на цялостната рамка за управление и управление на риска на институцията.

ж. Определянето на конкретни количествени изисквания за ликвидно покритие в контекста на оценката на адекватността на ликвидността особено когато компетентният орган не е разработил конкретни надзорни сравнителни показатели за изискванията за ликвидно покритие. Определени елементи на надзорните стрес тестове за ликвидността следва, където е уместно, да се използват като входящи данни, когато се задават конкретни изисквания за ликвидно покритие на институциите (напр. сравнителен анализ при неблагоприятни сценарии за нетните парични изходящи потоци и допустимите ликвидни активи през подходящ набор от времеви хоризонти, оценка на стресирана падежна таблица), както е определено в раздел 9.4.

616. Освен това надзорните стрес тестове следва да помагат на компетентните органи да оценят надзорните организационни процедури и да планират надзорни ресурси, като вземат предвид също приложимата информация, по-специално за по-честа и по-задълбочена оценка на определени ОПКИ елементи в случая на институциите извън категория 1, и за целите на определянето на обхвата на Програмата за надзорна проверка, както се изисква от член 99 от Директива 2013/36/ЕС.

617. Компетентните органи следва също, където е уместно, да използват сценариите и резултатите от надзорните стрес тестове като допълнителен източник на информация при оценката на плановете за възстановяване на институциите, по-специално, когато оценяват избора и тежестта на сценариите и допусканията, използвани от институцията.

618. Компетентните органи следва също, където е уместно, да използват резултатите от надзорните стрес тестове, за да подкрепят анализа, необходим за целите на предоставянето на разрешителни и лицензии, изисквани съгласно Регламент (ЕС) № 575/2013 или Директива 2013/36/ЕС например във връзка с класифицирането на холдинги, сливания и придобивания и обратно изкупуване на акции.

619. Компетентните органи следва също да използват резултатите от надзорните стрес тестове, където е уместно, за да подкрепят тематичния анализ на потенциалните уязвимости на дадена група от институции със сходни рискови профили.

620. Компетентните органи следва също, където е уместно, да използват надзорни стрес тестове като начин да мотивират институциите да подобрят своите вътрешни стрес тестове и възможностите си за управление на риска: по-специално един надзорен стрес тест с възходящ компонент би могъл да мотивира институциите да разработят допълнително и подобрят своите инструменти за събиране на данни, моделиране на

риска и информационни технологии за целите на стрес тестването и управлението на риска.

12.2 Ключови елементи на надзорните стрес тестове

621. При вземането на решение относно ключовите елементи на надзорните стрес тестове компетентните органи следва да вземат предвид, наред с другото, следното:

- а. *Покритие* по отношение на обхващането на определени рискови фактори или множество рискови фактори, определени отделни портфейли или дейности или сектори/географски райони, всички или няколко портфейла.
- б. *Проектиране* по отношение на следното: (1) анализ на чувствителността (еднофакторен или прост мултифакторен), (2) сценариен анализ или (3) обратни стрес тестове. Компетентните органи следва да изберат разработката, която е най-подходяща за избраната цел на стрес теста: анализът на чувствителността спрямо един рисков фактор или няколко рискови фактора следва обикновено да бъде предпочитан, когато се оценява отделен риск за капитала или рискове за ликвидността или финансирането; обикновено следва да се предпочита подхода на сценариен анализ, когато се търси оценка на цялостната капиталова адекватност; а обратните стрес тестове могат, наред с другото, да бъдат сметнати за подходящи за оценка на тежестта на сценариите, използвани от институцията.
- в. *Обхват* по отношение на обхващане на периметъра на трансгранични групи: за целите на оценката на цялостната капиталова адекватност на групата, компетентните органи следва да гарантират, че всички съответни предприятия в групата се вземат предвид в стрес тестовете.
- г. *Извадка* от институциите, обхванати от стрес тестовете: при планирането на надзорни стрес тестове за повече от една институцията компетентните органи следва да вземат предвид подходяща извадка за целите на упражнението, по-специално когато използват стрес тестовете за тематична оценка на определени бизнес линии/моделите или изследвания/оценки на въздействието.
- д. *Подход* (низходящ стрес тест, възходящ стрес тест, комбинация от двата, предписване на конкретни „опорни“ сценарии за институциите).

622. При проектирането и провеждането на надзорни стрес тестове за ПНПО цели компетентните органи следва да вземат предвид резултатите от прегледите на качеството на активите (ПКА), където са налични, подходящи и все още не са били внедрени във финансовите становища на институциите. Комбинирани надзорни стрес тестове с ПКА могат да бъдат сметнати за полезни при гарантирането, че балансовите

позиции на институциите са обхванати от надзорните стрес тестове и се отчитат точно с подобрени и сравними отправни точки за всички участващи институции.

623. Компетентните органи могат също да обмислят да зададат предварително определени целеви капиталови коефициенти, особено в контекста на стрес тестовете за цялата система (включително стрес тестове на национално ниво) или да зададат общи или идиосинкратични прагове. В такива случаи те трябва да бъдат подходящи и да вземат предвид надзорните цели. Такива цели или прагове следва да се прилагат последователно за институциите в обхвата на надзорните стрес тестове.

12.3 Системи за организация и управление в рамките на компетентните органи

624. Компетентните органи следва да установят ефективни програми за надзорни стрес тестове. Тази програма следва да бъде подкрепена от подходящи системи за организация, управление и ИТ, гарантиращи, че надзорните стрес тестове могат да бъдат провеждани с подходяща честота. Програмата за надзорни стрес тестове следва да спомага за ефективното приложение на програмата за надзорна проверка на отделните институции. Програмата следва също да отразява как компетентните органи вземат решения относно избора на форми на надзорни стрес тестове в тясна връзка с целите на всяко упражнение.

625. Системите за управление, организация и ИТ, подпомагащи програмата за надзорни стрес тестове следва да включват най-малко следното:

- а. Достатъчни човешки и материални ресурси, инфраструктура за данни и информационни технологии за разработване и провеждане на надзорни стрес тестове. По-специално програмата за надзорни стрес тестове следва да бъде поддържана от адекватни данни и подходящ методологичен подход, обхващащ всички аспекти, включително сценарии и допускания (напр. образци, насоки, документация), и да гарантира гъвкавост и подходящи нива на качеството и контролните механизми.
- б. Процес за осигуряване на качеството, обхващащ проектирането, разработването и провеждането на стрес тестовете и сравнимостта на резултатите между всички институции.
- в. Интеграцията на надзорни стрес тестове в други приложими надзорни процеси. Следователно, когато това се изисква и при спазване на всички правни ограничения, организацията следва да подкрепя вътрешното споделяне на информация и използването на всички аспекти на програмата за стрес тестове (напр. както количествените, така и качествените резултати).

626. Като част от системите за управление компетентните органи следва да гарантират, че програмата за надзорни стрес тестове се преглежда редовно, качествено и количествено, за да се гарантира, че е адекватна.
627. Компетентните органи следва да гарантират, че разполагат с въведени процеси и системи за ефективен диалог с институциите относно надзорните стрес тестове и техните резултати. Този диалог следва да отразява планираните цели, да се установи по-специално, но не само, когато надзорните стрес тестове се провеждат за целите на оценката на цялостната капиталова адекватност на институциите, и да бъде организиран в по-общия контекст на ПНПО оценката, както е определено в настоящите насоки. За целите на такъв диалог, на техническо и управленско ниво, където е уместно, компетентните органи следва да гарантират, че:
- а. на институциите се предоставят адекватни, достатъчно подробни и точни обяснения и насоки относно приложението на методологиите и допусканията, използвани във възходящите стрес тестове;
  - б. на институциите се предоставят адекватни, достатъчно подробни и точни инструкции по отношение на помощната информация, която се изисква те да представят на компетентните органи, заедно с резултатите от стрес тестовете;
  - в. на институциите се предоставя обяснение, след дискусии, където е уместно, за резултатите от надзорните стрес тестове, които водят до прилагането на надзорни мерки. Това следва да бъде взето предвид от компетентните органи по-специално в контекста на стрес тестове за цялата система, които предизвикват надзорни мерки.
628. Когато прилагат надзорни стрес тестове към трансгранични групи и техните предприятия, компетентните органи следва да обменят информация и, където е практически възможно, да обсъждат по подходящ начин процеса в рамката на колегиумите за надзор. По-специално компетентните органи следва да гарантират, че съответните данни относно методиките, сценариите и основните допускания, както и резултатите от надзорните стрес тестове, особено тези, насочени към оценка на капиталовата или ликвидната адекватност, са достъпни и се обсъждат.
629. Компетентните органи следва също да установят каква информация относно надзорните стрес тестове и техните резултати може да бъде публично оповестена, като вземат предвид планираните цели на надзорните стрес тестове. Когато вземат решение относно публичното оповестяване на резултатите или методиките на надзорните стрес тестове, компетентните органи следва да вземат предвид своята роля в упражнението и избрания подход (низходящ стрес тест, възходящ стрес тест), както и степента на своя анализ, който да придружава публикуваните резултати.

12.4 Процес и методологически съображения

630. Програмите за надзорни стрес тестове, определени от компетентните органи, следва да гарантират най-малко следното:

- а. При разработването на методики и допускания за използване при надзорните стрес тестове компетентните органи следва да изберат разработката и характеристиките на упражнението, които са най-подходящи за избраната цел, т.е. които са свързани с надзорните (или други) цели, определени от компетентния орган.
- б. Когато провеждат надзорни стрес тестове върху по-широка извадка от институции, компетентните органи могат да обмислят да приемат проекта на надзорни стрес тестове за различни категории институции, както е определено в раздел 2.4, особено ако упражнението е низходящо.
- в. Компетентните органи следва да обмислят подходящите времеви срокове за провеждането на надзорните стрес тестове, включително времевия хоризонт на сценариите и периода, през който се анализират управленските дейности, предложени от институциите в провеждания стрес тест. Във времевите срокове за упражнението следва също да е взет предвид диалогът с институцията, когато е релевантен за определената цел на упражнението, и степента, в която данните, предоставени от участващата институция, ще останат релевантни.
- г. Компетентните органи следва да вземат предвид, където е уместно за определената цел на упражнението, всички известни бъдещи нормативни промени, засягащи институциите в обхвата и времевия хоризонт на упражнението.

631. В случая на стрес тест със сценариен анализ компетентните органи следва да преценят дали да проведат единичен сценарий, който да се приложи за всички институции, включени в обхвата на упражнението, или да разработят конкретни за институцията сценарии за отделните институции (последният вариант следва да се разглежда като освобождаване на институциите от отговорността да разработват собствени сценарии за целите на ВААК и ВААЛ стрес тестовете) или комбинация от двете. Компетентните органи следва да вземат предвид възможността за прехвърляне на капиталови и ликвидни ресурси при условия на стрес и всички възможни пречки, включително правни и операционни пречки, които могат да съществуват.

632. Освен това следните аспекти следва да бъдат взети предвид при разработването на методики за надзорни стрес тестове:

- а. За целите на оценката на капиталовата адекватност компетентните органи следва да вземат предвид въздействието на стрес теста върху печалбите и

загубите, баланса, размера на рисковата експозиция и отношението на ливъридж на институцията и да анализират въздействието на стрес теста върху капиталовите коефициенти на институциите в обхвата на упражнението.

- б. За целите на възходящите стрес тестове компетентните органи следва да вземат предвид степента, в която те предписват методики за моделиране на баланса и печалбите и загубите на институциите. Индикативно балансите на институциите могат да бъдат приети като статични, което да позволи на компетентните органи да оценят текущите рискове във времето. От друга страна може да бъде допуснато те да бъдат динамични, което да позволи например по-дългосрочен поглед относно това как бизнес плановете на институциите биха могли да се развият при стрес сценарий или как размерът на кредитите би се развил във времето. За по-добра съпоставимост компетентните органи могат да обмислят да предпочетат подхода на статичния баланс. От друга страна за по-добра обратна връзка относно обмисляните или планираните реакции на институциите, когато са изправени пред стрес и шокове, подходът на динамичния баланс може да бъде предпочетен.
- в. Компетентните органи следва да вземат предвид как да отчетат системната обратна връзка или вторичните ефекти при стрес тестовете, където е уместно, като съобразят ограниченията при предоставянето на предварителни допускания в случая на възходящите стрес тестове.
- г. За целите на възходящите надзорни стрес тестове компетентните органи следва да се стремят да оценят въздействието от такива упражнения последователно и справедливо за всички институции в обхвата на надзорните стрес тестове, като уважават равните условия. Компетентните органи следва също да вземат предвид степента, в която резултатите от стрес тестовете отразяват разликите в изборите и преценките при моделирането между институциите, а не истинските разлики в риска, на който са били изложени.

633. Компетентните органи следва също да се стремят да оценят риска, свързан с модела, за всички проведени стрес тестове и да имат достъп до различни видове информация за сравнение. Препоръчва се да има, където е уместно, няколко перспективи/сравнителни показатели. Важно е да се отбележи, че всички модели са несъвършени и ясно да се установят известните и потенциалните слабости. Разбирането на тези ограничения и слабости в моделите за стрес тестове на отделните институции може да обоснове процеса на надзорните стрес тестове и да намали потенциалните проблеми, произтичащи от риска, свързан с модела.

Приложения

Приложение 1. Операционен риск, примери за връзка между загуби и рискови фактори

За да се покаже как се проявява операционният риск, трябва да се разбере отношението между факторите на конкретно рисково събитие и въздействието (т.е. резултата) на рисковото събитие. В таблицата по-долу са представени няколко примера⁵³.

	Фактор	Рисково събитие	Видове въздействие (резултати)
Хора	Палеж — умишлен акт, извършен от лице	Пожар — събитието	<ul style="list-style-type: none"> • Смърт/нараняване • Финансови загуби/разходи • Повреда на имущество • Проблеми на клиента
Процес	Човешка грешка	Неточни отчети	<ul style="list-style-type: none"> • Финансови загуби • Преработка на отчети
Системи	Срив в ИТ софтуер	Изключване/неналичие на ATM	<ul style="list-style-type: none"> • Рекламации от клиенти • Компенсация • Репутационни вреди • Регулаторна цензура
Външна	Много тежка снежна буря	Недостъпни сгради/активиране на мерки за действие при непредвидени обстоятелства	<ul style="list-style-type: none"> • Проблеми на клиента • Финансови загуби • Ремонтни разходи

⁵³ Основна причина поражда рисково събитие, което води до въздействие или множество резултати, някои от които може да се определят количествено.

Приложение 2. Ключови особености и разлики между P2R и P2G

	<u>P2R</u>	<u>P2G</u>
Естество	Изискване над първи стълб и под комбинираното изискване за капиталов буфер, определени в съответствие с член 104 от ДКИ	Очакване над комбинираното изискване за капиталов буфер
Обхват	(1) Риск от неочаквани загуби за период от 12 месеца, който не е покрит от минимални изисквания; (2) риск от очаквани загуби за период от 12 месеца, недостатъчни покрити от провизии; (3) риск от подценяване на риск, поради недостатъци на модела; (4) риск, произтичащ от управленски слабости	Количествени резултати от съответните стрес тестове (други потенциално области, които да бъдат допълнително проучени)
Определяне	При изчисляването се вземат предвид стойностите на ВААК като начална точка, когато е оценен като надежден, подкрепено от например надзорен сравнителен показател, приложен във връзка с ВААК изчислението, надзорна преценка и др.	Изчисление на базата на максималното въздействие на неблагоприятен сценарии върху CET1 коефициента, коригиран например за надеждни редуциращи действия и други фактори и коригиран срещу собствения капитал, държан за спазване на КБ, и в изключителни случаи АКБ, ако покрива същия риск, който е приет за стрес теста
Качество на капитала	Нормативно допустим собствен капитал с поне същия състав като първи стълб	[Само CET1]

Приложимост на ограниченията за разпределенията съгласно член 141 от Директива 2013/36/ЕС	Да	Не
Съобщаване на институциите	Част от ОПКИ коефициента, определен във връзка с всички коефициенти по първи стълб (общ собствен капитал, T1, CET1)	Като отделен коефициент, който не е част от ОПКИ или ОКИ, обясняващ как въздейства на всички капиталови коефициенти (T1 и общ собствен капитал)
Нормативно съответствие	Изисквания, които трябва да бъдат спазвани по всяко време, включително при условия на стрес	От институциите се очаква да внедрят препоръките по втори стълб в своето капиталово планиране, управление на риска и план за възстановяване и да работят над P2G
Надзорен отговор на нарушения	Всички надзорни мерки могат да бъдат приложени; нарушението е потенциално условие за оттегляне на лиценз; институцията, която е в нарушение, се счита за проблемна има вероятност да стане проблемна за целите на оздравяването	Няма автоматична връзка между нивото на собствения капитал, което пада под P2G, и конкретните надзорни мерки, но то може да предизвика усилен надзорен диалог и сътрудничество с институцията, тъй като е необходимо да бъде представен надежден капиталов план